Оссолінсъкі колекції.

CD – диск виконано в рамах угоди укладеної з квітня 2004 р. між Львівською науковою бібліотекою НАН України у Львові і Національним Закладом ім. Оссолінських у Вроцлаві.

Lwowska Naukowa Biblioteka im. W. Stefanyka NAN Ukrainy. Oddział Rękopisów.
Zespół (fond) 4.
Zbiór rękopisów Biblioteki Baworowskich

Dział (opys) 1

691. Rozmaitości Polski 1664-1705. Kopie listów i responsów. Mowy sejmowe i okolicznościowe. Wiersze różne, polskie i łacińskie.

STRONY NIEZAPISANE NIE ZOSTAŁY ZDIGITALIZOWANE

ЛЬВІВСЬКА НАУКОВА БІБЛІОТЕКА
ім. В. СТЕФАНИКА НАН УКРАЇНИ

ВІДДІЛ РУКОПИСІВ

ФОНД 4 (Бав.)

ОПИС 1

ОД. ЗБ. 691

13 C Nr. 691

VIII B 48

cei Ku WMPanom zgoźliwosci et
sawszij pilnie usługi moie [illegible]

Copia listu
go Koro
Prze

Publiczn
zywanie
minach
czyz
la.
sie
ke

y zeby nikomu non praeiudicet warowała. Wolną bowiem
będąc nienowina ze w niey rozne Ciuium sensus, ale salua o-
ney libertate ktora in Vniuersali Lege et unione funduie
sie. Zaczym kiedy tey niemasz, to iest unionem, wolna ka
zdemu recedendi et Sensum suum sequendi potestas, ani to
ma uerti in uitium. Wteyze sie ia wolney urodziwszy Oi-
czyznie, y podtymze siedzący Prawem niemogę bydz tak szczę-
sliwy, zebym przy tym ktore Prawa warowały zdaniu moim w
pokoiu zostawał. Ztąd wszytkie odia, ztąd inuidye na mnie,
ztąd nietak mnie iako Oiczyznie et statui oney maleuoli
ustawicznie psowac, y Oiciowskie JKMci odemnie auertere nie-
przestaią serce. Doszło rozumiem wiedziec WMM Panow com
podczas Commissyey ucierpiał, et quae sustinui pericula na-
zdrowie honor y substancyą, gdy mnie reum criminis laesae
Maiestatis, o to zem do ruiną grozącego sklepu, gdzie de
positorium Oiczystych Kleynotow warte przydał, gdy ia
kobym cztery tysiące ludzi do Lwowa prowadzic miał uda-
wano y woisko na mnie prowadzono. Obozy, pod moimi sta-
wic chciano maietnosciami. Iurisdictią mi y władzą nad woi-
skami z rąk wyieto. Znosiłem to wszytko y zwykłą po-
kryłem modestią, ale mało natym maleuoli mieli y maią tak
mi JKMci P. Mo zepsowac azby tez y to wyciągneli na mnie

czego bez zalu wspomniec niemogę; iakobym ia ktory fortu=
nę y zdrowie moie niosł na uspokoienie Woiska, wespołz
JmPanem Woiewodą Sendomirskim do Wolborza, y o uspo=
koienie onego omni studio starał się, co potym effectus mon
strauit pod Jaworowem. W ozym appello JmX Primasa y in=
nych JchMci. Tosz Woisko miałem zapalac y iako do zwią=
zku tak perseueracyey, w nim miał bydz motorem y okazyą.
Ztąd tegosz Woiska directora przez ludzi Vita et iure infa
mes y kilka innych uokowac do Dworu, ztąd persecucye dat=
kami obietnicami, aby na mnie co takowego powiedzieli y po
dali, Mało na tym y po uspokoieniu tegosz Woiska, włozono
na mnie, iakobym przez Pana Zabochlickiego z Impostorem
iakimsi Choieckim agere miał, że Infanterye ad belli opus bio
rące się buntował y na Rokosz wynikaiący podwodził. Co ia
ko iest od prawdy y podobienstwa dalekie, luboc cnota Vro=
dzenie euincit, iest iednak zywy P. Zaboklicki, ktory iak cie
szka mi sie krzywda dzieie testabitur zawsze. Co ztym Nie
cnotą palam zawsze czyniono, iako Sąd na mnie absentem for
mowano, iako confessata wyciskano, y fałszywe po wszyt=
kiei Polszcze et ab extra rozsyłano, wiecie WMPanowie rozu=
miem bo to palam iest w Woisku wszytkim, y toc iest co zwy

czainą

czainą moię do usługi JKMci y Rzeczypltey zatrzymawać poczęło
ochotę. To zem priuatus wolał zostać w Domu, niż na takowe
co raz przychodzić diffidencye, ale y tak paccate siedzieć
niemogę, ledwo niewszytkie cum Ciuibus odięto mi conferen
cye, gdy albo znoszę się albo pytam de rebus Patria. Vrze
dnikiem z łaski JKMci będąc pirwszym; iako niedawno ma-
iąc wpamięci manifestacyą JmPana Kanczlerza WXLgo
przez niego uczynioną, tudziesz pewne przestrogi, posyłałem
do JmP Woiewody Wilenskiego, Zakonnika iednego z tym
co in copia posyłam WMciDmPanom, Versum to zaraz iest
mi pro crimine y bardziey niż Hiszpanskie na Sprawy
moie dzieią się Inquisycye. Za to mi Mandatami grożą y po
trząsaią. O to JKM na audiencyach przed roznymi PPmi
Senatorami, O to publice in Senatus consilio protestował
się, o to naostatek wteraznieyszey subgeneralitate, tak
surowie omnium innoxius peton Instructiey, a nawet u
przątnąwszy sobie ze ludzi zbieram y mam Woiska przy
sobie kilkanascie tysięcy. Co iako prawda, Sami WMPano
wie co w Woiewodztwach mieszkacie, wiecie. Przywodzą
JKM do tego aby się armował na mnie Ciuem omni Submis
sione certantem et certare cupientem Solię Legum iako w

wolney Rzeczypltey præsidio innitentem, Alec to iest więcey
czegoby non tentet tak przewrotna malignitas, rzucaiąc
się y piorem niewstydliwie na sławę honor y reputacyą mo
ię nigdy z łaski Bozey niezmazaną. Cieszkie to MPanowie
ictus wszytkie, bo w Narodzie wolnym zwłascza za cnotę
za dotrzymanie Praw Oiczystych y nienależyte y niezwy
czaine. A lubo niewinnemu niestraszne, ze iednak nie tak
moia iako całey Rzeczypltey wtym Vertitur integritas
in publicum wszytkiei Oiczyzny y WMPanow zosobna ka
zdego składam to sinum. Czy małosz ma calamitatis Oi
czyzna ze będąc nieuspokoiona abextra et tot impli
cata malis od postronnego Nieprzyiaciela co w oczach iest,
azby tez na takowe Ciuium patrzyła persecucye y kto
rych raczey z Nieprzyiacioł spodziewała się, to ex ruinatis
Ciuibus, przez niechętnych odbierała trophæa. Iac sortem
quæcunq obuenerit ferem, ale to WMMPanowie wiedzcie
obaliwszy mnie y zruinowawszy w łasce IKNCi PMMJo
Casus to Oiczyzny będzie iuz, w ktorym rospostarszy się
tasz malignitas dowodzic wszytkiego będzie et qua non
audebit. Namieniłem to ze dobrotliwa IKNCi natura
od takowey daleko złosci, actus te są maleuolorum mnie
y Oi

y Oiczyznie, ktorey iako mogę przestrzegam całosci. Prosię prze
to WMPanow wszytkich y każdego zosobna, chcieicie wprzod
compati Civi oppresso, a potym do tegosz IKMci Pana MMD przez
obranych z posrodka siebie przyczynic sie Posłow, aby mnie
od Panskiei swoiei nieoddalał łaski, wczym przysięgą Praw
Oiczystych Maiestatem IKMci Rzeczypltey okrywaiących
że na wyniszczenie onych pozwolic niechcę, tantis me odiis et
criminationibus petere niedopuscił. Jezeli zaż iuż tak brac
zechce gorę malignitas, że mnie od łaski IKMci odstrychnie
y dalej persequowac zechce. Comittite tymże IchMCm ut mi
hi adsint y w osobie moiei niedali y niedopuszczali publicâ
upasc libertati. Albo że dla teyże nieszczęszney cierpię Ele:
ctiey decidite WMPanowie et decernite iusz abym ia sam
za wszytkich niecierpiał y tym niepodlegał odiis. Znam
sie do tego iawnie że rowno z innymi IchMCi na Candida
tow podpisałem sie, rozumieiąc to bydz proficuum et conser:
uationis, każdey Rzeczypltey pirwsze fundamentum, iako
naibardziey unire Civium animos, ktoreby podczas naidalsze
go Interregnum deductis iisdem in partem animis, spaiac:
by była przytrudnieisza, ale saluâ Civium libertate, ale
ordinariâ, legitimâ, solenniq et debita Electionis Viâ, y dla

tego postrzegszy wtym zgubę Rzeczypltey, iawne Praw y wol-
nosci discrimen, odstąpić satis rozumiałem a niżeli contuma-
citer, przy swoim stawaiąc, widzi mi się, Zawiesc Oiczy-
znę ad ea (ktore et horret animus meminisse ex dissen-
sione Civium) nastąpićby musiały et praecipitare mała. A
że iuż malevoli in odium mnie co raz przywodząc, wmawia-
ią we mnie Piastostwo iakieś. y wyrzucono mi to na seymie
ale zaparli się ci, et deseruerunt ktorzy to mowili. Iako
tedy to w moiei nigdy niepostało myśli y nieiest, tak WMM
MPanow upraszam, y Artykułem y Prawem chcieicie to cir-
cumscribere y żeby w oczy nie kłoto nikogo, Lege universali
cavere. Iterato tedy WMM MPanow upraszam per amorem
Patriae communis y iei tranquillitatem proszę, przyczyńcie
się aby mnie IKM do łaski swey Pańskiei iako dobrze
zasłużonego y wiernego zawsze et ne quidquam consci-
um sobie, tylko prawdy cnoty y życzliwości, poddanego nie-
odrzucał y niedawał wiary teyto malignitati, a umorzyć
te wszytkie diffidencye raczył. Sin minus iezelibym Susti-
nendae teyże nie był par zawziętości, iezeli iako poczęła
następować na mnie będzie, niedaicie opprimere Civem dla
cnoty dla Stateczności przy Oiczyźnie. Vkażcie zeście

tych

tych Oicow Synowie, ktorzy Panow tcic, Praw przestrzegac, w cnocie nieszwankowac, a przewrotnosci własney umiecie prze wodzic niedac w Oiczyznie. Czego pewien będąc Brater skie moie iako naipilniei oddaię łasce WMPanow usługi Dat 6 8bris 1664 w Dąbrowie.

Copia listu JmXa Trzebickiego Biskupa Krakowskiego do JKMci de Dat 14. Juny Ao 1665. z Krakowa.

Nietylko pospolity wszytkiego ludu Polskiego głos woła do WKMci o pokoi wnętrzny y usmierzenie zaczętey Woiny domo wey, ale y krew oczywiscie y prawdziwie niedawno płyną ca z głowy Pana Zbawiciela na Obrazie wymalowanego woła do WKMci o tewze pokoi, abys WKMci Panu Bogu sa memu, ktory to WKMci choinie w Niebie nadgrodzi, krzywdę swoię darował a Woiny domowy zaniechał. Wyrozumiesz WKMci seriem Rci z pisma tego podpisanego od tych Inquisito row ludzi pobożnoscią y nauką znamienitych, ktorych na Sci słą Inquisycyą w tey Sprawie zesłałem był do Klasztoru Buskie go Panienskiego mil 11 od Krakowa. Godna y to uwagi ze Rzy

przeszłego in fine July Obraz Matki Bozey w Dzierzkowie Diecezyey Krakowskiey przez kilka dni płakał, iakosz o tym zaraz dałem był znac WKMci. W tym zaz Roku niedawno drugi Obraz Naswiętszey Panny w Samotułach pod Poznaniem płaczący widziany. A teraz nouissime die 22 Mai: Obraz Pana Zbawiciela w Klasztorze Buskim Panienskim Zakonu Norberta S: Krwią z głowy zpłynął. Cosz ztąd inszego concludowac sie ma. tylko ze tak częste w roznych stronach Obrazow płacze y łzy coś złego nam ptendunt. Jezeli tedy ludzkie łzy niemogą pożądanego u WKMci uproszic pokoiu, niechze go uproszą u WKMci. łzy tak częste y rzewne Matki Bozey. Niech uproszi krew Pana Zbawiciela naszego ktory iako kiedys nad nieszczęsliwym Jeruzalem, tak nad utrapioną Polską płacze. Tak w Panu Bogu rozumiem ze gdy WKMć Supplicanti reo clemencyą swoię pokazez y do łaski dla uspokoienia Oiczyzny przyimiesz. tym samym te straszne znaki w dobre obrocisz. Oco WKMci przez miłosierdzie Boze prosząc, całuię pokornie rękę WKMci. Datum ut supra

Copia responsu JKMci. na ten list danego od JKMci 21 Czerwca Roku 1665.

Skutkiem

Skutkiem to przysłowie było, mamy z listu Uprzeymości Wszey
że lachrymis nil citius arescit, gdy na list nasz de Dalg. 1. y
schowane niewinne rany Zbawiciela ludzkiego, angores Ve
stros zapłakawszy, iakoś o tym Uprzey Wsza de Dalg. eiusdem
pisał. teraz iakoby zapomniawszy winnego, w sercu swym
niebez krzywdy nas osądziwszy tak exortuiesz, że oraz in
peruicacia iniuriose potempiasz, ozywaiących (bo takowe li
sty bez kopiowania niebywaią) gorszysz, obronę ktorą gotu
iemy sobie, prawdę y dobro pospolite ganisz. Rebellem Lubomir
skiego tacite iustifikuiesz, zarliwość swoię ku Dobru pospo
litemu szerząc, Nas za zuchwałe następuiącego sądzisz, na
ochydę podaiesz, y iura naturę gdysze bronić niedasz, gwałcisz.
Nieprzyiaciela fauore pupilli armas, a zatym do restitucyey hono
ru wziętego Nam winnym iestes. Niewchodzimy w przykłady
podobnych Impostow względem cudow przytoczonych, wszak y
Uprzey Wszey dawne y swieże, dalekie y bliskie wiadome są.
O Samotulnych choć Pana ich w Pokoiu mamy niesłyszeliśmy, a
ni tey Inquisycyey wytrząsamy, lubo oczywiście z nich sudorum
podeyrzenie, Ale wydziwić się niemożemy że inaczey tella do
nas obracasz. Co się w zaszczycie y obronie trzymamy, buntom
zabiegamy, Confoederacye rozrywamy, ostatnie na zapłatę Woi

ska zbiory z siebie wyciskamy, z Skarbnice Krolewskiei resztę
Sypiemy, o prawdziwy pokoi tak wnętrzny iako y pograniczny
dusznie sie staramy, Krwią własną, niewczasami on mercamur
A nie raczey na Lubomirskiego umbras, Ktory pokoi y prawa
gwałci. Dyecezyą Vprzeynsci W: nalegl, Woiny poparcia z Nie-
przyiacielem przeszkadza, Victorie wszytkie irritat, Tractatow
ubliza, Vkrainę rozlaniem Krwie nabytą ex compage Rzeczy
pltey wydziera, wnętrznosci iei rozdziera. Woiska czesc
wielką zbuntował, od czynow woiennych odwabił. Rzecz pltą
postronnym na obłow na czesci dzieli, przedawa. Z tey głowy
Koronę zdziera, Ktora głowa Vprzeyn Wszę thiara donauit
Na Briona iż Vpr W: w zywnosci uszkodził fremuisti, na nie
go co lata niewinne y Krew Szlachecką w Dyecezyey Vpr Wszę
gwałci, Kosciołу plondruie, Dwory rozbiera Matrony poczciwe
obnaza głęboko milczysz. Zaprawdę cy tak wielkiemu iego
zakochaniu osoby, czy zacmieniu oczy, y zakamieniu serca
przyznac, czy nawiedzeniu Bozemu, ze nas do inszych
utrapienia umartwic iescze chce, tym affektem uprzeymosci
Wszey, z niewinnosci naszey, z pokory przed Bogiem, deklara
cyey pro Republica pobożnych w tak obszyrnych listach
wyrazonych, rozumiec niechcesz. A Scelera y roboi Oiczyzny

bezbożności Lubomirskiego na nas scandalissime retorques
przyznawasz y wmawiasz gdy błagasz, a sami to niemal cier
piąc błagamy, upor głosisz gdy prosisz, a sami gdy niemal cze
kamy proszimy, chydzisz gdy wstydzisz, bellum Ciuile od
praszaiąc, iakbyś rzekł że niewiemy ani się dotykamy, y uprzey
mość Wsza dotkniesz gdy zechcesz y bez passyey okoliczno
ści uważysz. Żebyśmy byli rokosz srogi przecię mieli, choć
byśmy go byli Dekretem nienakryli, ktory Skrycie goto
wał po wszytkie dni panowania łżąc szpocąc potępiaiąc
wszytkie intencye y sprawy nasze. Ale większą nad furyą
Piekielną donoszimy złość iego. Co authentycznie z Veneyi
ey mamy. Pisał do niektorych Senatorow tameczniych com
monikuiąc z nimi o odwroceniu z Państw ich Woiny Turec
kiei y przeniesieniu do Polski byłe summą iaką pinie
zną posiłkowali. Krymowi Syna w zastawie ofiarowali
Czaus Porcie. A takasz to miłość wolności, takiesz pomno
żenia Dobra pospolitego zelus, takasz cnota Chrześcian
ska, takisz do pokoiu stopień, takasz resipiscencyey na
dzieia. Na to y na protectorow tey złości płaczą obrazy. Na to
płynie krew za przenadroższe dusze odkupione, ktore bez

smrmanom poprzedawał, Piekło na Oiczyznę wali, zdrady y ia
du pełen iey miłosnik. Tam tedy fulmina, tam przeklectwa
obracay Vprzeym: Wsza, tam te łzy applikui iako Pasterz
nie do niewinnego serca naszego, bo iako my krzywdę nasze
temu Maiestatowi przez ktory Kroluiemy oddali, tak spra
wiedliwosc iego z dobrou swey nieskonczoney tego po nas
potrzebuie, aby nas hardy rebellizant deptał. I tak sie
Vprzeym: Wszey deklaruiemy. Że puki kup swawolnych
effectiue nierosprawi, a buntow nieprzestanie, Confedera
cyey nieuciszy, za Granicę nieustąpi y Seymu spoko
nie czekac niebędzie, putu zadnego do Clemencyey Vprzeym
Wszey niedamy wstępu, wszak niepoczynamy cierpliwie cze
kamy czasu do recollectiey pozwalamy, ale iak go tez u
pusci więcey go nieznaydzie. Vmrzec nadto gloriose wolimy
niż w reputacyey u swiata (ktoryby rozumiał zezmy przy
muszeni) szwankowac mieli. Czemu wierz Vprzeym Wsza, ze
nas nieruszysz, puki Dumy iego niezkruszysz y bądz pe
wien. Dobrego zatym Vprzeym Wszey od Pana Boga
zyczymy zdrowia

Przemowa na Seymie Walnym Warszawskim pro die 27 9bris Roku 1664. złożonym JmPana Zaniewskiego Podkomorzego Pomorskiego. Marszałka na tymże Seymie Izby Poselskiej zasiadaiącego mieysce.

Moi Wielce Mci Panowie y Bracia. Niezgrzeszę a rozumiem nikogo niezgorszę, choć wyznam iż infans sum et prae magnitudine negotij przemowić niemogę, zasiadaiąc to mieysce ktore periculosa plenum opus aleae, et incedendum per ignes suppositos cineri doloso. Pamiętne mi to wprawdzie z pierwszey funkcyey gdy mnie za niey była osadziła łaska y konfidencya Braterska WMM Panow y Braci z ktorych, iednych ta widzę y witam, drugich nieprzybyłych magna nomina Veneror y daymi Boże naśladować. Iednakże horret animus meminisse laborum et scopulorum. Jeszcze laborum iakokolwiek bosmy sobie nie sobie porodzili, partem Patria partem amici vendicant ale Scyllae ale Charybdes o ktore częstokroć naufragam tabulam nieumiem nie trwożą, trwoży nadto saeculum antiqui moris inops inars, przed tym innocentia actionem cieszyła. Znam małość y nieudolność moię znam wycieńczone siły. Nie bez srogiego tedy strachu pu

szczęw się na co burzliwe morze ac fluctibus infidis animo rato
[illegible] czyniąc mogą. gdy się odprawię [illegible] no, parendum WMMPanom
[illegible] których ręk czekam fati mei, fati [illegible] [illegible] [illegible]

Minor honorificam fecisse mentionem. Qui tempore Ferdi
nandi Secundi Romanorum Imperatoris, sub regimine Ma
gnorum Ducum Tilij et Valsztanij, cum non contemnenda Po
lonorum manu stipendia merebatur. Quod prout mihi iucundis
simum ita ingratitudinis metam viderer incurisse. Si Celsdini
tuae per hasce litteras non peregissem grates, quas summâ
quâ possum demissione iterum atq; iterum reddo. Manet in no
bis derelictis Filiis Illrsme Princeps idem feruor eaq; ala
critas, ac promptitudo ad obsequia Celsdinis Tuae, quam in
Patre nostro aliquando agnoueras, eoq; feruentior, quia be
neficia Parentibus praestita aeterno foedere obligant Filios
et nisi turbulenta Nrae Reipbae tempora obstarent, dum Otho
manicus Mars Classicum canit, Legeq; Patriae vetitum esset, tem
pore belli ex dignitariis et officialibus extra Regnum euagari
neminem, Libens lubensq; currerem amicam Patri meo Celsdnis
tuae osculari manum atq; amplecti genua Viri toto Orbe clarissimi
Simulq; uti natu maximus Fratres meos Domumq; meam obsequio Il
lrsmae Dnationis Domus mancipare, sed si per Diuinam gratiam
ad tranquillum redierit statum nostra Polonia, exequar ipsemet
quod nunc Vicaria expleo pennâ. Deus tantum qui Magnorum Prin
cipum singularis custos est, seruet Celsdnem Vram diutissime sal

uum et incolumem ad conseruationem gloriæ suæ. S. Roman. Imperij incrementum, nostrumq; Clientum maximum Solatium quod ut apprime aoueo, ita sum. Illmæ et Excllmæ Dnationis Vræ &c.

Copia listu do Xcia Imci Lobkowicza od tegosz Thomci.

Ante aliquot dies misi litteras ad Celstdnem Vram cum ea qua par est submissione, gratiq; affectus declaratione. Nunc eo non contentus, iterum genibus Celsdnis Tuæ accumbo precorq; humillime ut me in Clientum suorum numerum adscribere non dedignetur. Scio enim magni Viri eam Vobis esse a Virtute impositam necessitatem ut prodesse debeatis, et sicut sidera lucem habent ut illustrent, ita uos amorem et gratiam ut commonicetis, sed ea nunc est infelicitas mea, imo et Patriæ meæ, ut nullo modo mihi meisq; rebus consulere possim. Si tamen Celsdo Vra me dignabitur sua gratia, fortunatum me censebo, ut breuibus Celstdni Vræ maximis distento curis declarabo. Certa bona in Morauia Iure Diuino et naturali, iure successiuo concernunt Vxorem meam, post defunctum ante Viginti circiter annos Dominum Rhor. Parens enim Vxoris meæ D. Rhor primus ex Morauia migrauit in Poloniam, duobus uel tribus milliaribus Olomuncio uocantur Daubrawice. Hæc ego in alio commorando Regno ac

Domi

Dominio, nullo modo (sic stantibus rebus) Vindicare possum. Ne tamen ignauus fortunaeq meae ac filiorum prodigus esse Videar, Illrsmae ac Excellnmae tuae Dominationi haec bona resignare paratus sum. Malo etenim hanc quantulamcunq fortunae meae portionem in Domo Celstdnis tuae manere quam in manibus malae fidei possessorum. Si etenim Clstdo Vra ultro et beneuoli te status es amicum se quondam fuisse Patri meo. Quid non omnia amica a tanto Viro quem miratur orbis, sperare possum, Caeterum gratissimum me semper beneficij Celstdo Vra et obsequentissimum quousq Vixero senties, cui Filios meos promptissimaq demum obsequia mea quam diligentissime deuoueo

Sermo Excellnssmi et Rndssmi Dni Andreae Olszowski. Episcopi Culmensis et Pomeraniae Procancellarij Regni ad S. Caesaream Magestatem pro matrimonio inter S. Regiam Mtem Poloniae et Sernssimam Eleonoram Hungariae Bohaemiae Principissam Archiduciss am Austriae et tractando et concludendo Oratoris Legati Plenipotentiarij 13 8bris 1669 Ao.

Sacra Caesarea Maiestas, Sacrae Magestatis Regiae Poloniarum

Dñi mei Clemntissimi Legatus uenio bonum nuntium ferens Regij affectus et amoris, quem ante oculos Maiestatis Vrae in aperto sisto, atq; in sinum eius Domus lubens depono, in qua quot Augusti generis Filiae, tot Regalium thalamorum fidae sociae Regnorum amores Saeculi gemmae, pacis et felicitatis populorum pignora. Parentesq; olim atq; hodie censentur. Alter Iagiellonicae propaginis surculus, uetustissima Corybuthorum Soboles, Atauis editus Regibus, et in solio Bohaemiae semel, Poloniae toties collocatus et coronatus Sanguis Michael Rex, hic sub aspectum Venit non infelix si gratiam in oculis, si locum in fraterno Maiestatis Vrae affectu inuenit. Rex ille qui extra spem et ambitum Regni, Thronum caelitus plane occupauit, in expetenda thori et throni Socia spes occupare ambitumq; legatione mea palam fateri non dubitat. Illae Electoris populi Voces quibus amplissimum Sarmatiae Imperium Rex Indigena debet, etiam in peregrino isto orbe erumpunt, et quam ualide nuper in Electorali campo pro fortuna Regis non segnius, nunc augusto in Palatio pro fortunae incremento nituntur. Illas faecunditatis Regiae atq; exinde Regis et Regni felicitatis anxias et Sollicitas hic plane audire est. Maiestati Vrae uoces amicas et amantes, quibus cum libere nobis Regem in Regno dixerimus eisdem affectu adhuc calentibus. Reginam extra Regnum deposcimus, acclamamusq; Damus libera

Gens-

Gens felicitati Austriacæ manus, neq immerito sterilitatem Nostræ Poloniæ gratulamur, quod electo Diuinitus et Diademate redimito Principi, par consors apud nos desideratur, apud Vos inuenitur hic nata est faustis sub penetralibus hic adoleuit, cum qua Poloniæ fortunam, bono præsentis et secuturi sæculi renasci et adolescere posse non uane speramus. Nam cum aliarum plerumq Gentium Fatum sit Reges illis ab Austria dari, singulare istud Poloniæ est Reginas ex Austria nobis assumi. Neq per incertam semitam aut ignota ueste et Poetico illo Externi uenimus generi. Tot repetitæ Veteri recentiq æuo Regum Poloniæ cum Austriaca Domo cognationes, præstruxere pridem iter hodie pronum et expeditum faciunt Votis suæ Maiestatis, Inclytam illam memoriæ et merito fœcunditatis Cymburgam nostram Olgerdi Magni Ducis Lithuaniæ Neptem Coributhi Olgerdini sororiam, Zemouiti Ducis Masouiorum filiam, Ernesti Archiducis Coniugem, nouem Austriacorum, inter quos Friderici III. Imperatoris, Maiestatis Vræ Tritaui Genitricem inter Atauias suas numerat, Sepultamq magnam Matrem umbris suis educit, quæ maximos Austriacos in lucem produxit et immortalem tot sæculis atq utinam in Sæcula Augustam Gentem effecit. Anna Vladislai Jagiellonici Filia. Ferdinando Primo Imperatori nuptui data non leuiter dotali Iure ad Hungariæ Bohemiæ Regnorum Austriacam prouexit. Ab hac Vitissim

prima Orbis Domo, Ducis Jagiellonidis Regis mei Agnatis pe
titae impetratae fuerunt Elisabethae Sanctorum Matres. Annae
gratys ipsis in publicum gratiores, constantes Civium egenorumque tu
tellae Constantiae, Virtutum concentu longe et suaviter audita Caeci
liae, ut proinde gentilitia Serenissimi Regis sidera non exerrare
Videantur a suo Caelo et centro, quando Austriaco in firmamento Vi
am suam determinant, ordiunturque quibus toties feliciter huc cursus
fuit atque decursus. Nec deest aliud quod Serenissimi et potentissi
mi Regis Regnique Poloniae animum, arcana vi ad eam amicitiae ne
xum sponte trahit impellitque. Eximia Invictissime Imperator
Divi Parentis tui Ferdinandi mox ab eius morte Maiestatis Vrae er
ga rem Polonam illo tempore afflictissimam propensio et immor
talis gratia. Conclamatum erat non de libertate nec de Imperio
sed plane de Salute nostra cum Vicinorum infesta undique conspira
tione, et coortis obruti repente armis, pars in Victoriam omnes in
praedam cesseremus, candide et libere hoc est Polone loquar. De
um Nobis ab Austro venisse, cuius Sola providentia inclinato et
adspirante Austriae favore, motisque in Poloniam Maiestatis Vrae prae
validis auxiliis, excita primum vis virtusque Polonorum in Hunnos,
Daios, Moldavos, Scythas, Cosacos, quaeque alia grassatorum Nomi
na. Vrbs Regni caput recepta, Thoruny victa pervicacia. Dania in
armorum Societatem adducta, Borussia ad officium composita, Civibus
inte:

integritas, Regni forma, Templis religiones postliminio restitutæ, quid quid coniuratæ hostilitatis vel barbarorum insultus fuit, procul eiectum; Leo ferociens et apertos Poloniæ campos hic persultans in suum nidum revocatus et quiescere ac pacem pati admonitus obstrictusq; Quæ tanta a Maiestate Vra Cæsarea in acceptis ferentes non alia ratione Rex et Gens Polona refundere valemus quam profitendo et iterum accipiendo, Felicitati Austriacæ, tuæq; Magne Cæsar facilitati id imputetur, quod aliorum adhuc rei, alia nomina contrahimus necdum plane grati, gratiam iterum oramus. Summum et gravissimum Legationis meæ officium Soror Maiestatis Vræ Eleonora est, hoc nomine quidquid votorum habet Rex meus includit; arbitratur nec vivere sibi nec regnare integrum fore nisi vitæ, simul ac Regni parem sortem cum hac consorte seu dividat seu melius iungat. Cor Regium cæteris affinitatibus negatum Serenissimæ Eleonoræ ultro pandit cum Lemmate huic Vni candidæ Austriacorum Teniæ per memoratos maiores suos innexus, amat hæc sua Vincula et Sacro nec nisi cum vita solvendo maritali nexu. Cæsarum Filiæ Sororiq; adstringi desiderat, neq; formidat gravem repulsam aut tristes in amore moras. Nam quos arma pro Regno suo pro Poloniæ charitate libenter iunxisse meminit, amorem ut ægre vel constanter secum iungant nequaquam veretur. Imposuimus Poloni magnanimo libentiq; consensu Serenissimo Michaeli Coronam

en adhuc in assensu manuq Maiestatis Vrae est, ut altera Viro Corona Vxor bona uere aurea, pia, grauis prudens oris morumq specie, inter natas Germaniae et Poloniae Venustissima uerbo Eleonora accedat. Atq hic Votorum iuxta ac Verborum Legationis meae coronis esto. Neq enim aut me diutius orare, aut Maiestatem Vram diu exorari conueniat, cum ex retroactae aetatis documentis exemplisq et praesenti rerum statu Austriam Poloniae Matrimonij isto foedere arctius colligari, Regnatricem apud nos stirpem fundari, utrumq inter populum sinceram amicitiam, fidam Vicinitatem, commerciorum facilem usum Vigere, Vim et immanitatem iurati hostis et Successu Candiae praetumidi Turcae, Polono Austriacaeq affinitatis terrore, an et armorum coniunctionem retundi non Austriae, non Poloniae duntaxat, sed uniuersae Christianae Reipublicae intersit.

Witanie JKMci od Izby Poselskiej JmPana Gninskiego Podkomorzego Pomorskiego

Dalszi ale powolni Ziemianie, iedyna Ziemi y Chrzescianstwa Ozdobo Naiasnieyszy MPy Krolu Panie a Panie nasz MPy, nie ex auentino zgruchnieni, gdzie kiedys dwa kroc parandi Iuris ac Maiestatis constituendae secesserant Quirites, ale z domow własnych ciekawosci y ambicyey proznych gdzie kazdego dulcis Saturat

quies

quies Na głos Panski WKMci Pana Mtgo przychodzimy. Mieścimy
sie w tych czterech iednego militis kątach tak liczne, wielkie y
z wielu Jezykow złozone Narody, iż nas immutabilis Simetria ła
skawego panowania złotą wolnoscią, ktorys WKMć naiwyzszym
strozem zkleiła, Niesiemy hołd iednowładcy swemu, wolnego Na
rodu godny, miękkie serca, y te pierszi na ktorych Swiątobliwi
WKMci Przodkowie nietylko podufnie spoczywali, ale y murum
Achaneum zwali. Cisniemy sie pod manuductią Pomazanca Bo
skiego, do prawdziwey obrady, niezwiązaney praeuaryacyą. V
mysł sług powolnych szczery y nieodcięty affekt, Czekaiąc Quis
Deus esse velis, bo iako to słowo potestatis. Tak WKMci Pa
nu Naszemu Mtgo ex Vicariatu na ziemi homogenium, kto
ry iustitiam ac Pietatem Validas Regum arces masz za Węgiel
ny Kamien panowania swego. Scielemy filialis obedientia palmas
nietylko iako Oicu y Panu dobrotliwemu, ale iako Monstrorum
dzikiei Vkrainy domitori, pułnocney Stolice terrori, a co nai
większa wnętrznego rozruchu, ktory wywraca Panstwa, gu
bi Monarchie, zrzucza Maiestaty, confundit ius omne manu
Patriae Patri. Niechże iuz ustępuią nieporownani WKMci dzal
nosci smiałych Bolesławow magna nomina bo co tęskliwym lat
siedmiu obrotem oddał paenatibus ter y więcey Seruilis bel
li contumaci audacia odpadłego w siedmiu Miesiącach posiadłes.

WKMci y wskrzeszibes łaskawosci niespodzianey w tamtych Kra
iach imię. z ktorych kiedys extornes Bracia od Braci Synowcy
od Stryiow za Swiątobliwych Przodkow WKMci dziedziczyli, ju
ki ich wyroki Boże ad hanc compagem Rzeczypltey nie odda
ły. Obiąłes WKMci wiednym pułroczu y oddałes brachio suo
gentes immanitate barbaras, locis infinitas multitudine innume
rabiles y gdzie od wiekow ledwo Imie słychane Krolewskie
a ledwie kto z millionow ludzi znał oko Panskie, wszytkich
twarzą Oicowską podzieliłes, y w Sędziwosci swoiei zdeptałes
Kraie, gdzie nog Hetmanskich oprocz dzisieyszego wszyt
kich Wodzow Archetippa, drugiego dzielnosci samego Mistrza
trzeciego bez Woisk tryumfalnego Zwyciesce, rzekę wię
cey nog Pułkowniczych ledwo ieden y to z spułmieszkan
cow był znak y przykład. Niech ustępuie WKMci ostatnie
mu Domus Regia Dziedzicowi, ostatnie także Imie liniey Pia
stowskiei Wielkiego Kazmierza, gdy nie u Lwowa ani Seyru
albo ostrego Krzemieniem Dniestru, co Przodkom naszym
bywało stlenne, ale u bystrego y niemal bezdennego Dnie
pru, Lgnistego Seyna, Warckiei Desny dawałes tak mnogim
Narodom Prawo Wielki Kazmierzu. zwłascza tak pomysl
nie od Nieba rządzony, ze sie temu dzikie Narody przypa

trując

truiąc się wydziwić niemogą. O nimium dilecte Deo cui mili-
tat æther, Et fortunati Venere ex sidere venti. Naostatek
niech ustępuią sławie WKMci wszytkich zapoł mieszkaiących
z Swiatem trophæa, gdy ich albo przelaniem krwi Sąsiedzkich
wynoszą, albo na dawięniu Status funduią. A WKMć niepo-
ięty ich uczysz ich maxima mansuetudinis clementia, nie owey
iednak crudelis, quæ vincula rumpit iustitiæ, ale takiej ktora
oddawa każdemu co iego iest y według zasług płaci. Tymi W.
KMć rządzisz tak szerokie Panstwa, auulsa przyganiasz
stalisz bespieczenstwo domowe, roskazuiesz Sąsiadom, czy iuż
hanc magnam Domum aż ledwo nieappulsata pede terra, zmy-
kaią legiones, ktore dopiro Imperio groziły ut everso liberta-
tem aggrederentur. Aż bez Jassyru wracaią się, albo wzięty od-
daią y z zdrowiem nad naturę puszczaią wschodnie Hafce
aż woiuie Brat wierny, brata niewiernego Syn Oica, Oiciec
Syna wiarołomnego Venti et mare mieszaiącego się tumultu
obediunt tibi. I u Kamiennobrodu kamieniem tryumfalnym
in Obeliscum æternam uskromiona bez krwi stawać sedycya
albowiem gdy opulentia negligentiam tollerabat, prosbu-
isti iniurias Auguste Noster. Nauczyłeś przykładem iż non
Votis neq; Supplicijs muliebribus auxilia Deorum parentantur.

ale Vigilando, agendo, bene consulendo rządzi się Rzeczpltą
socordiae et ignauiae irati infestiq Dy. I sam się WKMć w u-
stawicznych pracach iako iedyny phaenix, w tym iuż wieku
pod cudem świata iakoby odradzasz. Rzuciło było wpraw-
dzie sieci Swiątobliwey WKMci imprezie, czy zasiedzenie
czy fatalne Ryczerstwa odrodzenie, zez pod osmdziesiąt
Chorągwi, ze Lwowa ledwo pułtrzecia tysiąca koło Tarnopo-
la y Baru liczył. Ale inuictum haud feriere ruina, nieco
fnąłes Panskiego serca consilium, tylko cui impar zdałes się
Diis tutellaribus oddawszy, zamoczyłes w Dnieprze Stopy
Krolewskie. aż wrodzona czego Narodu ochota nagoniła
y zagęściła Obozy zawstydzona iż lubo maturo Autumno
y daley saua hyeme Dominus sub Papilonibus. Porwała się
do buntow y Infanteryą non leue brachium WKMci, ale y tam
brauium odniosł niezwyciężony WKMci animusz, odpędziła
Officyerow, dała ognia do Wodza niezwyciężonego, Wodza
sławie nigdy nieumieraiącego, wzięła w Sequestr Armatę ulti-
mam Regum rationem obróciła zapał na wnętrzności. Doleciał
ią snadź ale leniwy turbo iakiś zakręcił zamieszał drogę
WKMci cudownym szczęściem dla dobra pospolitego dla wcza-
sow naszych podiętą. Aliści WKMć wszytko to obtutu liczysz

iubes

iubes patem, iako słonce dissipas nebulas, wracasz bez krwi ad ob
sequium, bez boiu do pokoiu. A masz Swiat co rownego? gdzież
wina bez kary? a przecie poprawa bez nagany, gdzież w Swoie
libertas et dominatio. Iedynym tegoż WXMC Miserzem, iedy
nym tey zrenice strozem, iedynym miłosci u poddanych Oicem
ktoremu nobilissimam Vitæ partem serce y wolą wdobrowolne od
dalismy poddanstwo. Słuchamy tedy głosa pasterza prawdzi
wego, ubiegamy sie ad aram niezbrodzoney dobroci iego, kto
rey iasny dowod bierzemy, gdy sie populo tuo sądzic każesz
y w Instructiach po Seymikach budzisz do Prawa do Statutu
aby sie każdy z Synow Oiczyzny przeglądał co z Kluby
wypadło, et in orbitam miłosciwie wrocic obiecuiesz. &c.

Copia listu JmPana Marszałka Koronnego Lubomirskiego do P. Samuela Swiderskiego Marszałka Konfederackiego.

Z drewniałą prawie ręką to moie przychodzi dawac do WW
MPanow pisanie, widząc ze tak extrema wzieliscie przed
sie consilia, kiedy colloquium z nami (co etiam hostes ad
mittunt) nam (cuibus suis, Senatorom, Vrzednikom, Commissa
rzom tey Oiczyzny, nakoniec titulo et iure legationis autho

ryzowanym, contra fas et aequum denegastis. Horret animus y po-
myslic na to co sequitur. Bo poddanym od Pana niechciec Po-
slow. Civibus od Rzeczypltey. Zolnierzom z Hetmanem y mo-
wic non dignari; Quid Vestra spec. kiedy wszytkie assumpta
od WMMPanow tym postępkiem Spreta remedia. Mnie nie Lex,
ani Oblig Vrzedu mego, bo mnie ten nie Commissarzem ale in-
termedium miedzy Commissyą a Woiskiem miec chce Stringit
do tego. Zem sie tey do WMMPanow podiął drogi Veneran-
do Maiestatu Panskiego tak ordynuiącego wolą, kazała
przychylnosc zwykła y zyczliwosc ku Woisku, a naiwięcey
miłosc ku tey Oiczyznie, ktorą periclitantem ratowac cum di-
spendio zdrowia y fortun moich, dla ktorey inuidie offensio-
nes niewdzięcznosci niezmarszczonym ponoszic czołem mam za
powinnosc. Vczą mnie tego exempla przeszłych Hetmanow
wielu, y w moim znaiduię go Domku, kiedy Chocimski zwią-
zek Ociec moi iako Wodz na ten czas Chocimski z prownym
Woiska y Rzeczypltey ukontentowaniem uspokoił. Hoc
tedy exemplo Dobra pospolitego y przykładow Antecessorow
Vrzedu y krwie moiei pobudzony podiąłem sie był tey prace
ile z tak wielkimi w tey Oiczyznie ludzmi Collegami mymi
Z takim zalem powracaiąc kiedy JKMci y Rzeczypltey referie

przyi:

przyidzie ten znami proceder, ktoremu imienia dać prawdziwego za
takową ku Wszystkie życzliwość kto kocha a prawdziwie Oiczy
znę, kto rozumie co to iest necessitas in extremis snadno roz
sądzić może. Jeszcze tedy raz ponieważ colloquium non ad
mittitis. WMM Panowie zdało mi się moim tym obtestari WM
M Panow pisaniem, per amorem Patriae y wszytkie te ktore w So
bie Civium complectitur charitates. Chcieycie się ad tempera
ta iusta possibilia z Rzeczapltą udać media deferuescat tro
chę feruor et tempestas, interitum Oiczyznie y WMść nieomylnie
gotuiąca. A ia upewniam krwawe y sławne WMCw zasługi odnio
są swoie ukontentowanie. To JKM Pan Nasz MMy Vigili cura
y Orcowskim piastuie staraniem. ten Pan ktory iakoby commilitia
przyiął znami, dni szczesliwego Panowania swego licząc oboza
mi nie latami, ktorego więcey znamy na koniu niż na thronie
pod Namioty niż baldakinami, od ktorego twarzy ktosz tri
stis kiedy odszedł z Zołnierzow. Przy takim Rycerskim cno
ty Promotorze ktosz wątpić o zasługach swoich może, tosz
Commissya czyni przez surowe Vniwersały, Dekreta na Reten
torow y Poborcow bez respektu ostre exekucye, tak cięszkie
że in Statu libertatis, w iakim iesteśmy cięzey bydź nie
mogą. A ktosz widział kiedy żeby ubogiego dłużnika że

zapłaty czas zwlokł ob egestatem criminaliter karano. Ubostwo
est in crimen. Toć Rzeczpltа Kontraktu nierozerwała ale z
wlekła ob egestatem exsolutionis, non suo ale Rzeczypltey
impendio, na chlebiec WMM Panowie czekacie: a godzisz się
bonis civibus. a tym więcey Synom rzekę własnym Iaduire
dla tego in Viscera Matris Chciecie WMM Panowie do tey po
wroci ktorą pokazaliście w pirwszym traktacie ku Oiczy
znie miłości. Daicie nam czas traktowanie z sobą iako nai
prędzey, w Bogu nadzieia że y Oiczyznie tranquillitas pożądana
y WMM powinne stanie się ukontentowanie. Jezeli też fata
lis strzeż Boże Spiritus turbinis tak nas zmiesza, że nie da
bonis consilijs miejsca, protestor przed Bogiem Oiczyzną y
Samymi WMM Pany, że wszytko co Rzeczypltey Oiczyznie mo
ci miłey iako Senator Wodz y Szlachcic fide zelo et consci
entia recta explere powinien dla Oiczyzny, expleui dla Woi
ska. Strzymywałem faces incendiarias puki stawało media
zabiegałem ne quid detrimenti capiat Rzeczpltа ne quid
Woisko caperet. A zatym oddawam życzliwe służby moie WM
M Panom. Dn 8 Marcy 1693 w Wąchocku.

Rescript na ten List.

Po tak częstych y gęstych ztraktowanych traktatach, niemo

gąc przyść Woisko do skutecznego a zasłużonego y przysięgami
zatwierdzonego skutku przy uteschnieniu y niemałym proznowa
niu, iż przyszło do tych sposobow, a na pozyskanie medicamen
tu pretensyom y na odyskanie zasług swoich y wygody. Nie
może nikogo słuszność y prawdę kochaiącego in admirationem
Vocować, gdy zostaiące przy nienaruszoney constancyey gotowe
Zostawały y zostaią Winną Synowską miłość Oiczyznie, uenera
cyą Maiestatowi Panskiemu, tudziesz incorrupta fide Star
szym obserwancyą quolibet in loco wyswiadcza, y teraz pragnąc
aby to sie w istotności stało y iako naiprędzey pokoi pożądany
powrot uczynieł. Wyswiadczyło to w kole przeszłym Wolbor
skim, nad co iuż więcey niemogło wyswiadczyć, z ktorego fru
ctum taki leniwy y nie Oicowski w ukontentowaniu pospiech
Vetauit y animusze onych ad noua consilia wzniszył. Do kto
rego niezadna nieostrożność niezaden błąd, niezadna uporczy
wości zawziętość niezadne leuipendium Iuris gentium y win
ney godna obserwancyey bytność WMM Pana y innych Ichm
Panow Commissarzow NMM Panow praepediuit. Czym uszczer
bić sobie łaski Panskiey niespodziewaią sie. Lecz szczegulna
penuria krotkości czasu, gdyż przy samey conclusyey certitudo
owey tak odległey przyszła. Zostaie albowiem w pamięci y expe
rienciey interposicio antecessorow WMM Pana ktora miedzy

Rzeczapltą a Woiskami oney zostawała upominaiąc sie y swo
ich pretensyi y w ukontentowaniu zasłużonych Woiska za
sług skutku, a Oiczystym progom securitatem sposabiała &c.

List JmX Biskupa Chełmskiego Olszew-
skiego ktory potym Arcybiskupem został
do P. Samuela Swiderskiego Marszałka
Konfederackiego.

Zesłani od WMMPana na wybieranie chleba zimowego
PP Deputaci, stanęli wczora w Lubawie resydencyey moiey
Biskupiey. Niebyłem tak szczęśliwy abym był uproszic mogł
iedyne reclinatorium moie od Stanowiska, lubo permissiue chle-
ba niebroniłem, niewiele y na to respektu y niepoidzie iako wi
dzę in sortem, co nad trzydzieści Chorągwi rożnych Supplemen
tow tym traktem ciągnąc y oberrando wydarli. Tze mizerni lu-
dzie bedwie we oscistym chlebem famem depellunt. Impar te
dy consily et opis a powinien będąc, iako y na Jutrzni dzisieyszey
Narodzenia Pańskiego Kosciół S. Spiewa. Episcopos ad tuendum
gregem Deus ordinauit. Udaię sie do WMMPana, prosząc unize
nie y per viscera compassyey nad Chrzescianskim ludem abyś WM
MPan nie według Vniwersału swego, ale possibiliter obeyść sie zi
mini roskazał żeby sie ubogi lud poddani moi Kościelni ultra on

dinaria

dinaria mała za granice do Xięstwa Pruskiego certo periculo anima
rum nierozbiegli. Przy tychże Panach Deputatach, drudzy reui-
zorami nazwani P. Bnicki y Tokarski przyiechali, ktorzy lustro
wac Folwarki Biskupie, inwentowac intratę. Stodoły pieczętowac
Vrzednikow stanowic, y tym sposobem dominium et liberum usum
bonorum odbierac mi a sobie przywłaszczac praesumunt. Deklaru
ię się WMMPanu że iako nulli Saeculari potestati, tak ani WM
MPanu y naiwiększey potencyey na Dobra Duchowne Ius et
Imperium nieprzyznawam, ani puki żyć będę na tak straszną op
pressyą y grzech przed Bogiem y swiatem wielki pod Iurisdicti
ą moią connivere niemogę. Jeżeli się tedy PP. Reuizorowie nie
upamiętaią przeciwko nam y każdemu zosobna, ktokolwiek or
dynans podpisze. Bullam caenae Domini optimo zelo publikowac
będę. Vtiq est Deus iudicans in terra. Tymci pionnem dawni y
Swięci Biskupi, Cesarzow Krolow Potentatow Swiata, na Prawa
y Swobody Koscielne następuiących non uano niegdy ictu gromili
Nieustraszyły lubo wzgardzonych bezbronnych, y częstokroc wy
gnancow Sług Bożych całe Woiska ogniste, nec iactura bono
rum non inferrum, y ia lubo Vocatione y laty ostatni y niegodny
Biskup, crimen powinnosci moiei y Sumnienia kiedy iuż pożar ten
y labes temporum et morum do Dyecezyey moiei przychodzi abym

przy chwale Bozey y Prawach Kosciola S. Katholickiego sta-
nąc intrepide niemiał y quod omnes boni agitant nie wymowił
Non licet WrCMPanie Marszałku non licet JmPanom Consiliarzom
przy boku wnsi będącym w Catholickim Krolestwie persequi Ec-
clesiam Dei, lacerare patrimonium Christi, targac sie na Dobra
Sanctuaria prawie nazwane. Biskupow z Dyecezyey Prałatow
od Katedry, Kapłanow ostatnimi krzywdami od Kosciola wy-
ciskac. Ve Regno ubi plorat Sacerdos, Ve qui dicitis malum bo-
num, ktorzy sie Swiątobliwym związkiem, erroneo iako iuz widzi-
my nomine nazywacie. Non licet non licuit Pasterską zdeptawszy
y Senatorską powagę zasłuzonego Oiczyznie y Kosciołowi Bi-
skupa residencyą iego naprzednieyszą inuolare, czego zadne Pra-
wo zaden zwyczai, zaden by naigorszy wtey Oiczyznie y ca-
łym Chrzescianstwie abusus ani pozwala, ani wymowi. Tenci to
był zawsze pirwszy stopien subruendae Religionis, tą drogą y
tym podkopem wkradła sie Haeresis, ktora snadz y do rady
WaCiow y do tego związku ultro sie wkręciła, boiako pełne te-
go Historye. Naprzod poczynano w Rzeszy Niemieckiej anga-
rizowac Dobra y Osoby Duchowne, conclamatum potym, nie po
Intracie Xięży, daremne Biskupstwa, fraszka Biskupi. Niepo-
trzeba persecucyi dawnych, proscriptiones, caedes facili compendio
ode-

odebrać tylko Clero Intratę, Quid altaria sine Ministris. Mam
tego załosną probę w Diecezyey moiey Chełminskiey, kiedy
siedmdziesiąt pięć Kosciołow murowanych silent et squallent.
Nie dla tego żeby powyganiać albo pozabiiać Kapłanow mią
no ale że dla zniesionych iniuria temporum pobożnych fun
dacyi, Domow, patrimonia Kościelnych y dla nieporatowanego
ubostwa zostawać przy Kosciołach niemogą, ale nietu iesze
koniec calamitati Cleri Poloni postępować daley będzie iniqui
tas, albo y subtelna złość Heretykow. Podbito naprzod lat cir
citer dziesięć in seruitutem poddanych Duchownych przeciwko
tak warownym Prawom, Statutom, rownie z tą Rzeczapltą y ie
szcze ante libertatem Nostram Equestrem napisanym y od Panow nam
poprzysiężonym Przywileiom, aby Assignacyom Hetmanskim
nad dwadzieścia złotych z łana niepodlegali, upraszano sobie
pod woinę Biskupstwa, Opactwa, teraz inaudito exemplo Pa
łac Biskupi zaiechano. Na lustracyą Intrat Biskupich Ka
pitulnych, Prałackich zesłano Vrzednikow nadano Dominium
et usum bonorum odicto. Czegosz sie spodziewać, tylko że
kiedykolwiek, a podobno niezadługo, iuż non per intercalla
et spiramenta temporum, ale uno velut ictu zniesieni będzie
my. A ci sie niepostrzegą y nierychło załować będą, y radzić tema

niepotrafią ktorzy telam istam knowac zaczęli. Pominę bowiem
MPP. Marszałku directią WMPana, minę osoby, y ia y wszyscy nie
długo będziemy, ale przykłady wiek wiekom podawac będzie
y co teraz sine exemplo fit, inter exempla Valescet Nie-
dzie mi Bogiem swiadczę o kilka Folwarczkow, bonum animum
sortitus iestem contemptorem opum super omnia etectum. No
mniey sie nie zturbuię ani zmarszczę, altius peto. Że tak ciężkie
go w Chrzescianskim Krolestwie scandali, tak wielkiei post fa-
tales lapsus imienia Polskiego sławy, tanti praeiudicy nietylko
Clero Polono, ale universae Ecclesiae żal y krzywda serce prze-
nika. Dla czego consilijs et exemplis Swiątobliwych, iakom po
wiedział Biskupow do Koscielnego Sądu y do sprawiedliwosci
Boskiei prowoco. Cokolwiek mie za tą deklaracyą moią czekac
moze, Vis iactura, exilium, Mors, nietylko sie tego nieobawiąc,
ale occurram altro. Niemogę pozyteczniey utracic, sławniey zel
zony bydz, weseliey ucierpiec, bogaciy exulare, Niemogę na
koniec sanctior et nobilior cadere Victima, iako pro iustitia
et Ecclesiae authoritate. Rozwodzic sie szerzey iako ad milita-
rem Virum Stylo niechcę. Będzie temu iezeli expediet zawsze
czas et otium pokazac ex fundamentis Wiary S. Katholickiey
Pisma Bozego Kanonow Swiętych, Doktorow Koscielnych Praw
y przykładow postronnych y Oyczystych iakoscie WMPan profun-

dam

dum erroris et naufragij zabrnęli. Absit a me abym ex Superuacuo
miał lacessere WMPana y ludzi Ryczerskich, ktorych Szanowac
kochac, chwalic causam propius habeo iako uindices Patriae y
roku przeszłego Victoriae inclytos, ktorym zawsze służyłem, be
dąc na Vrzędach Dworskich ochotnie et gratis. Negotium
ago non meum, nie iednego Biskupstwa, niewszytkich Pol
skich Duchownych abe Kosciola Bozego, ale Sumnienia WMPa
now y sławy Narodu. Że nouitati każdemu dobremu Katholiko
wi detestandae w Diecesyey moiei zaraz reclamo. Bo czytaiąc The
ologow y Casistow y radząc sie doctos in Lege, nie znaiduię tego
abym salua conscientia iako Biskup mogł dissimulare tantum
facinus, ktore reuisorowie od WMPana zesłani moliuntur. Nie za
dawney pamięci były charitatiua subsidia od Duchownych o kto
re o kilkadziesiąt Złotych z Biskupa o kopę iaką od Pleba
na Quanto conatu y Stolicy Apostolskiej o mizerne one tabliczki
supplicatum, a WMMPana z Ichmci P. Consiliarzami na dotes Eccle
siae, haereditates Templi na dominia directa et proxima Bisku
pow y Prałatow mimo wiadomosc y consens Oica S. następo
wac, quae authoritas? Kończę list obtestando WMPana y wszyt
kiego cznego Ryczerstwa, abyscie z Panem Bogiem y Kosciol
em iego Swietym y cum electa gente Regali Sacerdotio y z Do
brami na służbę Bożą oddanymi. Casie nikomu nigdy nie nadało

belligerare zaniechali, y zebyscie za teraznieyszy grzech P. Boga y Kosciol iego in tempore błagali. Tak P. Bog prospera bit WMPanow niedopusci confusionem Babilonicam, poda w ręce sposob ukontentowania za krwawe zasługi. Manus le uabit Moizez et Izrael Vincet, powrocą aucentini et iani culi exemplis oddalone ręce od głowy do Ciała swoiego. Do tey sławney, potężney, y nader szczęsliwey (si sua bona nont) Oi czyzny. A ktokolwiek inaczey radzi kto Sacerdotium kto Hierarchiam, et claues Ecclesiae contemnit, ktory nas folwarki nasyła, kto exequitur albo mogąc złego nie broni, groznym Du cha S: słowem. Manum Omnipotentis Dei neq Viuus neq Defunctus effugiet. Oddaię sie zatym iako naipilniey łasce WMPana Daię, ipso die Natiuitatis 1661 w Lubawie.

Votum JmP Clemensa z Rusce Branickiego Stol nika Koronnego Starosty Chęcinskiego w O- patowie na Seymiku pod Confaederacyą 30 January Ao 1662.

Bynamniey mnie a libertate Vocis nieodraza ze JchPanow Posłow Woiska w Związku zostaiącego, lubo mimo zwyczai zasiadaiących w Kole naszym widzę, y owszem radem tey oka

zyey

zyty w ktory przeyrzy sie JchMć oraz z WMM Pany w kie
dorze moim, że niepokątnie ale wolny każdemu śmiem y mo
gę co mi sie zda mowić, iako Szlachcicowi wolno Vrodzonemu
należy, na żadne nieobracaiąc oka, ktoreby ztąd pochodzić
mogły, prywatne incommoda, albo pogrozki, bobym sie wten
czas za szczęsliwego poczytał, gdybym cokolwiek dla cnoty
y prawdy ~~Vcierpiał~~. Jest za co powinną Bogu oddawszy
chwałę, JKMci Panu NMćiu podziekować, że tego Panstwa
przyiętą na sie curam, przetrwawszy tak ciężkie Rzeczy
pltey Climakteryki Oicowsko continuare raczy. Nunquam
sui parcus, ubi bella laboribus extingui crediderit, nieczy
ie to inne tylko JKMci Pana NMćiu otrzymane zwycięstwa
y tryumfy, nikomu tez inszemu muszi bydź przypisano. Stupe
bit pewnie posteritas że tak małym Woiskiem certior mor
tis quam Victoria, poszedł JKMć sławnego Władysława Ja
giełła krwie swoiei meznie naśladuiąc przykłady. Poidzie
to sławne przeciwko Oiczyznie naszey meritum, puki ieno
pamiątka tak sławney trwać będzie Imprezy. Teyże y to
przyznać muszi JKMci Pana NMćiu czułości, że wszelkich
po te czasy probuiąc do uspokoienia interni mali lubo
bez skutku sposobow. Naostatek y do tego udaie sie choć

z wielkim niewczasem, swoim remedium, składaiąc na to samo
Seym aby swoię Woisko mięc mogło zapłatę y ukontentowanie.
O czym gdy mowię stosuiąc się do Instructiey JKMci przy
chodzi, ustaie rozum, a nie dziw, boy wielki Statista w ta
kowym razie snadz rady niemogł wynaleść skuteczney, gdy
mowi periculosa severitas, flagitiosa largitio seu nihil seu
omnia concederentur in ancipiti Republica, kto tego iest
przyczyną straszny rachunek da Bogu, w ktorym nadzie
ia że recidet pœna in Authores. Niemnieysza przy tych
zostaie wina, ktorym incumbit takowy ogień w pierwszych
iskrach gaszic. Gliscit per tempus factio, quam ni momento
restinguas, dilatione valescit. O czym mi teraz altum Silen
tium ne Verba pro crimine fiant. Niedla tego abym się
miał czyiei obawiać niełaski albo inuidiey, bo się czuię
spłodzonym za łaską Bozą w Domu takim, ktory pochle
bowac nieumiał ani chciał. Ale iako kiedy wielki wicher
nastanie lada proszek padnie w oko zacmi człowieka tak
w tey zawierusze Rzeczypltey namnieysza confidencya, impor
tune wniesiona siła zepsowac może, pomogliśmy w ostatku
y sami do tego pozami zbytnią conniuencyą uwiedzieni po
wabnym naprawy wolności pozorem. O triste libertati sub
uidium, z ktorego recidit in Populum omnis mali labes et
Sce

sic alius peccat alius plectitur, byłaby to strzoz Boże naprawa
grauior remedijs a niżeli znaidują się delicta. Ale w takowey
Rzeczypltey chorobie, nietrzeba nam naśladować speculatiuos
medicos, ktorzy więc dyskursami się bawiąc in morbi causas
curiose inquirunt, ieżeli iakie chory dał sobie okazyę, na
rzekaiąc, żadney recepty niedaią. Co się iuż stało narze-
kać prożno o samym tylko przyidzie radzie złego uspoko
ieniu. Rzekł kiedyś w podobnym rady temu Puncie y zdaniu
Rzymski Orator. Si clementes esse uelimus nunquam de-
runt bella Ciuilia. Czuł się niewątpię ten porządny Po-
lityk na mocy siłach stwierdzonych iednością stanow Pań-
stwa tameczznego y myślił sobie co o bogatym Mieście Se-
leucyey napisał Historyk. Sua populo Vis est et quoti-
es concordes agunt spernitur Parthus. Mogło się to mowić
y o dawney Polszcze, puki w niey Viguit Staropolska iedność
y przy prostocie cnota. Teraz nam dla bystrzeyszych do-
wcipow, ktore certamina potentum y diffidencyi między Pri-
mores namnożyły, niesłuży. Metiri sua Regna decet.
Viresq fateri. Zważywszy siły nasze trzymać się raczey
przyidzie owego. Tutum non est ladere eos quos perdere
non possis. W samey tedy zapłacie Woiska prętkiey y oku-

teczney Rpltey salus. Do ktorey lubo wiele mogło by sie zna
lesc sposobow, bo y pogłowne pod generalney Contribucyey ty
tułem, Accyza Czopowe, cła y inne mogły by bydz skute
czne ale ze pewnosci samey w sobie niemaią, y tak pręcko
iako teraznieysza Rptey potrzeba wyciąga bydz niemogą.
Tego zdania iestem, abysmy dawno zwyczaynych w Oczy
znie naszey trzymali sie poborow a ze y te w odwłokę iscby
musiały dla zniszczenia poddanych, nowy sposob ten wy
naiduię, abysmy to co z Dzierzaw naszych przychodzi, na
czas zapłaty naznaczony z Szkatuł wyliczyli zostawiwszy
na to facultatem, abysmy to sobie mogli iakim sie komu bę
dzie podobało sposobem wybierac. A nad to ieżeli sie na
Seymie da Bog przyszłym, albo Credyty albo iakie insze
sposoby, sine aggrauatione Status Equestris y Dobr Ducho
wnych wynaidą życzę aby takowe wszytkie zlecic fidei
et dexteritati Ichm Posłow. Iuz to prozno w takim razie
trzeba nam sobie wszytkim cięszko uczynic, a wyswiadczy
wszy na ukontentowanie Rycerstwa cokolwiek w nas
będzie podobnego, przydamy w niedostatku prozby nasze
Braterskie, aby Ichm pamietali ze tymi są Quibus Vna
cum Regno salus est, in eius fortunam Natura Vocati.

Co sie

Co nie tyoze Instructiey Woiskowey, podziękowawszy Ichmciom za tę Confidencyą, że tak poufale w swoich znoszą sie z nami Bracią interessach. Słuszna y powinna aby Ichmciowie Posłowie od nas na Seym wyprawieni ineant cum Rpbca media przez ktoreby Woisko IKMci iako zapłatę, tak y zwyczaiow dawnych Ryczerskich, iezeli temi przez kogo iest ubliżono, odniesc mogło naprawę. Co zaz do naszey należy wolności et rationem Status Rpbla, to abyscie WMć mPanowie y Bracia Woiskowi curam nam Civium de bono Reipbla radzących zostawili, z mieisca mego wielce upraszam. Znaiduią sie iescze miedzy nami tak generosa pectora, że y Panu z powinnym Maiestatu iego uszanowaniem et Ministris Status y każdemu mowić będą y upomnią sie smiele przez kogoby cokolwiek derogatum było swobodom y wolnosciom naszym.

Copia listu JmP Woiciecha Łuszowskiego do JmP. Kasztellana Liwskiego 15 25 Juny 1668 Ao.

Nie niewątpię że doszła WMMPana proposicya IKMci gromadnemu Senatowi do uwagi podana, a do Seymu przyszłego odłożona ratione abdicationis, ktora że dała okazyą do

roznych mysli ludziom, niemasz dziwu, zwłaszcza gdy iuz y o Candy
datach rozne lataią wiesci. Niezgrzeszę tedy podobno y ia ani
przeciwko Prawu, ktore Vetat Viuente Principe o takich materyach
traktowac, ani przeciwko Panu, ktoremu na tym naiwięcey nalezy. Po
niewaz iuz to przez Prawo impositum silentium pomienioną di
spensował proposycyą, gdy wtey materyey requiro sensum WM
MPana, pilnie prosząc abys mnie iako magni Nominis Senator,
raczył informowac de moderno rerum statu, do kogosz większe zda
dzą sie bydz propensiones. Niesprawuie tego zbytnia curiositas
ale potrzebny appetitus rerum, kto tesz nam panowac będzie, zo
wlaszcza kiedy roznych Candidatow fama do uszu naszych przy
noszi, miedzy ktorymi są tez y odszczepieney od Kosciola Boze
go. Będę to sobie miał za osobliwy znak łaski WMMPana
gdy cokolwiek in hac materia będę informatus, bo luboc to pu
blicis attendere niezwykłem ale raczey przy dozorze gospo
darskim

Lecie w cieniu a zimie przy ciepłym Kominie
Dni moie trawię patrząc rychłoli złe minie

Przeciesz miło mi wiedziec iako tez posteritatem zostawimy
boc iuz tego przyszłego Regnantem my zwłaszcza Starzy, nie
tak sobie iako posteritati obierac będziemy, Zostawam zatym

Respons JmP Kasztellana Liwskiego.

Przyznam sie WMMPanu ze lubo słychac iuz dawno gęste wiesci

o tey

o tey ktora iuz in publicum wychodzi abdicacyey myslilem podczas per otium de futuris, przecie iednak wystrzegałem sie wtey materyey dyskursow a dopierosz pisma. Wolałem raczey obsequi Legi y onę imposito silentio Venerari, teraz iednak gdy WM MPan wtey mierze sensum meum requiris, miałbym pro piaculo silentio respondere, zwłaszcza gdy mi scrupuła ktore miałem w liscie swoim soluisti. Pareo tedy roskazaniu WMPana y krotko nie tak zdanie moie kogobym zyczył Panem, bo to do powszechney zgody suspendo. y tam kreskę moię przypisać proposui, kędy wieksza inclinationum pars, a iezeli iescze z dobrym pospolitym zgodne obaczę, wypisuię iako raczey dyskursy y rationes, ktorych mi sie od wyszszych nizem sąm Senatorow, y od niektorych Cechu naszego Braci, nasłyszec wtey materyey dostało. Roznych nam proponuią Kandydatow. fama fert iakoby Cesarz JKMC miał nam recommendowac kilku, między ktorymi miałby bydz Xiąze Florenckie, Xiąze Bawarskie, Xiąze Lotharynskie, Lanegraff Von Badon y Xiąze Naiburskie, Krol JKMC Francuski pewnie tez zechce kogokolwiek proponowac y lubo iuz o Xciu de Conde niemysli, przecię są tacy w Polszcze y dosyc ich, ktorzy onego samego capacissimum bydz ro:

zumieią Kurfistrz JMć y Xiązeta Rzęskie pewnie też
kogo recommendować nieprzepomnią. Bo interessom ich
należy aby w Polsce amicum mieli Principem. Moskwa
też snadz sobie non desinit, y Car Syna swego czyli star=
szego, czyli młodszego (niewiem) proponit. Są też nie=
ktorzy w Polsce ktorzyby honoru tego Polakowi życzy
li, iakosz non abs re. Bo iezeli w inszych Narodach
rodzą się subiecta ad Sceptra sposobne, czemuszby y Pol=
skie miało bydz tak sterile solum, zeby y u nas niemiało
się znaleść capax subiectum y mianuią Xcia JMci O=
strowskiego. Z tych iednak wszytkich ktorychem namie=
nił. Naiwiększey są teraz Consideracyey Caryoz Moskie
wski y Xiąże Naiburskie. O tych tedy dwoch zdanie mo
ie WMM Panu wypisuię. A naprzod wiedziec trzeba ze Mo=
skiewską fakcyą trzyma JmP Kanczlerz Litewski, przybra
wszy kilkanascie dependentia od siebie subiecta. Spodzie
wa się podobno ze iezeli go posadzi na Thronie onego sta=
tuam a siebie Krolem uczyni. Bo snadz iuz tak dyskur=
ruie, ze wprzod siła głow subvertet, niżeli się iego ustali
potentia. Niewiem iednak czyli starszego czyli młodszego

promo=

promowuie Caryca. Probabilius iednak ze młodszego, częscią dla tego ze to extraordinarium aby Car miał Starszego Syna ab hæreditario puscic in electum. Druga zeby pewnie wolał młodszego aby sie nim dłuzey opiekał a zatym dłuzey Polską rządził bo iescze dzieciuch młody. Starszy zaz ma przecię lat kilkanascie. Troi są racye, ktore nai bardziey tego Kandydata zdobic by mogły. Pirwsza gdyby tak wielka potentia, przez ktorąby scisła musiała insequi za tą Electią liga, w piniądzach, w ludziach, z ktorych Polska byłaby Poganstwu. Szwedom y innym Sąsiadom formidabilis, przez ktorą nietylkoby sie assekurowac mogła Polska od Incursyey Tatarskiei, ale y Inflanty recuperowac zwłascza ze Moskwa niebardzo fidit Szwedom y onym Szwedzi Vicissim. Druga zeby siła przybyło Kosciołowi Bozemu, gdyby tak wielkie Narody przybyły do Vniey y były pod posłuszenstwem naiwyszszey głowy naszey Oica S. Pewniec sie to zdadzą racye bydz pozorne, a naiwiększa ta Vnia, y dla tego iuz serpit in Vulgo fałszywa fama iakoby onę Moskwa Oicu S. ofiarowac mieli. Ale day to ze ofiaruią, zpytam: coby ztąd accederet Kosciołowi Bozemu, chyba iedna osoba ktorąbysmy na Krolestwo wzięli.

Bo ktoszto obiecowac sobie moze zeby z Caryiem incorporowac
sie miały tak wielkie Panstwa do Polski, iescze in mutatio-
ne Religionis, bo y sam Car niepodobna aby sie miał wyzuc
z potomnoscią swoią ex tam ampla hæreditate y puscic na wol
nosc Narody, ktorym nietylko absolute yaley tyrannice pano:
wac przywykł. Druga czy podobna to aby Patryarchowie y
wszytek Clerus Greckiei Religiey, ktory od wiekow Rzym
skiei a zwlascza Lachom infensissimus impedire Vnioni, kto
rey y w Polscze ferre niemogą, y teraz recenter od Doroszen
ka propositum to, aby wszytkie Cerkwie z Lubelską y wszyt
kie Episkopie oddane były Disunitom, lubo by tedy y na
pozor pomieniona iedna osoba przyieła Vnią. Vrodziwszy
sie iednak y wychowawszy w starey Greczkiei Religiey
miawszy w niey Oica albo Brata, tak potezaych Monarchow
miawszy tak wiele teyze Religiey u nas w Polscze podda:
nych osadzonych miałby sposob promouendi Vnią, y co teraz
ostatnią Cerkiew w Lublinie stawiono było, podobno nad Bal:
tyckim Morzem nad Granicami Sląskimi y Pomorskimi. Iakosz
dostało mi sie słyszec in publico ze wielki Senator pytał.
JmP Woiewody Czerniechowskiego, ktory recenter z Moskwy
Posłem Wielkim powrocił, iezeli iest spes inquantum by Ca
rowicz był Krolem Polskim, zostania Katholikiem, Odpowie
dział

dział. wspak WMć mowisz y owszem oni sperant zemy wszyscy w Ruś sie obrocimy. Niepodobna tedy aby tego niemiał pro uidere Clerus y zda mi sie insulse insimulatur JmX Arcy biskup Gnieznienski iakoby miał Caryca promowowac. Co do drugiei omylilismy sie tak rozumiem na tym, zeby nam miał ablata restituere gdyby miał possidere Regnum. I owszem magis sperant zebysmy sie w Rus wszyscy obrocili pod pano waniem Carskim, takze y possidere ea lege iako possident w Moskwie. I recenter auulsa w Prowincyach, nietylko te dy nierecuperowalibysmy ablata ale y ostatek oddalibysmy Tyranowi. Co do pirwszey potencyey to iest, ktorey tak wiele obiecowac sobie mamy, prozno y owszem obawiac sie, albo raczey certo obiecowac, trzeba, ze ta potentia ex eo ipso zeby im była suspecta. Co iezeli hoc statu rerum expedit tak wielkie intrigowac woiny ex Astro Reip: trzeba by uwazyc. Ale y ta tez sama potentia naszym libertatibus iest formidabilis, dla tego iz in Vicinio. Przeto sie za wsze Starzy Polacy strzegli brac ex Vicinitate potężnego Pana y bicali sie o to, ktoryby mogł swoią albo Domu swego potęgą, otwartą et sine praesidio zostawioną Rzecz pospolitą niektore osadziwszy fortece osiodłac. A za tym wolnosc zniesc. Ale mimo Poganstwo co wiedziec ia:

kobij to inszi promowowali Sąsiedzi, bodaybij niebyła wszyt
kim ta potentia suspecta. A to iuz była wiadomosc w War
szawie ze Szwedzi do Inflant kilka tysięcy ludzi wpro:
wadzili, pewnie nie na co inszego tylko abij impediant przy:
iechawszy in abdicatione Moskiewskiei Electiey. Więc y
Kurfistrz Brandeburski mogłby sobie iakie około praeroga
tyw uroscic consequencije, luboc między nim a Szwedami
liga nam dobrze wiadoma; pewnie nie na co inszego stanę
ła tylko aby sie assecurowali wtych ktore possident.
Prowincyach. Więc y to trzeba miec w Consideracyey com
wyzey namienił, że obadwa Carykowie nie maią annos
ad regendum competentes, tocby musieli miec Opiekunow
pytam ktorych? Im P. Kanczlerza Litewskiego wątpię aby
Polska ferre mogła, a zgoła zadnego Polaka, bobysie to
zdało supra aequalitatem y circa hanc concurrentiam nastą:
pićby musiała confusio, ze musiałaby iedna fakcya go
rę wziąc nad drugą y mancipowaliby ią in Servitutem, bij:
łaby ztąd okazya ingerendi sie w opiekę Oicu potenti Prin
cipi. Czego gdybysmy bronic chcieli musiałby sie armis tue:
ri, ktorymi y libertates Religionis opprimere mogłby. W
prawdziec accedit iescze iedna racya, zeby Kozakow z Ta

tarami

tarami ziednoczonych mogł podobno rozłączyć, aleby magis o-
ptandum quam Sperandum, bo iuz opak sie dzieie, ale niemogli
ferre dominium Moskiewskiego Kozacy, lubo zdali sie go
bardzo zyczyć sobie, iuz adhaeserunt Tatarom biiąc sie
z Moskwą a dopierosz gdyby Katholikiem został Rzym:
skim iako to ad Speciem obiecuią, co WMP rozumiesz iaki:
by miał kredyt u Kozakow, iesliby nienastąpiła Suprema z
Tatarami copula, a zatym niezwyciezona potentia nietyl:
ko Polakom ale Christianitati straszna przy Tureckiei zwła:
scza. Co do Xcia JOMci Neoburskiego pięć zdadzą sie
bydz naiwieksze condimenta do Korony naszey. Ktore nie
ktorzy Cives uwazaią. Pirwsza ze iest Pan letni kilką
lat od teraznieyszego Krola JMci młodszy, zaczym mogł
by prętko cedere fatis, przez co redirent znowu iam con:
sueta pericula Interregni, ktore obrawszy młodego Pana
moglyby daleko differri. Druga ze nie iest tak Pan pote:
zny, zeby mogł bydz Nieprzyiaciołom Straszny, ani tak pinie:
zny zeby mogł rzesistą iaką summą exhausta Aeraria Re:
ipb: ratowac. Trzecia ze ma numerosam prolem, ktorey gdy:
by Respb: miała providere, niemieliby na co słuzyc Cives.

Czwarta zego snadz Francya promowuie, ktorey przyiazn
potezna Polakom, principy motus, aby non intercedant ia-
kie skryte pacta ratione Prussiae Regalis z Xciem Jmcią
Brandeburczykiem. Co do pirwszego prawda ze Pan Letni
y to mi sie, zda naiwiększe obstaculum, y gdyby był ze:
wszytkimi repulsis młodszy. Rzekłbym był cum Venia, ze
by był aptior, ale kiedy wszyscy ktorzy proponuntur procz
Lotharynczyka są nazbyt młodzi, y rządzic bez opiekunow
niemogliby. Toćby lepiey wziąc maturum, nizeli sie wa
dzic około tutoryey, albo cum externis Principibus albo ab
intra. Iezeliby tez lata obessent. Co do prac woiennych
ma Synow pro subsidio, ktorzy chcą mereri de Republica pro
pter futura contingentia, pracowaliby szczerze niezałuiąc
zdrowia. Co do wtorego tym lepiey ze nie iest Pan bar
dzo potezny. bo per consequens niebędzie Sąsiadom tak for:
midabilis, zeby Electiey iego mieli impedire ob metum poten
tiae. A iezeli ex prudentia raczey et Virtute militari bę=
dzie nieprzyiaciołom straszny. I Władysław S: pamięci 4:
niebył Pan pinieżny, owszem szczupłego (ze był Pan liberalis)
krary a przecię iako tylko miał na głowie Koronę, a przecię
w pierwszym Roku zaraz Moskiewską, Turecką, y Szwedzką
V Spo:

uspokoił Woinę, y tak było imię iego aż do Smierci straszne, że nas żaden Nieprzyiaciel zaczepić niechciał. Przyiaciele zaz wszyscy iego Imie Venerabantur. Więc kto dobrze uważy Statum nostrum przyzna, że nam non expedit mieć Pana bogatego, y sam P. Bog dał tę przestrogę Narodom gdy im diktował Reguły, iakich Krolow obierać mamy, aby nieobierali takiego Krola ktoryby miał auri et argenti immensa pondera, ne urgeat super populos. alec nie iest tak ubogi bardzo aby miał bydź ob egestatem inter mendicos. Bo przecię przyimował ludzi propriis sumptibus po dziesiątku y czasem dwunastu tysięcy, Toćby przecię mogł succurrere Reipbl; albo więc na każdą woinę Pogańską mogłby stawiać po kilka tysięcy piechoty propriis sumptibus do czego mogłby per pacta obligari. Co się taż tchnie Cen pieniężnych ktore od Caryczа obiecuią absit hoc abysmy zaprzedać się mieli dawała zawsze Rzeczplta Panom Swoim, nie przedawała ktorzy też za to bywali iey obligati. Cosz za summę wniosł do Rzeczyp: Stefan, Zygmunt, Władysław, a przecię panowali szczęśliwie. Gdyby nas tedy miał sobie skupić quisquis ille erit, zdałoby mu się że mu deberemus, nie on nam za Krolestwo; Praesumeret dedisse non accepisse beneficium.

Co do trzeciego numerosa proles nietylko miałoby obesse, a-
le miałoby nas przychęcać do niego zebyśmy mieli w Pol-
sze domum Regnatricem. bo cosz nas teraz wprawiło wte
w ktorych iesteśmy intrigi, tylko defectus proles Regiæ Kto
ry nam szukać Pana a transmari cogit, y toc dało okazyą ma
lis domesticis y innym Vicinis wmieszać się. Iednym ob am
bitum Successionis, drugim ob securitatem propriam. Y ztąd ci
ligi Vicinorum ktore opiekunami naszymi, y patrias rationes
daley niż w rzeczy ważą y dla tego naturas suas premunt
Evanescet to wszytko, niebędą nas mieszać swoimi inte-
ressami Vicini, kiedy obaczą u nas Domum Regnatricem, mu
siałby nas szanować futurus Regnans propter prolem aby
iey non excludant ab Electione, starałby się o auctią Pan-
stwa dla siebie y dla nich, musieliby y młodzi kochać
Polakow, aby ich tez kochali. Przypomnimy ieno sobie co
przywiodło S: pamięci Władysława ze supersedit od Woi
ny Tureckiej iezeli nie respectus prolis, byłoby co więcey
przełożyć, ale zpewnych respektow musi comprimi. Co się
zaz tknie prowizyey, nietrzeba aby Rzeczpl. wszytkim
prowidować miała, bo może ex hæreditarijs ditionibus być
obmyślona, alec luboby dwiewa albo trzema prowideret
Rzeczpltа, niezubożałaby przez to, wszak Zygmuntowskub

piąci

piąci Synom Szostey Corce prouiderat, a dobrze było z tym Za=
cznych dwoch Krolow ex hac prole miała nieszukaiąc ich
extra: Prawda ze uboższa Rzeczpla niż przedtym, ale na=
dzieia w Bogu ze odyskawszy Vkrainę y tak szerokie auul=
sas Prouincias, albo przez wieczny Pokoi z Moskwą, albo
przez Szablę stanie in suo flore. Co do czwartego ze go
snadz Francyia promowuie, niepowinno to szkodzie byle
nam dobrze było z Panem, a iezeli sie obawiamy aby nas
Francya suis consilijs niemieszała, są Pacta conuenta
od tego ktorymi zabiegac temu mozemy, na złosc zaz Fran=
cyey, sobie wygodnego nieobrac Pana, poszłoby na owego
męża, co sobie coś na złosc Zenie wyrządził, y owszem ieze
li dobrego in res nostras promowuią Pana, bierzmy Coronam
ab inimicis nostris et de manu eorum qui oderunt nos. Co
do piątego uanus to metus o Prusy, Obcy Panowie niemogą być
tak stupidi aby transigere o rzeczy cudze mieli, wiedziec bo=
wiem muszą ze w tym nulla securitas, przeto ani tentare ani
acceptare tych rzeczy niemogą, ktore wielkieby za sobą po=
ciągnęły consequencye. y Prowincyom deuastationes. Tedy Krot=
ko namieniwszy WMPanu, inszych Kandydatow, poniewaz w
szytko Vdlitant per ora hominum tego dołozywszy ze na do=

wszytko takiego Oiczyznie Krola zyczę. Ktoryby mogł byc
sine sanguine obrany, y do takiego kręską y affektem moim
pewnie sie przywiązę, abysmy mieli wpasc in bella ciuilia
do Krola y dac okazyą wracac sie do interessow naszych ex
ternis, iuzbysmy doduszili tym samym Oiczyzny, y kogoby kto=
rykolwiek Kandydat prowadził do Polski, dziesięc albo=
dwanascie Millionow pewnieby non ressarcirent szkod, kto=
reby ciuile bellum przyniosło. Zyczę tedy y WMPan ex
affectu erga Patriam proszę chciey mi bydz do tego powodem
tą, ktorą polles miedzy Bracią powagą, aby iako naibardziey
Vniri chcieli, odwazywszy na stronę wszytkie dawne niesmaki,
albo przynamniey suspendowawszy do czasu, bo to iedyne pro=
pugnaculum unita manus contra exterorum insultus y to tedy=
na na wszytkie mala ktore nas premunt, medicina. Odda=
wam sie zatym &c &c

Mowa na Obłoczynach JeyMPanny Katharzyny
Roiewskiei Czesznikowny Dobrzynskiei w Krakowie
na Zwierzyncu. JmPana Alexandra z Przybysła=
wic Minora Czesznika Chełmskiego 19 24 April 1672.

Na wielkie upotomnych wiekow zarobił podziwienie y na cię=
szką.

szką u wszytkich Dąm zasłużył niełaskę naimędrszy pod Słoń
cem Monarcha Salomon, gdy powiedział że rzadko w białey
płci u nas znaiduie się męstwo. Mulierem fortem quis inveni-
et procul hinc et ultimis finibus terrae pretium eius. Wpra-
wdziec lubo z pilnoscią upatrzone y drogo zapłacone weso
le Dziardynow kupuiemy Arije, a przecie niezawsze pożąda
nych pożytkow, y wdzięczney z nich gdy chcemy woni dosta
iemy kwiatkow. Niezawsze przy swietney purpurze Perły Xią-
zęce miewaią Togi Niezawsze pod ciepłym Niebem Złoty
mi zpoione zelami oglądami gory. Niezawsze beryllę, Smara
gdy w odległych widzimy kraiach, ale pirwey burzliwe prze-
mierzysz morza, y nieraz Inda czarnego obaczysz, niżeli do
tak kosztowney Wyspy pożądanego przybiiesz Sieportu. Je
dnak albo bogatsze teraz w cnotę pędzimy lata, albo niechę-
tnym twego zacznego Stanu przezaczna płci biała miałas go
Censorem. Swiat ten ktory Cardines Niebieskie, niewzniszo-
nosc Ziemie y głębokosc Neptuna, Panstw w sobie zamyka
iako piekny iest, iako ozdobną każdey rzeczy ma w sobie pro
porcyą, iako przyiemną szerokosc, iako długo we wszytkim
proporcyonalną trwałosc, gdy kto uważy przyzna, że cokol-

wiek ieno moze byc oczom lubego, cokolwiek Jezykowi przy
prawnie Smacznego, cokolwiek pracowitey albo męzney ręce
potrzebnego. Naostatek cokolwiek ieno człowiekowi y
zmysłom wnim zostaiącym zadnego, wszytko to przedwie-
czney ręki fabryka wnim ozdobnie zamkneła, y dlategoc
snadz mundus, iakoby piekny nazwany, Jest bowiem tak
wyborny iz lubo wszytko moze WSzechmocznosc Boska,
nic iednak podobno ludziom milszego naden zbudowac nie
mogła. Tey tedy tak piekney rzeczy, w ktorey tak wiele
znaiduie sie uciech odstąpic y owszem ią wzgardzic y zde-
ptac coś u mnie dziwnego y niewypowiedzianego męstwa. A
ze tak rzekę plus quam humanum est Nieludzkiego to
zaprawdę serca pogardzic Swiatem? Chelpliwa w dziłach
swoich antiquitas, częste białey płci przypomina męstwa. Sczyci
sie Rzym Swoimi Sulpicyą, Porcią, Lucretią, Gracya wysła-
wia Hippo Orgiagontha Krola Gallogreckiego Zonę, Przod-
kowie naszi Wandę, Johannę Francuzowie, ktora acz Panien
ką bywszy w lat osmnascie, większych niz Woiska y Hetma
ni dokazywała rzeczy, y wydartą od Anglikow odebrała Oiczy
znę. Niemnieysze y ia dziś uważam męstwo, gdy JmP Częsznikownę
Dobrzyńską temu Valedykuiącą widziałem Swiata. Wielkie za
prawdę

Ale o zaiadło Tyranko, czemusz nullo discrimine dobrych y złych iednym zamachem swoiei podcinasz kosy; przywiodłas mądrego w poganstwie Poetę do rospaczy.

Dum rapiunt mala fata bonos, ignoscite fasso
Sollicitor nullos esse putare Deos.

Nieprzywodz do takowych teraz mysli ludzi, niemnoz Atheistow ale gdys za grzechy nasze zesłana na swiat, złych tylko uprzątai Synow, wieszai na Dębie powstaiących przeciwko Oicom Absolonow. Niepamietaiące na Oicowskie ciało Tarquinie, w tegoz woza na ktorym iezdziła ponim wplątai koła, Scinai nieposłusznych mieczem lubo z łupem powracaiących Manlios Silanos, Posthumios. Głupcą miłoscią uwiedzioną Nizusa Corkę temisz ktorymi Oicowskie przestrzygła włosy, przestrzygai Nozycami, gardzących radą Oicowską top w Morzu Ikarow, buntownych utratnych niepowsciągliwych, scinai, dus w przepasci rzucai, wszak mille modi mortis; Mogłas zaprawdę mogła, swoiei na dobrego Syna niewywierac surowosci y kwitnącey zfolgowac młodosci, wszak y surowa zima nie oraz piekne kwiatki gubi, ale abys cieszszego zalu przezacznym Rodzicom y przeswietney dodała Familiey, kiedy naiwiększey wyglądano pociechy, czekano ozdoby, wten czas z rąk y

oczu Rodzicow nieoszacowany wydarłas depozyt. Tak nie:
powetowaney straty sczerze wszyscy dopomagamyc załowac
oddaiąc ostatnią usługę wielkiei niegdy nadzieie młodzien:
ca ciału N. Panie Kasztellanie Oświecimski. Kto bowiem
bez cieszkiego zalu przypomniec moze onę phaeniceam indolem
dowcipu ostrosc w długiei chorobie cierpliwosc, z ludzkoscią u:
kładnosc, we wszytkich postepkach skromnosc, ze bespiecznie
mogę mu to przyznac, co niegdy wielkiemu Symbolizowano Krole:
wiczowi, odmalowawszy ptaka iednego rozmaite wdzięcznie
wydaiącego głosy, a tylko dzien zyiącego. Non diu sed sa:
tis, Abec prozne wszytkie Oicowskiemu sercu solatia. Po stra:
conych dwunastu od Appollina Synach smetna Niobe z cięszkie:
go zalu w Marmurowy słup sie obrociła, zkąd dotąd marmury
płaczą, Wierzę ze Rodzicielskie serce tak wielką opłakuiące
zgubę tak załosne ale dałby to P. Bog zeby tak okamieniało,
zeby więcey zalu czuc niemogło. Vczony w Tragedyach swoich z
Thucidides, gdy Polipomaenona, ktory był liberator Graeciae Syn
z zartkiei młodosci na koniu wpadszy wrzękę utonął. Introdu:
kuie załosne nad nim Nimfy y ze Xanthus wstecz sie obrociwszy
swoie Krzyształowe wody wmętne obrocił wiry, toc fabulosum
ale to prawdziwa nader. ze przezacznego WMM Panow Domu

stoki

Stoki w gorzkie też obrociły się zdroie. Trudno iednak nie we:
stchnąc, gdy boli, trudno niezałowac czego powetowac niemozez. Wy
smienity w Malarskim dziele Zeuxes. chcąc wyrazic zal Effige:
aiey ktory postracie ukochanego ponosziła Rodzica, namalował
twarz iey czarną zakrytą załobą. Niemoze sie lepiey wyrazic zal
iako gdy wszytek Dom zaczny WMM Panow ponurowatą załobą po:
kryty widzimy Luna decus cali nad wszytkie. Xiezyce naiprzychyl:
nieyszy sobie zwykles ty Mai miewac. A teraz gdy wszytkie bui:
nieią Dziardyny, przy slicznych Stokach ten wdzięczny Narcys Fa:
torum ach przykry mroz zwarza. Tec to znaczne y sławne od zalu
exprescunt Stoki, z ktorych iak wiele na ruinę Troie ex Duno Equo
wychodziło męzow, tylo na zaszczyt y obronę miłey Oiczyzny wy:
pływało Bohatyrow. Niech sie insze starozytne Domy w złoto
iak Ganges bogatą przechełpiaią rzeką. Niech insze złotym nie
kontentuiąc sie piaskiem y krzyzem ią zdobią. Te Stoki nigdy
mułem niewdzięcznosci przeciwko Krolom Panom swoim nieza:
mulone były. W złotey kochaiąc sie wolnosci, droszszą nad
złoto krew potokiem dla dostoienstwa ich y całosci Oiczy:
zny z siebie wylewały. A naitrudnieysze Marsowe boie, za:
wsze trupem y krwią zdroiow swoich napełniały. I toc to nai:
większe glanse, to naiwiększe Domow decora, w ktorych naiwięcey
Synow bierze sie do czynow. Haec sunt magnae propaginis indicia

ubi plures bellicosi quam ingeniosi reperiuntur uiri. Niechcę
ia wyliczac tego zacznego Domu decora, ani też to moiei podłey
wymowic dziło, aczci by naywybornieyszych Panegyrystow przy=
tępiecby musiała mowa, gdyby wszytkie IchMciow PP z Stokow
Stokowskich, menta, odwagi, Vrzędy, Stołki Senatorskie, Digni=
tarstwa wyliczac przyszło. Były zawsze są y będą w tym
Domu, ktorych każdy zażywac, przypatrowac sie y amplecti
dla cnoty może. I dla tegoc cięszką wszyscy Przyiaciele w ser=
cu naszym czuiemy Ferytę, że z takiego Domu, z takich Rodzi=
cow zazdrosne Fata wydarły nam Potomka, alec iuż dare=
mne Vota y wszytkich nas conquaesty. Non inficior MM Panowie
y luboc to znaganą moią bydz muszi. Impar sum Orationi
tantae, bo z moiego ku zacznemu WMciom Panow Domowi affektu,
im więcey mowię, tym więcey widzę restare dicenda. Poidę też
dy exemplo umieietnych Nauclerow, ktorzy w pięknych młodz
wożąc po Morzu Gundulach, a boiąc sie aby tesknice daleki
odiazd ich miłym nieuczynił Rodzicom, umyslnie albo opuszcza=
ią zagle, albo ku Domowi kieruią. Tak y ia comprimo Vela
mowy moiei niechcąc więcey infandum renouare dolorem. To
sobie przezaczna Familio możez klasc pro leuamine, że lubo
młody w lata, ale doirzały w cnotę umarł, Matura Virtus exce
dere.

dere terris debet. Depozytu tego Natura y niebo WMPanu powierzyło, co ich oboiga było to odebrało z rąk WMPana, in sinum poszedł beatitudinis. A mozez Ociec większey Synowi zyczyc sczesliwosci I dla tego lub w sercach naszych nieugaszony zal tleie, pozostałemu Rodzicowi, zyczliwych serc naszych daiemy solamina, co Vota uprzeyme mogą P. Boga prosząc. Aby on sąm iako director Astrorum ferales od Cherbownego WMMPana Miesiąca Eclipses, iako naile pici oddalac y odpedzac raczył. A za tak cieszko zasmuconą leliwę dał pożądane pociech y fortun lilie, Bo z nieprzebraney dobroci swoiei, kogo wieczor zafrasuie, tego rano umiłuie.

Mowa na Obłoczynach JeyMPanny Heleny Lipnickiei JmP Alexandra Minora Czesznika Chełmskiego w Chęcinach.

Naimędrszy on pod słoncem Monarcha Salomon powiedział Mulierem fortem quis inveniet procul hinc et ultimis finibus terrae pretium eius. I słuszna gdyz niezawsze przy Swiętney purpurze perły Xże miewaią togi. Niezawsze pod gorącym Niebem ziemia złotymi zostaie zpoiona zyłami. Niezawsze

Beryllę, Smaragdy, w odległych widuiemy Kraiach, ale pir
wey przemierzysz Morza y nieraz Inda czarnego obaczysz
niżeli do tak kosztowney Wyspy pożądanego przybiesz
Sie portu. Ale dwoiakie męstwo iedno na odważnych
zawisło postępkach, drugie na stałym niezmiennego y nie
zmarszczonego czoła sercu zasiadło. Oboie ia tu w iedney
sworze widzę y dziwić się muszę gdy płeć subtelna tego
dokazuie czego męzkie strachaią się siły. Ten Okrąg kto
ry Cardines Niebieskie, immobilitatem terra, y głębokość
Neptuna Państw w Sobie zamyka. Swiatem nazwany, iakoby
piękny iest, iako ozdobną każdey rzeczy ma w Sobie propor
cyą, iako przyiemną szerokość, iako długo każdey rzeczy pro=
porcyonalną trwałość, gdy kto uważy, przyzna że cokolwiek
ieno może bydź, oczom lubego, cokolwiek ięzykowi przypra=
wnie smacznego, cokolwiek pracowitey albo męzney ręce
potrzebnego, naostatek cokolwiek ieno człowiekowi y zmy
słom w nim zostaiącym żądnego wszytko to przedwieczney
ręki Fabryka w nim ozdobnie zamknęła, y dla tegoć Snadź
mundus iakoby czysty nazwany. Jest bowiem tak wyborny
iż lubo wszytko może wszechmoczność Boska nic iednak podo=
bno ludziom milszego na deń zbudować niemogła. Tey tedy
tak

tak piekney rzeczy, w ktorey tak wiele uciech nie iąć się, y owszem ią wzgardzić y zdeptać cos u mnie dziwnego A że tak rzekę plus quam humanum est. Nieludzkiego to zaprawdę serca męstwo pogardzić Swiatem, wielkie ia dnia dzisieyszego uważam białey płci męstwo, gdy JmPannę Lipnicką temu Valedikuiącą widziałem Swiatu. Wielkie zaprawdę męstwo gardzić Swiatem y nietylko cierpieć ubostwo, ale wdożywotnie więzienie y niewolą podać lata Swoie Jeden powiedział felix, ia powiem fortis qui potuit mundum contemnere. Cieszka zaprawdę Corce miłego Oica, y ukochane Siostry, Bracią y ulubioną Matkę odzałować. Mądry Salomonie przyznałbys siłom męstwo, gdybys tak wiele pobożnych obaczył Białygłow. Mężne prawdziwie są gdy tym co y naimężnieyszego uwodzi gardzą, y na załosc Rodzicow niedbaią, ktorych wzaiem to tylko miarkuie że dla Boga zbywaią dziatek. Juz tedy ci zaczni Rodzice z Rodzicielskiei wypusciwszy Opieki, do woli iego Swiętey, y Vocacyey JmPanny Corki swey skłaniaiąc się oddaią JeyMPanne WMPannie MPannoKieni iako Matce w protectią. Odchodzi JeyMć od wszytkiei przezacznej Rodziny swey, Braci y Sioster do Swią:

tobliwego WMM Panien zgromadzenia. Uniżenie z powinną po=
korą łaski y chęci Duchownie Siestrzynnych żądaiąc y pro=
sząc abyscie iako na nowotną w Obozie Chrystusowym Chol=
downiczkę łaskawe bydz raczyły. WM Pana zaz MP Lipnic
ki myły Rodzica zegna y za wszelakie dobroczynnosci
ab infantia uznane uniżenie dziękuie, obiecuiąc gorąco
obranego sobie Oblubienca prosić za długie bez troski
przy fortunach lata. Zegna WM Panią MP Lipnicka ukoc
chana Rodzicielko y powinne wzaiem za wszelakie pie
czołowania oddaie dzięki, a mianowicie zez intencyą
IEyNci, do tego pobożnego przyprowadziła aktu. Dwa
razys sie WMM Pani pokazała Matką, raz gdy ią Swiatu
drugi raz gdy Swietemu powodem swoim odradzasz Zako=
nowi. Niewątpię ze za Swiątobliwego tego zgromadzenia
Modlitwami, sam Oiciec y Patryarcha Zakonu tego, po=
myslne w Dom WMM Panstwa zzenie szczęsliwosci, y za
tę osierociałosc Vokacyą swoią iedyney Coreczki, gromadny
mi oboiga płci Dom przezaczny WM Pana napełni wnukami,
ze za tę iedną wdzięczną z Oiczystego herbu do Dziardynu
swego wziętą Rozą, Setne w zacney WM Pana Familiey odrodzą
sie Cedry y wyniosłe urosną Cupressy Czego y ia uprzeymym

Win=

winszuię sercem.

Jakiego Polacy powinni obierac Pana zdanie JmPana Alexandra Minora Czesznika Chełmskiego w Warszawie na Electiey Anno Dni 1669no

Szesc rzeczy in Electione Krola nam Polakom wolnemu Narodowi upatrowac potrzeba, Genus, Etatem, Scientiam. Idioma, Mores et habitum corporis, Jezeli upatrowac przyidzie pirwszą in utroq Candidato, parem pewnie si non Superiorem Xcia JW Lotharynskiego Xcia JmP Neoburskiemu obaczymy, komu bowiem taine są tot decora Domu Lotharynskiego, komu niepamietne zwyciestwa dotąd Bissurmanskiei pamiętne potędze. Druga Patria tu uwazyc pilno, ze ten Niemiec bliski Sąsiadow naszych Rodowity zbyt, ma teyze familiey Krola Szwedzkiego, Zteyze familiey Electorow kilka idą, Marchiones Von Badon, zteyze Sulcbachowie y inszi innumeri, ktorzy innato odio przeciw Narodowi naszemu Suecorum Signa Secuti, wozowali, niszczyli Polskę, niektorych tez y grobem Polska sie stała. Jako tedy takiego obierac mamy Pana ktory swoiei Krwie wylaney mogłby sie chciec mscic

A to y teraz pirwey Vicinorum pozyskał suffragia, niżeli nas czym sobie dewinkował, lubo tanta z Polski wziął beneficia Krolewnę y skarby wielkie, iezeli nam był przytomny zawsze, iako Promotorowie iego powiadaią. Czemuż nas aby raz przez te lat dwadziescia Przyiacioł Swoich nie posiłkował, niezałby nam było wdzięcznosc za wdzięcznosc oddac. Teraz z promocyey Szwedzkiei y Xcia Jchmci Kurfistrza spodziewa sie bydz Krolem oba ci pamiętni nam są, są iescze nudera zyczliwosci ich w Polsce, Vix longâ pace restauranda, są cicatrices w piersiach naszych, A za to mamy ich fœderatum Panem mieć; zła to potrawa ktora Żołądek psuie, złyby to był Kandydat za ktorego przyięciem Polska by sie w Niemce obrociła. Dosyć ma przysmaku Xiąże Jchmć Neoburskie ze Żoną ma nie Katholiczkę y niemamy iescze exemplum aby kiedy Narod nasz miał Żonatego obrac Pana. Trzecia ætas Viuida et pulchra, a co wieksza bello clara iuuentus, w owym prouecta senectus et ægro corpore fatigata. Nietylko ex Vicinitate fati spe et timore (że cudzych zazyię słow) ale tez sub Vitio senectus et corporis imbecillitas Imperio noxia. A to sprawuie rigidior parsimonia, przyrodzona, własna, istotna, starym A że Violata

proflic

profligata authoritate, następuie dissolutio Imperij. Kto nie=
widzi, Carolus Domu Raskuskiego Columen, y iakoby comple
mentum, młodym bywszy co robił, straszny był Nieprzy=
iaciołom mogę rzecz nietylko Europie, Ale tez Azyey
gdy go fortuna, ktora przedtym pieściła się znim opuszczać
poczęła, porzuciwszy Diademata Mnichem został, zosta=
wiwszy monitorium Politicum ze fortuna iuuenum amica
Mamy przykład in Imperio Romano dawnieyszy gdy stare
go Galbę consensu optimatum, Vidit illa ætas Cæsarem Nic
go niezepsowało ieno auaritia, rigor, Vulgaria Senectuti Vitia
y sama senilis corporis contemplatio. Augusta takze lubo=
mądrego Pana starosc chorobą zwątlona iako rozne concitabat
motus, iedni go rzeczy swoie stanowiąc y niezgodę uwazaiąc
boiąc się Ciuile bellum, execrabantur, drudzy długiego niemo=
gąc zniesc pokoiu, fortun swoich e communi ruina szukali
albo tez prozną nadzieią wolnosci zyczyli sobie. Naiwięcey ie
dnak ich było y natym się niezawiedli, dalsze upatruiąc rze=
czy, ze Domino Senio et morbo confecto pax bello crudeli=
or. Mamyc y teraz domowe exemplum. Cosz nas wte mie=
szaniny y na ten plac zgromadziło, iesli niepodeszły wiek
przeszłego Pana. Alec kto rzecze zebysmy obrawszy Xcia

Jeomci Neoburskiego mieli Regnatricem Domum; przyzna-
wąm ze felix genitor sed nimis facundus. Drugi zaz mło-
dym bywszy ex distributiua iustitia, nicby bene meritis nie
uiął, ale iescze iuxta mentem Reipb: postanowiwszy sie
przyczyniłby Oiczyznie iesli nie Panstwa pewnie Przyia-
ciół ktorzy za naiwiększe Skarby Stoią. Czwarta Sci-
entia et Idioma, Jest wielka wiem w Xciu JMC Neobur-
skim longo acquisita usu, W tym zaz iest prudentia, alec y tey
muszi miec ile iego wiek pozwala, dosyc Sąm to teraznieyszy
Akt wyswiadcza, ze iey ma dosyc gdy od nikogo recommen-
dowany generoso Spiritu przywiodł do tego Stryia swego
ze wszytkę fortunę swoię gotow łozyc do dzwignienia y wy-
stawienia Domu swego. Idioma zaz iako potrzebne, Mi-
ło Kazdemu swoim Językiem mowiącego słyszec Pana, mi-
ło gdy sine interprete supplikuie bo iego mowy tłumacz nie
wyszpoci. Rzecz niechybna ze prędzey sie nauczy młody
ktory iuz ma znaczne w Jezyku naszym Principia, niz Sta-
rzec bo difficile seni Verba dare. Więc y to nieomylna no-
ta iakiegos diuini ingeny gdy we dwudziestym szostym Roku
Jezyki, Francuzki, Łaciński, Niemiecki, Hiszpanski, Włoski
perfecte mowi. Co do obyczaiow łacwiey młodego nauczyc
niz

niż starego przeprzeć, bo ten uczyć się zechce, a on uczyć będzie przyzwyczaiwszy się w swoich Panstwach przez tak wiele lat despotice rządzić. Co się tycze corporis habitum et formam, te go wszytkie upatrowały Narody Toszy P. Bog kochanym Narodom swoim daiąc Krola czynił, to y w bydletach widzimy non praecedit armenta degener Taurus. Obadwa ci Candidaci dość Vrody maią dla tego bawić się niechcę bo to fortuna bonum. Wiem iednak, że młody zdrowy, starego chorego zawsze przetrwać może. Jest iescze racya ktorą naszi Polacy kładą, aby Pan był z Familiey ktora fauet libertati, bo mero absoluto Dominio przyzwyczaionemu cięszkoby było ferre genium wolnosci naszey, y iakby się tez wpiła Korona nieodkowałby mu iey z głowy. Wiele w tym może diuersitas Nationis et morum. Vważmyż tu ieżeli Lotharingica Domus non fauet libertati, zaprawdę pokazali to że się w wolnosci kochaią, gdy z moznymi Monarchami Francuzkim y Hiszpanskim cięszką o wolnosc prowadzili woinę. Jesli się tedy sami w niey kochaią, toc y ten Kandydat w naszey wolnosci kochać by się musiał. Gdy tedy te wszytkie requisita znaiduią się w Xcu In Lotharynskim znaiduią się Regales Virtutes, clementia et liberalitas, iustitia, temperantia, nastąpi y magnanimitas za cza:

sem. Czemuszbyśmy go od Berła naszego oddalać mie=
li zaprawdę niewidzę.

Mowa JmPana Alexandra Minora Czesznika
Chełmskiego na pogrzebie JmP. Floryana
Maia w Krakowie 19, 29 Janry 1674.

Tać to iest kondycya żywota ludzkiego, że y piękna młodz
w roskwitłym wieku y wspaniała w swoiey powadze starość
ad unam approperat metam, Industria ludzka ktora =
wszytkie pod Niebem rzeczy odmienić y conserwować może
do tego przyszedszy kresu cofnąć się mieszać y ginąć
muszi. Fortuna nawet Gubernatorka świata ktora ar=
bitratu suo mocne y słabe rzeczy Orientia et occidentia nieza
tamowaną iakąś necessitatis siłą rwie niesie y muli, iakoby
nigdy niebyła Boginią w momencie umiera gdy oney widzimy
interitum. Tak P. Bog żadney rzeczy nawet y Pałacowi
swemu Niebu perpetuare niedopuści. Opłentesz nadzieie
ludzkie o daremne Vota, o srogsze nad imię swoie Parki nie=
dosyć wąm zazdrosną ręką słabe żywota naszego przerzy=
nać nici, ale ieszcze wszytek pąd żywota naszego w trosce
y boiaźni przepędzać muszimy często kłopotliwe Spraw

nabyć

naszych przebywszy Morze, wesołe Spiewamy Celeusma, a nie wiemy iz kiedy naiwiększa zastąpi malacies, wten czas o lada prąd, albo li rozbiwszy sie Skałę w samym porcie tonąc y grąznąc muszimy. Owo zgoła nielutosciwa Wyrokow Niebieskich Executorka Smierc wszytko psuie rumuie.

Quâq; uit, furibunda uit, totum per Orbem
Fulminat, et cæcis cæca tryumphat equis.

Alec o zaiadła Tyranko luboto Krolewskie gruchocesz Berla Monarchow Korony depcesz, wspaniałe Tyary łamiesz, ozdobne y Swiatom grozne Mogiły rzucasz buławy, twoiey sie odwazne Ryczerstwa nie boią animusze srogosci, y owszem twoie za nic im gniewy, bo cie ochotnie szukaią, czuią odwazne y niesmiertelne Dusze, ze ich czynom, ich wiekopomney sławie, twoiei ostrey zamach niezaszkodzi kosy. Zyią suis superstites cineribus, bo uiuit post funera Virtus. Cos zrobiła ad Termopilas trzechset Lacedemonow niezliczonym chcąc Persow zatłumic tłumem, Co ad Naupactum twoia męznym Bohatyrom zaszkodziła Srogosc? Co swoią niekontentuiąc sie na ziemi Furyą Neptuna burze y przepasci do Siebie przybrawszy z Karakaffą w bitwie dzilnemu zrobiłas Chrzescianstwu, zyią polegszy zwyciescami y zyc będą puty

puki pędow swoich dorocznim słonce będzie dopedzac bie:
giem. I teraz nielutosciwa iędzo coś zrobiła, zez w Kwi:
tnącym wieku wielkiei nadziere y nieodzałowaney pa:
mięci Ryczerza, z Chocimskich pol wpodziemne wpędziłas
lochy? tylko to tylko exuuias bierzesz, Niesmiertelna dusza,
nieogarniony animusz iego, perennatura gloria altius euola:
uit, niz twoia moze dopiąc sie kosa. Cecidit sed non ut i:
gnaui solent, Uwiądł ten kwiat wdzięcznego Maiu, ale go
mroz niedosiągł niepamięci, zyie wpamięci ludzkiei, zyie w
wiekopomney sławie, puki swiat dzilne y odwazne tezic bę:
dzie sprawy. A lubo to te trzy wzwyz mianowane Victorye
nasławnieysze a condito mundo były, y ta ktorą tobie teraz
Matko nasza Polsko łaskawe Niebo dało, y piersiami swy:
mi krew swoię wylawszy dobrzy Synowie sprawili, niewiele
im ustąpi, niemasz pamięci y dawnego wieku w Kradran:
sie prawie w okopach branych Woisk. Niesłyszelismy od
Dziadow, Pradziadow Naszych, aby ztym srogim Chrzescian
stwa pozerca ktory Narod Chrzescianski miał bez posiłku
drugich Chrzescian boiem rozpierac sie. Tobie to teraz
cny Lechow Narodzie Deus Exercituum Bog zastępow
z choiney ręki swoiei dał, za cos mu winien wieczne dzię
ki

ki, bo Dextera Domini fecit Virtutem. Że tedy cięszki żal przy spolney radosci padł na przeswiętny Dom WMPanow Mci wiSwie Maiowie y was ktorzyscie z tym blisko zkrewnieni Domem, tę cięszką Ferytę communis niechai ulżywa felicitas, Trudnoc tak wielkiei niezałowac straty. Po Straconych dwu nastu od Appollina Synach powiadaią smetna Niobe w Marmurowy słup sie obrociła, zkąd dotąd marmury płaczą Dałby to P. Bog aby Rodzicielskie y Ichmciow pozostałych siostr serca tak okamiały, aby więcey żalu czuc niemogły. Czuią y Serca Ryczerskie wszytkiego Woiska, czuią y nasze Kto rzysmy sie do oddania ostatniey usługi temu Ryczerskiemu zgromadzili ciału, tę Fatorum acerbitatem, bo co we dwu nastu bedwoby oko Rodzicow widziało Synach, to w tym iednym cnota y sława iakoby in uno zamkneła compendio. Nie wspomnię oney wspaniałey młodosci, rzadkiei przy męstwie skromnosci, y niewymowney układnosci, ktora nietylko do affektu ale w podziwienie iakies ludzi przywodziła, że bespiecznie to mu przyznac mogę, Co wielkiemu Symbolizowano Krolewiczowi odmalowawszy ptaka iednego, rozmaite wydaiącego głosy, a tylko dzien zyiącego. Non diu sed Satis Przodkow bowiem swoich heroiczne wyrażał dziła non diu sed

satis. Widzieć było Starożytnego Domu iego Candor. Stolki Senatorskie, Dignitarstwa y Vrzędy Ziemskie każdy na ie go wyczytać mogł czele, ale że żył non diu, sed satis, Nie chcę ia tedy Dziadow Pradziadow tego zacznego Domu wyliczać ozdob, bo chyba kto gościem w Oiczyznie ten okiem niedotknął się tego. Nie wspomnię Coniuncty co z przednieyszymi w Polszcze Domami. I dla tegoż cieszsza lubo to smierć własna, że iey siła załować muszi. Iż iednak woli Bożey przeciwić się trudno. Percutit et manus eius sanat. To zasmucenie przezacny Domie Virili perfer animo bo ten Pan kogo wieczor zafrasuie, tego rano umiluie. A tę bolesną stratę, pozostałe w oczach ludzkich pod niebo wynosząc latorosli nadgrodzi, Da że takiesz znowu prętko obaczycie pociechy, ktorymi nietylko my collaterales, ale wszytka Oiczyzna da Bog cieszyć się będzie y radować. Te są Vota wiekopomney godnych sławy Wodzow naszych, tego wszytko życzy uprzeymie Ryczerstwo Koronne.

Copia listu X.cia Jm X.dza Andrzeia Olszewskiego Arcybiskupa Gnieznińskiego do X. Jm Dimitra Wisniowieckiego Hetmana W. Kornego.

Włożyli

Włozyli to na mnie Prowincye Ichmć Xża Biskupi w Warszawie osobami swymi, albo per Legatos Capitulares zgromadzeni, abym reprezentował W. X. Mći grawem Maiestatu Boskiego in Patrimonio Christi laesionem, a ztąd acerbum doloris nostri sensum, ktory ponoszimy o naznaczone Constytucye Zołnirskie na Hybernę pinieżną w Dobrach Duchownych, przeciwko Swiątobliwym Prawom Koscielnym y Koronnym. Fungor tedy Officy Primitialis prosząc et obtestando publico nomine Duchowienstwa, przez zbawienie Duszy W. X. Ceyśći, przez umknienie Boskiego in generationes błogosławienstwa, aby violatae immunitates Ecclesiae, tandem przykładem wielkiego W. X. Ceyśći Antecessora, ktorego dziś Orbis coronatam an praemiatam adorat pietatem, powagą y sprawiedliwoscią Hetmanską W. X. Ceyśći wsparte y dźwignione były. Zeby ten Pan ktory in altis habitat, chciał iednak y miedzy ludzmi pod administracyą naszą miec swoie possessye dla nieznośnych Sanctuary sui oppressyi, ztey się nieprzeniosł. Oiczyzny tremendo cunctis potestatibus anathemate niełaski swoiei, oney nie nabywał. Myć wprawdzie per conscientias Nostras tak gwałtownego zołnierza złomania indemnitatum Kościoła, ani cierpieć, ani dissimulare iuż więcey niemogąc, mamy tę iescze

nadzieię ze WXCa MC urgenti malo mederi zechcesz aby-
smy opisanym w Kanonach Swiętych sposobem, inuiti licet
niepostępowali ad Vindicanda Ecclesiae iura. Co do uwagi
WXMci y IchMC Panow Distributorow Woiskowych in Vim Cano
nicae monitionis decenter podawszy, służby nasze Braterskie
iako naipilniey oddaiemy w łaskę WXCey MCi.

Copia listu JmPana Alexandra Minora Czesznika Chełmskiego do JmP. Bębnowskiego.

To tylko tych zamieszanych Oiczyzny naszey czasow ztroska-
ney myśli solamen. kiedy w gromadney dobrych Przyiacioł
y krewnych Konwersacyey, dalszą (zdarz Boże niepłon-
ną) spokoinieyszych czasow cieszemy się speransą, y gdy
by czasem ztey okazyey niewesoła godzina, przyszłoby
pono succumbere człowiekowi. Że tedy WMMPan weselne
go Aktu JmPanny Grodzieckiei Siostry mey naznaczy-
wszy czas, mnie tez Vokowac raczysz. Czescią ztey kto-
ra odemnie debetur WMMPanu obserwancyey, częscią z
miłosci ku krwi własney stawic się nieomieszkam. Zy-
cząc sobie nietylko wtey, ale kazdey inszey służyc WM
WPa

WMPanu okazyey, ktorego łasce usługi moie &c.

Copia listu JPa Alexandra Minora imieniem całey Chorągwi, do Rotmistrza. JmPana Warszyckiego Kasztellana Krakowskiego.

Zwierzchnosc y powagę Jasnie Wlznych JmPanow Hetmanow Dobrodzieiow naszych Sacrosancte Veneramur, w oczach ktorych na zaszczyt Oiczyzny, sławę y łaskę WMPana tak iako competit magno Nomini pirwszego Senatora meritaiemy, y one conserwowac usiluiemy. A że ad imitationem Woiska wtychsam Kraiach zostaiącego przyszło nam u poddanych WMMPana zasiąc prowiantu, gdy nas Ordynans tego dnia ktoregosmy na Consistencyey stanęli zaszedł, zaraz nazaiutrz ad obsequium Rzeczypltey spieszącym zgłodniałym, zubożałym przez Caristią w Wołoszech tak dalece, iż smiele każdy znas może rzec o sobie. Vix habeo tenuem quae ossa tegat cutem. Nie per contemptum JchMCPanow Hetmanow zwierzchnosci, ani Prawa pospolitego, tudziesz powagi WMMPana, ale lege impulsi naturae et Diuinâ, ktora uetat causare sobie smierc fado ictu od głodu, każdemu a zwłaszcza Martialistom, ktorym miła rzecz naiwiększe

Nieprzyiacielskie sustinere impety, ale głod (gdyż inter Ner
uos belli primo loco reputatur Vikt) straszny iest. Vnige
nie tedy upadszy do nog WMci Pana Naszego Mtgo upraszą
my abyś pro innata generositate et zelo in tuendam Reip:
iakoś toto aduo, zawsze profusè swą one zaszczycał Substan
cyą, nieprzypisował temeritati Nostrą y auersyey łaski
swey Panskiei od nas nie czynił, gdyż Summa necessitas
przywiedła nas do tego, zesmy inszego medium mieć niemo
gli pozywienia się in opere belli ustawicznie zostaiąc,
Chciey WMM Pan to wziąć przed się, iż wszelkie Status et
dignitates armis crescunt et conseruantur, iże nie iuż po
woinie, ale dopiro się do niey otworzyły wrota, nie racz nas
sług swoich dosc ukaranych iniurys cali, zebysmy do dal
szey obrony Rzeczypl: zdać się mogli, disgratiować, ale o
wszem iako Primas oney zachęcić, a my ostatek Krwie na
szey pod Znakiem WMPana ochotnie wylać gotowismy:

Copia listu Krola JKMci Pana AAA
Do JmXdza Biskupa Krakowskiego

Niemiałbyś był Vprzey: WSza żadney do turbowania przyczy
ny, gdybyś był modum y intencyą Naszę tak simpliciter et re
cte tłumaczył, iako się stało że do Opactwa Sędzeiowskiego

Kilka

kilka Roth Raitaryey iest ordynowaney. Vczynił nas bowiem
S. pamięci Nieboszczyk JmX. Arcybiskup Gnieznienski testamen-
tu swego Protectorem, y dispozycyey naszey wszytkie swoie od-
dał fortunas, abysmy nimi disponowali, tak iako nam consul
tissimum et iustissimum videbitur. W czym dosyc chcąc uczynic
woli iego, a wiedząc ze w Dobrach Opactwa Jedrzeiowskiego
Inwentarze prowentu y Crescencye swoie miał, chcielismy ich za-
biezec direpcyey y tey części Raitaryey z Gwardyey. Ktora przy
Krolowy Jegomości Małzonce naszey bywac zwykła na załogę ise
kazalismy, Absit tedy aby to w Naszey miało bydz intencyey
violare iurisdictionem Spiritualem, ale przecię tego zyczymy, aby O-
patowi przyszłemu Dobra wszytkie conseruari et tradi mogły.
Abowiem my W. Magdalenskiego za Opata niemamy y miec nie
chcemy, iako tego ktory contra Jus Regium tam iest intrusus,
Romana Curia pewnie tez Naszego niezechce infringere Prawa
kiedy iei constabit, ze po zesciu X. Arcybiskupa Gnieznienskie
go sami Jus Regium Nostrum vindicare chcemy, y to nieinszą
intencyą, tylko abysmy Arcybiskupstwu Lwowskiemu w docho
dy cale obnazonemu, ad sustinendam Archiepiscopalem Digni
tatem, słuszną dali podszewkę. Wie to Rzym dobrze ze tu
więcey y Kosciołowi Bozemu y Rzeczypltey należy na iednym

Biskupie niż na stu Mnichach, Wiądome insuper są S. Sedi Na-
sze pro Fide et Ecclesia conatus y prace, w ktorych tu y na
czas nieustawamy, y dla tego certo confidimus że Regia Iura
Nostra nietylko conseruabit in integro ale ie owszem ampliare
zechce. W czym rzetelną Vprzeym Wszey dawszy informa
cyą niewątpimy że ad sensum Nostrum accedes y tę sprawę
WX. Nominatowi Lwowskiemu zyczliwie facilitabis, pewien
wzaiemney na Dom swoi Naszey w każdych okazyach propen
syey Dobrego zatym Vprzeym. Datum 14 Fbry 1677.

Mowa JmPa Alexandra Minora Czeszni
ka Chełmskiego w Koronowie

Miedzy inszymi ktorymi wiek ludzki chełpić się zwykł Szczę
sliwosciami, słusznie sobie primum locum usurpuie miłosc y za
chowanie ludzkie Wielebny Mci Xże Przeorze y wszytko Ve-
nerabile Capitulum. Niech kto prezentuie fumosas Imaginum
ceras, niech zastanie ubite ukrępowane pełne workow po
Rodzicach kąty, niechże nieumie ludzkiei sobie skarbic
przyiazni, za nic iego dawnego wieku decora, prozne dobre
mienie, bo to Fortuny beneficio nie cnocie iego przyzna-
wac będą. Ten nad wszytkie bogactwa szczęsliwszy ktory
cnotą swoią y glansem pieknych obyczaiow ludzką sobie V-

skarbu

skarbia miłosc. Nie będzie bowiem zadna tak trudna okazy
a, ktoreyby przyiazne serce dla niego podiąc sie niemiało.
Dla tegoc y ia z roskazu JKMci Pana MMgo tak dalekiei do
WMM Panow kwoli JmX Debinskiemu Kanonikowi Kra-
kowskiemu Sekretarzowi JKMci podiąłem sie drogi. Po smier
ci s pamięci JmX Czołhanskiego Opata Koronowskiego gdy
przyszło do Dystrybuty JKMci Opactwo Koronowskie mię-
dzy gromadnymi grzecznych subiect concurrencyami Vwaza
JKMć Pan MMgy kogoby Basilicae huic in Sponsum dac
miał, ktoryby authoritatem Antecessorow swoich zachowu
iąc mieiscu temu swietemu mogł prodesse. WMM Panow
miłosc pozyskac y dobra iego per turbulenta tempora,
zruinowane de integro wystawic mogł. Niemogł sposobni-
eyszego iudicio suo Regio WMM Panom podac nad JmX
Piotra z Dębiąn Debinskiego Kanonika Krakowskiego
Lubo bowiem poirzysz na merita JKMci te takowe były
y są ze każdy przyznac muszi, iż legitime certando tę od
JKMci odnoszi Coronidem. Wielom dalekosc drogi y iniuria Sa
mego Nieba naprzykrzyły sie. JKMci nic od usługi JKMci
y Rzeczypltey nieodrazało, ochotnie cum dispendio zdrowia, for-

tun, swoich w Nieprzyiacielskiei trwał ziemi pomniąc, że
Non iuuat ex facili lecta Corona iego. Lubo dotes naturæ
zechcesz uważać. W Starożytnym y co z przednieyszym w Ko
ronie zkrewnionym urodziwszy się Domu. W Szytkich
wielkiemu Prałatowi należytych cnot pełen tak że iakoby
ad exemplar innym do Dworu JKMci Boska go posłała
disposycya. Talem igitur Virum et tantum JKMci Pan MMtg
podaie WMM Panom za Opata przez mie y tego żąda po
WMM Panach, abyście ueneranda Maiestat Panski in hunc
et non alium suffragia swoie conferowali. Gratam rem
JKMci WMM Panowie uczynicie. Niemoże też nic bydź ho
nestius, iako gdy WMPnie nie wchodząc in litem, ktora
iest zawsze periculosa cum Principe, teraz gdy swoię gorą
cą za JmX Dębinskim wnoszi instancyą obierzecie Opata.
gdyż Summa rei postaremu zawisła in decisione Principis,
Niema też y habitus mutatio odrażać, gdyż commoda WM
nPanow y Swiątobliwego wszytkiego Zakonu tym chę
tniey y ochotniey promowować będzie, zostaiąc in publico
Orbis Poloni Theatro. Nic tedy niewątpię że woli wprzod
Bożey a potym JKMci zechcecie się WnPanowie accomodować
Co gdy będzie nie tylko WnPanowie in communi, ale każdy
zoso:

zosobna to sobie może obiecowac po JmX Debinskim, iz nie tylko on wszelaką usługą swoią łaskę WMM Panow promereri będzie chciał y umiał. abe tez wszytkich Krewnych y Przyiaciół do niey applikowac będzie.

Mowa JP Maryusza Minora oddaiąc Rodzoną swoię Starszą Krystynę JmP Zygmuntowi Doninowi in Connubio

Nad latac wprawdzie moie powazney powazam sie rzeczy MM Panowie, gdy przy obecznosci tak zacznych ludzi moia niedouczona y licha wymowa na to sie sili, co własnie powaznym przyzwoita ludziom, Jednak iz takowy nastąpił roskaz tych ktorych natui parere winienem. biorę na się z boiaznią wprawdzie hanc Spartham, y przyidzie mi onych zazgesłow dowcipnego Poety Non est ingenium Caesar mandauit habebo. Wtak mowię powazney materyey materia Connuby mnie iednemu młodzieniaszkowi dyskurs wprawdzie niemoiei siły. Chwalic tez rzecz pochwały nagodnieyszą boię sie. by mi nie rzeczono, co iednego niegdy, gdy Urodziwą wychwalał Venerę potkało. Et quis eam vituperat. Kto bowiem.

godnie coniunctionem animorum Sacramento constrictam matrimoni
ali wymowić może? Całe Panegiryki, uczone dowcipy, desudan=
do Swiatu wystawiaią, cenę czyniąc a persona Institutoris
wszytkich rzeczy Sprawce y Ozywiciela, a loco amoenissimo
Raiu; Nuż kiedy przyidzie wyliczać commoda ktore stąd
przynoszi Małżenski, zachnąc się y naiwyborniejszemu
Krasomowcy przyidzie. Niecieszko Ryczerskiemu czło=
wiekowi przykre Marsowe ponosząc prace, w srogą dostać
się Niewolą, gdy wie że go Przyiacielska ztamtąd wydzwi
gnie ręka. Niecięszko reuolutione temporum, w cięszkim
wiek pędzić ubostwie, niecięszko naostatek szwank
y uszczerbki zdrowia ponoszić by naicięższe, ktore roz=
siewa, przygoda, bo Przyiaciel lekarz utrapienia, wszyt=
ko widzi, wszytkiemu zabiega. Quid non cernit amor
quid non uestigat amator: Owo zgoła nic żadna Vicissi
tudo rerum y rozgniewaney fortuny furya człowiekowi
nieuczyni, gdy na dobrego trafi Przyiaciela. Przyznał to
niegdy wielkiei mym zdaniem godny pochwały Parys. gdy od
trzech Bogin obrany sędzią. Wzgardził wielkimi Iunony
dostatkami, porzucił słodką ktora wszytko zwycięża Mi=
nerwy wymowę, złote przysądził Venerze iabłko z In=
serg=

scrypcyą, pulchriori detur, bardziey sobie ważąc piękną
Żonę y pomyślnego Przyiaciela, niż wszytko na Swiecie.
Kto bowiem znaiduie Przyiaciela, skarb wielki znaiduie.
Tego szukaiąc przez niemały czas MCPanie Domin, z wo
li Bożey y osobliwey JchMCw Rodzicow łaski znaidu-
iesz WMMPan w Domu naszym. Niechcę ia tu lubo czas
y mieisce potrzebuie tego, o gniazdku mowić moim, bo
Qui genus suum iactat aliena laudat. to tylko bez
chluby rzecz muszę że WMPan z takowym czynisz Con
iunctią Domem, ktory dla Oiczyzny miley Substancyą y
zdrowie ważyć miał za powinność, znaidziesz WMMPan in-
ne decora, ktore z łaski Bożey bywały omine, dziewięć o-
raz pod Obertynem Rodzonych Braci pod guberną wiel-
kiego Tarnowskiego trupem dla miley Oiczyzny poległych,
Niewspomnię obcych Kraiow w Francyey, w Imperium, bo tam
Sleydan, a tu Longinus pokaże, iacy sie w Domu naszym
rodzili ludzie zgoła niebyło Męszczyzny ktoryby sie do
dziła niemiał Ryczerskiego. A to dla tegom tylko wspo-
mniał abys y WMPan gdy tego Oiczyzna potrzebować będzie
miał sie exemplo zacznych Przodkow swoich do czynow Marso:

wych. Juz tedy tego ktorego WMPanu Niebo dało y łaska Rodzicow oddaię WMPanu Przyiaciela. Vtere nec seruâ Coniuge nec Dominâ Niewątpię przytym ze niepadnie na WMPana, bo to w Starozytnych niebywa Domach, zakał niewdzieczności, zę będziesz umiał debito Rodzicow uenerari cultu. Co gdy będzie posmyczne fortuny, cherbownego WMPana alitem wport błogosławienstwa zapędzą wiatry. Czego uprzeyme nas wszytkich zyczą Vota, co łaskawe obiecuie Niebo.

Mowa na Seymie Electionis Xcia JMci Arcybiskupa

Jako W Rzeczypltey Rzymskiei Appius Claudius Caecus momił do Senatu, Quo Vobis mentes? gdy de pace Pirrhi agebatur, y iuz wszyscy prawie skłaniali sie do przyięcia tego Pirrhi Epirotharum Regis za Pana, uwiedzieni dobrocią iego clementią y Suada Oratoriâ. Tak y ia WMćw tym słowem muszę compellare gdy baczę iz Xcia Neoburskiego chcecie za Pana przyimowac, Quo Vobis mentes? Iz Polskę w Niemiecki Narod obrocić chcecie, iasny dowod, co sie stało z Czechami, iz naprzod Electią wolną stracili, a potym gdy

sie

się chcieli wrocić do wolnosci zawiedzionych, to in crimini
laesae Maiestatis datum y przednieyszych Panow per funestam
exequutionem wygubiono, głowy na murach zawieszono,
Maietnosci wielkie ludziom Zakonnym y Cudzoziemcom
ktorzy tamto Krolestwo posiedli, wykorzeniwszy Narod
plemię Czeskiei Nobilitatis rozdano, toż się działo y dzie
ie in Vicina Hungaria, chociaż pervicaciter opierano się
Niewoli y dla bliskiego potencyey Turczyna, iakiegokol-
wiek respektu zażywaią. A zaż Vindowie, Caszubowie, y nad
Morzem Baltyckim Narod Słowienski, ab Origine Polski, nie
są iuż w Niemce obroceni, ktorych wielkosc zatłumiła Niemiecka
rzesza, iż y Iezyka ich małe exstant Vestigia. Quo Vo-
bis mentes. iż Pana do Krolestwa zniszczonego z dziewięcią
Synow y z kilką Corek bierzecie, ktory iako z Krolewną S.
pamięci wielkie wyniosł skarby, tak y Polskę całą osiesc mo
że numerosa prole y Stanom wszytkim Swieckim y Ducho
wnym będzie gravis. Electiey do Sądnego dnia nietrzeba się
spodziewac okrom Potomstwa iego y tegoż Domu ktory tak
iest na tak wiele linyi rozrodzony. Helderberska y Kurfir
ska co są Palatini Rheni pierwsza linia, Wtora Biponctini.

Czwarburch. Trzecia Neiburska z Czastką małą w Baroaryey
mil dwie od Ingolstadu. Czwarta linia Krola Szwedzkiego
bo y ten iest Palatinus Rheni. Piąta Szulcbacha znaiome
go incursyami ze Szwedami do Polski, Vwazciesz iaka ta
potencya y rodowitosc Domu ze Wszytką Rzeszą Niemiecką
związanego, A osobliwie z Domem Brandeburskim y Xią
zęciem Pruskim, ktoremu insze Panstwa in Iuliacensi Cliuiæ
et Montium Ducatu per Contractum Staraiąc sie o Koronę
Polską prepostere y przedczasem ustąpił. Quo Vobis men
tes? Do tey Niemieckiei potencyey udawac sie, nad ktorą hoc
Saculo w Rzeszy niemasz większey, Zapomnieliscie Woiny
cum Ordine Teutonico przez lat 50 z Krzyzami niebespieczney
y niedawnych iescze popiołow w przednieyszych Woiewodztwach
y Swiężych przez obudwu Szwedzkich Krolow Gustafa y
Carola incursyi cum auxiliis Narodu Niemieckiego. A pogoto
wiu widzę iż weszła w niepamięć Rixa ex domo Palatina dla
ktorey oddano Sląsko. Naostatek tego Pana iako promo:
wuiecie, ktory ma Lanegraffiam Nessiæ z Domu Kalwinskiego
y on o tym wiedząc iako do Krolestwa Katholickiego y ie
scze przed czasem mogłby brac sie y concurrowac. I tak
Konkluduię mowę moię y ex debito wrodzoney powinnosci

y ex

y ex nexu Juramentu dwoistego. Jednakże nie dosyć confen
dować insze proposycye y moię chcę confirmare assercyą Nie
proiectem y nie z Conceptow Cudzoziemskich, Naostatek
nie z Historyi Swieckich, ale z pisma Swietego Verba æter-
na Veritatis recituię. On S: Prorok Samuel rządził ludem
Izraelskim sine quærela et sine labe, iako to wywodził szeroko
his formalibus. Loquimini de me coram Domino et coram Chri-
sto eius, utrum bouem cuiusquam tulerim aut asinum, si quem
piam calumniatus sum, si oppressi aliquem, si de manu cuiusquam
munus accepi, illud hodie restituam, Vobis; et dixerunt non
es calumniatus, neq oppressisti neq tulisti de manu alicuius
quidquam 1. Regum Capite 12. I wywiodł iż do Samuela Zydzi
niemieli przyczyny do iego abdicacyey y od niego odstąpienia,
Wywiodł iż Electia Krola była przeciwko woli Bożey a oni
przecie urgent et machinantur Constitue nobis Regem. Tak
własnie Oicowskie rządy tego Proroka uprzykrzyły się popu-
lo insensato. Jako nam teraznieyszey Rptey Vacante Rege status
w ktorym to tylko desideratur. Iż exorbituią w niektorych Zie
miach Sądy Kapturowe co może - - - Takze o to tylko moze-
my quæri, iż Zołnierz psuie y niszczy Viscera Regni exactiami
niezwyczaynymi y niezostaie z Wodzem swoim na Straży. Vkra-

inskich Granic praestito iuramento iako iest Prawo. Mogę ie
dnak o Wodzu teraznieyszym trzymac, za wielkiei pamięci
Rodzica JMci Kasztellana Krakowskiego wspomniawszy so
bie, ktory w Izbie Poselskiei przez tak wiele lat y w Sena
cie do skonu zycia swego bronił całosci Rpltey, dla ktorey
tez podobno inuidią u Pana rozradzaiąc Woinę Turecką skro
cił chwalebne dni swoie. Tak y JmP Hetman Wielki non
deseret RmPlcam et Paternam gloriam tuebitur. Wracąw sie
do Samuela Proroka czasow y Sądow, ktory swoie im znowu o
powiadaiąc gesta y acta in Rep. Pla Swiątobliwe, y to przyda
ie, iakiego za Krola od Samego Pana Nieba y Ziemie in
uito, y nad Samę wolą iego Swiętą permissiue im podanego
spodziewac sie maią bezprawia. O czym słowa Pisma Swiętego
Dixit ergo Samuel ad populum: hoc erit ius Regis qui re-
gnaturus est super Vos. Filios Vestros tollet et ponet in cur
ribus suis, facietq sibi equites et precursores quadrigarum su
arum, Et constituet sibi tribunos, et Centuriones et aratores
agrorum suorum et messores segetum et fabros, armorum et
curruum suorum. Filias quoq uestras faciet sibi Vnguentarias
et focarias et panificas. Agros quoq uestros, Vineas et oliue-
ta optima tollet et dabit seruis suis sed et segetes Vras et
Vinea:

Vinearum reditus addecimabit, et det Eunuchis et famulis suis
Seruos etiam Vestros et ancillas et iuuenes optimos et Asinos
auferet et ponet in opere suo, greges quoq; uestros addecimabit,
Vos quoq; eritis ei serui, et clamabitis in illa die à facie Regis
Vestri quem elegistis Vobis, et non exaudiet Vos Dominus in di-
e illa quia petiistis Vobis Regem Libro 1. Regum Cap: 8. Ista
Electio fuit in pœnam peccati, quia Deus permittit regnare ho
minem hipocrytam propter peccata populi. Job: 34. Ale ia
niechcę Patria mała ominari ani zyczyc, kiedy instare nieustare
cie constitue nobis Regem, tylko anteacta przypominam co sie
działo, za Krolow. Auertant Superi abysie to miało dziac napotym

1. Non licet habere uxorem Fratris tui, ani siostry po siestrze =
zkąd en Republica tot mala. Fact.
2. Niegodzi sie opprimere Ciues iudicio corrupto et testimoniis
przeciwko Bozemu przykazaniu. Fact Radzie
3 Niegodzi sie armis persequi tylko iure Ciuem, y to uidimus z
zniszczeniem Panstw y Woisk Koronnych non sine dolore.
4 Niegodzi sie Narodow Koronnych y W. X. Lgo comittere bello Ciuili. Fact
5. Niegodzi sie Prowincias auellere; odeszły Prusy, Inflanty y Po-
wiat Lemburski y Bytomski enormi largitione.
6 Na ostatek tak wiele dusz ludzi Chrescianskich poszło w niewolą Pogan-
ską y z Woiska straconego podobno per Conniuentiam.

7. Mennica zfalszowana, Skarb zniszczony, Koronny, y dostatki domowe maiori damno nizeli Woiną od Nieprzyiaciela Koronnego.

8 Electią formowac et promouere in Vita Principis legibus cautum, y na to stanęły dyspensy, podpisy, y machinacye szkodliwe, stanęła y abdicatio podobno na to Krolestwo wolne oddaiąc inszemu Panu incompetenter.

9. Mundus muliebris odmieniony, kleinoty na wstązki.

10. Senatus consilia w rządy Cudzoziemskie y wnocne sessye obrocono.

11. Consilia Senatus ex nexu Iuramenti miasto wdzięcznosci, mandatami hamowano y niełaską.

12. Iustitia distributiua in utroq; ordine szwankowała cale

To było przedtym co sine auxesi namieniąm, Et quid non mali Vidit ætas Nostra. Auertant Superi maiora sub Rege alienigena et sine remedio potym. Wracąm sie iednak do Rządow Prorockich. To iest Reipbe Vacante Regno. A Zydzi instant przecię constitue nobis Regem. Więc chociaz inuitus przystępuię do tey Electiey Krola. A to innixus authoritati Pisma Swietego obieram Pana iako in Deutoronomio Cap: 17. Cum ingressus fueris terram, quam Dominus Deus dabit tibi et possedens eam habitauensq; in illa et dixerint Constitua super me Regem, sicut habens omnes per circuitum nationes Eum constitues quem Dominus Deus tuus elegerit de Numero

mero Fratrum tuorum, Non poteris alterius Gentis hominem Regem
facere qui non sit Frater tuus. Cumq; fuerit constitutus non Mul-
tiplicabit sibi Equos, ne reducat populum in Egyptum equitatus
numero sublevatus: præsertim cum Dominus præceperit Vobis ut
nequaquam amplius per eandem Viam revertamini. Non habebit
uxores plurimas quæ alliciant animam ipsius, neq; argenti et au-
ri immensa pondera. Postquam autem sederit in Solio Regni Sui,
describet sibi Deutoronomion legis huius in Volumine, accipi-
ens exemplar a Sacerdotibus Levitica Tribus, et habebit secum
legens illud omnibus diebus Vitæ Suæ, ut discat timere Domi-
num Deum Suum, et custodire Verba et ceremonias eius, quæ
in Lege præcepta sunt. Nec elevetur cor eius in Superbiam
super fratres suos, Neq; inclinet in partem dexteram vel Sini-
stram, ut longo tempore regnet ipse et filius eius super Izrael.
Tu iuz compellare mi przychodzi Jasnie Naiwielebnieyszego
JmX. Primasa Korony Polski z tegosz Pisma S: Deutoronomy
Cum constitues Regem quem Dominus tuus elegerit de Nume-
ro Fratrum tuorum, Non poteris alterius gentis hominem Regem
facere qui non sit Frater tuus. Nie zadnego Cudzoziemca
Nam Jus Divinum taki uczy y Kaze, Consensus et consuetudo
omnium Gentium, a to uchodząc mala per interpretem mowy y Sądow=

Peregrinorum Regimen, Incolarum depressionem, Wywozenia extra Patriam Skarbow wedle przestrogi Euangely Swietey conuersiue y samego Zbawiciela, ubi cor tuum idest Patria, ibi et thesaurus tuus. To propietate erga Patriam et pro debito meo podaię do uwagi zyczliwych Rzpublicæ ciuium.

Rapt JmPanny Dzierzanowskiei przez JmPa Frantemberka opisany przez JmPa Alexandra Minora Czesznika Chelmskiego.

Cudowna miłosc! kto wymowic moze?
Odwagi oney, kto wypisac? Loze? Tak wiele ciągnie niebespieczenstw z sobą
W ktorym kochanka lezy, ze ią z tobą
Smętnych Elegow Conditorze smiele,
Ktorys wygnancem cierpiał dla nich wiele,
Rzec mogę tylo w sobie ma załosci
Jak wiele w kwiatkach wiosna ma pieknosci
Jescze na ziemi niebył tak szczęsliwy,
Coby sie ustrzedz zpuscionej z Cięciwy
Strzały bardego mogł wzdy Kupidyna
Staryczy młodych iednakowa wina,

er amat li-
æternaq iur-
lectus in
nupta iacet

t Vere flores
Sunt in amore
flores. Ouid:

There.

Theresias to tylko u Plutona
Ma dank mądrosci, a y tego ona
W cięszkie trudnosci wprawiła; dla tego
Ludziom nadane Prawa, zeby złego
Bojąc sie onych, strzegli: Lecz to taki
Pisał, miłosci, co niewie sztych iaki.
Darmo tę ganic ktora szczerze pluzy
Darmo winowac, wolen choc sie dłuzy,
W szczerey przyiazni Nieba to zaczęły.
Nieba tez skonczą. Iowisz sam Plateą
Pod Citeronem porwał; az w Lubeą
Juno gniewliwa za to ustąpiła,
I darmo Corkę Asopową biła.
W Byka przebrany porwał Proserpinę
Neptun z Sykulskich pol bujnych dziewczynę
Pasterzem bydła Bog od Delu został
Syn Alemeny od wrzeciona dostał.
Nazwiska. Aboz rzecz niepiekna była
Gdy ona rączka więc kłębuszki wiła
Plemię zaz Bogow, a zaz niedawali hołdu miłosci
Ach iest w Achaiey pełniuchno wdzięcznosci,

Teresias unus apud inferos
Sapiens qd vir evaserit
ex fœmina

Vitia erunt donec hn

Iovis Plateam rapp

Neptunus Cereri S

Bacchus Lib:
Hercul:

Menelaowi porwał Paris Zonę
Piękną Helenę, przez co przywiodł ową
Ruinę Troię, y niezalowano
Oiczyzny iże sliczną Panią miano
Swiesiszych zaz czasow godzina ta była
Cora Cesarska na swoich nosziła.
Gamrata plecach, druga zaz w tłumoku
Kochanka swego niesiona do boku.
Piuz powoli nie iak Venus z morza
Ale z pierzynki wychodzi do łoza
Wszędyc dosciego ale mi to miło
Co tu niedawno w Boronowie było
Rzadki to przykład słuchac go rzecz miła
Jak młoda Panna tam odwazna była
Frantemberkowi koniecznie bydz było
Frantem y męznem, inaczey służyło
Sczęscie; bo Panna stała sie w przygodzie
Mezem, on Panną zostaiąc przy wozie
Zyczliwszego nikt niemiał nigdy sługi
Choc w roznym Sczęsciu przepędził wiek długi
Jako tam w ten czas doznał Starzynskiego
Zyczliwey chęci y umieiętnego

Paris Helenę.

Digna fuit causa Troiae perire sua.

Carol. Ca. Filii Egin: Can:

Cleop: ad Ca. Caesa: Lips:

Jescze

Jeszcze czerwone niepowstały Zorza
Jeszcze y Phabus do swoiego Łoza
Niedoszedł, a iuz iakoby dziewczynę
Wykrasc przemysla y w ktorą godzinę
List naprzod daie, ktory gdy czytała
Jak często nad nim Niebogа wzdychała.
Znowu go piersiom w depozyt powierza
I snurowieczce. Znowu iako zmierza
Vkrasc ią, czyta z iagody rumiany
Glans znowu gubi, słona łza wprzemiany,
Smutek z radoscią serduszku panuie.
Niebożąteczko zgoła sie nieczuie.
Przecięby rada prętko wyleciała
Jako ptaszyna, choc wszytkiego miała
W klateczce dosyć, rada na swiebodzie
Ten mol Panienki serce wasze bodzie
Potym kiedy sie wszyscy uciszyli
Spieszno w pamrokę pod okno przybyli
Z drabinką, kędy swoi lozyment miała
Panna, ktora isc z nimi obiecała.
Namniey niedbaiąc na Oicowską stratę.

Vesper:

Pospieszy chętnie, ale trafi na tę.
Niedolą, nisko przystawiona była
Że niebożątko iey niedostąpiła
I wiszi tedy iak gdy słowik lecie
Swoi głos porannym, gdy rozpuszcza Swiecie
I nożętami za rosczkę się trzyma.
Sąm wszytek na doł bez ratunku. Niema
Iuż miłosc miary poidzie przez zarzyste.
Miłosnik ognie, rzeczy oczywiste
Podstawił potym posłaniec drabiny
I dwie sprowadził służebne dziewczyny
Lecz iż odmiany ludzkie maią rzeczy,
Gwałt zawsze, lubo to na pilney pieczy
Zamysły maią, Zawsze co przeszkodzi
Że radosc swoiei miary niedochodzi.
Wtymże Alkierzu Pani Stara była
I wtym momencie prawie oczuciła.
Ocknąwszy pyta czy Szpisz Panno miła?
Ona odpowie, Spię, by niebudziła.
Proszi, a gdy się zaz uspokoiła
Panna iuz lepiey niż pirwey zstąpiła.
Zstąpiwszy nadoł iak dalej prowadzić

Pendet summo Stri
dula ramo pennas
novo &c.

Pagela

Zdobycz poczęła czeladź sprawna radzić.
Daley. Nieraczcie prawi brać w uwagę
Wszak ta potrzeba porzucić powagę.
Bo miłość mowią z Maiestatem wszędzie
Na iednym stołku zasiadać nie będzie
Ieslim dla niego Oica odstąpiła,
Przez ciernie stąpać iest mi to rzecz miła
Niechciano iednak by slicznego ciała
I nożek ostra darnia niezdrapała.
Albo niechwila ta, co pirwey była
By sie spodniczką zaz nieobiesiła
Doł tedy kopią. Hieroglifik twego
Przyszłego szczęscia, bo rzadko dobrego
Słychać mieszkania gdy Venus szalona,
Tak kogo sparzy; lubi poprzysieżona
Przyiazn ma wiecznie bydź. Iac życzę tego
Bys w zgodzie żyiąc nic nie znała złego.

Quos male sana Venus iunxit cæcusq; cupido
Litibus hos rixisq; ferox discordia rexat.

Nagrobek Musze ktora w złotym utonela kubku.

Tu Mucha Trukczaszyna Panskich potraw leży
Co raiła na bankiety natrętne więc bieży.
Nie paiąk ią ani też ptaszyna złapała

Lecz kosztuiącey wina, ręka kres podała
Niepotrzeba tu żalu, smierc niewysławiona
Bo w Winie utopiona w złocie pogrzebiona.

Mowa na Pogrzebie JmP Piotra z Tegoborza Tegoborskiego w Chęcinach Alexandra Minora Czesznika Chełmskiego.

Nigdy Swiat niebył Swiatem, gdyby sie w swoiei statecznej niestateczności, iakoby iakiei każdodziennie niemiał przeglądac perspektywie MM Panowie. Nigdyby tego tytułu, że iest Swiatem na Swoich nieryisował wrotach, gdyby choc iedna rzecz, ktorą albo głebokie Neptuna zalewaią Nurty, albo ziemia złotymi zpoiona zyłami zakrywa, albo powietrzna pod Niebo wyniosła Kraina, ktoreyby, wprzod Polityczne z Kredensem nie przywitawszy, w oczy z monumentum zabiezec niemiał. Zabiega z tym politycznym Kredensem, Kwitnącym Panstwom obszernym Krainom zabiega Tyarom Papiezkim, zabiega Berłom Krolewskim zabiega Buławom Hetmanskim, zabiega naiwyższym Stołkom Senatorskim, Owo zgoła non homines tantum sed omnia suis mortibus et terminis Viuunt, &c. O Statek gdzies zginęło tey mowy

Deseri:

Descriptio Senum ex Aristotele desumpta.

Senes omnia opinantur, nihil sciunt, et cum controuertantur semper addunt forsan, fortassis, multis annis viuentes, saepius decepti sunt, Omnia in deteriorem partem interpretantur. Suspiciosi ob incredulitatem, incredeli propter peritiam. Amant tanquam osuri, oderunt tanquam amaturi, sunt pusillanimes, quia nihil magni, sed ea tantum quae ad vitam attinent appetunt. illiberales, timidi, quia frigidi, est enim timor quaedam refrigeratio, vita cupidissimi potissimum in extremis diebus, quia cupiditas est rei absentis et illud potissimum concupiscunt quo egent, Obiurgationibus magis delectantur quam conueniat. Ad vtilitatem potius viuunt quam ad honestatem quia seipsos diligunt, vtile enim est huic bonum, honestum autem simpliciter, sunt inuerecundi quia honestatem non curant mala spe plenissimi propter peritiam, Memoria magis semper viuunt quam spe. Sunt loquaces, quia rerum praeteritarum memores, cum voluptate de illis garriunt, lucro seruiunt, quia vtilitate ducuntur, Iniurias ad malitiam

non ad contumeliam faciunt, Sunt quaeruli misericordes, quia imbecilles. Non Sunt faceti, neq; ridiculorum Studiosi. Omnia timent etiam tutissima, quia Suspiciosi, sordidi, crudi tenaces, pertinaces,. Apud illos igitur Spectanda Vtilitas. haec Anstotel: in gratiam Senum.

Podziękowanie za więniec JPanu Grzegorzowi Otfinowskiemu od JmPanny Roiewskiei Czesnik: Dobrzyn: przez JP Maryusza Minora

Choina y buina w wyswiadczeniu affektow swoich miłosc gdy raz przyiazne sobie obada serce, szuka troskliwie czym by ono raz sobie upodobawszy iako naipiekniey y naikosztowniey ustroic y wykształtowac mogła. Niechcę ia tu przypominac co uczona antiquitas, raz co ukochawszy czyniła y iakie fabulosi Poeta wystroiali y ogłaszali Methamorfoses, Niech idzie Adonis przyiemna na stronę, niech Phaedra, niech z swymi Parnas wędruie Muzami, Starego to wieku iuz zastarzałe dzieła,. Wy teraz przesmietna młodzi pokazuiecie ze wasza Dusza in amato corpore; ztąd raz upodobawszy sobie wszytkie zdobic iako z Reiestru (od zmysłow Samych zacząwszy) zwykliscie członki. Stroi

piekny

pieknymi ukochaną ręką kochaiącey manellami, szyię drogami
pokrasza perłami, piers alabastrowym nie kontentuiąc się
glansem iskrawym Dyamentem alboli purpurowym obciąża ru-
binem, Vszy berylmi albo szmaragdy ledwie nieprzerwie drogi-
mi, palce pierscieniami kształtuie swietnymi, głowie zaz iako
Gubernatorce wszytkich członkow y zmysłow, na znak hołd
downiczego trybutu wonną oddaie Koronę. I toc iest naiprzy-
iemnieyszy wam Damy prezent gdy zchołdowane grzeczno
scią waszą serca przyznaią zescie ich są Monarchinie. To
zaz wam ktorzy szczerey służycie miłosci naiwięcey pomaga
zescie takim sobie serca Krolewn waszych kupili characzem
Przyznaie JmP Czesznikowna MMPanna że JP Otfinowski
niemogł nic milszego y wdzięcznieyszego JeyMci ofiarowac nie
mogł to co dotąd Stanu JeyMci ozdobą było. Wdzięcznie te-
dy zrąk WMMPana tak miły y wielki przyiąwszy prezent
Wielce WMMPanu przez mię dziękuie y wzaiemnym oddać
obiecuie prezentem to iest onym. Korbona Viri Corona
a po Polsku Zona naiwiększą ozdobą Mężowi
I naipewnieyszą podporą Domowi.

Copia listu JmPa Alexandra Minora do JmPa
Wielohurskiego Podkomorzego Włodzimirskgo.

Odległosc mieisca, y trudnosci moie ktorych na starosc nouercans w Dom moi napędziła fortuna, to sprawuią ze niemogę ad praesens z WMP cieszyc sie et amicam osculari dextram. Ale quaerulando tylko muszę byc WMPanu molestus. A iakom naprzeszłym Seymie prosził przez WMPana Xcia JKMci Hetmana WKo. o respekt y przecię łaska WMPana niebyła mi sine solamine. Tak gdy teraz własnie czas iest, suplikuię do JchMcW PP Commissarzow przez WMPana y krzywdy swoiey osobliwym obieram protectorem, Vniżenie prosząc abym nad Prawo y słusznosc tym przeładowaniem Hyberny niebył opprimowany. Ktosz nieobaczy? byle ieno w Lustracyą weirzał y w inne requisita, ktore tam na Commissyą posłałem, zem iest ukrzywdzony. Nieproszę ia JchMcW Panow Commissarzow y JchMcPanow Hetmanow o naimnieyszy fawor, tylko abym przy Prawie y słusznosci był zachowany, pokornie ingemisco, y tuszę ze nieupadnę w tey sprawie, gdy mnie WMPana łaskawa zechce dzwignąc ręka y ratowac powaga. A ia ze niemam czym inszym, iuz tez w nachylonym recompensare to WMPanu wieku, grati animi do ostatniego tchu mego obiecuię memoriam. A co mam naiwiększego y namilszego w Domu, to iest Syny moie aeterno WMPana dedico obsequio, y niemiałbym ich za Syny gdyby ultro y ochotnie choćby tez cum repulsa niegarnęli sie do zacznego WMPana Potomstwa. Ktoremu iako &c. &c.

Copia

Copia Listu Xcia Jmci Dimitra Hetmana W. Korgo na Seymiki przedseymowe

Fortuna Rzeczypltey furyą Orientis zmieszana, wybiwszy sie z cięszkich niebespieczenstw, astu et forociâ nasadzonego na zgubę naszę et ultima fata Panstw Chrzescianskich pozerce, kiedy propitio numine daie iescze ten czas, a quo pendet aeternitas do reflexyey, y iakieikolwiek o zabieżeniu extremo malo in commune obrady. Stawąm y ia Venerabundus w posrodku WMM Panow non specie inanium, albo per monstra adulationum, ale fida confessione szczyrey moiei tey Oiczyznie usługi zyczliwy zawsze in publicum Brat y sługa WMM Panow zyczące aby zbawienne pro conseruatione Oiczyzny WMM Panow rady felicissimo prosperentur effectu. Niechcę zabierac czasu WMM Panom longâ exageratione spedzoney kampaniey teraznieyszey obrotow, abym sie niezdał iakimkolwiek dla zasczytu y bespieczenstwa granic podiętych prac et continuas curas, (ktore amori Patriae powinienem) iactare, to tylko, quâ monet tempus donoszę WMM Panom. iż Turcy fortuną y Victorią elati, executionem zawartych pod Zorawnem, a na Stambule potwierdzonych pact bardziey naparszy sie, wysypali

Kupcami Granice Podolu, zabranym y w Woiewodztwie Ru-
skim imperiosa licitatione Czortkowem, plus ultra iuz sobie
zamierzywszy. A oraz podaię to Iudicio WMPanow y uwadze
quae securitas pokoiu od tak potężnego Sąsiada, a uerius iuz
Indegeny, ktory przedtym y z za Dunaiu będąc nam straszny
y cięszki, teraz tylko o ieden z nami graniczy y osiada za
gon, abyscie WMPanowie zważywszy tak szkodliwą, wglądaią-
cego penitius w rzeczy nasze Viciniam, brali przedsięsku-
teczne media assecurowania całey Rzeczypltey w zasczycie
wystawionych ad metam wszelkich Niebespieczenstw Krajow
Pogranicznych. Ktorych Conseruacya, salus et praesidium Vniuer-
si. A oym zaz per modestiam opusczoney ex Officio meo WMP
relacyey, niebył iniurius honorowi moiemu y nienaruszoney
ulla ui Fatorum w usłudze Rzeczypltey reputacyey, krotko
rationes, exacta Prouincyae meae w teraznieyszym czasie expo-
no WMPanom. kiedy za następuiącą na rozgraniczenie Porty
Ottomanskiei Imprezą, nulla fides, odio Panstw Chrzescian-
skich wyniszczonemu Narodowi palliata amicitia, obtentu, nay
pewnieyszym Woiennikom dowodem przez ięzykow rimari
niemogła, z Szpiegow y ustawicznych mieiscowych przestrog
należało metiri skryte onego et hostilia meditantes animos.

Kto-

ktorych perfidią gdy wyprawiony na rozgraniczenie nad umowę
y postanowienie w Dziesięci tysięcy ludzi ze czterma inszymi
Baszami, Kior Vsein Basza, ktory sub fauore Kamieńca w mi-
nieyszey kupie mogł bydz swoiego pewien bespieczenstwa. ie-
kazała sie. Syn tez Hanski w kilkudziesiąt tysięcy Ordy
zemkniony na Budziak czekał tylko nutus Seraskiera goto-
wy nad Dunaiem Kara Mechmet Pasza z niemałymi Woiskami
patrzył na pirwsze Successy Huseima. Nad to Kamieniec lu-
dzmi, ammunicyami armatami, prowiantami na ostatek tak opa-
trzony y napełniony, ze nietylko zostaiące praesidium, ale y ca-
łe nim mogły sustentari Woiska wielką czynił reflexią. O czym
wszytkim zgodne z przestrog y iawnych dowodow conueniebant
wiadomosci. Waząc tedy w tym fortelnego Narodu astus, his
artibus pod pretextem przyiazni posiedzionych tak wielu Panstw
y Krolestw biorąc przed sie exempla, zadney zaz na partyach
stoiącemu Woisku niewidząc securitatem, commonicato z Im Pa-
nem Woiewodą Ruskim Collegą moim y Starszyną Woiskową na
ten czas zostaiącą consilio zkupiłem Woisko pod Mikulince
sub tali quali fauore mieisca one postawiwszy non postremo ad
eximendam a Turkow suspicionem pretextu, aby contagionę cię-
szkich chorob zarazonego Woiska, liberiori aura propulsari mogła

malignitas, tudziesz aby łacniey occasiones zatargi iakiei przez zabiegi pod Woisko Tureckie stoiących sparsim ludzi vitari et arceri mogły. Ale hoc vel maxime motivo, zeby na tak chytre y ninac bardziey iako exitio nostro czuwaiące Imprezy gotowy Zołnierz bellicos tam czekał eventus, dla zasczytu Oiczyzny ochotnie quavis toleraturus extrema. iakosz patuit natym rozgraniczenia placu ea fides ysamą tylko chardzie nadeta Sczęscia wyniosłoscią Bissurmanska niesczerosc, kiedy pro arbitrio et Imperio, mieniących sie in horas roznych co raz od siebie propozycyi obiectu wszelkich do rozerwania tych negotiacyi, a zatym ad subitum bellum czekała okazyi, et facile invenisset gdyby resolucyja, prudentia, in agendo dexteritas, et superans hostiles astus Virtus Ichm Panow Commissarzow naszych, zawziętego ich nato non confundisset umysłu. A tu zaraz stawaią mi wielkie ku Oiczyznie merita dobrze zasłużonego Woiska znaczne straty, niemałe przez ustawiczne w dzikiei pustyni ad invalidos ignes sub iniurys cali Obozowanie, ktore gdy prompto obsequio ad omnes casus ochotnie pro integritate Rzeczypltey sustinet Woisko. Z tym wszytkim ma łyi dosc krwią y zyciem odwazoney zasług swoich portionem pewne bydz niemoze. kiedy iedne Woiewodztwa przez rozerwanie Seymikow, zadnych na zapłatę onemu nie uchwalili podatkow. Drugie lubo uchwalone, cunctarter iednak, nato cum dispendio czekaiących

Depu

Deputatow, wydawaią, Przecie rosczące sobie ad Rempbcm prae-
tensiones extrahunt czas satisfactiey spe inanium, a tym czasem
consumitur longa exspectatione bez posiłku wyniszczony Zołnierz.
Wnoszę tedy instancyą moię do WmPanow abyscie ad meliorem
ordinem przywiodszy rationes podatkowania na zapłatę Woisku
skuteczny sposob punctualney onemu satisfactiey wynalesc chcie-
li, aby tak płatny Zołnierz w nieoziembłey ochocie y zupełney
ku Rzeczypltey confidencyey zostawaiąc discat potius hostem
odisse. A że inter praemia benemerentium, iest też pedisequa
Virtutis gloria, ktoraby godne wiecznosci, podawała posteritati czy-
ny, liczą inter prima nomina niesmiertelney sławy praerogativam,
Kleynotu Slacheckiego dobrze zasłużeni Zołnierze. P. Podolski To-
warzysz Roty Vsarskiei JmP Marszałka Nadwornego, Brat
iego Chorąży JmP Podczaszego Sieradzkiego. P. Pszczelinski JPa
Cinskiego. P. Ochocki JP Stolnika Bełzkiego, P. Jurkiewicz JPa
Straznika Woiskowego. P. Trumel JmP Stolnika Inowłodzkiego Kor.
P. Berenz Indzinier JKMci, arte et cura Koło Fortecy Lwow-
skiei commendatissimus, Rodzony iego Maior Regimentu pieszego
JmP Hetmana Polnego. P. Wieratycki Obersztterleytnant JPana
Woiewody Sieradzkiego, P. Knypel. Zatym naiwiększą meritorum
nadgrodę kładą sobie. Więc kiedy Suffragio et iudicio nas Wo-
dzow za wielkie odwagi swoie, odbieraią tę naszę do WmPanow-

interposycyą abyscie WMC plenâ całey Rzeczypltey auctoritate godne respektu ich zasługi, hoc Priuilegio aequalitatis insignire raczyli uniżenie proszę. Kiedy his curis agitor dochodzi mnie impia bo przeciwko iawney prawdzie, fałszem samym napełniona szkodliwa iednak moiei y całego Woiska reputacyey, gazetami rozspisana pasquinata iakobyśmy zpolnie z Collegą moim nazad z Woiskiem gradum referre mieli; Rzecz sama iaśnieysza nad Słonce, iuż falsitatem impostura euicit y byłoby to infra magnanimitatem, aduertere na tak zaiadłe minutiorum canum latratus, ktorzy to sami przysłużyć się inaczey niemogąc albo nieumieiąc poczciwych y dobrze zasłużonych szarpią, aby iednak Virtuti non sit nomen scelus, krotko odpowiadam liuori. Kiedy zbiegaiące się undiq wiadomosci, to nam przynosziły zgodnie o Imprezach Tureckich, że omnia hostilia praeter simulationem ferebant. Co zprowadzone tak liczne Tatarskie na Budziaki Tureckie zaz nad Dunay euidenter ukazały Woiska. Niech sam etiam iniquus naylepszych spraw arbiter osądzi, ieżeli się per rationem belli godziło na partiach sine omni praesidio et securitate w gołym polu exponere periculo małą garsc, a ultimum prawie exercitus robur aby tak celeritate Nieprzyiaciela ubieżeni dum singuli pugnaremus, Vinceremur: Vniuersi. Skupione tedy Woisko wczele ku Nieprzyiacielowi, aby unitâ Virtute mo-

cniey

cnieysze nie Pannico terrore, ale Attico robore; męznie immi=
nenti potentiæ odpor dać mogło et si fortuna ferret, honestius
rati se in acie perituros. Więc iezeli pro fide mea in Rempublem
ktorą adversus iey zabiegałem mogę argui y tę popadać niewdzię
cznosc Subyciono WMPanow iudicio, pewien będąc ze to recti=
tudini meæ apud recte et recta sentientes nic szkodzić niemoze,
bo choc mała falsa, iednak pessima de me locuti. Wczym
tak informowawszy &c &c:

Przemowa na Weselu JmPanny Helzbiety Ro=
iewskiei Czesznikowney Dobrzynskiei. JmPana
Alexandra Minora Czesznika Chełmskiego, od=
daiąc ią JmP Kasprowi Otfinowskiemu w=
Krakowie 19 12 Fbry 1673.

Jak wysokie tak y niskie stany, iak ubogie tak bogate Domy Nie
smaczne zawsze zwykło mieszać niemasz MMPwie. Doznał na
sobie tego opatrzny na wszytkie strony y ostrony Ulisses, Straci=
wszy przez złosliwe czary, Circes wszytkę drużynę iako cięszko,
gdy w Przygodzie Przyiaciela niemasz. Wszytkich Krolow y Boha=
tyrow iak dawnego tak tego wieku fortuny fauorem celuiący
Alexander Wielki in Oxidracarum oppugnatione Sam iako zwykł
pierwey przed woiskiem do Szturmu skoczył, a z zapału srogie=

go wpadł na mury od wszytkich opuszczony (bo Skalisada upadła)
Zwadrans wszytek wytrzymuiąc impet doznał na sobie gdy w bo:
iu posiłku niemasz. W Trogich opływaiący bogactwach Crœsus
od Cyrusa porażony, Krolem Pirwey, a potym Krolewskim Przyia
cielem bywszy, obaczył iako niewsmak, iako y teraz niedawno:
widzielismy gdy u Krola Krolestwa niemasz. Dziłem Ryczer
skim z żadnym nieporownany Monarchą (gdyby tylko belli Ci:
uilis cruor glansu iego był nieprzytarł) Juliusz, spodziewaiąc sie
za wiele wielkich czynow y dobrodziestw podziękowania w
Ratuszu dwudziestą piąciu ran skłoty, doznał iak cięszko gdy
tego ktorego miał miec Przyiacielem niemiał, ostatnie wyręk:
szy słowa et tu Brute contra me. Sławną urodą y osławą
Zony Menelaus Greczki lubo z podziwieniem wszytkich wie:
kow mszcząc sie Kontemptu swego, y raptorem nieraz płaszał.
y Oiczyznę iego Troię zburzył. doznał iak przykra, tylko w
boiu, a nie w pokoiu pochwałę miec, ten odniosszy nagrobek:
Troianos Vincis est mœrore Domi, tu Menelae cadis. Doznał
y Eduardus Krol Angielski iż za nic z Krola Francuskiego y
trzech w więzienie wziętych Krolewiczow tryumf, za nic oraz z
zbitych Woisk Szockich y onych y Krola onychże Victoria gdy w V:
rodzie w Europie sobie rownego, a pięc razy sie nieszczęsliwie
żeniąc, niemiał Przyiaciela. Jakosz tu naicięższe niemasz.

Fru:

Frustra enim foris esse fortem, si male vivitur Domi. Abce ta-
kową pociechę wszyscy maią, ktorzy się oczema nie uszema zenią.
Przyiaciel (mowi mądry) animæ custos, Niecięszko Ryczerskiemu
człowiekowi przykre Marsowe ponosząc prace, w srogą dostać
się Niewolą gdy wie że go Przyiacielska ztamtąd wydźwi-
gnie ręka. Niecięszko revolutione temporum w cięszkim wiek
pędzić ubostwie. Niecięszko naostatek szwank y uszczerbki
zdrowia ponoszić by naicięższe, ktore rozsiewa przygoda. bo
Przyiaciel lekarz utrapienia, Owo zgoła nigdy nic temu niesmaczne:
nieuczyni niemasz, kto na dobrego trafi Przyiaciela. Godny wielkiei
pochwały moim zdaniem y wieczney u potownych Wiekow pamięci Pa-
rys. Z od trzech Bogiń obrany Sędzią, wzgardził obszernymi Sun-
ny Krolestwy. Porzucił słodką Minerwy, ktora wszytko zwycięża Mi-
nerwy wymowę, przysądził złote iabłko z napisem pulchriori detur
Venerze, bardziey sobie ważąc piękną Żonę y pomyslnego Przyia-
ciela, niż wszytko na Swiecie. Kto bowiem znaiduie Przyiaciela
Skarb wielki znaiduie. Tego komu łaskawe uczyczy Niebo szczę-
sliwym iest, wiek bez troski pędzi, y żadna mu niemoże dokuczyć
przygoda. Za szczęsliwego tedy poczytam WMPana NCPanie O-
tfinowski gdy Sociam Vitæ et thori szukaiąc znaiduiesz go z provi-
dencyey Boskiei w Domu przezacznym JmPCzesznika Dobrzyn-
skiego MMPana y Brata, znaiduiesz modestiam, ktora corona Vir-

tutum swiątobliwosc obyczaiow, wstyd Panienski, a prawie Anielski, pokorną ludzkosc, rostropną oszczędnosc y wszytkich cnot Gynaeceum, a co naiwieksza wielki kleynot, kleinot mowię. Bo dos est magna Parentum Virtus et iuncta certo fadere castitas. Znaiduiesz przytym przychylnosc Domu takiego, ktory będzie chciał mogł y umiał WMPana kochac. Niechcę ią tu claritatem Domu Jaśw Panow Roiewskich WMP. wspominac maiąc swoie do niego relacyie. To tylko proszę racz uważyc, ze sie z takim powinowacisz Domem ktory w Oiczyznie sie kochaiąc, dla niey choinie wylewał krew y takowych zwykł wydawac ludzi, ktorzy iak w boiu tak w pokoiu, zyią y zyc będą w pamięci potomnych czasow puty, puki swiat cnotliwe sprawy toczac y szanowac będzie. Nieznaidzie wtym Domu zadnego w wykrętnych kochaiącego sie praktykach. Nieznaidzie do złych biorących sie spraw. Starozytnym iako Starozytna Slachta trybem idąc, candide sine fuco, szczerze z kazdym y zyczliwie postępowac zwykli. Niechcę inszych, ktore pod takowy czas zwykli przypominac ludzie, wyliczac decora. Bo ktosz nie wię. ze wtym Domu wszytkiemu w Starozytnych widzimy Familiach bywały y teraz znaiduią sie ozdoby. Niechcę euagari in Encomia ktore zasłuzył ten Dom, I dla tegoc podobno praesaga futuri antiquitas za kleinot Cherbowy dała miecz JchMCm. Miecz ze w boiu meznymi y wielkimi mężami bywali, klamry, ktore wswey ryzie by naiwiększe

Cie:

Ciezary trzymaią, ze nigdy wichrem niestateczności y lekkości zachwiac sie nieumieli. Z takowego tedy szczepu wielkiei nadzieie latorosl oddaię WMPanu MP Otfinowski. Odbierai cos Bogu y zacznemu zasłuzył Rodzicowi. Vtere nec Serua Coniuge nec Domina. Albowiem zebys Iey Mci perenni amore fouere raczył y iako Towarzysza od Boga danego szanował, ani mi napominac każą slachetne WMMPana qualitates, ani proszic pobozność; pewienem ze w takowym ią chowac do ostatniego zycia swego kresu będziesz, w iakowym teraz nabywasz affekcie. Wdzięczną przytym Dobrodzieystw Rodzicielskich pamięc, ze na swym wyryiesz sercu, niewątpię. Co gdy będzie niesmaczne Dom zaczny WMMPana ominie niemasz, a wdzięczne pociech y fortun rozkrzewią sie roie, czego uprzeyme nas zyczliwych Przyiaciol pragną Vota, co łaskawe obiecuie Niebo.

Mowa na Pogrzebie JmPani Lipskiei Starosciny Sądeckiei z Domu Potockiei przez JmPana Alexandra Minora miana na Stradomiu w Kosciele Oocow Bernardynow Ao 1677.

Tac to iest kondycya zywota ludzkiego, ta natura Swiata, ta przedwiecznych Wyrokow ordynacya, iz nietylko doirzała w swoiei powadze Starosc, nietylko piekna młodz w rozkwitłym wieku. ale.

kazda rzecz, ktorą iedna przedwieczna w swoiei fabryce zamknęła
ręka prętko y niespodzianie w minę iść muszi MM Panowie. In-
dustria ludzka, ktora siła dokazać y conserwować może do swe-
go przyszedszy terminu upada. Fortuna nawet gubernatorka
Swiata ktora wszytkie rzeczy wielkie y małe, Orientia et Oc-
cidentia, arbitratu suo, iako powodz sroga rwie niesie y muli, ia-
koby zaparszy się tego że Bogini w momencie umiera gdy oney wi-
dzimy interitam. Tak P. Bog zadney rzeczy nawet y Pałacowi Swemu
Nieba perpetuare niedopuści. Opłonnesz nadzieie ludzkie! o dare-
mne Vota! o krotkie y prozne Swiata wszytkiego ozdoby! czego
się w tobie zywocie ludzki spodziewać gdy Plena et infesta
Varijs casibus Vita est, a quibus nulli longa pax Vix inducia
sunt. O rowne oraculo słowa, cozeż iest o marny Swiecie? znamy
iuz dobrze ingenium twoie. Grobemes iest umarłych, więzieniem
zywych, karczmą występnych, siepaczem (rzekę lepiei) katem y mor-
dercą cnotliwych y godnych ludzi: zgoła wszytkich zaczepką ie-
stes Swiecie Commone omnium naufragium, a serdecznych za-
low y gorzkich łez srogą przyczyną. A ktosz nie widzi zeć tę-
słusznie przyganę daię, gdy przeswiętnych cnot Splendor, zaczny V-
rodzeniem zacznieyszy iednak rzadkością przymiotow, w zakwi-
taiącym dopiero wieku nieodzałowaney pamięci Matronę JmPanią
Starościną Sądecką dnia dzisieyszego wpuszczasz w podziemne grobo-
wce. O wiemyć wszyscy że iest necessitas abiecta nascendi, mi-
sera

sera Viuendi, dura moriendi, ale trudno nie farknąc gdy cięszko boli, trudno Fatorum nie incusare acerbitatem. gdy człowiek tego co iest po Bogu naimilszego pozbywa, cięszki żal wprawdzie z utraty Rodzicow Braci y innych Przyiacioł, ale gdy człowiek dopiero wporze ulubionego, poprzysiezonego, a iescze rzadkimi przymiotami ozdobionego pozbywa Przyiaciela: nic cięszszego świat na człowieka etiam fortissimum przepuscić niemoze. Bo Quis Legem det amantibus? Maior lex amor est sibi. Widzimy Nch Panie Starosto Sądecki, I iako in prosperis tak in aduersis spectata nam iest WMPana, animi magnitudo, ze in tanto casu żalu zatrzymać niemozoz, gdy pobożnosc y słodka Małzenstwa pamięc Elicit Lachrymas. Alec z kąd inąd quaerenda animi magnitudo. W tym terminie zakamieniałoscby serca iakas była, niewesthnąc, niezapłakac, nielamentowac. Dopomagamyc wszyscy na ten Akt załosny zgromadzeni tego WMPanu smętku. Kto bowiem? bez cięszkiego żalu zapomniec moze tey zmarłey Matrony pobożnosci, przy rzadkiei Vrodzie skromnosci, w obyczaiach skłonnosci, we wszytkich Sprawach rostropnosci ze bespiecznie mogę iei to dac elogium. Comitate morum Sanctitate Vitae, elegantia formae insignis Heroina. Niechcę ia ta przypominac lubo płac y zwyczai niesie zacznosci Domu Ichmciow Panow Potockich, bo to niemego podłego ięzyka ani lichey wymowy dziło. Aczciby choc naiprzednieyszych Panegyrystow

przytępiec musiała wymowa, Gdyby wszytkie decora Domu tego
Vrzędy Ziemskie, Woiskowe praeminencye Dignitarstwa, Stolki
Senatorskie, wyliczac przyszło. Dał to Bog temu zacznemu Do-
mowi, ze z niego Potokiem commoda na miłą Oiczyznę zpływaią
A ile mężow tylo odważnych Kawalerow y kochaiących Oi-
czyznę wydaie Cives. Aczci y w Corkach niemniey szczęsliwy-
gdy tak piękne urodą y ozdobne cnotą wystawia Swiatu Damy, Sa-
ma Smierc zapłakałaby iey gdyby miała oczy, zkądby łzy pły-
nęły, ale slepa, bezuszna tez iest ludzkich słyszec niemoze la-
mentow, Iz tedy Mors necessitatem habet aequam et Invictam
przyidzie się przedwieczną Kontentowac decyzyą. A ten Pan Sro-
gim zalem cauterizatum cor WMPana Ncp Starosto mille sana-
bit Solatys, przyczyni tey ktorey dosyc masz w Oiczyznie sławy
y przezaczny Dom Ichmciow Panow Potockich, odpędzaiąc napotym da-
leko podobne zale, innumera replebit felicitate. A to wielkie al-
leviamen zranione tak wielkim zalem serce JmP Starosty ma
gdy przy tey załosney Catastrophen przy obecznosci tak wielu
WMMPanow, IKMC Pan MMtly zwrodzoney clemencyey Panską
swoię przez WMPana wyswiadcza condolencyą. Toc to iest Krolow
szeroko panuiących y groznych Swiata Monarchow naiwiększe
szczęscie, gdy serca swoich krepuią poddanych. Nie tak ich bi-
tne Woiska sławią, nie tak niedobyte bronią Fortece, iako łaska-
wosc mocnymi ie czyni ztąd ozdobnie ieden. Clementia et

a-

et amor Ciuium, Valida Regum Arces. Pokazuie to JKMć
Swiatu, iż his innititur Virtutibus, gdy lubo odległością zawa-
lony mieisca, compatitur wiernego poddanego swego infelicitati
za co uniżenie JmP Starosta podziękowawszy tym ochotniey
fortunę y zdrowie swoie dostoienstwu JKMci litare gotow.
Życząc aby za tę pietatem ten ktory Krolestwa rozdaie, poste-
ritati JKMci, dał in perpetuum Regalibus insidere Solijs
A ktosz niewidzi summam circa gregem sibi commissum od Boga
Solicitudinem JmX Biskupa, gdy nietylko fatalem ustawiczny-
mi Supplicacyjami od Oiczyzny chce auertere plagam, ale tez
priuatis ouium ingemiscit calamitatibus. y tak wiele in prouecta
aetate maerori Domu tego przez WmmPana z Pasterską swoią
odzywa sie condolencyą. Czego wdzięcznym sie pokazuiąc
JmP Starosta, deklaruie sie bydz auiterne obowiązanym Vota
Votis addens, aby JmX Biskup długo Oiczyznę Salubribus,
wspierał consilys, Kosciół Bozy, iako zwykł exemplariter rzą-
dził y miłym Przyiaciołom krewnym iako sobie życzą mogł
prodesse.
Generosus Stirpis Regiae sanguis XCia JmP Woiewody Bełzkie-
go. Niekontentuie sie ludzi Ryczerskich w Obozie honorificen-
tissime traktowac, ale tez y odległych omni obseruantia prose-
qui ma za powinnosc, co każdy uznaie gdy JKMć lubo tot obrutus.

curis, z Panską swoią wposrodku nas przez WMPana stawa condo
lencyą. Iako tedy Zołnierz takowego niema Kochac Hetmana
poidzie ochotnie in quauis discrimina, miło mu by na naiciesz
szy gniew napasc fortuny, gdy go affektu drogim ukontentuie
zołdem. Wzaiemnym tedy JmP Starosta pensando affektem, de
klaruie ze pod szczęsliwym Xcia JchMci Regimentem niezal
by mu extrema Vitae impendere tempora.
Jedyne tezto solatium Ziemian, gdy magna Nomina szczery im swoi
oswiadczaią affekt, y ten iest aequalitatis in Republica fructus ze
ieden nad drugiego sie niewynosząc, miley Conuersacyey delectu
ie sie harmonią. Rozumieią Optimates ubogimi sie bydz gdy im
Nobilitas affectu non associatur. Wzaiem Nobilitas zadney by
naiuciesznieyszey niema za wesołą okazyey, gdy iey presentia
Magnatum niedoda ozdoby. I teraz niemało ubywa zalu JmPanu
Staroscie, gdy JmP Woiewoda Vicissitudini Domu iego condolet
Zaco uniżenie podziękowawszy P Boga proszi aby ferales tha
das Niebo iako naidaley od przeswiętnego Domu JchMci oddalało
Dziękuie y WMPanom Przyiaciołom, Sąsiadom Krewnym y wszyt
kim ktorzyscie sie do tak załosnego zgromadzili Aktu, Vz
przeymie życząc aby P Bog temu podobne zale iako naidaley od
Domow y osob WMPanow odwracac raczył. A po załosney pra
cy na załobny chleb usilnie zaprasza.

Copia

Copia listu do JmX Grabianowskiego Kanonika Krakowskiego pisany za JmPanią Grabkowską JmPana Alexandra Minora Czesznika Chełmskiego. Ao 1677.

Luboc zawsze fremebam na tak częste rozwody, ktorych za wieku mego tak fœcunda culpa namnozyły Sæcula, Bo to za Oicow naszych niewidana, albo rzadko słychana rzecz była. I widzę, ze gdy siła takich sie namnozyło, ktorzy iusiurandum y miłosc bliznięgo in contemptum puszczaią, siła tez takich od Boga Oiczyzna odnoszi flagella, iakowych sie Przodkowie naszi niespodziewali, Iednak z pilnoscią uwazaiąc wszytkie circumstancye, widzę iz prudentissime postępuie sobie Clerus, gdy pilną czyni w rozwodach animaduersionem. Satius bowiem wczesnie dwie niewdzięczne łaski Bozey (toiest Matrimony) separare osoby, niz za czasem widziec y cierpiec clamdestina homicidia, Veneficia, incantationes, aperta adulteria y insze innumera crimina. Na ktore w złosci uparty humor ludzki et sæua fœminea ira (ile przy niewinnosci) zabierac sie y odwazac zwykła. I luboc to horrendum malum, ale gdyby tylko między kilką Osobami zatamowac sie chciało. Lecz serpendo mozne Domy, a za czasem całe Familie in collisiones animorum, wielkie rozlanie krwie a ledwie nie in bella Ciuilia przywiesc y zapalieby mogło. Gdy tedy ta występkow colluuies y mego prawie dosięgła Domu. Bo rodzona Bratanka Zony moiei JP Grabkowska

muszi vel inuita skwierczec przed Sądem WmPanow y cum tot suspirys krwawemi prawie łzami szukac w krzywdzie swoiei nie: znoszney y utrapieniu medellam. Wnoszę iako za krwią tak bli: ską dziatek moich do WmPana gorącą y unizoną instancyą, racz WmPan tak effrenatæ JmP Grabkowskiego licentiæ powagą swoią zabiezec et lanceâ æquitatis retundere grauissimum Vitæ pericu: lum, dopiro w zakwitaiącym, (ze rzekę) in puellari ætate, czasu tey utrapioney y swiezą smiercią Rodzica swego prawie wywiedłey Pa: ni. Niedosyc JP Grabkowskiemu z poboznego wziąwszy Rodzicow wychowania, rozspasawszy sie na wszelką swawolą, roznych Panie nek nasługuiących wstydem abuti, ale tez y w niewinnym wieku krwią Slachecką perfors suæ litare libidini. A lubo to kazdey rzecz Białogłowie cieszka, ale kiedy iescze niewinnie seruilia zno: siła Verbera et in periculo Vitæ dla szalenstwa w piianstwie zo stawała. Musielibysmy krewni bydz excordes, gdybysmy taki Kon: tempt krwi naszey y tyrannidem znoszic mieli. Proszę tedy swoim imieniem y imieniem innych JchMci iako iuz nastarszy w tym Do: mu, abys WmPan takowym wystepkom krzewic sie niedopuszczał wiedząc iz Impunitas insolentiæ Mater transgressionum Nutrix. P Bog sam ktory takowymi brzydzi sie zbrodniami nadgrodzi to choinie WmPanu, a potym my wszyscy krewni odsłu: giwac WmPanu y zacznemu Domowi iego zawsze obowiezuiemy sie.

Dat w Klesczowy 18 4 Augs: 1677.

Resp:

Respons na Proiect pod zmyslonym tytułem JPana Chorązego Krakowskiego y Poznanskiego.

Niepospolity zkądszi wyrwał sie Genealogista, dawnosc Familiey cudzey wywodząc, a Chorązym sie mianuiąc, ktory podobno tylko z Dziadami koło Kosciola Chorągiew noszil, y smial Ægysta pod moim ukrywac sie tytułem, niewiedząc ze z tym Domem Vincula y pokrewnienia mnie zachodzą, na ktorego on szkalowanie impudens bezecznym wysworował sie piorem, ale niewie, ze lotrow y detraktorow czci ludzi zacznych, nigdy Chorągiew nie okrywa moia, tantum abest, aby ią w rękę brac mieli, Non dignantur go in responsum na ktorych ten petulcus arectat y te Scommata tak insinuat, iako to Saturi Ventris ereptum, gdyz conuitijs non respondens conuitium est et falsum probrum non ultra aures penetrat. Milczałbym y ia gdyby nie osuspicyą niektorych, ze mnie iednak ten Sycophant, w to wmieszał, iako prawdziwy prædo famæ alienæ. Niechai ma na przywitaniu odemnie zego samego nietylko za karmazyn ale ani za gunię niemam, gdy non Veretur celeberrimam familiam nietylko w Oiczyznie ale y w całey Europie, ktorey quotasquisq nie ligat z pokrewnieniem po wszytkich Woiewodztwach, passim theonino dente lacerare, tey fulgor sæculis aliquot unus enituit Astra petens ipsa, a zaden niebył tak effrons, aby im ignobilitatem zadał pirwszy ten Herostrates znalazł sie incendiarius, ktory scelere inclarescere cupit miedzy sobie podobnymi. Ingemiscere Fatis Oi=

czyzny mey muszę ze sie wniey takie rodzą portenta, ktore liuore et odio, iako scierwem kruk zyią, et per alterius tylko ruinam propriâ Virtute carentes rosc usiluią elati ambitione. Ten ci to duch przez cię sie Mopse ozywa, chciałbys piekła ruszyć, zeby iako tych po ktorym Vacansom inhias (lubo dobra psu mucha) denigrare, pessundare y cale podwrocić, amor sceleratus habendi, ten cie nadyma, bobys spalmata iesli sie iakie w Starozytney Familiey znaidowały niewspominał, nieexagerował, pupillam fouendo pieszczonego honoru, ale fortuna ich cie boli, wiedzą iednak Sąsiedzi iak kto siedzi, lubos ty taki peregrinus, a w Oiczyznie prawie wczorayszy Aduena, lecz niewybierai paiąku z paproci iadu znaidziesz tam y miod ale wlez tez bydlę pod Okoł a poradz sie Authorow Okolskiego y inszych, aza sie lepiey reformuiesz. Darmo calumniator, exprobras Consulatum, darmo insze munia Ciuitatis boto iawna Swiatu ze na on czas, puki iescze beata simplicitas płuzyła, przez to zadne dedecus nie było, gdyz y w inszych wielkich Domach, ktore pirwsze prawie w Oiczyznie decora possidebant, praeeminentia, takichze funkcyi occurrunt exempla. Niechcę mianowac inszych iednego tylko Bonara wspomnię. ktory a Consulatu Castellanus euasit magnus Procurator terrae Cracouiensis, Ducatuum Osmiecimen et Zatorien Bieczen. Wschouien Rapsztynen, et in Osieczk Capitaneus, Burgrabius, Zupparius, iako swiadczy monumentum iego w Kosciele

Ka:

Kathedralnym Krakowskim Anno 1638 y od tego Bonara Officium Bachmistrzostwo idzie y wtym domu dotąd zostaie. Czosz tu nato rzeczesz Sugillator kiedy ten sąm Bonar ktory dopiero 130 lat iako umarł ex Consulatu Cracouiensi prouectus ad Senatoriam Dignitatem, trzy Starostwa Sądowe trzymał y wielką czesc Nobilitatis sądził. Iesli to temu samemu non obfuit pogotowiu y Seraeposteritati tot meritis in Republica insignita, tych ktorym to tylko Samym in crimen trahis niemoze z tey miary nikt nic obiicere. O kiedyz by kto chciał sieslis slachcic, twoi sąm Dom ab origine enuere, y wielu innych ktorzy sie per Magnificis Ventillant, podobnoby nie kazdy y z Koszyczek dowiodł swey extractiey, dawszy pokoi innym errorom, w ktore czesto wielkim Domom trafialosie y trafia prolabi, Niewadziło to Przodkom Naszym, ze sie z tym Domem tot necessitatibus y functiami, na Seymach y Trybunałach y Seymikach colligowali, nie tak iako pisze detractor, ze tylko z Domami Arjanskimi, lubo y to prawda ze ich wtym było błędzie niemało co im tez do honorow y praeeminencyi wadziło Więcey iednak w Regestrze znalazłby tych, ktorzy ab infectione haeresis wolnymi byli, ale niewspominaiąc tak wielu zacznych innych Familiy, to wiem ze Floryan Pradziad dzisieyszych miał za sobą Łaską y brał Successyą po onym wielkim in Republica Łaskim w Woiewodztwie Sieradzkim, Sczesliwa była Rzeczplta, puki fouebat non subruebat Virtutem, podobno z boiei, a thomni wygnali e=

medio sui, Nomina tylko Starozytnych Przodkow swych non exempla retinentes y ty zgoła iako piiawka corruptum sanguinem quaris ad sugiendum, chociaz znalesc niemozez. Czytam ieno Diplomma ta Regum, ktorym tey y całey Rzeczypltey Supinam Negligentiam Pesanus obycis, tam znaidziesz iezeli takim Muchom omni a conspurcantibus iakos ty nie zabiezono, to iest gdy cauetur serio, aby zadna nota aspergi Natalibus tych ludzi niemogła z tey okazyey ab Auis, proauis, abauis, atauis, wywodząc ich firmissimam Nobilitatem, a to przed dwiema sty lat niemal, owszem Baronow ich titulo condecorando, ktorego oni non affectant. Jakoś sie tedy niebał uszczypliwy Zoile zeby ręka z piorem nie upadła, gdys smiał nim manes lacessere tak swiątobliwe onych nieśmiertelnei pamięci godnych Kawalerow, Tarnowskich, Pileckich, Spytkow, Jarosławskich &c Senatorskie Stołki zasiadaiących, Buławy piastuiących, Infuły noszących ktorzy wszyscy ab eodem fonte et stirpe według deklaracyey Jana Olbrachta S. pamięci Krola promanarunt. Tych samych recordatio przy wielkim Cathalogu inszych Heroum z tey liniey, ktorzy y dawnieyszych czasow, ale y hoc saeculo zawsze w Obozach siła ich usługę Rzeczypltey zywotem y krwią pieczętuiących powinnac była honorem incutere, zeby compesceres digitto labellum a raczey sie w ięzyk ukąsił. Ale kiedys taki gregoryanek ze smiesz somniare nullo fundamento niti ich Nobilitatem, odwaz sie a zadai to Kto=

remu

remu, otworzy się, niepokątnie iako tenebrio, uirzysz iezeli nie
musisz odsczekiwac pod ławą, y iesli iezykiem nie liznieß szu
bienice, iako przykład niezbyt dawny mamy, co od Arciszew
skich z tymże Domem iunctis pod Koscianem potkało podobne
go Rabulam. Zyią non degeneres Surculi Stirpis sua y ci kto
rych Arciszewska porodziła, nieproś Boga, mogą y w tym nie
wydawac Rodzonych Wuiow swoich, gdy się wykolą szydła z
woru. Choc ci się ty o się bac nie każez, gdy tylko z kąta alla
tras ich lunam. Splendor claritudinis Domu tego bije w oczy So
wę y nic nie każe tylko chukac, sub tecto latitans dirus Bubo.

Copia listu JmPana Pawła Stokowskiego Kasztellana Oswiecimskiego do JmP Alexandra Minora, prosząc na pogrzeb Syna swego de Dat 25 Aprls 1672 z Niewiarowa.

Zdawna ludzie od nielutosciwych ruszeni Wyrokow, na ichże uty
skuiąc rabiem, niepowetowane straty swoie, ktore nic cięższego nie
mogą tylko srogie zaciągac zale, potomnym ogłaszaią wiekom. Ca
ca mors nescit discrimina, et latronis more, quidquid obuium
est diripit, iuxta maturos, immaturosq; inuadit, hoc solo Nomi
ne quia mortalis. Ta slepa zaiadła zaboiczyna, iako z pirwszych
lat tak y teraz w ubogim Domku moim okrutne swoie wykonywa
y ponawia dziła. Odbierała z strapionych nas Rodzicow oczie,

niektorych zaraz in infantia, niektorych niedługo folguiąc in pue:
ritia oboiei płci potomstwo dosc z cięzkim zatem, albowiem z
iednychmy sie iescze nieobradowali, drugich nienapatrzyli. W ta
kowych dolegliwosciach szczegulny z iednego zostaiącego Syna
mielismy alleuiament, ktory zadane leczył rany y rzewliwe łzy
tamował słodką dalszych lat nadzieią; Zdała sie iuz bydz
niepłonna, we dwudziesty albowiem Rok czterma Miesiącami
wstąpiwszy, latom należyte odprawował exercitia umacniały de:
sideria, zbliżały iuz czasy, służyc Kosciołowi Bozemu, miłey:
Oiczyznie, Rodzicom, Krewnym y dobrym Przyiaciołom, Cara mors
esse solo Nomine Mortalis, iuz tez nad miarę swoią comple:
mentuiąc Surowoscią, wszelakie desideria, wszelkie exspectatio:
nes, zgruntu zruinowała y o ziemię uderzyła, ostatnie iuz ztru:
chlałym Rodzicom odebrała solatium, podcięła zakorzeniaiącą sie
w kwitnącym wieku latorosl, z ktorey my Rodzicy obfitych pociech
z doirzałych spodziewali sie owoców, ktore sędziwe lata posi:
lac y conserwowac miały. skutecznie pomieszawszy zwykły natury
rząd, po nim do woli Bozey zyiąc y w dobrym y w niesposobnym
zdrowiu wygodzic obiecowalismy sobie usługą. a po wykonanych
Wyrokach ostatniei disposycyey we wszytkich punktach satis:
factią. Naopak nielutosciwe postąpiły Parki, niepowetowaney
iuz nabawiwszy straty, podciąwszy iedyny et in Vita et post Fa

ta

ta zaszczyt politowania mensuram przebrały supra dolores dolorem y to ostatnie de sanguine et carne pignus ziemi oddac przymusziły y żywy posthumae memoriae Obraz. Temu tak załosnemu Aktowi naznaczyłem dzien dziesiąty Maia w Krakowie w Kosciele Oicow Reformatow. na ktory czas abys WM Pan y z JeyMcią przybydz raczył, y nam Strapionym Rodzicom et piis manibus Syna naszego Braterską oswiadczył miłość, wielce upraszaiąc zyczliwe moie łasce WMPana oddawam usługi.

Copia listu JmPana Alexandra Minora Czesznika Chelnskiego do Xcia Pana Woiewody Ruskiego Hetmana Wgo Korngo 15. 1677.

W nieznoszney oppressyey moiei, ktoraby mi ostatnią przyniesc musiała ruinę supplikuię do WXMci Pana y Dobrodzieia mego, to sobie obiecuiąc ze prozba moia z zwykley WXMci erga bene meritos propensyey non patietur repulsam, ale certissimum znalaszszy asillum, bedzie miała apertum campum depredicandi summam WXMci aequitatem et clementiam. Wdyc w oczach WXMci od trzydziesta lat y przeszło Oiczyznie słuzę. a zadney od czterech Krolow Panow moich niemiałem nadgrody. I tak iest przyczyna ze attritam fortunam widząc z podszczęsliwego WXMci regimentu musiałem iuz w nachylonym

wieku odpocząc w Domu, a to naizałosnieysza ze gdy iakiego
spodziewąm sie respektu, az iniqua sors y iakas zawziętosc
sprawiła ze na biedną Krolewczyznkę moię, z ktorey nec Victu
sufficientem miec mogę takową wwalono Hybernę iakową le-
dwo starostwa albo znaczne sustinent Dzierżawy. Niezebrzę
Mtwy Xże faworu, ktory uciekaiącym sie do WXMci iest powsze-
chny, ale per viscera misericordiae peto aequitatem et iustitiam
Posyłąm Lustracyą, producuię wszytkich onerum Reipbae contri-
buowanych Kwity, z ktorych luce meridianâ clarius pokaze sie
ze mnie malignitas iakas na starosc z kupą dziatek w cię-
skie chce wpędzic ubostwo. Gdy tedy na to Pan Bog WXMci
wielką udarował Bulawą, aby afflicta Respbla disciplinatam
tandem aliquando widziała militiam, toc ia rozumiem nie zgrzę-
szę gdy lachrymabundus do nog WXMci upadąm zebym nad
powinnosc et aequitatem niebył aggrawowany. Co gdy per autho-
ritatem WXMci otrzymąm et patrocinium. Codziennych od P. Boga
na Dom WXMci prosząc felicitates. Ostatek iescze zdrowia, by-
le sie podała okazya łozyc pod szczęsliwym WXMci Regimentem
gotowem et posteritatem obligabo meam, aby tę sobie mieli maximę
służyc WXMci y pomnieli sie bydz Oicowskim obligiem iakoby
hareditario iure usłudze Domu WXMci oddani.

Copia listu Im Pana Alexandra Minora pisane

go

go imieniem JmPana Mieleckiego Starosty Brzeznickiego na Trybunał Aº 1677.

Muszi kazdy baczny tak facunda culpa incusare saecula, gdy co przedtym ledwo in exemplo było, teraz po wszytkich rozsiewa sie Woiewodztwach, y tak impunitate facinorum, starozytne laeduntur Domy, labefactatur sława, y cnotliwi od zalu więdną a prawie umieraią ludzie. Albowiem indulgentia crescit libido peccandi. Doznałem niedawno na sobie tego gdy Rodzoną Synowicę moię ledwo nie z domu mego własnego JP Wolski arripuit et inscio me et inuito naturali tutore, nawet y z samey Contradictią godney pamięci Bratowy moiei associauit sobie. Szukaiąc tedy w tak cięszkim zalu y dishonorze alleuiamentu. Recurro do Swiątobliwego WMPanow subselium, Tusząc u niego tanquam ad Aram iustitiae znaidę Asyllum y cięszkie serca mego zalęcą się feryty. dodaie mi otuchy toties wyswiadczona WMMPana łaska y z Domkiem moim zawarte przyiazni, ktorą gdy iescze in solidum na tę moię gorącą supplikę promowowac zechcesz, aeterno WMPana obstringar obsequio y w powinney poczuwaiąc sie wdzięcznosci szukac okazyey będę abym mogł dozywotnie tak wielką WMPanu zasłuzyc łaskę, ktorey siebie y tak cięszką krzywdę Domku mego oddaię.

Tegosz JgoMci w teyze Materyey.

Nieumiem tego wypisać, iak w cięszkim serce moie zostaie żalu gdy Domku mego, ktory dotąd z łaski Bożey miał illæsum honorem, widzę naruszoną æstimę. Cieszko bowiem Człowiekowi w dobrey się kochaiącemu reputacyey, pasc na poszepty ludzkie, pati contemptum et in ipsa iakoby upadac æquitate, co y WMPan uznasz gdy obaczysz że JP Wolski contra omnem honestatem. Oiczystych Praw, contra raptores Virginum nieobawiaiąc się. Synowicę Rodzoną moię sobie associauit. Recurro tedy do Swiątobliwego WMPanow Sądu, tanquam ad aram iustitiæ, uniżenie prosząc abys eâ quâ polles authoritate, zabiezec takowey swywoli, y honorowi Domku mego zawsze WMMPanu przychylnego raczył consulere. boć gdyby takowe miały bydz impunita scelera, toć każdy bespiecznie suæ chciałby, litare libidini. Niewątpię że sama rectitudo WMMPana nie da mi w tak słuszney upasc Sprawie, a cokolwiek w tak wielkiei krzywdzie Domku mego doznąm łaski y fawore WMPana, to gratissimo przyiąwszy pectore, quousq Vita odsługiwac deklaruię.

Tegosz JKMci w teyże materyey

Jako się osobliwą sczycę łaską Xcia JKMci MMPana y Brata tak sobie ominor że y WMPana w Sprawie mey doznąm chęci y zwykłey (ktorąs æquitati zwykł præstare) protectiey. Cieszko bowiem ingemiscere muszę na temeritatem JP. Wolskiego kto

ry

ry z nieoszacowaną Domowi memu obelgą insciio me naturali tutore y contradicente Matre (iako sie to z Inquisycyei pokaze) Synowicę moię Rodzoną porwał in Matrimonium. Godzienem był zaprawdę tego abym był proszony. Iiakom powinien był oney parem consubstancyey przybierac maritum, zeby znaczna iei substancya nieszła w ruinę, tak gdy teraz niszczeie cieszko bolec muszę. A ze P. Bog WMPana na tym mieiscu posadził dla tego ut scelera puniantur, gorąco do WMPana supplikuię abys Domu mego sromotę y zal moi cięszki wziąwszy in trutinam, młodych ludzi temeritati niedał sie rozkrzewiac; boc gdyby to iednemu uszło, mnostwem takowych excessow namnozyłoby sie, przez co coprzednieisze musiałyby ruinari Domy. Nadgrodzi in tuenda iustitia zelum Supremus WMMPanu Iudex. A ia dozywotnie z Domkiem moim &c &c.

Mowa ImPana Alexandra Minora na Pogrzebie ImPana Iakuba z Lubranca Dąbskiego Chorązego Zatorskiego y Oswiecimskiego Xięstw we Włoszczowy 1676.

Zywota naszego krotkosc, fortuny ludzkiei niestatecznosc wszytkich rzeczy na swiecie nietrwalosc im człowiek rozsądny

pilniey consideruię, tym bardziey słabszym się y nad nędzne nędznieyszym poczytac muszi. A ktosz niewidzi MMPanowie że nietylko pozorna młodz w roskwitłym wieku, ale y doirzała w swoiei powadze starosc, do iednego umierza celu. Obszerne Krolestwa y straszne dopiero Swiatu siłą swoia Monarchie Fatorum Vis, iako teraz na oko widzimy ukraca, gruchocze ruinuie - - Sic omnia Verti.

Cernimus, atq alias assumere pondera Gentes,
Concidere has:

Tak Pan Bog zadney rzeczy wiecznosci (ledwie Cało Emphirado Pałacowi swemu) niedał Przywileiu. O omylnesz nadzieie ludzkie, o daremne! o słabe zywota ludzkiego koła! słabe y nader lubo nam codzienna pokazuie experiencya, ale y dzisieysza ostatnia zacznemu ciału oddana usługa godney pamięci JmP Jakuba z Lubranca Dąbskiego Chorązego Zatorskiego. Zywota ludzkiego y wszytkich rzeczy Vicissitudinem przed oczy wystawia. Ktoby był rzekł aby ten zaczny Vrzennik, ledwie w puł wieku przepędziwszy, fortuną mocno wsparty z tym Sie miał pozegnac Swiatem W Niedostaie wielkiei części ze Srodka. Ktora między papirami zamaczana zginęła. Zawsze ten zaczny Dom dzilnych, cnotliwych y Kochaiących

Oi=

Oiczyznę wydawał Synow. Nieznaidziesz w tym Domu ludzi=
płochych, szkodliwymi praktykami szkodzących, ale realistow, Spo=
koinych, Krolom Panom y Oiczyznie zyczliwych, dla ktorych zdro=
wie bez respektu y Substancyą, ważyć mieli za powinnosc. Wi=
dzielismy, ze dawnieyszych ominę tey zaczney Familiey He=
roes, cnotą, powagą, pobożnoscią, y candore conspicuum, wiel=
kiei godnego pamięci Senatora JmPana Konarskiego. Rodzi=
ca JmP Kasztellana Bieckiego y JmP Chorązego. Tez qua=
litates wpozostałych enitebunt Synach, te we Wnukach eluce=
scent. et in reliqua trwac będą posteritate. Alec niegodzi mi
sie przepomniec zmarłego JmP Chorązego zelum, co wtych o=
płakanych w Oiczyznie wielka nowina czasach bo teraz siła
takich co od Oiczyzny brac, a dla niey niełozyc nic chcą. W cię=
szkim Oiczyzny razie, gdy pirwszą potega Othomanska na Rzecz=
pospolitą wywarła Furyą y antemurale Christianitatis Kamieniec
Podolski wydarszy, dalej niezatamowanie postępowała. Zruino=
wane ustawicznymi Exactiami Woiewodztwo Krakowskie, nie=
mogło ludzi ktorych obrona potrzebowała stawic za co. Nie o=
brał sie zaden ex Magnatibus, ani ztych ktorzy z Woiewodztwa
do znacznych poprzychodzili fortun, ratowac. On Szczegulny dla o
brony miłey Oiczyzny, y chwały Bozey, lubo iuz był odwykł pra=

com Woiennym, zdrowie swoie y Substancyą na zaszczyt miłey od-
ważył Oiczyzny. A lubo za to zadney nie odniosł wdzięczno-
sci, tylko fulmina inuidyey znosiel, tym samym szczęsliwy, ze
się nań burzyła. Bo inuidia iest to wierna y nierozdzielna
służbista cnoty, stopa w stopę stąpa, y potym poznac ze iest
człowiek albo qualitatiuus albo cnotliwy, kiedy ma inuidyą
y do tego przecięc melior est. commiseratione inuidia. Cieszyc się
iednak moze kazdy cnotliwy człowiek iednego godnego Poli-
tyka consolatorys. Ipsa sibi Virtus et meruisse sat est.
Ale zeby się iescze zazdrosny pukał Zoilus. mogę smiele Her-
bownemu Kleinotowi Ichm Panow z Lubranca Dąbskich to lem-
ma przydac, co trzem Cedrowym drzewom wielki dał Polityk
probis W zacznym bowiem Ichm Panow z Lubranca
Dąbskich Domu cnota, milosc Oiczyzny, y szczerosc gniazdo so-
bie zasadziła. A ze z takiego Domu stracic Przyiaciela zal
cięszki, zal nieutulony, Muszi ta acerbitas Fati zasmucic o sie-
rociałego Przyiaciela, muszi mało co piersiom odwykłe rozkwilic
dziatki. Wielką iednak odnoszi w tak cięszkim zasmuceniu
Jm Pani Chorązyna folgę, gdy od Xcia Jchm Pana przez WMPana
otrzymuie condolencyą. Łaskawe Niebo nadgrodzi tę pietatem
Xciu Jchm Pana, ze iako za wysokie cnoty swoie y rzadkie merita
nai

naiprzednieyszego w Rzeczypltey dostąpił honoru, tak co naiwięk-
sze fortuny, y co przednieysze honory in seram posteritatem JchMci
wlewać będzie.
Jako zawsze godnością y pobożnością przez wszytek wiek swoi
Xiąże JchMć Biskup Krakowski słynął, tak y teraz niemnieyszy
document swoiei Pasterskiei wyświadcza pobożności; że niemo-
gąc sam piis parentare manibus WMPana w osobie swoiei
zesłać raczył. Za co uniżenie podziękowawszy JmP Chorążyna
P. Boga proszić będzie, aby długo JchMci dla chwały swoiei
świętey y podpory Oiczyzny chować raczył.
Dawne przysłowie że miłość a ogień zataić się niemoże, ktorą zna-
cznie na widok wystawia JmX Biskup Chełmski gdy straty
krwie swoiei illachrymando z Braterską przysyła condoleneyą.
Niech Bog JchMci użycza zdrowia fortun y pomyślności tyle,
ile JmPani Chorążyny y pozostałym Sierotom wyświadcza affektu.
Wrodzona to iest ludziom wielkim że iako z pociesznych spraw
Przyiacielskich effuso cieszą się affectu, tak vicissitudinem eorum
widząc, ciężko nad przygodami Przyiaciół bolec muszą co iż
JchMć wyświadcza, wielce dziękuie JmP Chorążyna choinych od
P. Boga życząc Domowi JchMci szczęśliwości. Dziękuie y WMPa-
nom wszytkim, krewnym, Przyiaciołom, Sąsiadom, ktorzy niezałuiąc
trudu swego na ten załosny Akt ziechać niezałowaliście. Uprzey-

mie zyczac aby podobne zale P. Bog daleko od oczu y Domow WmPanow oddalac raczył, a po załosney pracy, na załobny chleb WmPP proszi.

Copia listu JmPana Alexandra Minora do Rodzonego swego JmPana Kazmierza:

Luboc to rzecz niezwyczaina do tego pisac kto ma do kogo urazę, atoli ia mniey oto dbam iako to moie WmPan przyimieisz pisanie. Niemogąc bowiem wytrwac, widząc WmPana in naufragio, ten moi list do WmP diriguię. A wymogł to na mnie zelus Patriæ, powinnosc y obserwancya przeciwko Panu y milosc wrodzona przeciwko WmPanu. Aczci zal pisac niedopuscza kiedy widzę ze WmPan zapomniawszy poddanstwa przeciwko Panu, odrzuciwszy na stronę sprawiedliwą, postponowawszy honor Domku swego, do złey przywiązales sie strony. Dla Boga slyszałzez tez to WmPan kiedy aboczytał, zeby ktory z Domku naszego był w buncie, miał sie do Rebellizantow, zawsze z łaski Bozey w Domku naszym było chędogo choc teraz ubogo. Dziad nasz na Rokoszu dwa razy kopią przebity y postrzelony przy Oycu JKMci stawał, a WmPan wnuk iego do Rebellizanta iego contra omne ius et æquum przyłączyłes sie. Pieknasz to? proszę uwaz. Jest sam nas

trzech

trzech Braci Rodzonych Starszych przy boku Panskim, a =
WmPan ieden odłączasz sie od nas. Jest y P. Czesznik Do:
brzynski, ktory takze podiął sie stawic Chorągiew y Spodzie:
wam sie go codzien, to ten był wokowany od JP Lubomir
skiego, y lubo swoię niewinnosc przed nim pokazował y Co
pie tractatu z Nieboszczykiem Borzęckim prezentował, y
insze, iako mi powiadał, a przecię niedał sie auelli od Sprawie
dliwey. WmPan tylko sąm od Krwi swey odłączasz sie, a słu
szna by sie obaczyc y samęmu osądzic iako Sędziemu. A zaż
WmPanu niewiadome sprawy P. Lubomirskiego, wszak wiesz sąm
co robił w zwiąsku pirwszym, wszakes sąm przy mnie przed
JKMcią mowy iego powiadał y niechwaliłes ich. A teraz co
za Spiritus turbinis zagnał WmPana y zapędził do tey kupy
ktorys sobie przedtym niesmakował. Młodszym bywszy mia:
łes sie do Pana, a teraz gdy większe iudicium do Rebellizan
ta iego. Zaprawdę dopiero sie dobrym pokazez Swiatu Sędzią
gdy aequissime discernes, czyia Sprawiedliwa. WmPana samego
appello iudicium, iesli sie to godzi, poddanemu przeciwko Panu,
armowac Woiska cudzoziemskie na ruinę Oiczyzny wprowa:
dzac, Externos Principes practikowac, mollem belli Turcici
na nas walic tot bellis exhaustos, swoię niesprawiedliwą do

zasług WMPanow krwawych przyłączywszy Woisko dementowac y buntowac. Panu iako Nieprzyiaciel Kondycye podawac. Obacz sie tedy WMPan proszę, obacz puki czas. Podobnasz to rzecz zebyscie wy, co wąm o krwawe zasługi idzie przyłączywszy sie do niesłuszney sprawy mieli co wskorac, y zasługi stracicie y sami zginiecie. Tylkoc to was mamią obiecuią wąm ze Woiewodztwa przy nim staną, to nigdy niepodobna, tak do niego poidą teraz za Sąn, iako poszły pod Sącz, lepiey sie Woiewodztwa przeirzały w praktykach tego Hetmana waszego nizeli WMPan. Dawnoc Rakuskie praktyki Przodkom naszym podeirzane były, a teraz opacznym udaniem iego smakuią WMCm. Iesli to tedy nie iest degenerari od Przodkow uwaz WMPan. Wiem ci ia zescie to WMC uwiedzieni opacznymi persuasyami lubo pozornymi złączyli sie z nim, ale niewadzi choc kto errat, kiedy in errore non perseuerat. Trzymąm ia o WMPanu ze sie dasz rectifikowac, nie zaciągaiąc na Domek Swoi sromoty, porzucisz upor ktory musiałby WMPanu zawsze szkodzic, zwłaszcza gdy IKMCwie ze WMPana auokuię z tamtąd y o łasce Panskiei upewniąm. Iesli WMPanu idzie o Sędzctwo, azaz tego niemoze łaska IKMCi nadgrodzic, A dopiero sie pokażesz Sprawiedliwym Sędzią gdy niesprawiedliwą porzucisz

rzucisz. Jesli sie tez WMPan uwodzisz fawor ami bardzo sie zawodzisz, wiem ia ze na obietnicach nieschodzi, ale poczekawszy wolałby sąm wziąc niz co komu dac. A wostatku iak sie WMPan masz spodziewac czego, iako protectiey iego dufac, kiedy on sąm oney potrzebuie. Przypomni ieno WMPn sobie (si quaest erga Parentes pietas,) co ten człowiek Oicu naszemu czynił, iako go mieszał, iako ruinował, iako na Seymikach szkodził, iako trudnił gdy po Zbarazkiei Chorągiew Vsarską wziął, iako y teraz po smierci sromocił, kiedy przed roznymi powiadał, ze Ociec nasz nigdy Vsarskiei Chorągwi niemiał, Nuż JmP Jerzego Brata naszego iako traktował, iako iego Stawecki mnie Walensow y Hutę zruinował. To WMPan chcesz bydz sczęsliwszy do niego niż Ociec nasz ktorego tak wiele przyiazn iego Kosztowała &c. Ostatek w dawnosci przez nieposzanowanie zginął.

Copia listu JmPana Tobiasza Minora Cześnika Chełmskiego do JmP Kaskiego Sędziego Woiskowego.

Ze od JmPana Hetmana MMPana y Dobrodzieia nieodniosłem responsu, inaczey nierozumiem tylko ze publiczne tru-

dnosci JmPanu do tak małey rzeczy czas wzięły. Ja zaz w
moiei powinnosci zawsze persistens, teraznieyszymi roznymi
z naszych Kraiow wiadomosciami JMPana onerowac nie
chcę. WMMPanu iednak wielce dziękuię, ze lubos tez iest
priuatioribus curis obrutus, a prawie fastidiosis, zez mie prze-
cię nieraczył przepomniec pisaniem swoim, iterum Bog zapłac
WMPanu. Exorbitowac na te mieszaniny Oiczyzny naszey y Woi-
skowe in tanta calamitate rerum narzekac na insolencye, wszy
scy musimy ale occurrere trudno, kto moze az do Kommissyey kto
rą odprawiwszy z ukontentowaniem słusznym y sprawiedliwym
Zołnirza, wprawi JmP Hetman Nasz MPan y Dobrodziey w da
wną klubę disciplinam militarem y iako WMPan tuszysz bę-
dzie da Bog po Commissyey chwalic, bo zatym succedet Sta-
ropolska Przypowiesc nouus Dux noua lex. Interim y ci sie
przecię biegunowie przerazą ostroscią Sprawiedliwych Sądow
Woiskowych, o ktorych mi wyrostek moi powiadał, iz nadęte
karki wywzdaną dumą stracone zostały, katowskim mieczem.
Wierz ze mi WMPan, zec ta czwiczona iednochoda w przyprawnych
tabaką animuszach prętko ustanie y gdy non ad opinionem, ale
pro Officio debito erga Patriam applikowac sie do natury będą
facile in melius reformabitur miles, czym ze maią Karmik prozna-
iący ięzyk, tylko proscindere, probos associare improbis, Sta
ro-

ropolskiei trzeba oney przypowiesci przestrzegac, gdyc kto co
w oczy rzecze odpowiedz, a kiedy wtyl nieoglądai się. Magna
laus a laudato laudari, ab improbo uituperari, Namnieysza
Vraza. Tey ia praesentis inuidiae tela, ufam w Bogu, że ie=
probatâ Superabo Virtute, ato non deficio nietylko sam ale etiam
in Filiis meis, persisto przy swoiei kłodzie własney nie proy
cudzey ogień kładąc y mogę fateri pro confidentia przed WM
Panem y Bratem, ze moi Zoilus tego niewidał com ia trawił
y za Bozą pomocą trochę poratowawszy zdrowia ieszcze mon:
strabo me Virum ad inuidiam, tym się ciesząc eo in passu ze y
WMPan plenus Virtutum et qualitatum nie iestes prozen tego sar
casmu, Bog widzi iż nihil priuatum duxi, quod publicum non
sentirem. Iednak iak sobie tak y WMPanu daię Polityka
iednego Consolatoria. Multi loquuntur dete, optima quaeq
boni, pessima quaeq mali. A to moia Rotha wstaie, ktora per
aliena Scandala rozbiegła się była, a teraz idzie do Obozu, nie
wziąwszy a prima Obns y szeląga Zołdu, chciey tylko
WMPan, o co wielce proszę suffragari consilijs Synom moim y
Kompaniey moiei u JmP Hetmana MMPana, a ia sam iestem
na to intentus, abym altro petenti WMPanu Kapitanstwo Kil
kuset Piechoty Woiewodztwa naszego cum praemio et iusto Sa=
lario łanowey in Regimen nastręczył, sam się applikuiąc cza=
sowi in comparitione do Obozu, w ktorym iako na kazdym placu

certando officijs, chcę moię usiłowac contestari WMPanu Braterską powolnosc, do ktorey sie y na ten czas z posługami mymi pilno oddaię: Dan, w Kleszczowy 29 Mai 1653.

List pogrzebowy przez JP. Alexandra Minora pisany.

Tac to iest widzę własnosc Swiata tego ze zadney rzeczy długo w swey klubie potrwac niedopuszcza I owszem ludzi mieszac Smętkami ich trapic y zalami niszczyc ma sobie za igrzysko. Doznawam ia tego niesczęscia, gdy niedawno ukochaney pozbywszy Corki, y ledwie odzałowawszy iedynego Syna, ostatnią serca mego pociechę y niesczęscia zastęp S. pamięci Małzonka Dobrodzieia mego, iakoby na complement Surowosci Swoiei z oczu moich wziąwszy mnie w cięszkim Sieroctwie y nieutulonym zostawiła zalu. A ze przed wiecznym przyidzie kontentowac sie Dekretem. Nic nie zostaie tylko zacznemu ostatnią z powinney miłosci y obserwancyey oddac usługę ciału. Ktorey czas naznaczyłam w Krakowie w Kosciele Kanonikow Regularnych Bozego Ciała w Kaplicy Oiczystey fundacyey JchMPanow Rarowskich dnia 8 Nie niewątpiąc ze WMPan z wrodzoney do krwi swey, miłosci y pobozności Chrzescianskiei, ten Akt załosny bytnoscią Swą

przy-

przyozdobić będziesz raczył o co uniżenie proszę. Sam W. Bog tak pobożny nadgrodzi uczynek. A ia z pozostałymi dziatkami wyswiadczoną łaskę zasługiwać obliguię się.

Copia listu JmPana Alexandra Minora do JmPana Kasztellana Sieradzkiego Męcinskiego

Niemogę mieć tylo słow ile serce moie effundit suspiria y czyni Vota dziękuiąc WmPanu za te dobrodzieystwa, ktore niezasłużonemu Synowi memu P. Doninowi wyswiadczać raczysz. A im widzę większą nieudolność iego, tym się bardziey WmPana dziwuię liberalitati, Alec to wasza sprawuie wielcy ludzie magnanimitas, iż tę macie z natury impositam necessitatem ut prodesse debeatis. Ztąd prawdziwą uznawam uczonego Guewary Sentencyą. Principes et Magistri eo dando ditescunt, asseruando pauperes fiunt. Piękną zaprawdę y dziwną Magna Nomina ditescitis sztuką, gdy iednego dźwigaiąc siłu sobie serca w dożywotnią wiązecie niewolą. Czego y ia na sobie doznawszy puki Duch wciele moim, Dobrodzieistwa WmPana z serca mego niezetrę pamięci. A ieżelim wczym nieostrożnością moią pokazał się bydź oddalonym od WmPana, wszelką moią gotowem to pensare powolnością y przed Wszytkim testor Swiatem et consigno Zem iesz

Copia listu JmPana Alexandra Minora do JmP. Mieleckiego Starosty Brzeznickgo

Juz exaruit cor meum gdy tak długo niemam naimnieyszey od WmPana littery. Podobno to czas ktory wszytkie pozera rzeczy y naszę tez pokąsał y połknął przyiazn. Przecię iednak iako stare wino od starosci pochwałę bierze, tak y przyiazn od niei ze wswoiei ma zostawac całosci. Zaczym y na mnie Starego Przyiaciela słusznie WmPan masz obracac oko. Bo WmPanom młodzi Przyiaciele mogą bydz smacznieyszi bo sie kształtowac umieią, ale my starzy pozytecznieiszi, ale chocbys tez WmPan y niechciał bydz na mnie łaskaw, tedy ia constanti pertinacia iz to wymogę ze zwykle moim będziesz MPanem. A ze słabosc zdrowia mego kaze mi teraz w Domu siedziec, kiedy kazdemu Ciui naibardziey inuigilare potrzeba, bo nietylko mænia Ciuitatis nostræ euersa sunt, iako kiedys zawołał. Manlius, gdy Scipiona w Domu własnym post captam Numantiam et debellatam Carthaginem smierc podkała, ale iuz in Visceribus Regni iescze strasznieyszy niz Turczyn Nieprzyiaciel grassatur niezgoda. Do WmPana recurro chcley mie tez uwiadomic quam Spartham tueris, iakowe dominantur consilia, y co tez tandem tak wielkimi zamachami uknuiecie Ja lubo

na

łozku Fati mei, fati Reipublicæ oczekiwam legem Atoli zda mi
się ozdrowiałbym, gdybym wiedział y usłyszał, że genero-
sa Civium pectora non famulantur amoitiosis ingenijs, nec
Aulæ formidant iras. Dla Boga WMPanowie punctum est a quo
pendet æternitas. Vskarżam się przytym &c &c.

Copia Listu Complementownego

Jako rozgniewanego morza burzą nastrachany żeglarz, wygląda pożądanego portu tak ia naznaczonego od WMPani troskliwie oczekiwam czasu. Wiedząc że nie tak furya przeciwnych wiatrow szkodliwa Okrętom, iako zawziętość ludzka przyiaznemu nienawisna sercu. Gdy się sili bowiem oddalić od niego Przyiaciela, oslepiona zazdrością wszytko wzrusza, wszytko gani y iedno drugim miesza. Alec ia raz oddawszy Vota moie Bogu Wszechmocznemu, w ktorego rękach serca ludzkie są. Mam nadzieię że mnie ani zły ięzyk niezepsuie ani concurrencya tak wielu grzecznych Kawalerow wprzyiazni WMPani nieznicnuie. Nakieruie łaskawe Niebo serduszko WMPani, ktore znać może życzliwego y uprzeymego Sługę. Onegosz, tedy samego o łaskawą prosząc protecty y promocyą, zdrowie moie, bez ktorey łaski niemiłeby mi było rzucam pod nogi WMPanni iako.

Copia listu od Hana do Kozakow wten czas gdy Samoiłowicza na Moskwę wzięto.

Wydziwić sie niemozemy dla czego tak uchwyciliscie sie y rękami y nogami, tych brzydkich a smierdzących Moskalow, iakoby niewiedząc tego ze my zwami zyiemy własnie iak wiedney Ziemi, y ze my wąm a wy nąm wiednym tygodniu, mozemy sobie dac posiłek. P: Bog tak rządził, ze iak sobie iestesmy nabliszszymi, tak naypotrzebnieyszymi; wszak wiecie to dobrze zescie wy nas zbogacili, a mysmy was zpoddanstwa wybili, tak tedy nąm bez was niezdrowo, wąm bez nas owszem A zaz tego niewidzicie na oko ze iakoscie sie nas puscili tak teraz iuz iuz, wieczna niewola nad waszymi głowami wisi y iezeli sie prętko nieobaczycie, a z zelaznego iarzma nie wyidziecie będziecie załowac y płakac, ale po czasie, gdyscie byli prostakami, niemogliscie znoszic poddanstwa Polskiego, a teraz wrzekomoscie y wolnosci swoiei zakosztowali a dogorszey niewoli y ostatniey zguby swoiei oslep prawie wdzieraciesie. Coscie wy za ludzie, iesli swiat wasz niemiły wąm samym, przynamniey macie Zony y dzieci, albo serca ludzkiego niemacie w sobie, albo was całe zdrowe rady odeszły. Iednak wspomnicie sobie na to ze szabla nasza przy waszych Muszkietach komu nieiest straszna? Ani Car Moskiewski ani

Krol

Krol Polski, ani Sam naostatek Cesarz Turecki ostoi sie przed
nami. A iak wam tak nam zawsze o iedną rzecz chodzi to iest
o wolnosc, a przy wolnosci o sławę, zaczym iako Sąsiadow y da
wnych a potrzebnych Przyiacioł naszych obadzamy was. Ockni
cie sie a wspomnicie puki iescze troche czasu macie, ze scie
ludzie, a ludzie wolni, puki iescze są wam ręce wolne, y obacz
cie to ze sie bez siebie nieobeydziemy, a wiedzcie tez y o tym
ze naszi Pisarze z Pisarzami Krola Polskiego często sie znoszą

Copia z pisku PP Senatorow przed Seymem Grodzinskim pierwszym zerwanym.

My nizey na podpisach naszych wyrazeni. Vwazaiąc teraznicy
szego czasu Coniunctury ktore sie ad euersionem status et ruinam
bene Sentientium de Rpblca sciągaią hoc Vinculo iuramenti o
bowiezuiemy sie, iz liberam Electionem in casu fatorum moder
ni Regnantis, immo Stante Regimine iego manu tenebimus, astum
et ambitum Throni nikomu ex Ciuibus niedopuscimy, owszem
przeciwko takowemu wszyscy consurgemus, iezeliby zaz ex Col
ligatis na ktorego iakaszkolwiek malitia insultare miała, una ma
nu animo et fortunâ zasczycac sie powinni będziemy, tak ia
koby aduersa et prospera sint nam communia, Correspondencye
wszytkie ktore dla zasczytu Praw y wolnosci naszych miec bę
dziemy, maią bydz ex Communicato consilio. I cokolwiek in rem

Reipublicae mieć możemy subsidiorum et emolumenti, tego wszytkie go spolnie dla Dobra pospolitego zażywać będziemy. In reliquo iako wszytkich nas iedna myśl, iedno serce we wszytkich in publicum okazyach bydź powinna, tak pogotowiu machinacyi żadnych ieden na drugiego nietylko czynić, owszem one odwracać powinnismy sub non revelando secreto. Co wszytko sobie ad invicem iż dotrzymać powinnismy, tak nam Panu Boże dopomoż y niewinna męka iego. Do tych punktow pomienionych rękami &c &c.

Mowa JWNci po zerwanym tymże Seymie in Senatus Consilio ex re żarliwego JPana Pieniążka Woiewody Sieradzkiego głosu, ore Regio miana.

Musiał ten bydź dobrze w żalach wyćwiczony ktory powiedział parua cura loquuntur ingentes stupent. stupet y słusznie cały Swiat nad nami y nad radami naszymi, stupet Vrbs = Głowa Chrzescianstwa, stupent Colligaci, stupet Poganstwo, ale stupet y sama natura, ktora dawszy namnieyszemu y naylichszemu sposob obrony Zwierzęciu. Nam tylko samym onze non vis aliqua albo ineluctabile fatum, ale iakoby zumysłu iakiegos na to nasadzona odeimuie malignitas. Odopieroż stupebit Posteritas że po takich Zwycięstwach y tryumphach,

po

po tak szeroko na Swiat rozgłoszoney sławie aeternas Nas
ach zal sie Boze potkała teraz labes et irreparabile damnum
Gdy sie tedy widzimy bez sposobow, y prawie extra albo impa-
res consilio, non fatis bosmy Chrzescianie, ale Bogu Samemu, a
Domino Exercituum, Panu zastępow sortes tey miley Oiczyzny
permittere y oddac powinnismy. Rzeczono tu przed kilką dni
do Osoby naszey głos obrociwszy, y za naiwiększe malorum po
dano remedium y iako o iaki proszono Vacans, abysmy inter li-
bertatem tak solenniter cum Maiestate compactatam nieczyni-
li diuortium, y abysmy onę niby zgubioną przywrocili. Iuraui Do-
mino et non paenitebit me, są u Nas y zawsze będą w Swięzey
pamięci pacta Conuenta, wiemy cosmy poprzysięgli y cosmy
powinni Oiczyznie y wolnosci w ktorysmy sie rodzili y wycho-
wali, y na ktorey zasczyt zdrowie nasze tak wiele kroc nie
slismy ochotnie. w Dziecinstwie iescze krew Przodkow na-
szych innatos w nas excitabat ignes. Imagines onych pokazywały
Nam ze non in dictis, sed factis extendere famam hoc Virtutis opus.
Niech ieno ten ktory niewie, albo otym wątpi pusci sie tym ktory
sława do Niesmiertelnosci usłała goscincem znaidzie tam iescze
dotąd y zastanie zkropione krwią Tatarską slaki dzikie Wołoskie
y Vkrainskie pola, usłyszy z pod Ziemie y zimnego Marmuru wo-
łaiący głos quam dulce et decorum pro Patria mori ex me disce

wyczyta w nagrobkach exurgat aliquis nostris ex ossibus Vltor
Tak to tak wolnosc y posmierci miłą Kochaią Swobodę. Pokazał to
dobrze y Oćiec moi, kiedy inaudito y przedtym y potym exemplo
cztery razy tribunitiam in hoc Sacrario libertatis cum glona et
applausu piastował potestatem. Swiadczy nadto wszytko Seym
pacificationis, doczyta sie tam grata posteritas, kto był oney
assertor y kto onę przywrocił, tam sie tam kazdy pokazac był
powinien. cum zelo wolnego głosu, ale ci zelanci cum grano
Salis o nię sie na ten czas umawiali, lubo Bochenskie y Wie-
liczkie dobrze były zasolone Zupy. Raczey ten głos Kaznodzey-
ski obrocić było do tych Pseudo Theologow, co sie to iuz y bez
Biskupow rozwodzą, ktorzy to ambulant in levitate iako Pismo
Swięte nazywa, ktorzy to per fas et nefas appetunt aliena,
na ktorym to podobnych wołali kiedys Prorocy, abhinc qua-
draginta dies et Ninive subvertetur (czego zal sie Boze)
iuz znaczne początki. do Ateistow ktorych tu niedopowiedzia-
no, ktorzy to Boga za Boga nieznaią, ktorzy to extenuant ma-
gnorum facta Deorum do Hypokrytow, ktorzy pod płaszczem pra-
wdy assumeant Nomen Domini in Vanum. Ja sie Wyrokow nie
bądąm, we sny niewierzę Kaballą sie nie bawię. Sortilegijs ege-
ant dabij semperq futuris casibus Ancipites Me non Ora-
cula certum, ale wiara Swieta certum facit Ze co w Niebie przed

wieki

Wieki napisano, to sie na Ziemi Koniecznie stac muszi. Od-
kryie tenże Bog łaskawy. ktoremu by naypotaiemnieysze Sere
niesą taiemne Skrytosci y te Misteria niby to Regni o kto
rych tu wspomniono, quia potens misericors et iustus est, po
kaze o czym sie gdzie mowi y radzi. Viuente Principe kto
to altare contra altare stawic vsiluie, et Vindicabit in eis
Omnipotens qui quaerunt Deos alienos. Juz tu y sam ięzyk
Stupet y to tylko wymowic pozwala y tę zaniesc protestacyą
przed Bogiem, Swiatem, y całą Rzeczapltą ze tey wolnosci w
niwczym nienaruszenie, tak iakom ią odebrał dotrzymam y do
trzymac chcę, ani mie od niey zadna rzecz non potent separare =
nec mors nec vita nec praesentia nec futura, a na ostatek Stupet
y sama ingratitudo Monstrum naturae. Poniosę oto y teraz na do
wod tego ochotnie zdrowie moie na zaszczyt Wiary Swiętey, Ko
sciołow y Swiątnic Panskich y Oiczystych swobod, wszakze maio
rem dilectionem aut charitatem nemo potest habere iako gdy kto
ponit animam pro Populo suo.

Manifestacya Commissyey Lwowskiei Wyra zaiąca wszytek proceder swoi z Woiskiem y JchMPany Deputatami tu Residuiącymi.

My Rady Duchowne y Swieckie Dignitarze Vrzedniey Comissarze od JKMci Pana Naszego Mtgo y Rzeplitey tak z Senatu iako y z Izby Poselskiey Seymem Olisko przeszłym na teraznieyszą Commissyą płace Woiskowey deputowani. Jasnie Oswieconym, Jasnie Wielmoznym, Wielmoznym JcSMPanom Senatorom Duchownym y Swieckim Dignitarzom Vrzednikom y wszytkiemu Stanowi Ryczerskiemu, tudziesz Vrzedom Miast y Miasteczek y wszelkiego Stanu y Kondycyey ludziom. Obywatelom Miast Woiewodztw Ziem y Powiatow w Koronie będących podaiemy do wiadomosci.

Chociazby zadne insze niebyły dowody, ani przyklady Sławy y bespieczenstwa Kazdego Narodu, ktory zgodę domową pilno zachowuie y rozroznione miedzy sobą serca moderuie sromotą u Swiata y Nieprzyiacielską raczey nie swoią wygodą. Wystarczy naprobę tego Oiczyzna nasza, ktokolwiek sobie kilkoletnie tylko niezachodząc daley. Woien naszych transactie wpilną wezmie uwagę. Smiele Kazdy znas rzec może, ze podczas tak walnego y ledwie kiedy pamietnego skupienia sie Nieprzyiaciol kilku oraz in Centrum Panstw tey Rzeczypltey, nic inszego niemyslących, iedno opodziale Woiewodztw

iewodzctw wszytkich, tudziesz o Prawach iakieby nam pi-
sac mieli, niczym inszym po łasce Bozey niebyli zmieszani
y wswoich własnych ledwo sie oparli Granicach, iedno Szcze-
gulną miłoscią, respektem naszym ieden ku drugiemu tak wie-
lą Swiątobliwych Braterskich Konfederacyi, posłuszenstwo
Prawu, y tym w ktorych ręku Bog chciał miec panowanie z
twierdzaiących. Tantum praestitit lubo przy rozerwanych si-
łach naszych Concordia. Ktora iak prętko poczęła szwanko-
wac y ustępowac nieszczęsliwey diffidencyey, u ktorey niemasz
nic tak bezboznego, czegoby sobie prętko pozwolic niemiała
Osłabiała zarazem reputacya Imienia Polskiego, wchodzą
iak znowu w Praktyki postronni Panowie. Sufficit ieden Narod
ad resistendum potędze naszey, y ten ktory iuz gotował
Milliony. Prowincye na okup zdrowia swego, dotych czas di-
sputuie w oddaniu tego, co niesłuszną Woiną pozyskał. I dla-
tegoc snadno sie dorozumiewamy ze nic niemogło bydz w V-
szach WMPanow nad ten oglos postanowionego przed dzie-
wiącią Niedziel z Woiskiem w związku będącym trakta-
tu Wolborskiego, ktory ze pomienione Woisko z swoiei stro-
ny rozrywa, insze iuz przeciwne bardzo formowawszy sobie na
ostatnim ziezdzie Conclusye, iako we wszytkich Stanach tey

Rzeczypltey osobliwa ztąd musiała serc ich nastąpić altera
cyja, tak dopieroż nas bez braku dnia y nocy, bez ochrony
zdrowia, Substancyey, trzy Cwierci Roku wtey publiczney
Comisarskiei usłudze pracuiących niewymowny żal y poli
towanie nad utrapioną Oiczyzną zdeymować musi, uważa-
iąc że wten czas kiedy się Woiska JKMci y Rzpltey Nieprzy
iacielskim łupem słusznie dzielić miały. Dobra Kościołom
Bożym ofiarowane, y te ktore w nadgrodę zasłużonym lu-
dziom albo też kupnem dostały się Krolewszczyzny, w za-
łosną y okrutnego postępku pełną partitę brać zamyslawaią.
A ponieważ naiwiększą przyczynę tak szkodliwego obescia
się z Krolem Panem y Matką swoią biorą sobie znas, y
nienależytego znimi procederu, y podobno łacwo, łacwo ta-
kich znaidą, ktorzy albo z niewiadomosci rzeczy, albo też
z boiazni, siła takich będzie, ktorzy zasmakowawszy tę po-
daną okazyą, do uchrony niewydanych iescze do tych czas po-
datkow prętko im Uwierzą. Uznaliśmy za rzecz słuszną y
tym czasom potrzebną podać do wiadomosci wszytkim stanom
krotko zebraną transactią naszę z Woiskiem. Manifestuiąc się
primario przed Bogiem, ktoremuśmy wiarę y straszny rachu-
nek postępkow naszych winni, a potym przed całą Rzpltą

od kto

od ktorey się za pracowite pieczołowanie honoru y należytey
spodziewamy wdzięczności. Że się nic takowego z strony na-
szey nieznaiduie, zkądby IchMć do tego, co iuż exequuntur
y ieszcze exequi intendunt okazyą brać mieli. Przyznawamy
quotquot sumus że nic słusznieyszego nad to, aby Rycerstwo
dobrze zasłużone iako naiprętszą y naskutecznieyszą krwawych
prætensy swoich odniosło nagrodę. Że się iednak wtym dotąd
niestało dosyć, ich y naszey expectatiwie, niezadne potaię-
mne rady albo szkodliwe iakich incusamur machinationes
przyczyną tego. Są to widome wymysły Starszyny Woiskowey
ktorey nowe y niezwyczaine rządy, a przytym życie, Prawa
y posłuszeństwa nieznaiące podoba y smakuie. Wzięła nie
raz Rzplta probę cnoty y stateczności tych. Ktorych tu
na te funkcyą Comissarską wysłała Przeyrzała się y wtym
że tu nieznaiduie się żaden z nas, tak ogołocony w Substan-
cyą ktoryby iei dopiero in turbido nabywać miał. Do tego
celu wszyscy zmierzamy, aby nam Bog dał w pokoiu zażywać
tego, co albo od Przodkow swoich mamy, albo też za własnym
nabytego Staraniem; trzydziestu kilku nas zostaiących in
Collegio iest taka z łaski Bożey Confidencya, et unio animorum
że iako ieden bez drugiego nic proponować, a dopieroż conclu-

dowac nieprezumuie tak tez ma kazdy z nas tantum generositatis et fidei in Rempublm zeby bespiecznie wymowil y publikowal to coby postrzegl ze practicatur na zgubę Dobra pospolitego. Ziechal tu umyslnie naiwyszszy Stan tey Rzpltey JKMć Pan N M; więcey niz pul roka w tym ciasnym mieyscu residuie bez respektu zdrowia, wczasow y wygod swoich Krolewskich, nietylko przyznac ale y zdumiewac sie kazdemu z nas przychodzi, uwazaiąc niespracowane serce y mysl iego pieczoluiącą y nasze samych ustawicznie sollicituiącą do ukontentowania Woiska swoiego. Alec Tacentibus Nobis wymowi iuz Historya y na potomne Wieki to podawac bedzie ze iako zadna Confederacya z przeszłych nie była tak cieszka, ktoraby pod tym plaszczem poparcia wolnosci miała większe, począwszy od naiwyszszego Stanu, az do naniszszego, narzucac oppressye y pod pretextem iakichsi Osob niezyczliwych Oiczyznie, ktorych mianowac niechce, to samo robi, aby przewrotnymi y zapalu pełnymi traductiami, poroznic Krola z poddanymi. Oicow z Synami, a nadewszytko Stan Slachecki utwierdzaiąc swoię swawolą za informacyą PP postronnych szkodliwymi rozerwac fakcyami; tak z drugiey Strony nie był zaden Związek tak szczęsliwy

do

do Rzeczypltey ktoremuby więcey pozwalac, y znacznieysze ho-
nory a prawie pomyslenia, tu na Commissyey y wszytkich pu-
blikach oswiadczac miano. Siedmnaste to iuz Poselstwo
przyimowało Woisko tak od Pana y Senatu przy nim będą-
cego iako tez od przeszłego Seymu y walnych ziazdow
Warszawskich, od nas to iuz czwarte, wszytko przez lu-
dzi zacznych y pirwsze w tey Rzpltey trzymaiących godno
sci, a ktokolwiek ich skutek uwazy, albo zadną, albo cię
zką bardzo Oiczyznie konczyły sie sprawą. Niechcemy wyli
czaniem ich onerare pamięci ludzkiej dwoie tylko przypomnieć
muszimy. Pirwsze ktoresmy do Woiska wszytkiego pod Solcem
zgromadzonego expediowali przez ludzi omni exceptione Maio-
res y wszytkiemu swiatu dobrze wiadomych to iest JO. Xcia
JMci Dimitra Wisniowieckiego Woiewodę Belzkiego. J Wlzego
JmP Jana z Leszna Leszczynskiego Podkanclerzego Krnego
Generała Wielkopol: Wlznych JmP Jerzego Nimiryczа
Podkomorzego y Commissarza Woiewodztwa Kiiowskiego
y JmP Stefana Jaronowskiego Commissarza Wdztwa Łę-
czyckiego, mieli to sobie in Commissis upraszac JchMc Panow
Woiskowych, a osobliwie Starszyznę ich, aby sie iescze na
krotki czas zatrzymac chcieli na mieiscu. Upewniaiąc o zna-

czney części pieniędzy y kilku millionach do Lwowa zwiezio:
nych. Nie byli ci JchMć Pwie Commisarze tak szczęśliwi, aby
było przynamniey na Audiencyą y proposycyą ich Woisko za
trzymano. W Kole tylku kilkudziesiąt Osob odprawili
tę legacyą, a co wieksza ze neq responso dignati. Odłozo
no ich do koła Wolborskiego, ktore potym ledwo w kilka
Niedziel przypadło. Tym czasem rozłozony po wszytkich Pan-
stwach tey Oiczyzny Zolnierz (niezostawiwszy naimnieyszey
Dzierzawki y odrobiny chleba temu Woisku, Infanteryey kto
re przy JKMci y Rzpltey statecznie trwa) y to cokolwiek
zniszczeni Obywatele y poddani ich, na wypłacenie uchwalo:
nych podatkow zebrali. Na okup przechodzącym Pułkom y
Chorągwiom wydawac musieli. Nastąpił potym niezwyczai
ny y do wspomnienia cięszki na Vbogich ludzi ciezar w Do-
brach Duchownych y Krolewskich, ktorzy po pułtoru set Zło
tych mieiscami po dwoch, a są tacy ktorzy po Czterech y:
pięciuset Złotych z łanu wydawac musieli. Przez takową exa-
ctią upadły podatki zmnieiszone pogłowne ktore dotąd dwoch
Millionow do Lwowa niewniosło. PP Poborcy ktorzy byli z pi-
niądzmi w drodze, usłyszawszy o ruszeniu się Woiska z pod Sol
ca nazad z nimi do Domow powrocili. Drudzy tez dla niedostat

ku

ku retentorow y przeszkody Zołnierskiei naiostrzeyszymi Exe-
cutiami nic nie wskorali. Iten ci iest prawdziwy fundament y o
kazya tego nieukontentowania Ichmciow, ktorego przyczynę nam
niesłusznie imputant. Bo lubo potym nastąpił Tractat Wol-
borski, ale takimi zkrepowany trudnosciami. A osobliwie w
zwiezieniu Siedmi Millionow gotowizny w Szesciu Niedzielach
zepszy wszelakiei naszey Submissyey y ochocie dosyc uczynie-
nia wszytkim punktom, odepchnęła nas od tego portu dobrey
nadzieie Impossibilitas satisfaciendi, zwłaszcza ze Samosz
Woisko nierespektuiąc na ordynacyą ostatniego Seymu expres-
se wyrazoną. Wymogli to na Ich Panach Commissarzach Na-
szych, y natym Samym traktat zaraz rwac chcieli. Niechcąc
zadnych do tych nawet Woiewodztw, w ktorych na ten czas
zostawaią przyimowac Assygnacyi. A gdyby byli samisz dla
siebie choc w Związku zostawaiąc, bez zadney swoiei turba-
cyey ani kosztu Execucyę po Woiewodztwach odprawowali y
Dobra upartych retentorow in partem prace y zasług swoich
brali, trzymaiąc one in pacifica possessione az do wykupna
etiam cum Securitate wrocenia Kosztow na naprawę tych Dobr
łozonych, nacosmy im Dekret Commissyey naszey ofiarowali,
iuzby byli Ichmc przed czterma Niedzielami te wszytkie

Reszty przy retentorach zostawaiące w ręku swoich mieli
Obiecanac wprawdzie tymże traktatem Woiskowa PP. Po:
borcom assistencya, ale na odbieranie raczey retent chlebo:
wych w Sila mieiscach cessit. W drugich tez przyznawamy, ze
była pozyteczna, iakosz znaczna częsc pieniędzy potym do Lwo
wa weszła. y codziennie ich z roznych Woiewodztw przyby:
wało, gdyby byli Ichm PP Deputaci tuteczni poczęli liczyc
pieniądze, iakosmy ich oto ustawicznie począwszy a dce zz Ja:
ury instancyjami y prozbami naszymi sollicitowali. Nastąpiła
by była niechybnie lepsza niż teraz iest całego Woiska
confidencya, y to samo ogłoszenie ze iuz zaczęte liczenie zwa:
biłoby nieiednego Poborcę z pieniądzmi. Niechcieli iednak Ichm
dac sobie tego perswadowac chyba tymi Condycyjami, z kto:
rych pirwszą tę podawali, aby były odliczone pieniądze in in:
stanti do swoiego schowania odbierali przeciwko słowu dane
mu Ichm Panom Commissarzom w Wolborzu ze te odliczo
ne summy za dwiema Kluczami, co iest Jasnie Wlzgo Jm Pana
Woiewody Krakowskiego Marszałka Commissyey, a drugim JP.
Bieikowskiego Prezydenta Koła Deputackiego zostawac mia
ły dotąd, pukiby był JmP Marszałek związkowy Woiska

z sta:

z stanowisk nieruszył Krola Jmci y Rzeczpltą nieprzepro:
szył. JchMPanom Hetmanom posłuszenstwo deklarował, gdyż
nam było wydać pieniądze y spuscić się na ich wiarę iako potrze:
bowali, a niebyć pewnymi rozwiązania Związku, y pieniądze
bysmy stracili y Confoederacyą iescze umocnili, czegosmy im nie
tylko cum periculo Reipblae, ale też własnych honorow y sumnie
nia naszego pozwolić niemogli. Podobną tey a ledwo nieczęszą
Condycyą przed liczeniem pieniędzy kilkanastą Poselstw z Koła
Deputackiego wymagać na nas usiłowali, abysmy im byli przed
wyściem iescze sześciu Niedziel gotowych siedm Millionow
we Lwowie pokazali, ktora to proposycya niemogła pochodzić z do
brey intencyey, poniewaz wiedzieli zawsze o naimnieyszym Ty:
siącu złotych, ktory tu był wprowadzony y bez wiadomosci ich
do zadnego Poborce, na ieden grosz Assygnacya niewyszła,
dla ktorey zaciętosci y Rzplta y oni sami patiuntur incommo:
dum. Deklarowalismy im iednak odliczyć pięć Millionow y
szosty fantami, spodziewaią się ze tak gorące Uniwersały
ktoresmy do Woiewodztw posłali, otrzymane na wszytkich
JchMPanach Starostach Sądowych Condemnaty, przywiedzieni
armata manu przez umyslne Gwardye posłane kilku Woiewodztw
uporni Executorowie, gorące poselstwo Jmci Kraiczego Koronnego

na ostatni Seymik Wielkopolski. Zostawaiące iescze dwa Mi:
liony w krotkim czasie wystawić miały, ktora to deklaracya
nasza ze od IchMciow całe wzgardzona, przyszło na koniec
do tego. IchMciPanow Hetmanow zwyc, y powagi ich iako Wo:
dzow, do Woiskowych ktorzy wespoł z Xciem IchMcią X Bisku
pem Kuiawskim. z JmP Woiewodą Sedomirskim tu we Lwo
wie na ten czas przytomnymi, interposuerunt słowo swoie zego
towa Commissya zwyz pomienione Milliony liczyc. A co sie
tchnie dwoch mianowanych, ktore pozostawały, efficacissima
podawali media, to iest ieden iescze znich fantami y potrze:
bnym Woisku rynsztunkiem durante Comissione oddac. O
drugi zaz upraszali zeby samo Woisko przez Execucye sobie
odebrac chciało przed ruszeniem sie z stanowisk w ktorych
zostawaią. A zeby byli pewnieyszymi tego co im promitteba
tur, dawali zastaw Kleinoty Rzpltey, do ktorych y Krolowa
IeyMc swoie własne na kilka millionow oszacowane przydac
deklarowała. Kiedy to wszytko non processit instabant o
to przynamniey aby im samym wolno było takze innym Pułko
wnikom y Rotmistrzom tractowac z Chorągwiami y Pułkami
swoimi, albo krewnych swoich ktorych sie siła ozywało ze:
chcieli przestac in parte zasług do pewnego czasu na ichze

AS

assecuracyjach ktorymi dobra swoie onerabant Salvo nihilomi-
nus per omnia nexu, y przysięgi ich, in quantum zeby był ktokol-
wiek z tych, z ktorymi traktowac miano nieukontentowany, kie-
dy y tego pozwolic niechciano, y owszem szyią kazdemu takie-
mu w kole Deputackim publice odpowiedziano. Niechze kazdy
uwazy przy kim sprawiedliwa, y ktosz tez podobnieyszy do tey
trucizny, ktora Oiczyznie zgotowana. Atoli obrawszy sie iuz na
to, abysmy dla usługi Rzpltey złe y dobre przyimowali, szukali-
smy wszytkimi drogami tego uspokoienia, uproszilismy na ostatnie
Wolborskie Koło ludzi wielkich powagi y doswiadczenia rzeczy
pełnych, ktorych sie tu mianowac godzi Iasnie Oswieconych
Xcia IchMci X. Arcybiskupa Gnieznienskiego, iako Primatem Re-
gni et primum Principem Xcia IchMci X. Biskupa Kuiawskiego
Iasnie Wlznych JmP Woiewodę Krakowskiego Hetmana Wo
Krngo. JmP Marszałka Wgo Krngo Hetmana polnego. JmP.
Woiewodę Sedomirskiego. Wielznych JmP Gizyckiego Sę-
dziego Wielunskiego Comissarza Ziemi Wielunskiej. JmP.
Sarnowskiego Commissarza Woiewodztwa Łęczyckiego, JP. Ni-
mirycza Podkomorzego y Commissarza Wdztwa Kiiowskiego
y JmP Gąsiorowskiego Commissarza Wdztwa Inowrocławsko
Cisz IchMC mieli od nas Instructią Sczerymi y pomyslnymi Srod-

kami do satisfactiey Woiska całego napełnioną gdyż nad te Miliony w Olborzu umowione y Sposoby wprętkim bardzo odda niu ich, dana IchMcm facultas pozwolić Woisku kilka głownieyszych y naintratnieyszych Starostw Vkrainnych y podzielić mie dzy nich, zarowno lennym Prawem lub tez wieczystym okupuiąc pokoi y ochronę domowych roznechow. Niepotkał ich iednak ten re spekt, aby nawet przyięci byli, y owszem na początku zaraz Koła napisał JmP Marszałek związkowy, ze się zwami widzieć niechcemy. Contra fas et iura Gentium, y dawnym zwyczaiom dotąd zachowuiącym się miedzy nie Chrzescianskimi Narodami y w naicięższych miedzy sobą zostawaiącymi Woinach. Tę szczegulną przyczynę zakładaiąc nieprzyięcia. Ze im Siedm Milionow zpełna in instanti we Lwowie wgotowiznie nieodda no. Zaprawdę niebyła to iescze rzecz tak wielkiei wagi, aby dla tego rozrywać potrzebną Oiczyznie zgodę, a zwłascza w o czach Posłow Moskiewskich ktorzy tu od Pana swego dla za warcia pokoiu zaiechali. Nietakie bywały Woiska całego gło sy na zaczęciu Confaederacyey, w publicznych confaederacyach swoich, deklarowali ze na ostatnim Stopniu pretensyi Kła dli zapłatę. A teraz dla trzech albo czterech Niedziel, w kto rychby Woiewodztwa reszty pozwoziły, podawać Narod Swoi

na

na hanbę y niepowetowaną zgubę, ieżeli rzecz słuszna, niech sa=
mi rozsądzą. Naibogatsze y głębokim pokoiem kwitnące Państwo,
niepodobna aby się miało w tak ścisłym czasie na takową Sumę
zdobyć. Mieliśmy tego rzetelny przykład w Rzeszy Niemieckiey
dostatnie Państwa y przestronne maiącei Prowincye. Ktore przez
dwie lecie pięć Millionow assecurowane Szwedom Traktatem Mo
nasterskim ledwo wypłaciła. Co za podobieństwo do Oiczyzny
naszey, przeszłymi okrutnymi woinami zruinowaney, a teraznieyszy
mi Samychże Panow związkowych exactiami w pustynią obroco
ney, aby własnym Synom krotką tę cierpliwość pogrzebowiskiem
swoim okupować miała. Abec praeoccupatus animus złym rozu=
mieniem, niemoże nigdy o postępkach tego, z kim mu iakiekolwiek
intercedit negotium, dać dobrego swiadectwa. Takoważ niewo=
la nas potyka od Ichmc, miedzy ktorymi znaiduią się pra=
wdziwi incendiarij, ktorzy ani substancyey w Polszcze, ani w
Woisku zasług, albo też szczupłe bardzo maiąc opprimuią w
Kołach głosami swoimi, et bene sentientibus de Republica
sine periculo Vitae rozpostrzeć się niedadzą, wołaiąc na rozer
wanie traktatu, dla dalszych chlebow y niewymownych zbyt=
kow Bogu y ludziom obrzydliwych, ktorych im. &c. Osta=
tek dawnością miedzy papierami zginął.

Connotatio Pactorum Othomanicorum 1. 6 Aprls 1678 constitutorum. quorũ titulꝰ talis.

Sacrarum Capitulationum Imperialium Puncta.

Lipsis conceditur liber exitus e Regno Poloniæ in ditionem Imperialem cum familia et Supellectili in decursu unius anni, quos Poloni molestia non afficiant.

Podolia et Oppida Bar et Miedzyboz eductis præsidiarijs restituantur Turcæ. Podolia a Regno dislimitetur, litum et confiniorum controuersias Gubernatores decident per Inquisitiones plurium Incolarum prouectæ ætatis

Nobiles Poloni qui uoluerint ad Pagos et Oppida Sua hæreditaria redeant. Redditus tamen et prouentus omnes ipsis accipiantur, illis uero pro Sustentatione certa portio assignetur. Immunes erunt cum liberis suis donec in infidelitate aliqua deprehendantur. In quouis Oppido Ecclesiam unicam habeant in qua Religionem suam qui Voluerint exerceant, similiter in Vkraina Oppida Bialocerkien et Pawoloc a 6 Imperatore Turcarum donantur Polonis, ne tamen uel unicum palmum extra antiquos limites dictorum Opidorum, quidquam sibi prætendant.

Mer

Mercimonia in Ditione Imperiali exerceantur exolutis tamen prius Theloneis

In Hierozolima mansio Religionis consueta non denegatur sed ne quemquam impediant, neue milites ex quibusuis Scythis Cosacis, Transiluanis Poloniæ Regno suppeditent. Subditis Podoliæ facultas datur redeundi ad sua, cultura agrorum conceditur exolutis tamen prius omnibus tributis.

Puncta ad Oppidum Buczac constituta obseruent Poloni, ratione quorum donantur ipsis 22m aureorum, muneris ergo quotannis solui debita et Oppida Bialocerkiew et Pawlocz. Gubernatores in Confingis utriusq partis lites dirimant, exceptis causis fundi.

Camenecenses Incolæ qui uelint redeant libere ad sua, quibus Ecclesia una conceditur, itidem Barensibus, in quarum Ecclesiarum reparatione, si fuerint destructæ nemo illos impediet. Moscheæ tamen prius constituantur.

Naues Dantiscanæ per mare mediterraneum nauigantes non capiantur exoluto Theloneo. Commutatio captiuorum tempore belli sit licita. Passa in Podolia sit unus. Lipcæ prope limites nullibi collocentur sed longe a confiniis. Puncta quæ antiquitus sunt constituta conformia confirmentur, aduersa vero refutentur. Regno Poloniæ et Ciuitatibus eius, nulla omnino fiat molestio, a quibusuis Scy

thus et Exercitibus Turcarum.

Custodia in quibusuis locis transitoris confinibus fiat negligentes custodes officijs priuentur et seuerio puniantur.

Honorarium exoluatur Hano appromissum, post quod exolutum, nulla molestia Polonos afficiet. Idem contra hostes Polonorum suppetias feret, nec per ditionem Polonam transibit, nisi per loca ab antiquo consueta, nec ibidem captiuos rapiet. Interim missi Nuntij captiui non vendantur.

Nec opibus Rex Poloniæ nec exercitu hosti Turcico opem ferat etiamsi fuerit eo nomine requisitus Etsi hostis Turcicus Polonie colligere Exercitum in Polonia impediatur et quicunq; ex Polonis hosti Turcico suppetias clam uel manifeste tulerint aut ferre intenderint seuere puniatur nec Veniam habeat. Cum Transiluanis et Hungaris Turcæ addictis perpetuum Rex Poloniæ seruet amicitiam. Et si qui inculpati ex Principibus quibuscunq; in Poloniam confugerint, captiui Turcæ tradantur. in Summa amicus sit Polonus amico Turcico, inimicus inimico.

Mercatores per Tyrum exerceant mercimonia solutis theloneis Woiewoda Moldauiæ sit amicus Polonis donec seruabunt fidem, sacra antea Poloni si in Christianismo manserint pretio redimantur et redempti in Patriam libere mittantur. Si uero in Machometi

Imun

smum transierint ne prætensio aliqua de illis fiat. Et post pacta constituta capti utrinq; captiuilino prætio Patriæ Suæ restituantur.

Si mercator moriatur in Turcico Imperio Substantia ipsius derelicta Successoribus proximioribus, reddatur. Si Turcicus in Polonia sic itidem fiat.

Litigantes mercatores de mutuo aut quibusuis prætensionibus Iudex loci Iudicet, contrarios puniat, et Executionem faciat. Stipulatores sine legitimo documento ne molestentur. Latrones a Iudicibus loci captiuentur et iudicentur.

Pastores Poloni pecora sua Gubernatori notificent eadem ipsis ne abducantur &c. De mercaturis et negotiationibus multa.

Conclusio eiusmodi

Sicut Imperium meum et dies gloriosi mei Imperij usq; ad ultima sæcula indeficienter manebunt, ita pacta suprascripta obseruabuntur et honorabuntur. Et quamdiu Poloni ea obseruabunt honorabunt, tuebuntur ipsisq; satisfacient, tamdiu ius amicitiæ et pacis habebunt et iuramentum ipsis adhibebitur &c. Et protestor per excelsum Deum rectorem cæli et Terræ et per miracula Machometi Mustaphæ Summi Prophætæ, qui est sol amborum Sæculorum, supra quem quis sit par Maiestati Diuinæ, quod ex iuratis articulis ne minimum punctum transgrediar nec su-

per ipsis ullum in modum interveniet aliqua difficultas sed quod Pax et unio confirmabitur et stabilietur, quantum gloriosi et fulgentis mei Imperij in infinitum tempus permanebit. Istæ Capitulationes Stabiles et indissolubiles existant, et omnes subditi ad dependentes a Regno Poloniæ perfecta quiete sub umbra meæ protectionis gaudeant, sic resciatis et fidem huic Nobili Signo præstetis. Dat. in Campo Dautht Passæ in Plenilunio Sepher Anni 1039.

Opisanie Witowa pod Koszyczkami przez Jm Pana Alexandra Minora Czes: Chełkgo.

Na piekney gorze zasadzon Witowie
Puszę że będzie na potym przysłowie
Że nowy Parnas twoi Pan ufundował.
Gdy tak wygodny Pałacyk zbudował.
Bo kto uważy wesołą Aryą
I dwoch po blisku rzek concurrencyą
Rzecze Szlachcica tego perspectywa
Azaz niepiekna y daleka bywa.
Gdy Srebrzinney się przypatruię wodzie
Ktora dan niosąc Wisłę rogiem bodzie

Aza

Aza te chardosc Karania nabędzie
Ze nigdy albo mało rybna będzie
Septemtrionu a zaz od chłodnego
Pola łąkami Izmat ozdobionego
Za nic Są Tempe y Hollandow Haga
Fraszka gdy pilna przystąpi uwaga
Od wschodu Słonca, portowa przypada
Rzeka pod Samę gorę co zakłada
Sławne Staremu imie Polakowi
I zysk całemu niesie Narodowi
A zkąd zaz ciepły Auster rad wybucha
Wzgląda na gory y nad Stawia ucha
Co męzni Hunni z Rakuszany zdobią
I wolnosc prozną Elekcyą zdobią
Załuiąc czasem Sąsiada dobrego
Z ktorym zazywał czasu wesołego
Chce Sie przechodzic na swoie granice
Widzi w Podgorzu Swe Janusgowice
Od Aquilonu zasie buine pola
Swoie y Sąsiad a gdy będzie wola
Blisko nabozny Norberta Swietego
Zakon w ktorym iest dobra zawięz iego.

10

Ale co wieksza ze głowne sławnego
Miasto Krakusa y gdy chce iednego
Dnia zbieżec moze, co chce posprawowac
Lub ztrudzonego zdrowia poratowac
Lub gdzie publicznych Spraw iest wielka wrzawa
Wezwie ku Sobie ozdobna Warszawa
Nietrudząc koni, drog nieznaiąc błotnych
Wisłą Przyiacioł nawiędzi ochotnych.
Z Septemtryonu płasczyzny ozdobne
Mediolanskiei Campestrze podobne
Ktore natura sama wyrownała
Tak iakoby ie Sznurem uderzała
Łąki roskoszne Kwiatami uptrzone
Płodne Koło nich wierzby rozsadzone
Wał ich wysoki odpowodzi broni
Rzeka zaz na młyn pędem wodę goni
Za Rzeką stawy beztrzcinne szerokie
W iełowym gruncie iednako głębokie
Karpia w Zatorskim nieznaidziesz tłusztszego
Zakład bym łozył ze y rosleyszego
Kosciol bliziuchno dobrze ozdobiony
A Dziardyn zdrugiei Strony wystawiony

Ten.

Ten mysli Kniebu pobozne podnoszi
Ow zasię troski powietrze roznoszi
Budynek wczesny ozdobna Structura
Solers albowiem ozdabia go cura
Obicia piękne ktore Venetowie
Lub pracowici zrobili Grekowie
Lubo toz w Domu ręka wyozwiczona
Z farb rozmaitych włoczką wyciągniona
Wezgłowek slicznych pilno narobiła
I krzesł iedwabnych dosyć nastawiła
Znaidziesz ktore Gdansk z Baltyckiego brzegu
Galanterye przysłał Slacheckiego
Ozdoby Domu y co Rubens robił
I czym sie kiedy sławny Munszter zdobił
I pracowitą Auszpurga robotą
Srebrna a czasem znaidzie sie y złota
Posadzki piekne kształtnie rznięte w Roze
Przytym ozdobnie uscielone łoze
Koń dzielny w Staini, co zdobi Slachcica
I przednim pełna Węgrzynem piwnica
Zgoła ze kazdy o twoim Witowie
Jedna w Powiecie. Galanteca powie.

Nagrobki JP Zysakowskiemu napisane przez JmPa
na Alexandra Minora Cze: Chełmskiego.

Heu: Æternitati Heu:

Hic ante annos puer iaceo
Antonius Zyssakowski Filius Abrahami Constantini de Zys
sakow Hæredis in Poremba
Morti ludibrium
Sororibus funus
Patri mæror
Matri lachryma.
Iuuenibus exemplum. Senibus Suspirium
Mihi cinis, nihil; Deo quid? pillula.
Etenim ludit in humanis Diuina prudentia rebus.

D: O: M:

tu.

Lezy Antoni Zyssakowski w dziecinnych leciech ale w mło-
dzienskim rozumie
Rostropnoscią y przyiemnoscią obyczaiow y Vrodą ia-
ko wszytkim miły tak Rodzicom smetek y zal srogi
Ale azaz swiat niewięcey smętku niz radosci rodzi;
Jeslis tedy Przyiaciel smętnych ciesz Rodzicow
Jeslis Chrześcianin niewinney zycz dobrze duszy
A pomniey

Ze:

Ze nic na Swiecie niemasz trwałego y ze y sam ladakiedy
nieuchronney podlegasz smierci.
Kwiatkiem byłem y ia iescze niedobrze rozkwitłym, az
mnie mroz zwarza Smierci

Flos fui

A Patre Matreq dilectus et omnibus charus.
Gnosi Abrahami de Zyssakow Zyssakowski hæredis in Poręba.
Filius.
Et Dum
Vix ætatis ingredior Aprilim gelidum mortis sentio Februarium.
Ita.
Nihil Fata perpetuare Sinunt, sed omnia mundus caduca sentit.
Tu qui hæc legis
Memor fragilitatis esto humanæ et si innocentibus Superua-
cua Vota esse putas, quæ mihi dare mens tua uult.
Mæstis da Parentibus
Et Proximis bene apprecare. Idem Posteri tibi dabunt
Hanc memoriam affectus innocenti animæ mæstisq Parentibus
die 5 Febry 1677. amica manus Vicini Alexandri Minor Pin-
cernæ Chelmensis ponere Voluit.

Temusz wiersz napisany przez tegosz.

Tu załosnych Rodzicow naipirwsza pociecha
Spoczywa, tu nadzieia, tu wszytka uciecha
Smierci okrutna mogłas zfolgowac młodosci
A niewywierac swoiei tak prętko srogosci
Wzdyc większy łup z starego y większa z silnego
Sława Woiennikowi niz z więznia biednego.
Lew srogi poraziwszy raz więcey nieruszy
Piorun dwakroc wysokiei nierad wieże kruszy;
Lecz daremne zale bo smierc zalu nieczuie
Lez niewidzi, dla tego wszytko ruinuie.
Gdybys iak ludzie sroga smierci oczy miała
Wiem izebys synaczka tego zapłakała
Gosciu uwaz. zamachu iz smierci tęgiego
Coby sie mogł uchronic nieznaidziesz takiego
A iako południowy wiatr ususza kwiatki
Tak Rodzicom prędziuchno z oczu giną dziatki.

Tegosz wiersz do Miłosci

Trzy sposoby potężna ma do uwikłania
Miłosc, spiewanie, oko, częste rozmawiania.

Jm P.

Jm Pi Potockiego Podstarosciego Biechiego Corkę
Herbu Podkowa poiął Jm P. Wielopolski Herbu
Kon napisał tedy Jm P. Alexander Minor
albo raczey Koniecpolską nie Potocką poiął

~~Zgadni iako sie mogą w iednym zostac ciele~~
~~Przeciwne sobie [illegible] wiele~~
~~Obie [illegible]~~
~~Gdzie koniec Konca niemasz [illegible] tam goniec~~
~~Tu Kon [illegible] podkowa dziwna rzecz usnałem~~
~~Jednym sie podkuc y [illegible]~~
~~Alec tam [illegible]~~
~~Kędy sama do rogu podkowa przypadła~~

Tenze Wielopolski Herbu Kon poiął Komorowską
Herbu trzy Rzeki napisał tenze
Wszędy przy Rzekach Komary na swiecie
Gdzie kiedys zabrnął moi drogi dzianecie
Juz musisz mocno Krzyze y z Kałdonem
Oganiac często ~~kiwaiąc ogonem~~
Strzez sie Komorku ~~kiedy sie on kąpie~~
Jak cie dosięze a ma długie rząpie
Jeden Arijanin napisał u Rakoiego skoro uciekł.

z Polski, będzie tez słonce przed naszymi wroty
Piszesz ze będzie słonce przed twoimi wroty
Nic nad to pewnieyszego bo za takie cnoty,
Wrotac iuz zbudowano Dwor każą na gorze
Zkąd obaczysz naipirwsze y ostatnie zorze.

Do Starosty Brzeznickiego Alex: Minor

Piszesz zaczny Starosto ze twoi Sąsiad iaz
[illegible] obyczaie
[illegible]
[illegible] zaluie
[illegible] takiego
[illegible] doniego
Do[illegible] pozyczy
Albo [illegible] zalu [illegible] mu ubeczy;

Epitaphium Ducis Longauilla
Miraris Viator
Quem operit iste lapis
Hic iacet
Paris Comes Sancti Pauli Dux Longieuilla
Nominibus uastus, titulis amplior, mentis exiguus

Paris

Paris pro Paride Troiano
Dum pro aureo libertatis pomo decertat, accipit plumbeum.
Paribus impar bellum inferendo
Comes domitoris Orbis
Vrbe miser excluditur
Sancti Pauli merito Vocatus
Ille enim conuersus hic reuersus unde Venerat
Ad Vocem ille cælestem cecidit ex equo feliciorem acceptures Vitam
Ad bellicum hic Vixit opus ex equo morte infelicissima finiturus.
Dum Longieuillæ ei Ducatus non suffecisset, Longiores quærens Villas
Intra unicum terræ cubitum se recondit.
Originem trahens a Spuriis
Vnde
Spurius etiam Rex Poloniæ fieri cupiebat
Nimirum illegitimâ nouæ electionis Matre nasciturus
Qui Poloniæ Coronam ambiuit. Nec Ciuicam obtinuit
Qui Victoriam Gallis parauit; suam ibidem parentauit
Qui Viuo marito consortem eripere Voluit
Cum Proserpina tandem nuptias contraxit
Paris quondam pro Helena Troia occubuit
Paris hic alter ne dum attrectata Eleonora decumbit.
Casum
Immoriturâ posteritati mortuum.

Vel in hoc solo
Quod eodem ipso tempore, quo triennalis Dominij cursus
Michaeli Regi expirauit
Nouus hic contrahens infelicem animam exspirauit.
Miser reliquit
Plange Lector
Si Vis
Plangeat tamen fidi Nuptæ et Coronæ Paranimphi
Hunc Supremæ Voluntatis subito mentis casu mæstissimi Executores
Immanis suæ in iuuenem beneuolentiæ argumenta
Vltra aras extendentes hoc monumentum
Posuerunt.

Hic Sita AVA Michaelis
Nouenni Chori Principis, Cælestium Spirituum Ducis, Diuini honoris zelosi Vltoris, Patroni sui cultoris
Quemcunq; huc Catholicus deputauit
Amor, uel sacer compulit affectus
ne uanus redeas
Duo
Disce et Considera
Scilicet
Sedem ac Oedem
Porro sedem sublimem illi ponere Voluit in monte ut mon-
stra

straret magnam deberi Sancto gloriam, æquè ut suam in excelso monte Thabor reuelauerat Discipulis

Magnus Deus.

Magnum iudicauit Sanctum.

Cum prius Calicolam quam se hominem fecit, præsidemq; cælestium montium, in terras egressurus salutem operari nostram designauit

Hic potens bellator propugnauit cælum.

Docuitq; unam soli Deo solium competere.

Si Oedes speculaueris

Has

Ne Vacilleris animo, ne opineris uastas.

Occultis namq; donis (ut piorum testium constant relata) replecuit eas Dominus, fide tibi non visu rem apud se possibilem capere et probare mandans.

Conice uel ex eo

Nec sua quidem uoluisse loca Deum, quæ obibat Sbmæ Hierosolimæ opprimi ab hominum turbis, ne forte communi pateant despectui trita per usum, utq; rara sint cara maiorq; a longinquo maneat illis honor.

Disce

Occulto Dei iudicio Basilicas Sanctorum conseruari et certis quibus suæ Voluntati Visum fuerit, secreta beneficia reuelari.

Vel id ipsum perpendens.

Quanta sit earum cura Deo, ut protegat Structuram, prouideat, foueat Sancti cultorem loci reparatorem.

Haec mira animo digere tuo

et

Conare ad Auam prouolutus Sancti, prece eius in Vita a malo liberari, in agone a maligno hoste propugnari

Abi relator, Sancti cultor, et reporta fructum Solennitatis.

Eius.

Nagrobek Im Panu Maiowi napisany przez Alexandra Minora Cze: Chelm.

D: T: O: M:

Generosus Michael Constinus de Silniczka Maij Paterna Maternaq Iordanorum nobilitate clarissimus in hac Tumba quiescit.

Qui

Dum aetatis ingreditur Aprilim, gelidum in Iunio Proch. Stupor sentit Februarium.

Eheu Patria, amici Commilitones omnesq Vicini quantum Vobis mors inopinata, intulit damnum.

Nihil

Ita
Nihil Fata perpetuare sinunt sed omnia mundi caduca sunt.
Tu qui hæc legis
Bene heroico Spiritui apprecare
Idem posteri tibi dabunt.

Rozne, z roznych Poëtow y Historykow Sententiæ przez tegosz Alexandra Minora Czesznika Chelmskiego zebrane y zkonnotowane.

Quidquid patimur mortale genus
Quidquid facimus Venit ex alto. Sen:
— — — — Sic omnia Verti
Cernimus atq; alias assumere pondera Gentes
Concidere has.
Pax Triumphat Peragit tranquilla potestas quod Violenta nequit. Luc:
O quam inventus fœminas stimulat dolor
Cum patuit una pellici et nuptæ Domus.
Superbus vapulat. Pœnam arrogantiæ effugit nemo suæ. Menander.
— — — — Inhibite dextras
Laudis est purum tenuisse fernon.
Nihil est tam utile, quam brevem potestatem esse quæ magna sit. Latro apud Senec.

Discordia Regna evtu — Proximus ad mutationem vel eversionem Reipublicae gradus interna discordia.

Hoc moneo, tantum salibus mediocriter uti,
Ut certum possis imposuisse modum.

S. Aug: — Incompositio corporis imbecillitatem indicat mentis

Idem: — Dum nimia servatur humilitas, regendi frangitur auctoritas.

Tragicus. — Non nisi morte satiatur amor dirus. habendi. — Amor

Mamereus Dictator. Magnam esse Reipub: curam censuit, si Imperia magna diuturna non forent.

Oedip: apud Soph. — Tarda licet veniat, venit tamen horrido pede caelitus
Delapsa tandem poena — Poena Deorum remotus

Euchidis Oracalum — Propter iniustitias inquit et diversos dolos transferuntur Regna de Gente in gentem.

Placit: — Insperata saepe accidunt magis quam quae speres.

Fuga — Honestas idoneum facit militem, et verecundia dum prohibet fugere saepe Victorem facit

Juli: Caes. — Non minus est Imperatoris consilio superare quam gladio

Plinius. — Habet hoc primum magna fortuna, quod nihil tectum, nihil occultum esse patiatur. Principum vero non modo Domos sed Cubilia ipsa intimosque recessus recludit, omniaque arcana noscenda famae proponit atque explicat.

Idem. — Exasperat homines exasperata correctio, blandissime iubetur exemplo.

Ut natura dedit, sic omnis recta figura
Vanius haud quidquam, quam scire et discere multa: Hippo:
Athenienses gloriari soliti, elegantes sumus, sed cum parcimonia
et philosophamur sed sine mollitie. Thucid: Lib. 2. histo:
Vir litteratus duplo acutius videt.
Doctrina mores non sinit esse feros. Menander.
Per industriam Gloria industriâ alitur, ubi eam dempseris ipsa per se virtus amara atq aspera. Sall:
Justitia firmatur solium. Salom:
Justitia concordiae mater. Cicero de Reph.
Nunquam homo negligitur a Deo, qui iuste vivendi, suum cuiq tribuendi bonum habet propositum. Plato.
Clementia Clementia prima Imperatorum dos. Vopiscus
Clementia non tantum honestiores, sed tutiores praestat ornamentumq Imperiorum est, simul et certissima salus. Sen:
humilitas Sublimium maxima gloria est quam maxime se demittere. D: Chrys:
Ex visu (inquit Sirachides) cognoscitur vir et ab occursu faciei cognoscitur sensatus. Ecclesiastes
Spreta in tempore gloria interdum cumulatius redit. Liv:
Miste stultitiam consilijs brevem
Dulce est desipere in loco.
Fraus Forma fraus est silens
Nulla tam modesta felicitas est, quae malignantes dentes vitare possit. Val: Max:

Ferendæ sunt linguæ et qualiscunq; fortuna præsertim quæ absit à culpa
Rerum humanarum nihil sine Diuino Numine agi. Amil: Prob:
Virtutem in nobis Deus auget minuitq; ut Voluit. Homer:
NB De prouidentia Diuina Quæ cum non militat consiliis actionibus hominum, malus iis exitus obuenit, et cogitationibus Valde aduersus, nam tunc neq; Vir consultus, consultus est, nec fortis, fortis.
NB Titi Imperatoris excelsum animum. Nemo me sine iniuria affici, aut insequi contumelia potest, propterea quod nihil ago, quod reprehendi mereatur, ea vero, quæ falso de me loquuntur, prorsus negligo.
Contemne famam, fama Vix uero fauet. Tragic:
Amicum Patris tui ne dimiseris. Sirachid:
Nouus amicus Ne derelinquas amicum antiquum, nouus enim non erit similis illi. Prouer:
Non erit antiquo nouus anteferendus amico. B Anselmus.
Quid prodest ei quem sordidant mores generatio clara, aut quid nocet illi generatio Vilis quem mores adornant. D: Chrisosto:
Non census nec nomen auorum Ouidius Virtus
Sed probitas magnos ingeniumq; facit
Habet has Vices conditio mortalium, ut aduersa ex secundis, ex aduersis secunda nascantur. Occultat utrorumq; semina Deus et plerumq; bonorum malorumq; causa sub diuersa specie latent. Plin:
Inuidia. Non nocet illi quem petit, auctori sed nocet illa suo

Sapien:

Sapientem ego odi, qui sibi sapit nihil. Alex: Mag. in Calisch.

patientia Nobile Vincendi genus est patientia, Vincit

4 Qui patitur: Si vis vincere disce pati

Neroni Imperatori dixit Seneca Praeceptor. Cum Diadema seu Coronam pretiosissimam, gemmis et Unionibus mirifice exornatam comparauit, ostenditq; Seneca percontaretur quid nam placeret ei: Respondit. Hoc opere inopiam tuam ostendisti. Et quomodo hoc? interrogat Nero quid hic requiritur? pauci ne sunt Uniones et lapilli pretiosissimi et inaestimabiles? In hunc modum respondit Seneca. Quia tam locupletem comparasti ut ditior comparari nequit.

Plinius scribit de Sue Neq; alio ex animali numerosior materia ganea, quinquaginta prope sapores

Narratur fabella Iovem aliquando inuitasse ad conuiuium omnia animalia inter quae testudo excusata sefertur. Domus cara, Domus optima.

Quidam Symbolo cum vellet exprimere Oratorem quemdam eloquentissimum, sumpto argumento ex Cete. Qui iucundo odore (qui ex ore eius prodit) allicit alios pisces ad se. Pinxit Linguam et in illa faucum mellis ad quam apes gregatim aduolant, cum hac Inscriptione. Sic nos tua Virtus.

Quando Philippus Rex Hispaniarum duxit Valesiam Izabellam Regis Christianissimi Filiam, Galli aliaq; Gentes laetantes, pro Omine felici ex coniunctione duarum Gentium semper dissidentium emersura pingebant Solem cum luna iunctim cum hoc lemmate

Iam feliciter omnia.

Qui libertatem libere non pronuntiat, proditor est libertatis. Sen:
Secretum extraneo ne reveles, ne forte insultet cum audiverit, et ex=
probrare ne cesset. Proverb:

Arcana Qui denudat arcana amici fidem perdit. Eccle 27
Denudare amici mysteria desperatio est animæ infelicis. Gramundus
Sua cuiq; Virtus rependitur sua item labes.

Vana consilia sine opere.

Bella civilia populo tandem exitiosa sunt, adeo ut quamcunq; Vi:
ctoriam assequare, in necem sit utriq; parti
Judice ab uno facilius discernitur veritas, a calumnia; odium et
invidia apud multos valent. mz. m
De Henrico Magno Unus illi a Venere nævus, eò Regibus noxâ le=
viore, quod populus raro opprimitur, eâ labe, Vix securè potest qui
amat.
Non possunt sine dissidio et armis in iura sua vindicare Principes,
sine populo calamitatem fore, satiùs dissimulare opprobrium quàm
innocenti sanguine expiare.

Honor lubrica via. Lubrica est via per honores et plerumq; fallax adeo, ut quandoq;
ferre gradum dici possit qui progreditur.
Gignendis æmulatione bonorum simultatibus passim aula fertilis est.
Parum est stabilis fortuna Principum, fato æquantur subditis.
Altè securus est qui tempestive metuit.
Quid non potest fœmina?
Vulgo ex deliciis Principum affligitur populus.

Nihil

Nihil in fœmina modicum est, si amat uritur, odio implacabilis est, contemptu amens fit.

Magni rerum eventus ex atomis passim nascuntur in Aula Regum.

Nescis Principum supra reliquos mortales esse, ut natales ita et vitæ rationem.

Minime spectandos annos Regum ubi populi salus versatur.

Remedium bellis Civilibus optimum est Regis præsentia — Civilia bella

Optimus cohibendæ ferocitati modus, manus iniectio, mansuescit in vinculis, qui liber ferus et indomitus est. — Severitas domas in vinculis

Hic Aulæ ritus est, consilium quamvis fidum et prudens, quod non ipse proferas, arguis.

Sæpe recta improbantur odio in authores aut æmulatione. — Emulatio ex veritate

Privato homini vix honestum est esse implicitum et obscurum

Publicum est quidquid in Reges peccatur.

Odere Reges quos metuunt prima quaq; occasione abdicaturi, non virtutis non habitâ ratione Natalium, quæ ipsa sæpe casum accelerant.

Decedit gloria viro decrepito, recurritq; tandem ætas exacto circulo in infantiam, finis est unde Principium fuit, hac illustribus viris sæpe descensus per decliue iter.

Felix cuius dum profligatus vixit errores, pœnitentia in finem diluuntur.

Momento paratur æternitas felix aut infortunata, qualem sibi quisq; procurat.

Regibus et Reginis sui sunt affectus, et arcana in quæ inquirere nefas quandoq; periculosum sit.

Nunquam sine detrectatore fuit, qui est Regi potior.
Delitæ inuidiæ Satyræ, quas nemo scriberet, si augmento omnes satiari possent.
Non aliter constat regnandi ratio, quam si uni Regi reddatur
Nihil est in bello salutis præcipue intestino, quo in Patrem filius, in filium armatur Pater.
Pace spectantur causæ et merita, ubi bellum ingruit, improbi, innoxij, innocentes iuxta cadunt, ea est causa belli quo opprimuntur Principes
Occasio in Aulis Regum præceps est et raro redux
Infra Maiestatem est quodcunq; a Rege in causis publicis agitur. Cæteris mortalibus in eo stant res et consilia, quid sibi conducere, quid obesse putant. Regum diuersa est ratio, quibus præcipua rerum infama versatur.
Vulgus crudele in quos irascitur, implacabile ubi sæuire impunè datum.
Cupido dominandi cunctis affectibus flagrantior est neq; facile exuitur
Regnandi ualor usu ualescit, non utendo amittitur.
Facta dictaq; hominum in maius accipiuntur aut minus pro suo tempore relinquenda rumoribus spatia temporum quo senescant, ipsa Virtus plerumq; recenti inuidia impar est.
Fluxa est fortuna, planeq; instabile quodcunq; homines beat.
Ita ferunt populi Vices, in contrarium repente mutatur ad omnes affectus impetu rapitur, nullaq; mensura Vituperat, laudat, miseretur irascitur ut quemq; præsens mouet affectio
Lubricum est quodcunq; fortuna molitur, raro senescit non suaui nixa potentia

Causa

Causa infelicitatis nimia felicitas est. Inde longa pax tempore Vlaslai causa tor-
Fortunam Principum silentio plane coluerit, quodcunq dissidij privatim bellorum
miscueris, inter ipsos tepescit dissimulatione mutua aut metu, poena
auctorem sequitur.
Saepe inest calumnia dictis hominum, ut odere saepe dum impensius
amant adulatio pluribus modis infringitur veritas, libidine assen-
tandi, aut odio adversus dominantes caeterum pronis auribus calu-
mnia excipitur, laudi rara est fides.
Vulgus instabile saepiusq in dominantes iniquum.
Imbelle est quodcunq mollitur in fuga miles
Vnita resistunt fortius, disiunctorum fatiscunt vires.
Maiora flumina ubi mare subierint confunduntur aquis dominantibus
et nomen amittunt.
Saepe in Aulis Regum nocendi impotentia est, quod plerisq creditur
esse beneficium, saepe pro gratia vulgatur quod est necessitas.
Ita nati Reges ut iniuriam alte meminerint beneficia in se confer-
ri posse negent, pro debito accipiunt ipsi obsequia et statim obli- NB
uiscuntur, neglectis aut offensis iram esse, quam nec tempus, nec
officia diluunt
Instabile est quodcunq Aulicos beat.
Sociantur per infortunia homines, votaq afflictis vulgo consona sunt.
Prouinciarum Rectoribus dignitas Regis incumbit, quam plane pro-
stituunt, nisi sustineant per largitiones et sumptus, quibus a vulgo
distinguuntur.

Bella atrocia populis plerumq; exprivata aulicorum ambitione de-
riuantur, plerumq; odiis ipsorum aut amoribus debita calamitas pu-
blica, cui sæpe falso obtenditur Regium nomen
Quasi vero promissio sit aliqua fides, ubi vis est, maiorisq; mali iu-
stus timor
Suadere Principi quod oportent ardui laboris est, assentatio pessimo
effectu operatur.
Rari aulicorum inoffenso cursu mortalitatem explent.
Restinguendis bellis ciuilibus, nil est celeritate et Regis præsentia
potius
Nihil est contemptu atrocius, maxime cum qui reverentiam debet conte-
mnit
Habent namq; et sua læta lachrymæ
Præcipuum belli momentum inprimis conatibus est, ex improviso
ferire consilium optimum.
Ita usu venit in Ciuilibus bellis, per longiores moras mala inua-
lescunt, seroq; velut humano corpori medicina paratur cum da-
ta veneno spatia quibus se in Venas insinuet.
Fide solutus est qui contra Regem suum fidem dedit.
Habet enim ferri et flammæ vel in ipsos hæreticos contra fidem
datam sæuitia id singulare, ut pereuntibus succedat progenies
lætior, pullulantibus velut in Hydra perniciosa capitibus.
Ostentis sæpe et prodigiis secreta fati manifestantur, quæ eis obluctari
contumacia est quandoq; cupiditas
Cæterorum mortalium in eo stare consilia, ut gratiam ex æquo repen-
dant, tantumq; retribuant quantum accepere, Reges contra dum ni-
hil

hil est quod accipere possint, largiri omnia, quo maxime Deum imitantur quem representant.

Optime miserias ferunt qui abscondunt neq ullum afflictis solatium maius quam praeteriti status oblivio

Nec laurus sine strepitu ardet, nec vir bonus iniuriose secum agi sine clamore patitur.

Desperatio magnum est in mortem incitamentum

A crimine immunis esse debet, cuius ea libido est ut alios arguat

Neq subditorum est curiosius inquirere, quos aut ex quibus causis Rex consilij sui participes faciat

Triste litigij genus quod per arma transigitur

Quandoq sapientis est ludere per aequivoca

Civili bello vincendi ratio est omnium optima perquam nihil ferro permittitur.

Timendus sane qui se suaq temere iactat, Vitaeq arbiter est alienae qui spernit suam.

Sapientis est felicia inter praevidere casus

Quae inter gregarios bello perutilis aemulatio honorum, inter Duces noxia est.

Odisse seipsum impietas est.

Quandoq noxium est consultius tractare negotia, praecipue in praelio, quo etsi consilia plurimum possunt, saepe facto magis est opus quam alta indagine.

Bellis civilibus, quibus maxime de Religione agitur, nec longae assuetudinis ratio habetur nec sanguinis.

Fallax ex metu memoria est.
Quandoq; imprudens est alta indagine ponderare rerum momenta et cau-
sas praecipue in bellis civilibus, quae sollicita cunctatione valescunt
celeritate transiguntur
Mutabilis est fortuna cui passim virtus bellica cliens est ut illa
statuerit ita huic ius fore
Saepe ab insidiis fortuna in ipsos authores insidias facit ne dum
bello, sed in omni negotio in foveam saepius incidit qui foveam fecit

De Tolossa
Omnia si lustres alieni climata Mundi
Non est in toto Sanctior Orbe locus.

Raro vulgus insaniens regit qui desinit cum insanientibus furere
In turbido optima piscatio est, momento fortuna dilabitur, et nisi
teritur ferrum quamdiu candens est irrito post labore tentatur
Affectant omnes et invident quod indebite ab uno possidetur
Fortunam dum adolescit adorant aemulatione et turmatim omnes, u-
bi minuitur per adversa, mutantur repente consilia insultantq;
omnes tanta aemulatione fugaci et aversa, quanta laetam coluerant.

Caeca libido amor.
Pessime bellum geritur cum aemulantur Imperium invicem belli Duces
Ferale bellum quando ex soli fertilitate indignatio est et corrum-
pendis naturae bonis studium inter Cives.
Vulgus passim in belli Duces iniquum solitumq; ab eventu aesti-
mare consilia et virtutem.

Rara

Rara in Aulis Regum memoria absentium nisi per calumniam = opprimendi

Imperij Vetus arcanum est non prouehi debere in Regij administrationem Sigilli eos qui e Principum familiis sunt.

Principum Vita, uita populi est.

Certe delirant Patres cum se usq ad inediam torquent, auarè legentes, quæ ab eorum extessu statim dissipentur, instruere in Virtutem et liberalia sobolem satius, quam ditare bonis, quarum confidentia parum in Virtutem nititur quicunq possidet.

Ludouico XIII. obtulerunt Parisienses ex auro obryzo corpore palpitantis, ex cuius concauo lentus ignis in Sabæum odorem euaporatur eâ inscriptione

Rex Victor pacem reuehit, pacisq sorores
Ex aduerso incisum erat id carminis
Optatam ingredere optatus feliciter Vrbem.

Fortuna lætiori passim corrumpitur natura hominum

Sunt et magnis Viris errores sui in quos obtusa interdum acie male impingunt peius infantibus

Timidæ sunt cogitationes hominum et consilia mortalitatis non raro ludibria existunt, nisi pater luminum cordibus nostris infundat spiritum sapientiæ et fortitudinis

Pro libidine reciprocantis fortunæ in ludibrium sunt Regna et Reges.

Gratulationem uide Granieu fol 582.

Amici gratulantur, lugent inimici et indignantur, fatentur omnes
Raro sapiunt iuvenes, quorum singulare Privilegium est peccare ut
liceat.
Optima et amica natura medella est, quae lente operatur vulnera in-
terdum ipsa curatione recrudescunt, si praecipitantior est.

In extremis Pater benedicit filio

Deus Patrum nostrorum det tibi gratiam et omne consilium tui cor-
dis sua virtute corroboret, ut glorietur super te Hierusalem et sit
nomen tuum in numero iustorum et Sanctorum.
Quae privatis hominibus vincula charitatis, sanguis et affinitas. Prin-
cipibus saepe incitamenta in discordiam et fomenta odii sunt.
Rebus modicis facile aequalitas servatur, insita mortalibus poten-
tiae libido adolescit, statim atque imperia rerum ostendit fortuna ridens
Optime consuluit natura homini, cum suum cuique aetati distribuit pensum.

In magnis voluisse sat est

Anxium quippe et periculosum est in Regum secreta inquirere, quae li-
cet enixius quaesiens raro assequare, assecuta probe siliteris

Mors propera proditionis est merces

Liberior est inter mutuas querellas dolor, nec temperatur lingua
inter flagitij aut mali consortes
Deficiunt ingenij vires etiam perspicacibus ubi calamitate urgentur.
Stolidum est incustodite loqui in ijs locis, ubi quidquid dixeris tor-
quetur in peius

Infelix

Infelix ætas, qua nisi seruitio fœdares Vtam fugiendum erat.
Optima in Statu Monarchico harmonia, cum ad unum omnia referuntur si probus est.

Vaga postulatio pro uana accipitur apud Iudices
Inualida sunt iudicia in plures collectiuè sumptos collata.
In Statu Politico non progredi, regredi est.
Tributi augmentum odit Rex, qui amat populum.

Vt multitudine Legum, ita sæpe legislatorum numero obruitur populus
Contumacia est patientia in finem obstinata
Suos limites rebus natura posuit, quos qui prætergreditur desinit esse homo
Vbi certum exitium est, debet sibi quisq; prospicere, a enim in extremum discrimen, qui oram præcipitij pede contingit, consistere in ea meta aut regredi sapientis est, amentis et desperati agere se præcipitem &
Necessitatem supra hominum consilia et Vires non ignorat esse, cede huic Deæ cui fata cedunt & cede Victori, aut si homini cessisse piget, cede necessitati et fato.
Optime semper de Republica meruit, qui primos hostium impetus sustinuit aut retudit.
Multum interest abundare diuitiis quicunq; militi legem summo iure distribuunt.
Factiones consuetudine inuicem et consortio præcipue transiguntur quibus fœminarum ingenia præualida sunt.
Sæpe in populum ab obstinata refutatione maius grauamen est quam ex prompto obsequio.
Rara sapienti est fides in proditore.

Caput sine membris transit in monstrum cuius parum est durabilis Vita
Periculosum est in magnis negotiis hæsitare
Mentitur se Nobilem aut militem, quicunq; imbelli metu negat Victimam
se Deo, Regi, et Patriæ
Posita in extremis natura colligit Vires in ultimum conatum omnes
Spiritusq; animales, et quidquid Vividi Sanguinis residuum est, mit-
tit in Regionem cordis prohibendo fortius hosti qui in mortem instat.
Frustra obluctantur homines fato, cum pulsat hora quam Vitæ decre-
toriam constituit Deus.

Votum Memoriæ Nobilissimæ Clarissimæq;
Principis Mariæ Henricæ Borboniæ

Accumbe supplex marmori Viator quisquis est nam purissimus ischiu-
cinis, augustissimæ mortalitatis reliquiæ Divinæ Sæ. Herc.ne Spiritus
qui locum servat. Quod natura potuit Sanguinem dedit et pulchri-
tudinem, quod Virtus exhibet, innocentiam dedit et castitatem,
quod fortuna præfert, divitias dedit et Subditos, quod terra osten-
tat, gloriam dedit et obsequium, quod amor gignit delicias dedit
et prolem, quod cælum promittit beatitudinem dedit et immortali-
tatem. Sin ultra quis mortalium cupiat? Ex istis opinor genus con-
nitur et omen. Sin rudis adhuc ex alio in hunc orbem delatus
ades, adlens tumulum aperiam, Volenti Maria hic quiescit. Mon-
penseria quæ a Borbonia Ducum Montispensesij origine in Re-
gum.

gum Borboniorum familiam transiens Gastoni Aureliorum Duci Regis Fratri nupsit Regum neptis. Princeps Principi. Virgo Viro, formosa amabili, forti generosa. Sic palmæ inoculatur palmæ Surculus, sic laurus lauro inserta est. Unicam e Viro filiam concepit, peperit, ut unica Parentum proles adoleuerat. Ita singulos singulæ nucleos conchæ ferunt. Innuba Vixit annos Supra Viginti duos, maritata heu dolor. eos tantum menses, qui ad fœturam et partum et Supplicium maturant. Discedentem cum decessit lacrymis Rex prosecutus, fletibus et lamentis. Gasto Regiam compleuit, illacrymatur suis Gallia Principibus, quasi ipsa mors emittat lacrymas, si habeat oculos undefluant. At Superi cæca est et Surda. imo si Videat, non faceret rapinam eius quam adorasset. Tu hospes in alto quodam Stupore ad casum sensus habens largis dolens imbribus saxum irriga, quod mœrentis Regni totius lacrymis impluitur, testare Suspiriis pietatem cultu reuerentiam, precibus amorem et Vale.

Ex inordinato amore et uano timore oritur omnis inquietudo cordis et distractio Sensuum.

Amor cur puer pingitur

Delirant in amore Senes hinc iure Cupido
Vt puer est pictus repuerascit amans
Scire cupis careat cur Vestibus, ardor amoris

Nudus amor nulla dissimulatur ope
Frigora Vestitum deposcunt, sed ignis amoris
Nudus, ait; Vult et se sine Veste tegi.

Quid non sentit amor, fallacem excogitat artem
Fœmina et arturas conficit ipsa notas.
Excæcat sensus diversi copia census.

Dies Critici sive Ægiptiaci nociui

1ma Augsti. Illa die Adam peccauit quando comedebat fructus de arbore prohibita, propterea Deus maledixit diei huic.

1ma Aprilis. In qua die Caim occidit Abel Fratrem suum, propterea Deus maledixit terrae et diei huic

Vltima Xbris. Illa die natus est Iudas Iscariotes, qui Christum tradidit, propterea maledictus est. His tribus diebus, qui natus fuerit mala morte morietur. Et si quis his diebus aliquod opus inceperit male cedet.

Gratia Regalis non est res perpetualis.
Gratia Magnatum nescit habere statum.

Species Ebrietatis

Bis sex eredatis species sunt ebrietatis
Est Vilis primus. Sapiens est alter opimus
Ternus multa Vorat. Quartus sua crimina plorat

Quin

Quintus luxuriat Sextus per omnia iurat
Septimus attendit Octauus singula vendit
Nonus nil cellat quod habet sub corde revellat
Somnia denus amat. Vndenus turpia clamat
Et cum est plenus Vomitum facit duodenus
Rumor de Veteri facit Ventura fieri
Eras poterunt fieri turpia sicut heri.
Praevalet in cunctis discreta modestia punctis

Liberior est inter mutuas quaerellas dolor, nec temperatur lingua inter flagitij aut mali consortes
Deficiunt ingenij Vires etiam perspicacibus ubi calamitate urgentur
Nimia libertas extrema servitus est
Multitudo mater dissolutionis
Difficile est potestatem cupienti servare aequitatem
Aspera et tractatu morosa res est homo nec ulla quamuis indomita fera maiori arte cicuranda. Regio quivis animo nascitur et imperare omnes parere pauci volumus.
Non Pirrhus non Annibal magis non quicunq aperte bellum pronuntiat metuendus quam qui in ipsis Reipbae visceribus libertati Civium insidiando de suo incremento nimium laborat.
Ea est natura conditioq virtutis in sublimi posita, ut fulgorem claritatis in omnes terra plagas, nec magis ei latere contingat quam=

tedæ patenti Vico accensæ, vel laternæ ab edita turri suspensæ
Paucorum gubernatio si concors fuerit haud facile a seipsa ruit i-
deoq; Cato aliquando promere non dubitavit expedire Reipbcæ
ut factiones et discordiæ sint inter Viros magnos et potentes. =
Philip: 5 Politicorum
Exspectas quod pendet in crastino, perdes hodiernum quod in
manu fortunæ positum est disponis, quod in tua dimittis: Sen
Charitas ab amore differt, quod amor genus est charitas species
illud ad omnia pertinet, hoc tantum ad homines et quidem pro
dignitate et qualitate personarum, maior enim charitas debe-
tur Parentibus proxima liberis et deinceps reliquis
Expugnentur licet Gentes, corripiantur Vrbes, Regnis iniiciantur
manus, si foro ac Curiæ sua non constiterit Verecundia parta-
rum rerum cælo æquatus cumulus sedem stabilem non habebit. Mar

Non satis est ars sola Coco servire palato.
Namq; cocus Domini debet habere gulam.
Mox reficit rates quassas indocilis pauperiem pati.

Lucius Crassus Orator dixit in Rufum. Non esse mirandum quod
æneam barbam haberet, cui os ferreum cor plumbeum esset
Opes per avaritiam cumulatæ et per tenacitatem asservatæ tum
opinionem bonam possessori adimunt, tum ad conservandam su-
stinendamq; Vitam nihil eidem prosunt.

Nimius

Nimius amator opum suarum fieri non potest, quin famae suae sit hostis
Homines nihil nisi praelio decertare possunt et solis victoria Dijs conceditur.
Parum prodest muros Civitatis capere animos vero Civium alienare.
est enim Principum Tyrannos opprimere et subditos in pace continere.
Culpa publica correctionem non patitur secretam
Minus acerbus cervicibus gladius, quam animis sevities
Miserum sane est fortunam experiri adversam, omnium vero miserrimum, quando calamitatis remedium in promptu est, et qui potest non vult, qui vult non potest ei mederi
Quo sublimior est cuiusq Status, eo maior est haeredum bonorum penuria.
Adeo quippe immoderatus amor maternus, ut licet exstinctus in tumulo iacent filius, nihilominus vivum in corde mater circumferat.
NB Domi perturbatis rebus nihil foris laude dignum geri potest
Labor voluptasq dissimilima natura societate, qua inter se naturali sunt iuncta
Moderni milites sicut aestivae aves, statim autumno recessum circumspiciunt.
Parendum necessitati quam ne Dij quidem superant
Tanta dulcedo est ex alienis fortunis praedari.
Omnem hominis actum sermo prodit
Inter animi generosi viros multis maledictis multa medentur malefacta
In quibusdam virtutes non habent gratiam, in quibusdam vitia delectant
Fab: Cap 11

Nulla vis humana vel Virtus meruisse unquam potuit ut
quod proscripsit fatalis Ordo non fiat.
Diuturni amores semper sunt amantibus sumptuosi. Ap. Rufinus
Non est iustus quisquam amator nisi qui perpetuat datia. Plaut. Pseudo
Magnis sceleribus iura naturæ intereunt.
Vt in senibus grauitas, in iuuenibus alacritas ita in adolescen-
tibus Verecundia dote commendantur Naturæ. Amb: 1 off 17
Verecundia parens omnis honesti consilij tutella solennium Offi-
ciorum: Val. Max:
Timor fundamentum salutis est. Terrent: de cultu Fœminarum
Est amor nescio quid, venit nesciunt undè, nescio a quo nasci-
tur, nescio quomodo capitur, nescio quibus, sentitur nescio.
quando, interimur nescio quamobrem.
Malus clandestinus amor, damnum est merum. Plut.
Dij omnibus rebus, præterquam amoribus leges dederunt.
Maiori Principi gloriæ est unicæ legis seruatæ custodia, quam
millenarum scriptarum promulgatio. Phædon Phil:
Optimo iure denegatur, quod malo fine flagitatur
Quidquid in manu relinquitur hæredis improbi properdito habetur.
Nihil Reipublæ damnosius; quam permitti his ut vendant tan-
quam Tyranni, illis ut emant tanquam stulti
Fortuna quamuis sit res omnium lubrica, tamen utilissima videtur

For

Fortuna rerum exitum in sua potestate plerumq; tenet
Quem minime pœnitet beneficiorum in inimicos collatorum vitam tu-
tissime degit. Herod.
Non iuste censetur esse iste amicus qui fuit prius inimicus, et e contra
iniuste hostis loco ponitur is qui sibi aduersatur, qui ante fuit amicus
Nam in quo quis minime peccat utilitas potissimum inde sequitur.
Postremum beneficium opportune collatum, licet sit paruum maius cri-
men diluere potest.
Paribus nullam iniuriam facere firmior est potentia, quam si repentina præ-
sentium commodorum specie elati, maiora non sine periculis acquiramus.
Non is qui in seruitutem redigit, sed is potius qui potest quidem impedire
sed negligit, uere hoc facere est censendus, præsertim cum se de-
fensorem libertatis profiteatur
Quod fit a potentiore, hoc ab ineuitabili necessitate proficiscitur.
Præsens rerum status subditis est semper grauis.
Verecundia plurimum habet modestiæ, et fortitudo uerecundiæ.
Non existimandum est multum interesse inter hominem et hominem
at illum qui in maxima necessitate eruditur præstantissimum esse.
Virorum quidem modestorum est quiescere, nisi lacessantur iniuria
fortium uero si iniuria afficiantur pacem cum bello commutare.
Non oportet felici bellorum successu extolli neq; pacis tranquil-
litate ac voluptate captum iniurias proferre, qui enim propter vo-
luptatem a bello abhorret, is si quiescat celerrimè priuabitur
hac tranquillitatis iucunditate

Rac. in Thuc. Tol. 14 L.

Qui vero felici rerum successu in bellis insoleſcit, in se audacia in
fida efferri non animaduertit.
Nemo eo animi impetu res gerendas exequitur quo in ipsa consulta-
tione de iis deliberat.
Non æquum est res pupertate partes diuitis pera.
In animorum discordia factionem etiam diuersitas existit
Mutui metus æqualitas, societatem sola facit fidelem.
Quibus crebrè alternantis fortunæ Vicissitudines contigerunt, eos
secundis rerum successibus minime confidere æquum est.
Illi sunt sapientes Viri, qui tuto res secundas in ambiguo ponunt
et aduersas eodem sapientius ferre possunt, et qui existimant bellum
non sequi eam partem, quam belli partem quis tractare velit, sed eam
ad quam ipsa fortuna eum ducere voluerit, et huiusmodi homines mi-
nimum labuntur et de summo fortunæ gradu deturbantur quod ex
eius belli successibus non efferuntur.
Natura comparatum est ut ei qui sponte sua remiserint, libenter et
ipsis Vicissim cedant, illi vero qui sunt superbi, vel propter ho-
minum opinionem cum periculo resistant.
Satis superq; humilis est qui æquo iure in ciuitate Viuit, nec inferen-
do iniuriam, nec patiendo.
Tarda sunt quæ in commune expostulantur, priuatam gratiam statim
meniere, statim recipias. Cor Tac:

Pericu-

Periculosa seueritas flagitiosa largitio, seu nihil militi seu omnia concederentur in ancipiti Republica. Tacit.

In pace causa et merita spectantur, ubi bellum ingruat, innocentes ac noxii iuxta cadunt.

Languescit alioquin industria, intendetur socordia, si nullus ex semetus aut spes et securi omnes aliena subsidia exspectabunt sibi ignaui, nobis graues. Tiber: Hortens:

Principes mortales. Rpblæ æternæ sunt.

Adeo maxima quæq; ambigua sunt, dum alij quoquomodo audita pro compertis habent, alij uera in contrarium uertunt, et gliscit utrumq; posteritate

Bella plena accinctis obeunda, sed reuertentibus post labores quod honestius quam uxorium leuamentum.

Misera pax uel bello bene mutatur.

Obsequium in Principem et æmulandi amor, validior quam pœna ex legibus et metus.

Rebus cunctis inest quidam velut orbis, ut quemadmodum temporum uices, ita morum uertantur, nec omnia apud priores meliora, sed nostra quoq; ætas multa laudis et artium imitanda posteris tulit.

Minori spe ueniæ crescit vinculum sceleris

Exercitantur quidam ad meliora, magnitudine animi, bebescunt alij.

Non utendum Imperio ubi Legibus agi possit.

Atrocior semper fama erga dominantium exitus

Beneficia eousq; læta sunt, dum videntur exolui posse, ubi longum

anteiuere pro gratia odium redditur.
Subuertenda potius iura, quam custodes eorum auertendi
Spreta exolescunt si irascare adgnita Videntur.
Suum cuiq; decus posteritas dependit
Optimi cuiq; mortalium altissima cupiebant.
Contemptu famæ contemnuntur Virtutes.
Potentia cautis quam acrioribus consilijs tutius habetur.
Militares artes per otium ignotæ industriosq; ac ignauos pax in æquo tenet. Liu.
Bellorum egregius fœnis, quoties ignoscendo transagitur.
Nihil rerum mortalium tam instabile ac fluxum est quam fama potentiæ
non sua ui nixæ.
Si quid iniungere uelis inferiori, id prius in te ac tuos si ipse Iuris Sta-
tueris, facilius omnes obedientes habeas.
Publica perdendo, tua nequidquam sentes.
Adeo ex paruis sæpe magnarum momenta rerum pendent.
Fama bellum conficit et parua momenta in spem metumq; compellunt animos
Non semper temeritas est felix
Fraus fidem in paruis sibi præstruit ut cum operæ prætium sit cum mer-
tede magna fallat
Natura quibusdam insita sunt ut magis peccare nolint, quam satis animi
ad Vindicanda peccata habeant.
Segnius homines bona quam mala sentiunt.
Præterita magis reprehendi possunt quam corrigi.

Non te-

Non temere incerta casuum reputat, quem fortuna nunquam decepit
Maximâ cuiq; fortunâ minimè credendum est
Melior tutiorq; certa pax quam sperata victoria
Nusquam minus quam in bello eventus respondent
Simul parta ac sperata decora, unius horæ fortuna euertere potest.
Rebus magni discriminis nulla res est tam inimica quam celeritas
Præcipitata raptim consilia, neq; reuocari, neq; in integrum restitui possunt.
Pessimus pudor est uel patrimonij uel liberalitatis
Hominem improbum, non accusari, tutius est quam absolui.
Disciplina castros infirmitatis, quam inter ualidiores optime timor continet.
Sæpe uana pro ueris maxime in bello ualent.
Arma uti fortibus honesta, ita etiam ignauis turpissima sunt.
Omne ignotum pro magnifico est
Honesta mors turpi uitâ potior et incolumitas ac decus eodem loco sita sunt.
Proprium humani ingenij est odisse quem læseris
Possunt etiam sub malis principibus boni uiri esse
Pax et concordia uictis utilia, victoribus pulchra
Auitum malum Regni cupido
Sæpe ex inimicis postmodum gratia orta
Consilium tumultuose vocatum, tumultuosius consultatur
Externus timor maximum concordiæ vinculum
Excellentibus ingeniis citius decerni ars, quâ quem regant, quam
qua hostem superent.

Occaecat animos fortuna, ubi vim suam ingruentem infringi non vult.
Rerum maiestas difficilius a summo fastigio ad medium detrahitur
quam a mediis ad ima praecipitatur
Miserrimum in bello obsidionem pati
Minime prudentis est dum conciliandis novis amicis studet veteres amittere
Caecus eriminandi animus, dum omnia suspecta efficere vult aliud, a-
lio confundit
Nemo tam famae contemptor est, cuius non debilitari animus possit,
Natura inimica inter se libera Civitas et Rex
Castra sunt victori receptaculum victo perfugium
Is vere vir est cuius animum nec prospera flatu suo efferunt nec
adversa infringunt.
Nulla Civitas est quae non et improbos aliquando et imperitam multi-
tudinem semper habeat
Superbiam verborum praesertim iracundi oderunt, prudentes irrident
Ovidi Lib. 3to Amb: Saepe soporatos invadere profuit hosti
Caedere et armata vulgus inerme manu.
Serum est cavendi tempus in mediis malis
Hieroglif: Sic Deus et Virgo, est hic spe celer illa timore
Pingatur Anguilla
Nulla est sapientia nullaque intelligentia et nullum consilium contra
Jechovam
Si cecidi male corrigar arte.

o Dulcis

O dulcis tranquillitas Urbes magnificans
Filia iustitiæ tenens claues consiliorum et bellorum
Vitio malignitatis humanæ Vetera sunt semper in laude, præsentia in fastidio
Magna eloquentia sicut flamma materia alitur et motibus excitatur
et urendo clarescit
Potissimum in Regnante est discere sibere. Barcla:
Adeo sæpe temeritas ac fortuna felicius iudicat, quam inter momenta
prudentiæ incerta laboransq; sobertia
Vtilitas eximia malorum artes excutere et in eas armare probitatem.
Non facile occulitur naturæ indolisq; præsentia
Consilium si bonum est, nunquam satis, celeriter suggeri potest egenti.
Omnia ratione prius experiri quam armis sapientem decet
Multis timeat, qui singulis non timuit necesse est
Nemo Validius obsistit flagitiis, quam qui nihil indulget facinorosis
Cedunt facundo homini arma Regum et robur exercituum
Admiscent tristes præscia fata vices
Quis enim Principum? facta sublimam reuocare aut de iis pronuncia=
re ausit.
Amor unitatis amans est
Fortuna aduersa plures docuit, quid factu opus esset quam fecunda.
Mulier quæ munera capit ipsa capitur, aut iam capta est a qua
postmodum obtinere queas quidquid uolueris cum se tibi obligatam
esse fateatur

Ita enim ferè comparatum est, ut ij qui semel excusso rectæ rationis gubernaculo furere cœperunt malint in insania pergere quam tempestiue ad mentis redire sanitatem.

Non tam facile expediuntur proditiones cæteraq; flagitia quam concipiuntur.

Qui uera se Dei colendi religione imbutos firmiter credunt, externa ui aut violentia, aut opinione dimoueri nequeunt.

Nihil nimium est diuturnum.

Ridet in aduersis facti mens conscia recti.

Fortuna est uelut malæ fidei ancilla, nata esse uidetur ut semper obstrepat Virtuti.

Reges nihil minus possunt dare quam quod proxime infra coronas est.

Varium et mutabile semper fœmina

Qui uere amat æternum amat et qui desinit amare nunquam desinet.

B Verba puellarum foliis leuiora caducis

Et quarum lasciua Venus periuria ridet

Pleraq; tempore mulcentur, et odia quæ silentio fouemus professa sæpissime cessant.

Precibus potentia et obsequio impetrabilis amor est

Sæpe immatura gaudia aditum hostibus ad nocendum præbent

Causa et Imperatorum Maiestas, magna sæpe in bellis momenta sunt.

Omnia magnus amor formidat.

Nihil est crudelius suaui amore

Pereunt.

Pereunt Vrbanæ et rusticæ opes quascunq; Prouincias turbo afflauerit
Facilius potest argui morbus quam pelli medicinâ
Coniugia plus animorum quam temporum fœdere sunt suauia
Sumus omnes incauti ac faciles ad imbuenda, quæ sæpe et veluti non ex arte familiares insinuant.
Nihil est super improbitatis ingenium
Famam non integro tantum sed sapienti pudore oportet habere propitiam
Frustra præsidium ab æquitate æstimamus nisi ipsi æquitati paramus ante præsidium.
Priuatorum est eligere matrimonia ex amicitiæ affectu vel morum concordia
Charissimus esse solet qui utilitate præcipua potentiam nostram alit, et affinitates pulcherrimæ censentur, quæcunq; Regnum stabiliunt.
Multitudo non magis ferro, quam timore domabilis est.
Ignobilia odia quæ ultra mortem procedunt.
Nemo citius quæ obsunt, quam quæ optamus amat, fama ignobili gaudio nobis ingerere
Adeo pænatum et Patriæ charitas ciuilibus odiis concedit ut Patriam euerti, sibi alienum iugum accedere sæpe homines malint, quam alicui populari concedere, tanquam parendi utilitas augescat, si te notis submiseris et subleuetur peregrinatione Dominorum.
Violenta consilia amor excusat et Mariti sanctum nomen delet inuidias.
Sic natura mortalium constituta ut liberalibus ingenijs sit facilior reconciliatio

Nulla mercium celerius, quam ueritas nauigatione corrumpitur
Qui per scelera uiuunt, non suorum tantum facinorum sed interdum
aliorum infamia laborant
Facilius res seruari quam perditæ possunt recipi
Non plus corporum uires in prælis ualent quam affectus animorum

Martialis

Qualem Flacce uelim quæris, nollemue puellam
Nolo nimis facilem difficilemq; nimis
Illud quod medium est atq; inter utrumq; probatur
Non uolo quod cruciat non uolo quod satiat.

~~Semp[illegible]lectus.~~

~~[illegible]~~

~~Adulter est in suam uxorem amator ardentior, in aliena quippe uxo-~~
~~re omnis amor turpis est [illegible]~~

Sapiens Vir iudicio debet amare uxorem non affectu.
Nihil est fœdius quam amare uxorem quasi adulteram: S. Hier:
Dos est uxoria lites. Ouid:
Virtutis pœnus est fortis mulier, quæ cibos otiosa non comedit.
Lucerna corporis est oculus
Sine modo insipiens omnis sapientia euadit
Lubet enim inertiæ quædam dulcedo et inuisa primo inertia=
amatur. Thuan:
Raro illisa nauis est quæ modico uelo legit littus.

Eminen:

Mitridaticum

E duabus nucibus siccis, item ficus totidem et Rutæ foliis simul tritis viginti, addito salis grano. Ei qui hoc ieiunus bibat aut sumat nullum uenenum nocebit

Nicocles. Medicos nominabat felices, quoniam successus illorum quidem sol intuetur, errores autem tellus operit

Qui parum feliciter nati sunt, dicunt. Quarta Luna.

Dedalus. — — — Ne si demissior ibis
Vnda grauet pennas, si celsior ignis adurat
Inter utrumque uola

Ad Phaet. Sol. Altius egressus cælestia Regna cremabis
Inferius terras, medio tutissimus ibis.

Mendacium odit omnis sapiens et utilis.

Non reprehendendus est qui mendacium pro vita dixerit. Sophocles.

Mendax a Diabolo possidetur. Beatus Cæsarius

Potior fur quam assiduitas viri mendacis

Labor gloriæ genitor

Perit procari si latet.

Regum Principumque iræ plumbeæ sunt

Summæ misericordiæ est, maleficos et noxios quamprimum vita tollere.

Scinditur incertum studia in contraria vulgus

Multum peregrinantes, multum habent hospites, paucos amicos.

Inter bonos Viros amicitia est Deo conciliante

In fortunam fortunæ exemplo repugna

Lips: de loco in Sylvis Omnia nam lætos pilos attollentia frondes
Multaq; fumosa signatur lanea penna.

Lenit albescens animos capillus

Ingratus ille qui præteritorum oblitus præsentia tantum cogitat et futura.

Nacte. gradum non pones sine memoria Virtutis. Lacena ad filium Claudiam exhibere

Nec parvus circulus minus perfectionis quam magnus habet, nec amicitia tempore sed veritate æstimatur

Sicut floribus aly ad odorem, aut aspectum utuntur tantum, apes etiam ad mellificium sic sedulæ mentes debent in usum et fructum traducere studia hæc litterarum.

Demissio animi fundus omnium bonorum et fundamentum nec pestis alia plura ingenia abripuit, quam confidentia et æstimatio sui.

Subit enim desidiæ quædam dulcedo et invisa primo desidia, postremo amatur

Calumnia res iniquissima, in qua quidem duo sunt, qui inferat iniuriam, unus qui ferat.

Magna in hominibus doctrina silentium

Homines sumus multos imo omnes servitus aliqua alligat catena aurea seu ferrea, sed ligat nemo animum ille emicat et evo-

lat

lat et orbis terrarum est ei angustus
Sæpe enim aut non raro optime consulta successus destituit qui
a Cælo pendet.
Non unus aliquis scire natus omnia est, sed aliud alii præmium
posuit Deus.
Certissima est illa Voluptas quæ fuit.
Melius est semel mori quam continenter in diem affligi. Homerus ex Græ
De laniena Gall Thuanus
Exeat ille dies ævo nec sæcula credant
Postera, nos certe taceamus et obruta multa
Nocte tegi propriæ patiamur crimina gentis
Rex Suæciæ sicut Antæus aliquis est
Ab ipso sumit opes animumque casu.
Mihi firmum plus industriam quam opes valere, plus animum quam manum.
Difficile est hominem otiosum alere multo difficilius totam fami=
liam, omnium autem difficilimum, Exercitum alere otiosum.
Vir insipiens in mensam alienam non est vita eius in cogitatione=
Victus, alit enim animam cibis alienis
Est autem impudens luctus mærore se conficientis quod imperare non
liceat liberis.
Cibi et potus beneficia semper sunt acceptissima
Nemo unquam Imperium vel munus flagitio quæsitum bonis exer=
cuit artibus.
Iudicium determinat causas, et qui imperat silentium stulto iras
mitigat.

Sermo parcus mulierem ornat et ipsius ornamenti parcitas ei est decori

Egestas Fili in tempore Vitæ tuæ non indigeas melius est enim mori quam indigere. Eccl: 40.

Herb: Qualibet depactatio alieni seu privato communem lædit libertatem

Si omnia facienda sint quæ amici velint, non amicitiæ tales sed coniurationes putandæ sunt. Herod:

Vrbes humanarum cladium consepta miseranda. Cominæus

Diem quandoq; Matrem quandoq; novercam existere. dixit Ennius

Blandum malum. luxuria quam accusare aliquanto facilius quam Vitare.

Speciosius aliquanto iniuriæ beneficijs Vincuntur quam mutui odij promptitudine æstimantur

Cedit interdum generositas Spiritus utilitati, et fortunæ Viribus succumbit, ubi nisi tutiora elegeris consilia, Speciosa sequenti conciden dum est

Facilior Virtutis ad luxuriam, quam luxuriæ ad Virtutem transitus

Humanæ imbecillitatis efficacissimum duramentum est necessitas

Quid prodest foris esse strenuum, si male Vivitur domi.

Magna culpa Pelopus quod non erudierit filium nec edocuerit quatenus quidquam esset curandum

Rarum exemplum Lucius Brutus cum Latinis decertando. Pater Decius cum Hetruscis, Filius etiam cum Pirrho. Nepos se hostium

telis

telis oppeterent

Kalindsciorum Simile, nisi quod Filius cum Nepote Simul.

Theramenes cum venenum in carcere obbibisset reliquum sic è poculo eiecit ut resonaret, quo sonitu edito risit. Propino inquit hoc Pulchro Cottæ qui in eum fuerat teterrimus. Græci in conuiuiis solent nominare cui poculum tradituri sint.

Prudentius est sperare quam timere

Nemo parum diu uixit qui Virtutis perfectæ perfecto functus est munere.

Conquæri fortunam aduersam non lamentari decet.

Nullum Theatrum Virtuti conscientia maius est.

Habet ardorem libido, leuitatem lætitia gestiens, humilitatem metus

Ita sunt res humanæ ut quæ istum hodie affligat calamitas illum cras exagitet.

Periculosum incidere in Rpbcam potentem, quædam libertatis uult uideri studiosa permiscet omnia, quo Imperium a se excutiat.

Inenarrabilis iniuria ab eo quem ad Vindictam expetere non potes.

Caliditate plurimum Valent Galli, in Hispanis rara fides.

Quò non inducit inuidia et animi superbia

In solum Deum cadit omnis perfectio

Sapienti Viro decorum non fuerit, unde amico infamiam parat inde gloriam sibi recipere

Militaribus Viris et animis adhibenda fomenta ut pacem ferre uelint

Cuncta mortalium incerta quantoq; quis plus adeptus est
tanto magis in lubrico est. Tacit.
Facta arguuntur dicta impune eunt. Apud nos in Pol:
Deorum iniuriæ Diis sint curæ
Dum ueritati consulitur libertas corrumpitur dum ariani pellunt
Optime rebus mortalium consuluit natura quæ sua ora fluminibus suos cursus utq; originem ita finem dedit.
Adulationes uetus in Republica malum
Clarissimo cuiq; plures curæ, maiora pericula subeunda, delinimentis curarum et periculorum carendum est.
Veritas visu et forma, falsa festinatione et incertis ualescunt.
Regibus æqua ne dum infima insolita sunt
Lætior pax quam sapientia firmat quam si bellum per acies conficit.
Cæca inuidia est nec quidquam aliud scit quam detrectare virtutes, corrumpere honores ac præmia earum
Nemo unus ciuis tantum eminere debet, ut legibus interrogari non possit
Nihil in speciem fallacius est quam praua Religio
Nullius rei minus diuturna est gratia quam libertatis præsertim apud eos qui male utendo eam corrupturi sunt
Parum est uictis quod victoribus satis est
Graue Imperium Regum, nihil inexploratum quod inuestigari uolu-
it

it efficit
Nihil occulti esse in intestina discordia potest.
Nemo qui sit crudelis uir fortis et animosus esse potest.
In Principibus magis autem aspicitur, et illustrior est Dei potentia
quam priuatis hominibus.
Sic enim comparatum est, ut quod uni prodest alteri fere noceat.
Nullus est Princeps tam prudens qui non erret ac labatur aliquando
Non semper ad generis Nobilitatem sed ad Virtutem potius et in=
genij bonitatem respiciendum est
Reuera nihil aliud est fortuna quam figmentum Poeticum
Pauci expedire sese possunt a periculis et tempestiue illa uitare.
Quo potentior estis qui iniuriam facit, eo grauius dolent ij quibus infertur
Non diuturna est Principum beneuolentia
Imprudenter sane faciunt qui suos Principes in metu continere uolunt.
Dedecus ac detrimentum sunt comites à ueluti pedissequa Superbia
Eum qui nunquam circumuentus est truncum esse dixeris aut stipi=
tem potius quam hominem, propterea quod inter probum et uitio
sum quid intersit diiudicare non potest.
Nemo est hominum qui non fallatur aliquando atq; ex affecti=
bus aliquid agat.
Quæ fiunt a prandio consultationes inter decreta referri non debent
Interest Principi ut eos quos uel metuerit uel a quibus aliquid spe=

raret omni ratione studeat ad se auocare et si repulsam ferat
nihilominus et donis et pollicitationibus instet
Quidquid in prælio intercedit temporis victoriam moratur
Grauior ætas patientius omnia ferre cogit
Facile is carere potest aliorum munificentia. qui Patrem habet a
micum sibi et beneuolum
In solum Deum cadit omnis sapientiæ perfectio
Quo non inducit inuidia et animi superbia
Nulla virtus ad retinendos homines in amore efficacior lenitate
Nisi filia crinem Patri totondit Minois amore capta ~~Plutar~~
Thrax Bisalteorum Rex sex filiis oculos effodit quod milita-
uerant contra Græcos. Plutarchus 240 in Polimnia
Cælestis Venus est earum quæ Parcæ appellantur maxima
Non statim ab initio exitus omnis est manifestus
Non turpe cuiquam suam paupertatem fateri, sed turpe non re ipsa
vitare
Illustrium virorum omnis tellus est sepulchrum, neq; sola corporum
in domestico inscriptio testatur sed etiam in alieno memoria
nullis mandata scriptis magis apud animum cuiusq;, quam apud
sepulcrum extructum perpetuo manet
Solum honoris et veræ gloriæ studium non senescit
Mala quæ diuinitus incidunt necessario, quæ ab hostibus proficiscuntur

forti

fortiter sunt ferenda.

Qui vero maximarum rerum suscipiat invidiam, is recte sibi consulit et gloria in posterum celebranda relinquitur. Odium enim non diu durat sed et praesens splendor

Nam qui in calamitatibus animo nimium affliguntur et re ipsa plurimum resistunt, isti et publice et privatim omnium fere praestantissimi.

Omnes mortales rerum divina ardentius capessere solent

Qui verba rerum Doctores contentiose negat aut amens est, aut privatim ipsius aliquid interest

Omnibus natura insitum est ut et privatim et publice peccent, nec ulla lex est quae hoc prohiberet.

Paupertas quidem audaciam necessitati, opum vero potentia pertinax et superbia violentiam cum perpetua pluris habendi cupiditate coniunctam probet.

Spes et amor ad multa pericula homines impellunt, hic quidem dux, illa vero comes, atq; hic quidem rei agendae rationem excogitans, illa vero fortunae prosperitatem suggerens plurimum nocent.

Quisquis recte deliberet, is contra hostes magis pollet, quam qui temeraria virium ferocitate fretus, in eos fertur et factis aggreditur.

Est autem hoc in hominibus acerbissimum, cum qui nullam sapientiae minime potentem esse.

Bellum quod producitur plerumq; calamitosos exitus habet
Qui se iudicio offert bellum et iniuria facienti prius inferre non licet
Opes magis quam violentæ pecuniarum collationes bella sustinent
Qui nouit neq; perinde dolet, perinde est acsi nunquam cogitasset
Perinde homines damnare solent eum qui per ignauiam deserit
suam gloriam, ac eum odisse qui per confidentiam alienam affectat
Fortuna rerum exitum in sua potestate plerumq; tenet
Quidquid Tyrannis aduersatur id populus nominatur
Metus memoriam excutit, ars uero et sine formidine nihil prodest
Qui virorum recti fuerunt animi eadem pericula pari audacia su-
bire non solent
Quod præter voluntatem fit id uenia dignum est.
Perturbatæ Reipublicæ faciem uide. Thucididis Folio 106 Ver to
Is uere Patriæ amans non qui suam quam iniuste amisit non inuadit, sed
qui eam propter illius desiderium quauis ratione recuperare conatur
Homini ad peccuniam omnia referenti facile Diuina quæstu inferiora sunt
Magnam vim in hominum natura, tum habent multa alia, tum nihil
est lucri cupiditate ad animos cogendos valentius.
Hominum plerumq; in rebus gerendis alacritatem nihil ferè minus
fatum, quam calculos fluuiorum limus obruit
Est uero ita natura comparatam ut homines moleste quam dici pos-
sit ferant, si videant cuncta virtuti non correspondere

Mos

Mos omnium Rex est
Laeua possessio est pernicacia
Mors optatissimum est perfugium aerumnosae vitae, quam Deus dulci gustu aspergens ob id indiuidius facere deprehenditur
Xerxes. Discito animum in hominum habitare curibus.
Nulla est hominibus rei bene gerendae satietas
Magna negotia magnis cum periculis suscipi volunt
Si qua victores pernities opprimat. Cadmaea appellatur
Tres veneres sunt. Caelestis, Popularis, et Apostropha, Cognomina imposuit Harmonia Vraniae purum significans et corporum cupiditate vacuum amorem, Popularis ob venereos congressus, Apostropha vero Numen coeli idest Auersatricis, quo ab ex lege, cupiditate et incestis, stupris hominum genus auertit. Multa enim Harmonia sciebat a barbaris, multa a Graecis turpiter commissa qualia postea de Adonis Matre de Phedra Minois filia, deq; Tereo Thraciae Rege decantata sunt.

Filia praesbyteri, iubet hoc pro lege fieri
Quod bona sint oua, candida longa, noua

Imperitia cum modestia coniuncta vtilior, quam immodestia cum peritia coniuncta
Natura comparatum est ut homo eum contemnat, a quo colitur eum vero admiretur qui ipsi non cedit.

Celeritas et ira bonæ consultationi contraria
Nullus adhuc in periculum venit, qui se ex eo euasurum neq
suum conatum sibi existimans successurum de seipso despe-
rauit.
Qui ducunt grauius peccant quam qui sequuntur
Cupiditate res paucissimæ, prouidentia uero plurimæ feliciter
reguntur
Fieri non potest ut idem simul et pariter suæ voluntatis et for-
tunæ sit arbiter
Ita natura comparatum est ut rerum humanarum vicissitudo huc
illuc omnia transferat.
Noui semper aliquid fata moliuntur et arbitratu suo fortuna æque
valida ac imbecillia neq minus orientia quam occidentia impoten-
ti quadam necessitatis vi agit ac fert.
Caducæ nimirum et fluxæ res humanæ sunt neq quidquam stabile et firmum
Quidam ad Oraculum venit pro impetranda prole
cui tale responsum datum
Exquirens sobolem sero uenisti sed et nunc
Temoni vetulo ualidum prætendito rostrum
Conditio bellorum est anceps et plerumq parua manus magno ani-
mi ardore confligit, sæpe etiam minor manus quæ timet maiorem
propulsauit fortius quod propter contemptionem esset imparata

Gel-

Gelanor dixit Ver ex anno exaruit
Piast: Flos lactis nostri decerptus. in morte Firlei Pal: Send:
Rei bono consilio gestæ plerumq; bonus est exitus
Nulla fortior necessitas est quam imbecillitatis
Intestina seditio tanto deterior est bello, quod concorditer geri:
tur, quanto bellum deterius est pace.
Omnis res properando parit errores
Nulli mortalium est inuidendum si in maximis periculis constitutus
sibi consulat.
Vsu uenire solet ut rerum euentu æque sint fallaces hominum cogitationes
Qui iniuriam accipit, si mora interponitur, ira languidiore persequitur.
Nulla unquam ætate Patrueles cum Patruelibus aut eorum inter se.
Liberi ac omnes deinceps posteri æquo iure Vixisse contigit.
Sancta Patris melior sequitur de Stigia proles
Exstimulant ~~[illegible]~~ Viros multo sæpius fæminas acriores cupiditatum aculei
Felicitati Crasi diffidendum Vide Pausaniæ Arcad. Lib 8 Fol 214.
Carmine 18
Vt non sub æquo pondere pressi Asini
Crudeles Domini quos tergora tollere cogunt
Dimidium frugum quas sua terra parit
Libertate frui licuit tibi Græcia per quem Comparationem Philopomenis
cum Palatino Russiæ vide in Pausania Ariad: Fol 236
Cuius nullo emolumento labor fit. Prouerbium Oeni funiculum torquet
Per alta Virtus it contra fortunam Seneca

Priuatorum simultates, sæpe laborum tædio deponuntur, aut iniuriæ magnis emolumentis compensantur. Regum uero inimicitiæ nunquam nisi morte extinguuntur. Thuan.

Pudor impudentem celat, audacem quies, pietas nefandum, uera fallaces probant, simulantq; molles dura. Thereq apud Senecam

Sæpe etiam instanti læsa repugnauit ouis. Lips.

Matrimonium multis ad maiora nitentibus decus ac robur fuit

Fortiter malum qui patitur, idem post potitur bonum.

Consilia quibus impares sumus fato permittamus. Tiber.

Fere enim ita fit ut in qua gente Vitia increbuere, mores iam Vocentur nec in ueniam modo ueniant, sed laudem.

Legitima potentia, non factione sed Virtute firmâ creditur et contrario auctoritas ut bonis artibus comparatur, ita malis amittitur, maiestasq; Virtute destituta leui momento euanescit. Iouiq

Videri nonnisi Subpicea Sol quoq; nube potest.

Grauior ætas patientius omnia ferre cogit

Quod Musæo illo peplo intexuisti amica et docta nimis acu

Irasci facilis tamen ut placabilis esset.

Spectare tempora, pericula metiri, occasiones agnoscere, eius est qui nihil temere fortunæ committendum existimat. Iouiq

Eia

Eia age, iunge thoros et otia pone iuventa
Sic rerum facies mundiq; renascitur ætas Lipsius.
Auream quisquis mediocritatem
Diligit, tutus, caret obsoleti
Sordibus tecti caret inuidenda Horat.

Sobrius aula.

Frater qui coadiuuatur a fratre tanquam turris firma. Salom:
Casta Matrona duos maritos nescit, ita fidelis seruus duos Dominos.
Saluberrimum est ad continendam militarem fidem, si longis spatiis, discreti exercitus nec Viribus nec Vitiis miscentur. Tac:
Secundæ res acrioribus stimulis animos explorant, quia miseriæ tolerantur felicitate corrumpimur
Fides, libertas, amicitia præcipua humani animi bona
Blanditiæ pessimum ueri affectus uenenum
Suadere Principi quod oporteat, multi laboris
Assentatio erga Principem quemcunq; sine affectu peragitur
Vtilissimus idem ac breuissimus bonarum malarumq; rerum delectus est, cogitare quid aut uolueris, sub alio Principe aut nolueris.
Militaris fauor ut largitione et ambitu male acquiritur, ita per bonas artes haud spernendus.
Quæ fato manent quamuis significata non vitantur
Suspectus semper inuisusq; dominantibus, qui proximus destinatur.

Opportuni magis conatibus transitus rerum, nec cunctatione opus,
ubi perniciosior est quies quam temeritas.
Mors omnibus ex natura æqualis oblivione apud posteros vel gloria distinguatur
Si nocentis innocentisq; idem exitus manet actionis viri est merito perire
Fallitur qui luxuriam specie libertatis imponit
Nemo unquam Imperium flagitio quæsitum bonis artibus exercuit
Scelera impetu bona consilia mora valescunt.
Intutum quod indecorum et si cadere necesse est occurrendum discrimini
Nullus cunctationi locus est in eo consilio quod non potest laudari, nisi peractum.
Tricesimum annum ætatis explebat famâ meliore quam fortunâ
Insita mortalibus natura propere sequi quæ piget inhoare.
Minore discrimine sumitur Princeps quam quæritur
Nihil in discordiis civilibus festinatione tutius, ubi facto magis quam consilio opus est.
Exitiosum adversus veteranos prælium
Invenit etiam æmulos infelix nequitia, quid si floreat vigeatq;
Diutius durant exempla quam mores
Optimus est post malum Principem dies primus.
In pace suspecta tutius bellum
Fratrum amor — Amici tempore fortuna cupidinibus aliquando, aut erroribus immi
nuuntur, transferuntur, desinunt, suus cuiq; sanguis indiscretus
Ne fratribus quidem mansura concordia ni Pater exemplum præbuerit
Sulla.

Sublata spe veniae pertinacia accenditur
Etiam fera animalia si clausa teneas Virtutis obliviscuntur
Haud facile libertas et Domini miscentur
Novum Imperium inhoantibus utilis clementiae fama
Omnes terras fortibus Viris natura aperuit
Sumitur bellum etiam ab ignavis Strenuissimi cuiusq; periculo geritur
Sapientissimus quisq; reverentia fideq; iuniores periculo ac metu continentur
Neq; quies Gentium sine armis, neq; arma sine Stipendiis, neq; stipendia sine tributis haberi queunt.
Vitia erunt donec homines
Nemo adeo in arma promptus ut non idem praetium quietis quam periculi malit.
Mansura discordia ni semina belli distinguantur.
Natura infirmitatis humanae tardiora sunt remedia quam mala.
Subit etiam ipsius inertiae dulcedo et invisa primo desidia postremo amatur.
Non minus periculum ex magna fama quam ex mala.
In bona uxore tanto maior laus, quanto in mala plus culpae est.
Haud semper errat fama, aliquando et eligit.
Dum singuli pugnant universi vincuntur
Aequa discordia praepositis, aeq; concordia subiectis exitiosa
Parum proficitur armis, si iniuriae sequuntur
Parvis peccatis venia magnis severitas commodanda
Honestius offendere quam odisse.

Iniquissima hæc bellorum conditio, prospera omnes sibi vindicant, adversa uni imputantur.

Metus et terror est infirma vinculla charitatis, quæ ubi removeris qui timere desierint odisse incipient.

Honesta mors turpi vita potior et incolumitas ac decus eodem loco sita sunt

Qui deiectos à fortuna ferocius neglecta, miseratione insectantur quiq; adversis calamitatibus et miseriis obrutus iram et crudelitatem retinet, hic utriq; suæ conditionis primum oblitus imbecillitati humanæ vim adferre videtur.

Iam cinis est et de tam magno restat Achille.
Nescio quid, parvum quod non bene compleat urnam.

Munera subvertunt verba iustorum

Peonia nigra coercendis Dæmoniis aptissima. Vide Be vit humil.

Non satis est Principi si privatis commodis studeat, nisi et subditis sibi populis prosit et æquabili iuris inter suos dispensatione omnium benevolentiam demereatur. Nam bona et mala Principis ad populum pertinent

Iustitiâ Reges a Tyrannis distinguuntur, nam potentia pars in utriq; ratio est.

Fortuna innocentem sæpe deserit spes autem bona nunquam

Sub tua purpurei veniunt vestigia Reges
Deposito luxu, turba cum plebe mixti
Omnia mors æquat.

Dux

Dux Mommorantinus Galliæ Connestablius septem Vulneribus Ductore Copiarum Stuarto Scoto confectus occubuit An.to Completo 80 tz. Nbris Ergo periit. Ei tale Epitaphium obtigit.

Octo qui decies peregit annos
Octo prælia qui ententa gessit
Octo uulneribus est interemptus
Septem dicitis esse uos, nec octo
Octauum sibi fecit intus ipse
Cæsum se Patria dolens inultâ

Quandoq uictis redit in præcordia Virtus
Veneficia depelli thami ramo ad ualuas et fenestras posito ut fama celebre Vide lib: 4. Cap: 100. Confirmat Bionis exemplum sed Ludari additis foliis. Beverlingus.
Noua uermina necantur si menstrua mulier agros circumierit, siq Menstruo cruore domus alicuius postes inungantur, dæmoniacis artibus aditum præcludit
Rostrum labij exsiccum si fuerit pellit fascinia. Item adeps. Si postes obducantur Vittis antequam Sponsus ad Sponsam Veniat suffert ansam turbandi nuptos aut nigro catuli cruore tingantur interiora Domus uel fel suspendere tignis
Adamas. Noctis lemures et somnia uana repellit
Homo homini est Dæmon, homo homini Deus.

Lutherus et Calvinus in XL Capitibus a Pontifice, dissentit, in 38, convenit

Segestes Arminij Filiam rapuit gener invisus inimici soceri.

Quaeq; apud concordes vincula charitatis, incitamenta irarum apud infensos erant: Tacitus

Barbaris quanto quis audacia promptus, tanto magis fidus rebusq; motis potior habetur

Proditores etiam ijs quos anteponunt invisi sunt.

Nihil relictum Imperatoribus ubi fœmina manipulos intervisat, Signa adeat largitionem tentet.

Elata generosaq; ingenia certam fidem præstant nec ab æquitate discedunt ac si contempseris facilè coniurant.

Facundiam Violentia ne præcipitet. Tiber: dixit Fulvinio

Quis magis optato queat esse beatior ævo
Quam qui mente procul purâ sensuq; probando
Non avidas agnovit opes non tristia bella
Nec funesta timet validè certamina classis
Non Spoliis dum Sancta donis fulgentibus ornat
Templa, vel evectus finem transcendit habendi.
Adversum sævis ultro caput hostibus offert.

Non hoc præcipuum amicorum munus est, prosequi defunctum ignavo quæstu sed quæ voluerit meminisse, quæ mandaverit exequi. Pat:

Plerumq; innocentes recenti invidiæ impares

Displicent Regnantibus civilia filiorum ingenia

Apud

Apud Romanos grauibus Decretis Senatûs libido fœminarum coercebatur cautumq; ne questum corpore faceret, cuius auus, aut pater, aut maritus Eques Romanus fuisset; nam Vistilia Prætoria genita familia, licentiam stupri apud ædiles uulgauerat, more inter ueteres recepto, qui satis pœnarum aduersum impudicas in ipsa professione flagitii credebant. Exactum et a Titidio Labeone Vistiliæ marito. Cur in uxore delicti manifesta ultionem Legis omisisset, Quid respondent Vide Tacit. Cap. 85

In locum Ouiæ Virginis Vestalis quæ quinquaginta Septem annis Sacris præerat, offerebant filias Fonteius Agrippa et Domitius Pollio. prælata est Polionis filia non ob aliud quam quod Mater eius in eodem coniugio manebat.

Pauidis consilia in incerto sunt.

Corde regitur plebs dum charitate nutritur. S. Ambros.

Scelera impetu, bona consilia mora Valescunt. Alcidæmon

Constantinus magnus pingebat in gladio fulmina

Præcipuum Annalium munus reor, ne Virtutes sileantur utq; prauis dictis factisq; exposteritate et infamia metus sit. Tacit.

Leges delicta puniunt

Ideo Leges infacta constituuntur quia futura in incerto sunt

Facilius est carpere uirtutem aliorum, quam propria operari. Pia Secl.

Non uis esse iracundus non sis curiosus.

Tres infelices in lege leguntur, qui scit et non docet, qui docet et non facit qui nescit et non interrogat

Magistratus officium est erga rebellantes audacia, erga subiectos beneuolentia uti.

Ut ascensus arenosus in pedibus veterani, ita mulier linguata homini quieto. Solon.

Qui regnare volunt multis dormire sagaci
Multaq consilio dissimulare solent Froder

Sapientissimi artis suae professores sunt, a quibus et propria studia verecunde et aliena callide aestimantur. Thuan.

Nulla est tanta humilitas quae dulcedine gloriae non tangatur.

Is felix esse iudicatur cui et accipere lucem prospere et reddere placide contigit.

Quid attinet inerti mora gaudere, si magis vitam exigis quam approbas

Ultra mortalem esset felicitatem eundem et valentissimum esse et sapientissimum

Valet ima summis mutare, et insignem attenuat Deus obscura promens

Annorum multitudo sapientiam docere dicitur

Quibuslibet necessitas quae dat malis, tempus medetur et tibi medebitur

Existimandus ille praestantissimus, iniurias ferre qui novit plurimas

In Principio Rebellionis in Belgio. Cudebatur Numisma cum Simbolo

Fidelis Regi adusq peram. Piasecki

Certum bellum infidae paci praeferendum.

In Principe praecipue requiritur ut Rpblicam norit ne protinus eius statum ad aliae sibi congenitae et cognitae normam immutet.

Poenae altius insidere solent animis, et dum paucos reprimunt plures irritant laesiq socios facile comparant ad vindictis iurgia exercenda

Gesta praeterita sunt magistra futurorum

Austerior quidem, sed ea austeritate qua et Septimus Severus Imperator

rator Romanis malum necessarium. Dicterius
Ingenuum decet sponte profiteri
In arte gubernatoria Princeps non potest sua Scientia cuncta complecti. Tacitus
Tritum Poetae. Laudatissimus est iste qui cuncta uidebit, sed laudandus est is qui paret recta monenti.
Qui recta consilia sequi non uult pereat cum suis rationibus
Nulla meliora sunt consilia, quam quae ignorauerit aduersarius antequam fuerint
Facies hominis facies Leonis.
Nimia familiaritas seruorum est conspiratio ~~erga~~ aduersus Dominum
Dextera praecipue capit indulgentia mentes
Asperitas, odium saeuaq; bella mouet.
Religione uita constat, et omnes Religione mouentur ac Deos Patriosquos à Maioribus acceperunt, colendos sibi diligenter et retinendos arbitrantur
Nemo prouocare audebit aut facere iniuriam ei Regi, quem intelligit expeditum et promptum ad uindicandum. Lampridius
Qui frumentum et necessarium commeatum non praeparat uincitur sine ferro Vegenius Elogio
Contentione nihil aliud quam odium quaeritur.
Fortuna raro inconstantiae et temeritati non sociata
Virtute quam pecunia res Romana melius stetit
Est priuatis cogitationibus regressus: et prout uelint, plus minusq; sumi de fortuna. Imperium cupientibus nihil medium inter summa aut praecipitia

Cadunt in irritum labores, si præmia periculorum soli assequantur, qui periculis non affuerint.

Initia bellorum Ciuilium fortunæ permittenda

Victoria consiliis et ratione perficitur

Proclivior est iniuriæ quam beneficio vicem exsoluere, quia gratiæ oneri ultio in quæstu habetur.

Sorte et Vrna mores non discernuntur

Satis clarus est apud timentem quisquis timetur

Facilius est universos impelli quam singulos vitare

Nunquam satis fida potentia ubi nimia est.

Tanto acrior apud maiores, sicut virtutibus gloria, ita flagitiis pœnitentia fuit

Nullum maius boni Imperij instrumentum quam boni amici

Vlteriora mirari, præsentia sequi, bonos Imperatores voto expetere, qualescunq; tolerare necesse est.

Quomodo pessimis Imperatoribus, sine fine dominationes, ita quamuis egregiis modus libertatis placet.

Prouinciarum sanguine Prouinciæ vincuntur.

Libertatem natura etiam multis animalibus dedit, sed Virtus proprium hominis bonum. Deus fortioribus adest.

Velocitas iuxta formidinem, cunctatio propior constantiæ est

Inter impotentes et Validos falso quiescis

Amare et sapere vix Deo conceditur. Ex Theat: Pol:

Ad pœnitendum properat qui cito iudicat.

Segnius irritant homines demissa per aurem
Quam quæ sunt oculis subiecta fidelibus Horat:

Etiam si tuto potes donabis, si minus temperabis. Sall:

Magnes amoris amor

Quisquis vitam suam contempsit, tua Dominus est.

Magnam potentiam non odit expers sed odit expertus.

Omne finitur per ablatum finiti, tandem finitur. Arist:

Venus ex duabus rebus componitur, quorum prima apud Græcos significat sine, altera mentem, quasi vellet innuere Venerem sine mente. Pl:

Magnam fortunam magna etiam sequuntur incommoda. Merli:

Nescit parere elata potentia

Nil tam utile Reipla quam brevem potestatem reddere, ubi magna.

Omne ignotum pro magnifico est.

Herod: Lib: 3. scribit quod Cambises Rex fecerit filiu in locum Patris substituendo pro tribunali

Sit tibi lucerna pellis sedesq Paterna
At manibus referes munus, ab aure preces.

Non tam facile parricidium potest excusari quam fieri.

In corruptissima Republ plurimæ leges

Apud Athenienses erat literarium, bos in lingua; moneta erat in qua bovis pictura erat.

Omnia Regna, civitates, Nationes, usq eo prosperum habuere Impe-

rium, dum apud eos uera consilia Valuerunt, at ubi gratia timor, uoluptas ea corrupere breui temporis interuallo diminutæ opes, deinde Sublatum Imperium, postremo iugum Seruitutis impositum. Sen:

Immodica aut nunquam aut difficulter regi possunt, nec diu durare potest quod regi non potest.

Non tibi quod libeat sed quod fecisse decebit
Occurrat mentemq; domet respectus honesti.

Aristoteles Calistheni dixit garrulo nimis

Talia nate loquens haud multo tempore Viues.

Prudentia humanæ Vitæ lux et Dux

Non bene cum Socijs Regna uenusq; manent.
Non patitur Regnum Socios neq; læda iugalis Ouid
Hæc duo nec Plecadæ iungere posset amor

Tunc consummata est infelicitas, ubi turpia non solum delectant sed etiam placent et desinet esse remedio locus, ubi quæ fuerant Vitia mores fiunt. Sen Epis 39

Regni cupiditas nescit iura pietatis

Annibali dum transiret Alpes adscriptum a Propertio, potest Ipsmo Regi Casimiro proficiscenti ultra Borysthenem.

Magnum iter ascendo sed dat mihi gloria Vires
Non iuuat ex facili lecta Corona iugo.

Fine

Fine coli modico forma uirilis amat
Leuiter ex merito quidquid patiare ferendum est
Quæ uenit indigne pœna dolenda uenit Ouid:

Nulla reparabilis arte
Læsa pudicitia est deperit illa semel.

Ad garrulum monitorium Propertij.

Quærit aquas in aquis et poma fugantia captat
Tantalus hoc ipsi garrula lingua dedit.
Disce meo exemplo formosis posse placere
Est Virtus placitis abstinuisse bonis Ouid
Promittas facito quid enim promittere lædit
Pollicitis diues quilibet esse potest.
Linguaq nec rigeat careat rubigine dentes
Nec uagus in laxo pes tibi pelle natet.

Ampliat ætatis spatium sibi Vir bonus hoc est
Vitere bis posse uita priore frui.
Ardua hæc res est opibus non tradere mores
Et cum tot Cræsos Viceris esse Numam
Rebus in angustis facile est contemnere Vitam
Fortiter ille facit qui miser esse potest.

Cernitur amicus amore, more, ore et re.
Insita mortalibus natura recentem aliorum felicitatem ægris oculis introspicit modumq fortunæ a nullis magis exigit quam quos in æquo uihet.

Impossibile est egentem bene operari. Arist:
Sauit neglecta Virtus et magnum aculeum habet contumelia quem bo:
ni Viri difficile ferunt.
Pascitur in uiuis liuor post fata quiescit
Tunc suus ex merito quemq; tuetur honor
Vnquam satis fida potentia ubi nimia est.
Vidua est uxor Virtus sine patientia
Suo decori et funeri superstes amentia. Sen:
Inuidiæ plerumq; patent, quæ uertice toto
Excessere solum, solio Iouis addita.
Terri uiolenta potestas confundit ius omne manu.
Improuidæ defectionis comes fit pœnitentia
Iusta iuste petenda neminem non eadem uoliturum
Ad prima quisquis uulnera non gemit
Solo peregit bella silentio Sarbieu:
Priuata odia publicis utilitatibus remittenda
Sciant Regibus late dominantibus non desituras bello prælianti um ma:
nus nec defutura præmia bellatoribus. Prazmo:
Pharsalica Lucani tuba, fœderato Cæsariani militis receptui canens
Vadite meq; meis relinquite fatis
Inuenient hæc arma manus, uobisq; repulsis
Tot reddet fortuna Viros quot tela uocabunt.
Reddit Dux rationem cladis non reddet Victoriæ
Abstinentem habere dextram laus Duci nec ultima est.
Maximum tellum Imperatori in bello est auctoritas

Diligi.

Diligi nequit Dux parcus, quisq; quaerit prodigum
Antiqui est Ducis tractare non ferrum modo, ast Stylum.
Quam magni oculorum sunt dolores. Persid:
Qui veneno absumpti sunt eorum cor comburi non potest atq; eorum
qui cordiaco morbo interierint. Probat: experien
Faemina omnia voluptate metiuntur
A Sclepiades Philo: interrogatus. Quid incommodi ei caecitas attulisset?
respondit ut puero uno ambulem comitatior.
Caelibes quasi Caelites et caelestes quod onere gravissimo vacent nuptiarum.
Ut mortem citius venire credas.
Scito iam capitis periisse partem in Calvum
Gladius quidem secat, sed calumnia separat amicos. Democrit:
Princeps qui delatores non castigat irritat.
Furem allatravi parcens taciturnus amanti
Sic Dominis placui sic Dominae placui Epitaphium Cani
Mulier venustissima, si capillitio nudetur, licet illa caelo deiecta,
mari edita, fluctibus educata, licet inquam Venus ipsa fuerit, li-
cet omni gratiarum choro stipata et toto Cupidinum populo comita-
ta et baltheo suo cincta, cinamona fragrans et balsamo rorans
si calva processerit placere non poterit, nec Vulcano quidem suo.
Virtus magnam concilat vel apud hostes reverentiam, afflictis igna-
via etiam faustis rebus prorsus contempta. Paulus Emilius.
Omne tulit punctum qui miscuit utile dulci
Blanda Patrum segnes facit indulgentia mentes.

Diogenes Formosa scortha mulsum Lethiferum nominabat
Paula Romana. Terram Sanctam peragrans cum Zoram uenisset
recordabatur Spelunca Lot. et uersa in lacrymas, Virgines socias ad-
monebat cauendum esse uinum in quo est luxuria, cuius opus Moabitæ
sunt et Ammonitæ
Diana mares omnes auersabatur, quia uiderat quæ passa erat Mater
cum illi patienti obstetricata esset. Impetrauitq; a Iove perpetuam
Virginitatem.
Puer formosus erat Charoni Chalcidonio quodq; bene eum tractabat, cum
uero Alexander eum inter potandum apud Craterum laudasset, iussit
Craterus puero ut Alexandrum oscularetur. Nequaquam inquit. Non
enim tantum mihi dabit lætitiæ quantum tibi mærens: Scribit in Hist. Ca-
rinthij
Malum est mulierem uidere, peius alloqui pessimum tangere
Satius est abicere arma quam mori. Archilog Poeta et ideo expulsus Lacedæmon.
Frigescente corpore facile et pia frigebit Venus.
Hædera complexu suo enecat arbores, quod idem amantibus faciunt =
lasciuæ puellæ.
Amare mera seruitus est. Erasmus in Adag.
Mulieres adeuntur minore emolumento quam periculo.
Prima ac præcipua uerecundia manto debetur.
Dos est magna Parentum Virtus et metuens alterius thori certo fœdere castra
Virgo Sparthana inops. Quam sponso dotem adferet interrogata. Pa-
triam inquit castitatem
Prima Gorgophone Persei filia secundo nupsit

Felix

Felix ac pudica Matrona non nubit nisi semel. Dix. Martia Cat. Tib.
Amor ex aequalitate prouenit
Aduersum Cretensem Cretisa, aduersus mendacem mendacijs utere. Homer.
Atheniensis Alexandro Diuinos honores decernere recusantes. Domocles
monuit. Videte ne dum caelum custoditis, terram amittatis
Nemo aut iustius quam grauis uir, aut prudentius quam doctus imperat.
Nihil adeo graue quod non aequanimiter tolleretur, si Christi passio
ad mentem reuocetur. Gregor. in Epis.
Leges sunt Rerumpublicarum Vincula
Tota hominis uita nil nisi morbus perpetuus. S. Aug.
Ad bellum duo requiruntur fortitudo et constantia, ad pacem Philoso-
phia ad utrumq; temperantia et iustitia. Arist.

Circumstantiae recensitiua

Aggrauat ordo, locus, persona, scientia, tempus,
Ostas conditio numerus, mora, copia, causa
Est modus in culpa status altus, mora pusilla.

Plautina Virgo Persarum Actorum 4 Dixit

Oppidum. Si Incolae sint bene morati pulchre munitum arbitror. Perfi-
dia et peculatus ex Vrbe et auaritia si exulat, quarta Inuidia,
Quinta ambitio, sexta obtrectatio, septima periurium, Octaua in-
dulgentia, nona iniuria. Decimum quod pessimum aggressu scelus
Hac nisi aberunt, centuplex murus rebus seruandis parum est.

Arcesilas Scytha, Cum hospites quosdam una cum amicis exciperet conuiuio, cœna quidem apposita est, sed deerat panis, Videlicet pueris, oblitis emere. Hic ille ridens. Quam inquit res est apta conuiuiis apparandis esse sapientem, sentiens Philosophos in rebus uulgaribus minus sapientes quam Idiotas.

Laertius l: 4 c: 6. Non irascendo dixisse ait. Vt est facilis conuiua sapiens

Pulchrum est Reges uincere, sed multo pulchrius propriis affectibus moderari.

Amantis anima in alieno uiuit corpore.

Parum illustris est qui præter imagines et cognomen nihil habet nobilitatis, pulcherrimum autem Nobilitatis genus est, quam sibiquisq; propriis uirtutibus conciliat. Plutar: in Apo:

Nemo alienis factis dehonestatur, sed suis quisq; moribus æstimandus est Vnde Philipon Magarensis habebat filiam parum secundæ famæ. Cuidam igitur dicenti, dedecorat te filia. Nihilo magis inquit quam ego illam dedecoro.

Quidam Voconio occurrens secum ducenti tres filias insigniter deformes puellas acclamauit. Inuito Appolline seminauit liberos.

Juuenalis Te nunc delicias extra communia censes
Ponendum quia tu gallinæ filius albæ
Nos uiles pulli nati infelicibus ouis

Libertate nihil melius aut præstantius uel conceptis Votis expeti potest. Ambr in Hexamaro

Risu inepto res ineptior nulla est.

Præs:

Præstantius est mori cum honore quam uiuere cum pudore.

Res Deus nostras celeri citatas
Turbine uersat Seneca Thyest.

Degeneres animos timor arguit

Sapiens quidam dum de modo et forma discendi interrogaretur. Mens. Equit humilis, studium quærendi, vita quieta, scrutinium tacitum paupertas, terra remota, hæc reserare solent multis, obscura legendo unde Dictum est

Mores ornant Scientiam et illaudabilis est Scientia, quam Vita maculat impudica

Dies Ægiptiaci sunt ægri et mali ab euentu et periculosi in morbis

1 et 7: Januarij

Prima dies mensis et Septima truncat ut ensis

3 et 4: Febrij.

Quarta Subit mortem, prosternit tertia fortem.

1 et 4: Martij

Martis prima necat, cuius sub cuspide quarta est.

10 et 11: Aprilis

Denus et undenus mortis est uulnere plenus

3 et 7 Mai

Tertius in Maio lupus est et Septimus anguis

10 et 15 Junij

Denus pallescit, quindenus fœdera nescit

10 et 13 July

Terdecimus July mactat denus labefactat

1 et 2 Augsti

Prelia cessabunt

Prima necat fortem, sternitq secunda cohortem.

3 et 10 7bris

Tertia Septembris cum dena, fit male membris

3 et 10 8bris

Prelia cessabunt pax sine lite

Tertius est gladius et denus vulnere plectit

3 et 5 Novembris

Prelia cessabunt

Scorpius est quintus et tertius est nece cinctus

4 et 10 Decembris

Septimus est sanguis virosus denus ut anguis

Quod tu non nosti, fortassis novit asellus. Chrisippus in prover:

Ab omnibus libere disce quod tu nesces, quia humilitas commune tibi facere potest quod natura proprium cuiq fecit,

Sapientior omnibus eris, si ab omnibus discere volueris, qui ab omnibus accipiunt, omnibus ditiores sunt.

Infirmitas gravis sobriam facit animam. Ecclesias:

Nemo magno scelere ab initio turbat statim, sed maiorum curam conculcant qui soluti sunt in parvis

Meum et tuum omnis discordiae seminarium

Si duo e nostris tollas pronomina rebus

Prelia cessarent pax sine lite foret

Arist. fontem seditionum dicit, Maiorum nobilitatem et divitiarum abundant

Morbi quidem veteres et diu aucti, nisi per dura et aspera coercentur. Tacitus
Pacis negotia speciosius per otia transigenda
Profecto fallitur quisquis terminos immensæ gloriæ, motitur spatio quod transitur
Vna simplexq; bene merentium et fortiter morientium conditio est.
Parum tuta est Magestas sine armis
Securitas mutua securitate pascenda est, armis enim irritantur arma. Tac:
Metus et pauor odiosa iis nomina qui se peccasse meminerint
Sæcula et anni non officiunt virtuti.
Virtus non contingit somniantibus, Discenda est, cuius hoc prætium est nequaquam prætio capi posse. Stoicus
Recurrit enim ad similem suorum imaginem præstantissima quæq; indoles moribus non vultu referendam, et ad Maiorem gloriæ imitationem veluti quidam ad solem flores arcano rapiuntur ingenio
Maximum est munimentum, munimento non egere
Multum ab humana deflexit consuetudine
Quisquis ambitiosæ appetentiæ parsimoniam indixit.
Diuinitatis ingenium est sua se inuoluere magnitudine
Nullum sine venia placuit ingenium. Sen:
Charitas non expectat preces egentis, sed ubi necessitatem videt ante preces præuolat
Nimia parsimonia virtus enanescit
Modus enim est pulcherrima Virtus
Nimiæ licentiæ seruitus comes

De mane carpe viator iter. Cato
Locus tempus persona faciunt peccatum.
Vniversitas Regni maior est Rege. Arist.
Elephas natitat humilis agnus peditat
Pudicitia, iustitia, pietas sunt fundamenta rerumpublicarum
Opus iustitiae pax, opus pacis tranquillitas et securitas in saeculum
Malach: Pro: Labia Sacerdotis custodiunt scientiam et legem de ore eius requirunt
Imperia eisdem artibus retinentur quibus parantur. Effusa est contentio Supernos
Respublica est caetus commonis communione iuris et Societate utilitatis coniunctus.
Est profecto magnum Dei beneficium agnoscere quod vitiosum est.
ac mentem ad meliora convertere. Cominaeq

Si qua mei tamen est in te cura relicti
Incipi pollicitis addere facta tuis.
Scilicet omne sacrum mors importuna profanat
Omnibus obscuras inicit illa manus.
Cum rapiunt mala fata bonos, (ignoscite fasso)
Sollicitor nullos esse putare Deos.
Vive pius moriere tamen cole sacra colentem
Mors tamen a templis in sua busta trahit
Nec languere diu patitur dolor. Ovidius
Vive sine invidia mollesq; inglorius annos
Exige amicitias et tibi iunge pares

quantumq

— — — quantumq; potes prælustria uita
Sæuum prælustri fulmen ab arce uenit
Crede mihi bene qui latuit, bene uixit et intra
Fortunam debet quisq; manere suam.
Formidam nimium sublimia semper.
Occulte si quis amauit amet.
Exorant magnos Carmina sæpe Deos.
Nil prodest quod non lædere possit idem.
Omnia peruersas possunt corrumpere mentes
Et pius est Patriæ facta referre labor.
Quodq; parum nouit nemo docere potest.
Non Vacat exiguis rebus adesse Joui.
Nil ego peccaui tua te bona cognita prodent
Si quod es appares, culpa soluta mea est.
Res est publica Cæsar
Et de communi pars quoq; nostra bono est.
Carmina lætum
Sunt opus et pacem mentis habere uolunt.
Pro quibus affirmat fore se memoremq; piumq;
Siue diem Videat siue tegatur humo
Ingenium longa rubigine læsum
Torpet et est multo quam fuit ante minus.
Contudit ingenium patientia longa malorum.

Non parvas animo dat gloria vires
Et fœcunda facit pectora laudis amor.
Piger ad pœnas Princeps ad præmia velox
Quiq; dolet quoties cogitur esse ferox
Qui vincit semper victis ut parcere possit
Clausit et æterna civica bella manu.
Perstat enim fortuna tenax votisq; malignum
Opponit nostris insidiosa pedem.
Dij tibi dent annos, a te nam cætera sumes
Sint modo virtuti tempora longa tuæ.
Sed qui quam potuit dat maxima, gratus abunde est
Et finem pietas contigit illa suum.
Carmine fit vixax virtus expersq; sepulchri
Notitiam seræ posteritatis habet.
Scripta ferunt annos.
Non turpe marito
Aspera pro charo bella tulisse thoro.
Instant officio nomina bina tuo
Flere licet certe flendo diffundimus iram.
Est aliqua ingrato meritum exprobrare voluptas
Quis celaverit ignem?
Lumine qui semper proditur ipse suo.
Tarda solet magnis rebus inesse fides.

Fama

Fama quoq; est oneri nam quo constantius ore
Laudamur uestro, iustius ille timet Helena
Sed nunquam dederis spatiosum tempus in iram
Sæpe simultates ira morata facit
Turpe reos empta miseros defendere linguâ
Quod facias magnas turpe tribunal opes.
Nec tamen indignum est a diuite præmia posci
Quis minor est autem quam tacuisse labor
Odi nec possum cupiens non esse quod odi
Heu quam quod studens ponere ferre graue est.
O Equo animo pœnam qui meruere ferunt.
Infelix tota quicunq; quiescere nocte
Iustinet et somnos præmia magna uocat
Ingenium mala sæpe mouent.
Perfer et obdura dolor tibi proderit olim
Sæpe tulit lassis succus amarus opem.
Cæsaribus uirtus contigit ante diem.
— — — Neq; enim lex iustior ulla
Quam necis artifices arte perire sua.
Alphonsus Aragonum Rex interrogatus quos è ciuibus haberet charissimos. Qui magis inquit pro me metuunt quam me
Leges Ciuitatis anima.
Oratio quo magis ad splendorem et ornatum accidit, eò a Veritate recedit longius. Plato in Anthioch

Peccunia prudentem nemo corrumpere potest dicendo potest

Marsilius Ficinus lib: 1mo Epistola ad Petrum.

Boni Civis prima laus est parere rectoribus, contra nihil cive tetrius, nihil perniciosius est qui superbiam, proteruitatemq; illis opponat. Hinc seditionum semina, labesq; Rpblicarum, ex Magistratuum enim contemptu legum oritur despicatio.

Mensa ab Oratione sumens initium, et in oratione desinens, nunquam deficit sed fonte largius adfert bona.

Discretio est genitrix, custos moderatrixq; uirtutum B Thomas

Virtus indiscreta pro uitio deputatur. Isidor:

Discretio est in iudicandis rerum causis prouida et humanarum mentium ratione moderatrix.

Regenes Parinacarum Dux suasit. Anguem hyeme esse necandum cum non potest caudam mouere ne solis calore refectus, molestiam laboremq; per aestum creet

Critici dies a medicis uocantur 14 20 27.

Dunstanus Cantueriensis Archiepiscopus, cum propter Pentecostes Solennitatem, poenam triium uirorum. (qui monetae corruptores erant) dilatam audiret Missarum solennia peragere noluit quam debitam sustinuissent poenam. Quibus punitis Dunstanus lota facie ad altare conscendit dicens. Nunc confido quia sacrificium de manu mea suscipiet Omnipotens, ac dum Missam celebrat, Columba in capite eius ressedit

Multo magis homines mouent, quae fieri uident quam quae audiunt. Vincentius L4.

Meli:

Sapien. Melior est buccella sicca cum gaudio, quam Domus plena Victimis=
cum iurgio.

Regnabit sanguine multo
Ad Regnum quisquis venit ab exilio

Cupiditas ex homine cupido nunquam tollitur
Radix omnium malorum est cupiditas.

Venator sequitur fugientia capta relinquit
Semper, et inventis ulteriora petit. Ovid.

Difficile factu est gloriam virtute superare et ab his diligi quos praecedas. Plut.
Phidias Heleonem Venerem ita finxit ut testudinem calcaret, tacite
significans uxoribus domi manendum esse silendumq;

Idem narrat Aegyptiis hunc fuisse morem, ut nuptae Sandaltis non uterentur ne=
videlicet domo unquam prodirent.

Epictetus hominem tribus modis considerandum esse suadebat, nempe
aut praestantiorem nobis, aut inferiorem, aut aequalem. Praestantiori
auscultari et obtemperare convenit, Minori modeste persuadere
aequali autem consentire et hoc modo nunquam in contentione incides.
Ita est ingenium hominum ad aliena vitia perspicax ad sua caecum.
Parentum est obiurgare filios sed intra domesticos parietes. Plutar.
Malis displicere laudari est, nec ullam authoritatem habet, ubi qui
damnatus est damnat

Numerus in Conviviis optimus septem. unde.

Septem convivium, novem convitium.

Convivium tribus constare debet 1. Lectis viris, 2 lecto loco, 3 lecto
tempore

Odi memorem compotorem. Martial.

Cibi arte non pretio, fercula nidore non pondere æstimantur

Corrigere at res est tanto ardua quanto.

Magnus Aristarcho maior Homerus erat. Ouid

Nil adeo magnum neq tam mirabile quidquam

Quod non paulatim minuant mirarier omnes Lucretius

Persæ dicebant duo peccata esse inter homines turpia, quorum primum est debitorem esse, alteram mentiri.

Plutarchus pedem et manum si computruerit dicebat esse abiciendum, ita Domum et famulitium subiiciebat abiciendum esse, ut ab ære alieno liberemur.

Stultus est debitor qui gaudens pecunias accipit et tempus quo reddere debet non attendit. S. Gregor: in Moral:

Sinodus Moguntina de Decimis Timendum est ut quisquis Deo debitum suum abstrahit, ne forte Deus propter peccatum suum abstrahat ei necessaria sua.

Curia dat curas, non sit tibi curia, cura

Curarum ergo expers esse uis, a Curia abstine.

Ad aulas accedendum uelut ad ignem, nec prope ne uraris, nec remotius ne affligaris

Nimia subtilitas multum mali facit inimicaq uirtuti

Euclides interrogatus quam rem Dy potissimum detestarentur. Curiositatem respondit

Adolescentiores Viduas monet Apostolus esse deuitandas, frequenter uero uagas, otiosas, et curiosas arguit et uitare monet, quæ discunt

Domos

domos circumire, et vagabunde discurrere et se ostendere ac Vendere, et loquuntur quæ illicita sunt, et cum luxuriatæ fuerint, nubere volunt. Timot: 5to.

Qui Scrutator est Maiestatis opprimetur a gloria. Salomon

Diabolus tribus vitiis maxime humanum genus tentat. Luxuria. Malitia, Superbia. In eis igitur quos excitat ad luxuriam, iumentum est, ad nocendi malitiam. Draco est, ad Superbiam auis est. Gregor Lib 3 moralium

Sæpenumerò prospera sunt homini quæ videntur aduersa et quod damnum putatur ingens, lucrum est maximum.

Metus et violentia adamantina Vincula. Dionisius prior Hæc

Falso libertatis vocabulum obtenditur ab iis, qui priuatim degeneres in publicum exitiosi, nil spei nisi per discordias habeant

Proditores etiam iis quos anteponunt inuisi sunt

Ea conditio est imperandi ut non aliter ratio constet, quam si uni reddatur

Arduum et subiectum fortunæ regendi cuncta onus.

Plures facilius munia RP. sociatis laboribus exequuntur

Punctis in genus gliscit authoritas

Falsus in amore odia non fingit

Populi Imperium iuxta libertatem, paucorum dominatio Regiæ libidini propior

Paupertas præcipuum malorum malum.

Sæpe honestas rerum causas, ni iudicium adhibeas pernitiosi exitus sequuntur

Nulla bella impetu valida per tædas ac moras euanescunt.

Parendo potius quam Imperia Ducum suscitando res militares continentur.

Publicæ priuatæq; opes et immensa pecunia inter ciuiles discordias ferro ualidior
Improbi tum maxime fidem obligant, cum maxime uiolant.
Amat litteratos omni litteraturæ genere instructissimus.
Habet memoriæ fastos et carmen
Quisquis fastis et carmine digna gerit. Claud
Sæcula ac personæ intereunt, euenta causæq; recurrunt
Bonæ magnorum mentes, ipsis Familiarum tesseris ad familiaris iura amicitiæ citantur
Male uerum examinat omnis corruptus Iudex
nil sine magno
Vita labore dedit mortalibus.
Ieiunus stomachus raro uulgaria temnit.
Ducis ingenium
Aduersæ nudare solent celare secundæ.
Irriguo nil est elutius horto.
Format enim natura prius non intus ad omnem
Fortunarum habitum.
Acutum et subtile malum ambitio
Vix audiuntur Oratorum fulmina, inter tonitrua machinarum
Maxima pars Vatum Pater et iuuenes Patre ut decipimur specie recti.
Qui priuatim rem feliciter gerit, si Patria euertatur, ipse quoq; nihil ominus cum ea perit.

Nulla

Generositas ego periculu

133

Nulla ars sine animi generositate adversus pericula valet
Metus memoriam excutit ars vero sine fortitudine nil prodest.
Qui Victi fuerunt, animi eadem pericula pari audacia subire non silent.
Adversa fortuna facilius propulsatur, quam secunda tuetur
Poloni rerum inusitatarum semper servi, usitatarum contemptores, aurium voluptati serviunt et potius similes sunt Spectatoribus qui sedent et audiunt Sophistas, quam viris qui de Rpblca consultant.
Tres res Imperio cuiq pernitiosissimæ
Misericordia, verborum illecebræ, et lenitas.
Fortuna quamvis sit lubrica tamen utilissima videtur. Fortuna
Defectio est illorum qui vim aliquam patiuntur
In animorum discordia, factorum etiam diversitas existit
Sola mutui metus æqualitas societatem facit fidelem
Præstantior est Rp: quæ malis quidem sed immotis legibus utitur, quam illa quæ bonis quidem legibus utitur, sed tamen mobilibus.
Rpblcam plerumq recte administrant, qui sunt recti rerum æstimatores potius quam concertatores.
Qui iniuriam aliquam accepit a quo non oportuit, hic periculo vitato in eum acerbior esse solet, quam in iustum hostem.
Boni militis est et velle erubescere et Ducibus obtemperare
Imperia nisi efferentes se cupiditates, consiliorum moderatione salubriter cohibeantur, quanto altius ascenderint tanto facilius corruere. Thuan:
Nil perniciosius accidere potest, quam si Princeps a suis metuat et vicissim ab illis metuatur. Thuan:

Nullum satis ualidum et diuturnum Imperium, quod metu et odio retinetur et uanescit sensim obsequium, si aliunde quam ab antiquis Regni Legibus subsidium petatur

Merito ultio ab eo timetur qui offenditur

Rarum haud prudentium Principum documentum est, ut iis nunquam serio reconcilientur, quos temere offenderint

Sumptis semel armis ab offensis et longa patientia exacerbatis frustra modum exigas.

Cicero Catoni succensebat. Quod cum corruptissimo Saeculo uiueret, adeo in dicendis sententijs Seuerus esset ac si in Platonis Rpba uersaretur

Uxorum uitia tollenda aut toleranda sunt

Pirrus Ronsardus post Augusti aetatem audebo dicere Poëta praestantissimus

Manifeste apparet homines quantumuis prudentia et usu praestantes consultare conari, moliri, sed plerumq; irrito fine. Deum autem solum de hominum consiliis ac conatibus statuere eosq; prout sibi uidetur frustrari aut ad exitum ducere

Adhortationem Centurionis ad pugnam vide in Thuan Folio 986.

Etiam inter legitimos Principes locum habent merita, quousq; praemium non excesserint, grata accipientibus sunt, ubi superauerint iniuria pro benefactis redditur

Occasio neglecta recurrere non solet, nec sine poenitentia omittitur

Misericordia misero sapit dulcius.

Iudices et Patres siliurnia dicuntur, Reges mutae in scena personae censentur

Iudices corporum inanes umbrae. Mariti uxorum serui, Dominia seruorum

uorum mancipia. Leges aranearum telæ et sunt et esse putantur
Premi potest quandoq; iustitia non opprimi
Vbi maxima petulantiæ contumelia impune admittitur, ibi minores contumelias in laude censeri
Potentiores fœminæ uenti maritis sunt.
Noscitur ex socio qui non cognoscitur ex se.
O Equali repensam conseruat ciuitatem
Iusita reddi debet ut præses authoritatem dignitatis ingenio suo augeat. Cales
In casu inuasionis domesticæ. Obuiniony nec purgari a crimine, nec in eo conuinci potest nisi a testibus possessionatis Herb. titul. Inuasione
Diuinissimum et suauissimum est condimentum corporis sanitas
Melius est corpus ualidum quam census immensus.
Non est census supra censum salutis corporis Eccles.
Dulcedo animæ sanitas ossium Idem
Dominus protector est potentiæ firmamentum Virtutis, illuminans oculos, dans sanitatem et Vitam. Eccle. 34.
Prope est ut libenter damnet qui cito damnat. Sen.
Ignorantia Iudicis plerumq; calamitas innocentis Aug.
Bonum est mihi magis mori quam ut gloriam meam quis euacuet.
Qui custodierint iustitiam iuste iudicabuntur, et qui didicerint iusta inuenient quid respondeant. Sap. 6
Ante iudicium para iustitiam tibi, et ante loquaris disce Eccle. 8
Priusquam audias non respondeas et in medio sermonum ne adiicias loqui. Eccles 11.

Munera excecant oculos sapientum et mutant verba iustorum.
Sapientia pauperis contempta est et verba eius non sunt audita Eccle.
Ingeniosus est in omnem partem amor Iudicis, plus rationis inveniet
in amico quam in hoste
Tam est facile amanti invenire rationes quam amare
Non dudum gaudet qui Iudice vincit iniquo.
Non oderis fratrem tuum in corde tuo et non quaeras ultionem non eris
memor iniuriae civium tuorum.
Proverb 29. Qui timet hominem cito corruet, et qui sperat in Domino sublevabitur.
Nolite timere opprobrium hominum et blasphemias eorum ne metuatis
sicut enim vestimentum sic comedit eos vermis, et sicut lanam sic
devorabit eos tinea. Izaiae 5.
Sen. Decet magnanimitas quemlibet mortalem, etiam illum infra quem nihil est.
Munditiae mulieribus viris labor convenit
Nemo ignavia immortalis factus nec quisquam Parens liberis ut aeterno
forent, magis ut boni honestique vitam exigerent
Illi difficile est in potestatibus temperare qui iure amicitiae inter se probos
simulavêre
Maiorum gloria posteris lumen neque bona eorum neque mala in occulto patitur
Virtus sola neque datur dono neque accipitur
Mox reficit rates quassas indocilis pauperiem pati
Non est crede mihi sapientis dicere vivam
Sera nimis vita est crastina vive hodie
Omnia quae ventura sunt in incerto iacent
Sedemus domi desides mulierum more altercantes inter nos, praesenti.

pace læti, nec cernentes ex otio illo breui multiplex bellum rediturum.

Torquati Vxor Macrina omnes moribus probas antecellebat narrantq illorum temporum Manuales. Torquatum Consulem in prima expeditione Asiatica undecim annos domi non fuisse. Quo tempore nunquam ad fenestram ab ullo uisam eius coniugem. Quod fæminæ præstantissimæ tanto maior laus, quod cum illo ævo neq uiri tam audaces et tam honestæ fæminæ Romanæ essent, modo fores clauderent, illis de fenestra cum pterentibus colloqui mulieribus licitum erat. Illa uero hoc non contenta adeo inclusa ac solitaria vixit ut totis illis annis XI neq per Vrbem ambulare visa, neq fores unquam aperire neq marem Octenni maiorem Domum suam ingredi passa sit, imo quod pluris est toto illo tempore nec Vir nec fæmina, faciem illius detectam uidit.

Fæminam, ait M. Porcius quæ Matronæ nomen sibi uendicat, domi intertexentem foris in Templis orantem inueniri. Itemq uirum robustum et Gnosum domi inter libros legentem, foris in campis pro suo suorumq honore pugnantem conspici decet.

Fuit aliquando certamen Rodhis. Fæminarum Romanarum cum Græcis ex utraq parte Vicenæ erant. Græcæ grauitatis in sententiis, Romanæ eloquentiæ in uerbis laudem obtinuerunt. Senatus autem Rodhiorum in memoriam Vicenarum eo ipso loco ubi disputatum fuerat. Vicænas eximias columnas nominibus singularum inscriptas posuit, quod ædificium tam sumptuosum fuit.

In coniugiis satis est maritum esse diuitem et fœminam quam duxerit esse sapientem atq; eruditam. Mariti enim munus est amissa recuperare Vxoris uero acquisita conseruare.

Lydorum Regina Mirtyn corpore adeo humilis, sed anima et Sapientia excelsa, in coniugio prudens, in uiduitate castissima, ideo Lydi inter 7 Reges quos se gloriosissimos habuisse iactant connumerant. Strabo.

Miserum sane est fortunam experiri aduersam. Miserius cum malum quidem sentitur, sed nullum admittitur remedium. Omnium uero miserrimum quando calamitatis remedium in prompta est et qui potest non uult, et qui uult non potest mederi.

Aristoteles dicebat. Vbi multum de intellectu ibi parum de fortuna

Nullus equus tam uetulus qui in Maio hinitum non edat. Prouerb

Cupiditas atq; amor maxime efficaces ad muliebre ingenium preces Liu:

Ah miseri quos hic grauiter Deus urget. Tibal.

Securum probitas forma timere facit Ouid Heroid

Amor quod cupit uel uita uel pecunia uel fama redimit. Plut

Hæret amor crescitq; dolore repulsæ Ouid:

Quid non amor impius ausit. Alcim:

Nunquam esse satis potero præstem licet omnia gratus Ouid.

Laus in amore mori. Prop:

Sunt et fœminis ad scelera Vires, cum habent causas Virorum Fab

Felix iacet quicunq; quos odit premit. Sen:

Fas est præteritos semper amare Viros. Prop.
Nemo vult in amore Sanari. Fab:
Quis securus amavit formam pudor honestat. Curt:
Omnia tempus alit tempus rapit, usus in arcto est.
Mores mali quasi herba irrigua succreverunt uberrime Pla:
Verecundia magistra est innocentiæ cara proximis accepta alienis
Redire cum perit nescit pudor. Sen:
Optima prima fere manibus rapiuntur avaris
Implentur numeris deteriora suis
Bona merx facile emptorem reperit, tametsi in abstruso sita est.
Sæpe in connubiis fit noxia si nimia est dos
Pauperior caveat se sociare potenti
Namq; fides illi cum parili melior
Divina humanaq; pulchris divitiis parent.
Virgo formosa etsi sit oppido pauper, tamen abunde dotata est
Fortunata quæ nummos modio metitur
Probitas cum paupertate iacebit
Dum modo virgo morata veniat recte, dotata abunde est satis
Præstat compedibus ligari quam divitiis Uxoris
Intollerabilius est nihil, quam fœmina dives
Omnes uxores divites servitutem exigunt.
Latere debet mulier nec multis esse nota.
Fervida vicino flamma vapore nocet. Ovid
Infirmis culpa pusilla nocet

Sincerum est nisi vas quodcunq; infundis acescit
Philtra nocent animis vimq; furoris habent Ovid:
Quid faciant leges ubi sola pecunia regnat
Pulchritudinis comes individuus est Stultitia Gueu:
Quamvis cara sit, heu carie non caritura caro. Tob:
Amor animi arbitrio sumitur, non ponitur
Ideo summe custodiendus est oculus, quia ianua cordis est et nuntius Aug
Amor primus apud homines carnificinam commentus.
Non latet haustus amor, sed fax vibrata medullis in vultus atq; ora redit
Vitiis in animum per oculos via est
Quis legem det amantibus. Maior lex amor est sibi. Boe:
Semper formosis fabula pœna fuit Propert:
Segniter deserere solet animus quidquid solito fuerit amore complexus
Præterveolat ætas vivimus et morimur oculi trepidantis in ictu
Roma prius a Nemrodo dicta Camesa, postea tempore Saturni Valentia
tempore Romuli Roma
Suspiria cordis afflicti indices et verba viri maligni proditores sunt Gueu:
Ex corde sano integroq; verba scaturiunt amabilia, at ex corde nequam
vitiosa verba bulliunt mordacia
Fœtens sermo putridæ mentis indicium est
Castitas summa et Regia fœminei sexus Virtus. Heliod:
Castum haud superat labor ullus amorem. Sil: Lib 3
In coniugio amare quam amari maius est bonum. Plu:
Durissimus est quem redamare piget prius amantem

In mores te uerte uiri. Prop:
Tristior uultus, quærella, fastidium, fatum est coniugii
Maritum amare castitatis indicium est. Plin:
Flamma sæui amoris, parua quidem primo uapore delectat, sed fomento consuetudinis exestuans, immodica ardoris ui, totos comburit homines. Apul:
Ad semen nata respondent. Sen:
Pudor ueluti uestis, quanto obsoletior est tanto incuriosius habetur. Apul:
Plectuntur interim quidam, quo cæteri dirigantur, exempla sunt omnium tormenta paucorum
Pœna unius est multorum metus
Sæuior est tanto quanto est occultior hostis. Victor:
Delitiæ ianua sunt peccati. Ambr:
Variam semper dant otia mentem. Luc:
Amor otiosus est et occupat pigros. Plu:
Affluit incautis insidiosus amor. Ouid:
Agnoscere suam ignorantiam finis est scientiæ. Phil:
Iuuentus ad amorem liberior, ad lapsum incautior ad infirmitatem fragilior, ad correctionem durior est. Ambr:
Casus ab exemplo uitare debemus. Sid:
Timor fundamentum salutis est
Ludendo sæpe paratur amor
Nihil aliud in fœmina nisi quod feriat proximantem
Quo magis tegitur, eo magis æstuat ignis: Ouid.

Solus amor morbi non amat artificem Prop:
Malus clandestinus est amor, damnum est merum.
Ingenij est experientis amor. Ovid
Celari vult sua furta Venus. Tibul.
Nil transit amantes.
Occasiones solent aditus aperire peccatis. Amb.
Mecænas non verba dabit, sed præmia doctis.
Ut fluant passim pretiosa largis sæcula rivis
Grandinet gemmis, riquoq; cælum depluat auro.
Ut secundas tenent, ita adversa dissoluunt,
Infirmas vincula caritatis, quæ ubi removeris, quem timere desierunt
odisse incipient.
Tempore durescit mollis erat herba sub vadis
Vobiscum laudes et honor noster et læto gloria vultu.

List Pisany przez JMć Pana Maryusza Minora do Jaśnie Wielmożnego JMć Pana Kasztelana Chełmskiego Sędziego Woyskowego de Data 26 A 1700

List WMPana przez JMć Pana Baranskiego ordynowany wczora dopiro doszedł mie. Na ktory tak odpowiedam. Znałem ia sie na tym że ta łaska WMPana o ktory teraz rzecz idzie była gratia gratis data dałem tego

dowody kiedy na on czas we Lwowie przez JMćPan
Starosty Drochowskiego WMPana requirenti abym
był (prævia na inszych dobrach asecuratione)
kwitował zapisu na Mielżynie dla przedaży iego
WMPanu te pokazałem facilitatem zeybez recom
pensy chciałem to uczynic y pewnie bym był uczy
nił ale za WMPan tempoisti łatwosc moie od
powiedziawszy mi zeybez kwitowania mego przedac
mozesz zapisawszy się prorevictione iam odiechał
ze Lwowa WMPan poiechawszy do Polski uczyniłes
dosyc intentiey swoiey y przedałes po przedaży
byłem u WMPana pod czas wesela JMćPana Bra
nickiego czasz nie mały nequidquam molestus
WMPanu czekaiąc respectu cozemnę z afektu
swego ktury mi millenis spondebas Vicibus uczy
nic zechcesz ale kiedy naymnieyszego nie widziałem
afektu podobienstwa owszem in momenta ugaszaią
cy przeciwko mnie afekt za inkrypozycią znaidz

przyiaciol moich bo suus cuiq sanguis indiscretus
manalem vel invitus pomyslic o conserwacyey
tey zapilaney WMMPana łaski bo gratia quae
cito sit gratia grata magis zwłasca gdy nie mo
iey tylko samey osoby ale y Zony moiey interes
bo kontraktem moim slubnym ręką WMPana ztw
erdzonym deklarowałes WMPan w Rok zaraz od
dac te sumke aby złocona sumko Zony moiey
oddawała nas sposobnieyszych

Wielmożn
mościa Dobro

Wypis

Kupiła Baba Klucz u Kołodzieian

Copia listu Jasnie Wlzngo JmPana Stanisława Jana Jabło-
nowskiego Kasztellana Krakowskiego Hetmana W. Koronnego
na Seymie Przedseymowy do Belza przysłany Dn. 19 Kwie-
tnia Roku 1701. Jasnie Wielzni Wuj &c.

Pobłogosławił Pan Bog Populorum Votis ze w tak niebespieczney Tow-
periclitantibus Seym Determinowany Ultimam podaie tabulam.
Wątpic się niegodzi, ze ta szczegulna nadziei naszych anchora u-
gruntuie Oczyzny sortes, y ztąd upadaiącey prawie wolności spo-
dziewaiąc się Statorem Jovem Supremo życzę Voto, aby w ten
dzień Osmnasty Kwietnia reflorescant ozdoby nasze y nas[illegible]
iąca walna obrada Maiowa Konaiącym Swobodom przy[illegible]
mogła medellam. Niewchodzę [illegible] co WMM Panow con[illegible]
sui pro primo bydz powinno Vocato. Rzpltey [illegible]
now Cura Sunto, aby Swiat niewidział quibus [illegible]
mus. Zaczynam od własnych Stationis mea [illegible]
Rzpltey, bez ktorego quamvis egregia Sunt invalida, iakiegn[illegible]

sobą potrzebuie reflexyiey przestrzegam è Specula powie
rzoney władzy. Do tey przyszło nieszczęśliwości, ze Służby swo
iey samych tylko fortun Stratą, albo wysiedzianey Niewoli
compedibus, lub odniesionych Szwankow Charactere, bello
rum computat Annos, a nie Cwierci wypłaconych Serie. Iest
takich siła, ktorym iuz sub Casside canuit ætas, a iescze
spolney Matki Oiczyzny, nieznaią respektu. Nieiedna Chorą
giew od lat kilkunastu. Same tylko liquidowanymi Rege
strami tineas pascit inertes, a Siebie prozną karmi nadzie
ią. Iezeli zaz komu przyszło kiedy doczekac Sie po Wo
iewodztwach płacy, to zaraz niezliczone genera Vexy, ku
puią, nieodbieraią zasługi, et nihil tam Vanale quam
publica merces. I nic iuz trudnieyszego u Ichmciow PP. Sobor
cow (pace meliorum dixerim) iako prætia Sanguinis, bez
Sowitey prowizyiey. Co iako niesłuszna et infra decus pu
blicum Decisioni WMMPanow y animaduersyiey zostawu
ię. Hyberny coroczniey iako oziembła praxis, fiunt ista
palam

palam, niepotrzeba explicacyiey, każda Commissyia Hyber-
nowa, dniem Rozesłancow nazwać się może, bo z niey na całą
Polskę Deputackie missyie, z iakim iescze zawodem? testantur
oschłe Assygnacyie. I w tym WMM Panom interest wiedzieć, defe-
kta Hyberny, że Seym przeszłey niedoskonale prouidit necessitati
oney. Na wszytkie bowiem expensa, Conflagraty, Insolubilia
Salaria, szczegulne tylko Czterdziesci tysięcy zostawił insuper. Z
kąd przeszłym dwiema Commissyiom na sto kilkadziesiąt tysięcy
z Possessorskiey Summy przyszło zaciągnąć długu, cum publica
sponsione refusyiey. Trybunał Radomski tanta spei promonto-
rium iakimi zatrudniony scopulis, dadzą lumen JeJC Panowie
Commissarze MM Panowie. Iuż to raz czwarty nieprzyszło wy-
brnąć z trudnosci iego, portumq tenere, każdey limitacyiey nabie-
niem racyie. Do pierwszey motiuum, że ani PP Poborcy z
dwiema Cwierciami, iuxta mentem Constitucyiey ziechali, do
Radomia, ani po Woiewodztwach stanęła była podatkow u-
chwała, accessit y to niemniey, że tak wiele Woiewodztw iescze

niemiały na ten czas Commissarzow swoich, placuit tedy
odłożyć Commissyią, a oraz publico Izby Nomine Krola
Jchmsci o Seymiki proszic in materia praemissorum, Uczy-
niło sie tak, nec tamen Vocem fata Secuta. Reassumpcyą
tegosz Trybunału medys Marty oprocz pirwszych prze-
szkod, Traktat Rzeczypltey z Woiskiem magnis motibus
wszczęty zatrudnił iescze bardziey, albowiem utrinq zacho-
dziły impracticabilia ani podobna było pocombinowac
controwersyie, gdy sie mogł na ten czas Magno Iudice tu-
eri. Ichmsc PP Commissarzow niemała Classis, zta sie do
Woiewodztw referowała materyią. Vicissim Panowie De-
putaci Niektorzy do Chorągwi swoich, y tym naybardziey
pomieniona placuit Optio, ktorzy sobie większych exor-
bitancyi, y nieuspokoionych iescze pretensyi Consci
byli. Ze tedy in fundamento Prawa, Seymu primo Ver-
re bylismy pewni, zdało sie zostawic sub Iudice litem

Ina

y na Przedseymowe odłozyi Seymiki; Z tychże racyi y trzecia
Limitacyia, a Czwarta z nadziei Seymu musiała Subsequi. Za
czym oczekiwamy w tym Diem Decretoriam y WMM Panow decy-
syiey, ktoraby pomienionego Trybunału Ułatwiła tractum. Tudziesz
oraz nienależy przepomnieć pułpiętu Cwierci, ante Nonagesimum
niedopłaconych ob insufficientiam Deklaracyiey eiusdem Nonagesi-
mi, ktorych Satisfactią sama promouet słusznosc. Consistencyiey
Woyska iuz prawie tylko Nomen inane, tam stoią Chorągwie, gdzie
iuz od lat kilkudziesiąt abominatio Desolationis stetit, bez O-
broku, bez chleba Zolnierz toto Censu Vix prodigus exiguam
emit Cererem, Co wieksza ze ledwo precario miec moze przytulenie
gdy Jiśc. P.P. Possessorowie w Dobrach swoich denegant miey-
sca, Więc y to niemniey WMM Panow deliberationi powinno in-
cumbere aby pewną y lepszą wymyslic lokacyią. Przychodzę
do Cudzoziemskiei Milicyiey ktora prawdziwie iakoby nie swoia bez
zasług, bez Rekrutow, bez Consistencyiey, pokazała dotąd grande
documentum patientiae y pokazała Veteris Disciplinae decus. A-

iezeli kiedy z krzywdą się zdało in diem denis assibus a-
nimam et corpus aestimari. Coż dopiero o naszych piechotach
mowić? Przecięc iednak y nam metiri sua Regna decet y
tak wielkiego bez barwy, bez lenungow niedopuszczać op-
probrium. Z Piechot łanowych znaczne kiedyś subsidia,
iuż prawie z Woiskowego Komputu, sua cuiq; Utilitas wy-
mazała, albowiem publiczney usłudze destynowane łany, czę-
scią priuatis Usibus Possessorow służą, częscią y samych
Sołtysow in bellum iurata manus do Dworskich obrocona pług-
gow. a przecię u postronnych nietylko omne in pedite robur, ale
y w naszey Oczyznie na tey pieszey Milicyey, częstokroć
summa rei pendet. Zaczym takowe abusus poznosząc interest
y pomienioney łanowey wyprawy przywrocić Veterem formam.
Kamieniec Podolski in pace Decus, in bello praesidium, tak wiele
krwi Szlacheckiey y Fortun Rzeczypltey scopulus, w iakim
zostaie zapomnieniu. Desolacyiey y ruiny iego swiadkiem
są oczy moie, iezeli około niego nieprzystępnieysza Rzeczy-
pltey

Dysposycyia, ubi Steterunt pergama fluctuabunt albo uchoway
Boże w takowym Sąsiedztwie pectora prioribus. A że do moiey
należy Szarzy meritorum censura podaię w Respekt WMM Pa-
now do Indygenatu y Szlacheckiey Prerogatywy, Kandydatow
ktorych cnota longo ferri splendescit ab usu. Niechay Swiat
widzi że y nas iest virtuti locus, y nie samę tylko ciągnie ab
Origine laudem. Tą drogą Przodkow naszych uprzedziły Vestigia
tą niechai posterorum odwaga zachęca się ad fortia. Paliy
Pułkownik Kozacki, ktoremu to multus in pectore Chmielnicki
się roi, ktory po tak wiele razy Belli Serviliis praetulit facem
iuzby do tych czas za staraniem moim, diri foederis ictu y
głową swoią uspokoił Ukrainę, Coż kiedy się składa listow
JKMci protectią, Czekam WMM Panow resolucyiey iako daley po-
stąpić per eiusmodi cineres dolosos. I tak iest powolności mo-
iey materyia, powtarzam Vota moie, aby cokolwiek Indulgentia
fortunae praeiusq Magistris didicit, audetq Rzeczypltey fatum

Ciniegey położeni

Obrady teraznieyszey remedio w Imprezach swoich zatamo
wac sie mogło. Si quis post Pignora tanta Pompeio locus.
Po wyrazeniu publicznych Interessow w respekt y łaskę
WMM Panow y Braci spędzony na usłudze Wiek moi Uni
zenie insinuo. y Czterdziestoletniey pro publico pracy upra
szam memoriam. Będzie to potomnym Wiekom ad bene
merendum illicio y mnie samego obowiąze firmius, ze całe
zycie moie Usibus Rzeczypltey in Victimam cedet. Takowąż
obligacyią profiteor bydz każdego z WMM Panow Cedem
qui supra.

Connotacyia JchMciow za ktorymi rzecz wtym liscie

Do Nobilitacyiey.

JP Krzysztof Zielinski Towarzysz Warski Kwlewicza Konstan
JP Zawilski Towarzysz Warskiey Jasnie Wsc Jm P Kasztellana Krak
JP Antoni Bekierski Porucznik Pancerny Jm Pana Kamienisko
JP Chaliski Porucznik Pancerny Jm P Pod Skarbiego N Krak

JP Kr

JP Kupinski Towarzysz Vlarski JmP Woiewody Krakowskiego
JchMPanowie Jakub Vlarskiey JmP Woiewody Łęczyckiego y Ma-
ciey Pancerney JmPana Starosty Winnickiego Chorągwi Towarzy-
stwo Goreccy.
JP Franciszek Włoszkiewicz Towarzysz Vlarski JmP Woiewody
Płockiego.
JP Jerzy Knypel Obersztterleytnant JKMci
JP Daniel Winiarski Obersztterleytnant JKMci
JP Naymanowski Obersztterleytnant Arkabuzeryiey Jasnie Wielmożnego
JmPana Kasztellana Krakowskiego JW Krzo.
JP Daniel Meier Rotmistrz Arkabuzeryiey JKMci
JmP Frydrych Ottynghaus Maior JKMci
JmP Kazmierz Czapkowski Rotmistrz JKMci
JP Tomasz Koronowski Towarzysz Pancerny JmP Wielmożnego
JP Berlinski Kapitan JKMci
JP Stanisław Halecki Rotmistrz JKMci
JP Zacharyasz Bruinowski Towarzysz JmP Dobrowskiego

JP Pilecki Towarzysz Pancerny Xcia JMci Wisniowieckiego Michała
JP Gabryel Korendowicz Towarzysz Pancerney JmP Roszczyca

Do Indygenatu.

JmP Michał Baro Brant Generał Arkabuzeryiey JKMci
JP Maurycy Saurbrey Obersztcr Regimentu JmP Krakowskiego
JchM Panowie Dominik Jan y Łukasz Winklerowie Kto-
rzy przez lat szesc mieli Poczty potroyne pod Chorą-
gwią Vsarską Jasnie Wgo JmPana Kasztellana Krak.
JchM Panowie Marcin y Jachim Doleszkowie Towarzystwo
Vsarskie quondam Xcia JMci Biskupa Krakowskiego
JP Wilhelm Rotharyusz Maior Regimentu Draguńskiego Jasnie
Wbzgo JmPana Kasztellana Krakowskiego Hetm. W. Kgo
JP Dobrogost Maiecki Towarzysz Pancerny JmP Woiewody
Sendomirskiego.
JP Franciszek Bozecki Kapitan Kommissarz Cekauzu Kra-
kowskiego.

Lowa Sigilli

Jablonowski
KK HOK

Mowa JmP. Pocieia Straznika W. X. Litewskiego Posła od Rzeczypltey Litewskiey podczas Woiny Domowey z Panami Sapiechami, miana do Krola JKMci Augusta Wtorego w Warszawie dnia 15. Febriary Ao 1701.

W miłym cięniu Skrzydeł Oiczystego Orła przy Waleczney ręce WKMci Pana MMgo, kiedy Swiat Polski słodkim pokoiu snem usypia. W. X. Litewskiemu krwawy Mars funesta propinauit bella, a tym załosnieysza ze własnych Synow ręką (przez zawziętość ieszcze w Panstwach W. X. Litewskiego niepraktykowaną) zraniwszy Oiczystey Matki piersi, cum Pharsalicis simulacris całemu Swiatu prezentowac sie przynaglił. Naiasnieyszy Mściwy Krolu zalił sie niegdyś na to Rzym, y choć non sentiendos sed memorandos tylko po sobie zostawił dolores, wszytkie Swobody y wolnosci Swoie in funestis grzebszy, cnych Synow cineribus gemitu tylko expressit

Heu quantum potuit terra pelagique parari
Hoc quem Ciuiles hauserunt Sanguine dextra

Jeszcze nam iedyna affulget nadzieia od Naiasnieyszey Prowidencyiey y
Oicowskiego starania WKMci Pana MMo, że to daley non serpet malum
Furor et licentia ferri wyniesiona in commune nefas Oiczystemi Pra
wami starta y zniesiona zostaie. I dla tego tu stawa WX Litewski
Nayiasnieyszy MP: reprezentuiąc przed Magestatem WKMci Cica
trices od iednego Domu extra omnem aequalitatem wynoszącego
się, zadane liczy tot alta civilis vulnera dextra w piersiach swo
ich, de złamanych wolności przez zbyteczną tegosz Domu wol
ność, niewspomina zdartych in favillam obroconych Kosciołow.
Niewspomina pobożnego uczynku w tak wielu bogatych a pra
wie Krolewskich fundacyiach po całym Xstwie Litkm ex au
gustissimis manys obszernych od tego Domu wystawionych szpi
talow. Niewspomina y tego iako ten Dom chytrym sposobem pre
tendens manus, adorans vulgum, iaciens oscula, et omnia serviliter
pro Dominatione zwodził po Woiewodztwach y Powiatach Bracią
Naszę na zamieszanie, tak wielu Seymow potrzebnych, na Inwersyą
in Statu suo Izby Poselskiey, na dishonoracyią Magestatu, na
złamanie Cardinalium Legum, na wydarcie Substancyi cudzych na
Oppressyą bene sentientium y nie łączących się z nimi, na znie
sienie

Ad sex 10 Dominicum Chiniay
[illegible]

sienie Subselionum y złamanie ich Sancitorum, ut cuncta pateant
sceleri et ipsum scelus pro Virtute censeatur, na zniesienie wol
nego po Seymikach głosu, tak dalece że rara temporum felicitate
ubi quae Velis sentias, et Quae Sentis dicere liceat. Mica [illegible]
Woiska Rzeczypltey nie na obronę, ale na oppressyą tey Oiczyzny
et licentiam onego. Mica zabranych blisko czterech Millionow po
datkow Rzeczypltey in usum priuatum. Mica tak wielu wyiazdow
extra Regnum nad Prawo, y praktykowania cum Exoticis Principi
bus na zamieszanie Oiczyzny. Mica y to że insciâ Republicâ tak
wiele Summ ab Exoticis, extra aequalitatem titulum Principatus
praetendendo et longa emolumenta sui cum detrimento Oiczyzny
przyniesli, co wyswiadczaią Victrici dexterâ zabrane Szwedzkie pod
Olkienikami pieczęci. Niewspomina na ostatek, iako ani Boskie, ani
ludzkie Prawo w naymnieyszym Punkcie in integro zostawione, lubo
nil intactum relictum: enim non prodest narrare Scelera, in quorum
momentis Vitia, Scelus, aut ruina creuit. Ale stawa Maiaśnieyszey
Mtcoy Krolu prezentuiąc tylko tak wiele razy Braci naszych
Krew przed Maiestatem W. K. Mci Pana MMgo, ktora woła przed Bo

giem, coram Vicaria potestate W. K. Ci zemsty exsurgat nostris aliquis de Ossibus Vltor. Jędzą pobici pod Kownem, Iurborgiem, Liznorami, Rosieniami, Osminą y Olkienikami, wydaią załosne Echo z pod grobowey Deszczki zamordowani. Gowiczowie, Cedrowscy, Białozorowie Oginscy, z ktorymi y ia Sąm ledwo iedną smiercią non associatus, bo nihil solâ Vitâ relictum, pokazuią wylaney krwie swoiey głębokie meatus, za wolny głos po Seymikach, w tak wielu od Sprowadzonych Tatarow, Raytaryi, w Xiestwie Zmudzkim, Orszanskim, Nowogrodzkim, Brzeskim, Osmianskim, Mscisławskim y innych Woiewodztwach y Powiatach. Stawa y Sama Violata publica Securitas Trybunał W. X. Lgo osadzony kilką tysięcy Piechot na Starcie swoie, na ufundowanie Sędziow, mimo protestacyie zerwanych Seymikow, hos et non alios poczynionych y prezentuie Maiestatowi Panskiemu na Tronie swoim Duo luminaria, unum par Nobile Fratrum Xięstwa

swego

swego. Jasnie Oświeconych Xiążąt JchMciów Wisniowieckich
nurzaiących się w powodzi Krwi swoiey, do ktorey Kaimowska
ręka otworzyła Smiertelne zrodeł meaty. Jęczy ciężko y sama
Oiczyzna na to, że tych z ktorych decora samych Naiaśnieyszych
Thronow odbierała, teraz przy sobie widzi purpureos, bo =
Krwawo, et diro exemplo przyobleczonych. Assiryos latio æmu-
lauit sanguine caueo. Żałował ci ten Dom (lubo serio ex-
cusuiąc pietratum facinus per scelus, ale z tym wszytkim La-
scivias non sponte catenas elicuit, gemitusq. pressit pectore
laeso. A na ostatek Naiaśnieyszy MPanie, co iuż świat, za
naydokumentalnieyszy hostilitatis Widok ku Oiczyznie może
mieć? co może Wyniosłości y zawziętości in Viscera Matki wła-
sney za naystrasznieysze widzieć spectaculum nadto, kiedy
nieszczęśliwi tym co Domowi in funera susuramur bubones. Braci
swoich gromadzących się za Uniwersałem WKMci ad solam Secu-
ritatem od Granic Szwedzkich, y z nimi samymi spisanych
w Wilnie ugody Punktow approbationem meditantium, zbroczyła

Szlachecką Krwią pola naprzod Osmianskie bez zadney daney
okazyiey, a potym wyszedszy tanquam tryumphaturi z kilką ty-
sięcy ludzi Ognistych y tak liczną armatą, primâ fronte zaraz
iako usłali trupem kilka set Szlachty testatur
pozostała Karta denuntiantis do Wilna ręką własną Imcia
na Koniuszego Litewskiego, A iakosz sie iuż? Woiewodztwa
y Powiaty niemiały in crastinum przynamniey wzruszyć tan-
tâ hostilitate, iako cierpiec daley leiącą sie krew, iako do
Naturalney y samym dzikim y naiłaskawszym zwierzętom =
przyzwoitey defensy niemiec? Ogłoszili przez głosne Armaty
y dane deklaracyie in perniciem tot motibus, Braci na-
szym bydz tey Oiczyznie Nieprzyiaciołami. Musiało na ten
czas Xstwo Litewskie Nieugasłą Antenatow swoich zarli-
wością dobyć szable in aggressores dla własney obrony
swoiey, Musiało Achaeum murum własnymi piersiami
zastawić za swobody, musiało do wszytkich zachęcić ręku

Musia

Musiało na samę niezwyciężoną zawołać młodz

Si Sæcula tantum

Aurea Saturni memorant ex nulla recentis
Gratia Virtutis, aude tamen Atra pubes
Merito canescant aly, Nos mente, capillo,
Nos animo, facie, nos pectore, tempora certe
Virtutem non prima negant, non Vltima negant.

Jakosz pobłogosławił Pan Bog Sprawiedliwy, ztarł wyniosłe dumy Bohatyrskie fantazyie deposuit de sede, A tak Naiaśnieyszy M. Panie ex his præmissis Xstwo Litewskie nieprzynoszi novos Codices Praw w postanowieniu Swoim ale dawno ferowane exequitur, niechce ut Sterilescant Leges, Vbi Scelera non desierunt. Samyczże wolą czym się, facus przeciwko Oiczyznie, Swiatu niewstydzili głosić Xstwo Litewskie ratificat, confirmat et pro Lege inviolabili mieć chce. Oddaie tedy te Statuta Swoie, ktore niewprzod napisało, aż ie krwią własną oblało, do rąk WKMci oraz pokorną podaie Supplikę, abyś iako wszytkie poprzysięgłe Prawa, tak

y te (poniewaz szła o nich excusacyia) raczył manutenere. Xie-
stwo zaz samo, abys tymi rękami, ktore domuere feroces, iako
mergentes in ruina, od dalszey zaszczycał impetycyiey u nog Pan-
skich zebrze.

Instrukcyia Krola JKMci. Augusta Wtorego na Seymiki Przedseymowe wydana z Cancellaryiey dn. 17 Marca Roku 1701:8:

W czwartym. Roku szczęsliwego z łaski Bozey panowania swego
JKMć Pan NMSy wydaiąc czwartego iuz Seymu Vites, nierozumie, a-
by kto miał desiderare w nim facultatem do trzymania Rad publi-
cznych. Niech sie tu sprawi iadowity liuor, ktory chwalebne y he-
roiczne Akcyie JKMci P. NM; iakoby szacunku y miłosci publi-
czney, niegodne, gryzie y psuie, kiedy one sam Vtro, iak prętko czas
uprzątnąć mogł w Censurę wszytkich stanow Rzeczypltey oddaie
Niechay płodna wszytkiego złego Matka Suspicyia płonieie w
Ogniu fałszywych podniętow swoich iakoby sie Panu bez Seymu
y rady, zyć podobało, kiedy z odprawioney swiezo drogi Birzan-
skiey

skiey, zmiarkowawszy okoliczności prorogowany Termin Rady War-
szawską Przedseymową ad Septembrem uprzedza z swoiey własney
woli tak prędką Seymową expedycyią. Niechybiłby y termina Reces-
sem ostatniey Constitucyiey deklarowanego, gdyby się przez sumnienie
godziło zostać na złey wymowie Video meliora proboq; deteriora
sequor. Czuł się JKMć Pan NMćy tkniętym w poprzysiężony O-
bowiązek de recuperandis avulsis, opportune na Koronie Szwedzkiey
gdy ią ogarnęły Duńskiey y Moskiewskiey woiny Carygacyie,
bacząc, że ani przed Bogiem, ani przed Swiatem niebyłby wolen
de omissa occasione, ile kiedy iurament ten de recuperandis, nie
inaczey tłumaczy, tylko że w ten czas naybardziey ad nexum o-
nego tenetur, kiedy sama okazyia pod rękę idąc, inexcusabilem
czyni. Iaka zaz podała się pogoda, iuz extra Verba rzecz sa-
ma prezentuie. Przywrocony brzeg Dzwiny, odebrane fortece y
posiężona część Kraiu Inflantskiego, a to samymi tylko Dzie-
dzicznymi siłami Krola JmćPNMćo. Cosz gdyby się do tego
waleczne zawsze Rzeczypltey Znaki przyłożyć mogły były, al-
bo przynamniey (czego się bez żalu wspomnieć niegodzi) hoc

quem Ciuiles hauserunt Sanguine Dextra był wsparty heu!
quantum potuit terra pelagiq; parari? Przeniesionego na ten czas
tedy Seymowania z Pory woienney tę a nie inszą przyczynę V-
znała generalna rada Warszawska, y, w każdego Sercu, Si
iustam rebus adsit iudicium wyrazić dotąd sam czas musiał
Sakramentalnego JKMci obowiązku necessitatem. Idzie te-
raz tasz sama rozpoczęta Woina sub crutinam et decisionem wszyt-
kich Stanow. de iustitia oney wątpić niepotrzeba, bo kiedy Rzecz
płta chwalebnym sposobem y zwyczaiem, tak ściśle waruie sobie re-
cuperanda, że niewprzod Krolow Panow przypuszcza do Korony, aż sie
na to przysięgą obliguią, toć nullum tempus non iustum, quo amis-
sa rehaberi possunt. Dopierosz gdy sie pogodne (iako wyżey wspo-
mniono iest) podały okazyie. Krzywd żadnych od Korony Szwed-
kiey tym wolnym Narodom wniesionych JKMci PNMci liczyć nie
chcę. dosc namienić widzącym, wiedzącym y czyniącym compara-
cyą, że większą obrzydliwość, spustoszenie y zestromocenie San-
ctorum profanorumq; w tey przezacney Oyczyznie uczyniła Woi-
na Szwedzka przez zdradliwą Inwazyią kilkoletnią, niżeli
kilko

Kilkodziesiątletnia Pogańska od Turkow y Tatarow, tu pokoi za
warty z przywroceniem omnium ablatorum, z porzuceniem prze
ciwko Alkoranowi Meczetow y Boznic. Tam z oddaniem tak
wielkiey y wolney Prowincyiey, przeciwko własney naszey Religiiey
z niezostawieniem y iednego Kosciola, albo wolnego exercitium Wia
ry Swietey Katholickiey, gdzie przedtym Arcybiskup y tak wiele
Biskupow było. His Vindicandis kto może czystym y wolnym
sercem Obsistere? ani Obstat uprzątniona Duńska differencyia
gdy miasto niey insze succedunt coniunctury, y nieomylnie obiecuią
progressibus Reipla coniuratos in Classica Ventos. Accedit do te
go z Swiezey z Carem Jegomcią Moskiewskim conferencyiey ze ten
wzywa Socia arma całey Rzepltey w Kolligacyią przeciwko Koronie
Szwedzkiey, wieczną przyiaźnią obowiązuiąc się y na wszelkich in
nych Nieprzyiacioł. Obiecuie niewprzod przystępować do Traktatu
aż Inflanty y Estonią Rzeczplta zupełnie odbierze. Deklaruie
na odbieranie Fortec w tych Prowincyiach dać Rzeczypltey
dwadzieścia tysięcy Woiska pieszego ze czterdzieścią Dział Am
municyią, prochami, lenungami, puty, puki Woina trwać będzie

Zosobna sam wszytkimi siłami pro diversione armorum od-
bierac będzie Ingryą y inne Prowincyie. Zawierac zaz Tra-
ktatu niema tylko wraz z Rzeczapltą gdy przyidzie ad
terminos Pokoiu. Revocat tu in memoriam JKMci CPNMtj
ze takowych Kondycyi na Woinę przeszłą Turecką nigdy sie
Rzeczplta doczekac niemogła, lubo sie wszelkimi starała spo-
sobami. Podaie w głęboką uwagę iezeli nielepiey, miec tak
mocnego y potężnego Sąsiada w Colligacyiey y przyiazni
cum evidenti Rzeczypltey commodo, a niżeli sub diseri-
mine nieprzyiazni periculosum trahere Statum. Oddaie w
tęsz uwagę subsidia Woisk swoich własnych effective na
dwadziescia tysięcy ludzi przechodzących. Artylleryią tak
piekną y porządną iaka sie nigdy (absit verbo iniuria) w
Polszcze znaydowac niemogła, niech tylko prawdziwa ogarnie ka-
zdego pro publico zarliwosc, niech szczerze y bez passyiey uważy
a przyznac muszi ze to iest dzieło samego naywyższego Pana
ktory niesprawiedliwosci Korony Szwedzkiey nad tą zaczną Oi-
czyzną wykonaie. Sero (licet) ipse se ultore chcąc pokarac pranie

Cudzy

cudzymi siłami iniq ablata odbierać pozwala y serca wszyt
kich u których non vile decus publicum provocat ad fortia tak
wielką y pożądaną okazyią, iakiey pogodnieyszey przez setne la
ta Oiczyzna nasza nigdy się niedoczeka. Oddaie zatym JKMci
Pan NMć materiam hanc belli, na bardzo delikatną y rozsądną wszyt
kich reflexyą; obliguiąc aby była bez passyiey y interessu,
a dopieroż bez opacznego tłumaczenia, aby pamiętała że non
omni tempore idem posse licebit, aby decydowała iako maiąca
odpowiedzieć, et propria conscientia et futura posteritati. Sam
się oraz protestuie przed Panem Bogiem, że iako się w Vni
wersałach rady walney Warszawskiey deklarował, oz wszytkie
acquisita Rzeczpltey ofiaruie, tak y teraz oney idem votum z
zdrowiem swoim Pańskim sacrificat, y że w tym niema nic więcey
tylko desiderium granic dawnych amplitudinem, ozdob y posłu
ków Krolestwa tak godnego, y na dosyć dość uczynienia
Obowiązkom swoim Krolewskim. A gdy proferendam ab extra
gloriam JKMci Pan NMć, tak usilnie zaleca, niemoże Oicowskie iego
serce praeterire ab intra nieustaiącey w SP. X. Litewskim, y coraz zaymuią

cey sie odio, et quod dolendum sanguine Ciuili niezgody. Naznaczył wprawdzie JKMć Pan z Rady ostatniey termin Complanacyey na dzień dwudziesty pierwszy Miesiąca tego, y nieomieszkana nim pro sua Paterna sollicitudine cum adminiculo wezwanych do tego Senatorow Wielmożnych. Starac sie sistere periculosa hac interni mali exercitia. Jezeliby iednak tak głęboko zaszłym rzeczom, termin ten modum ponere niepotrafił, niewidzi JKMć Pan inszego remedium tylko do Seymu przyszłego, y dla tego wszytkie Stany obligowac raczy, aby o iako naysku teczniejszych sposobach myslic y one podac chciały ad reinducendam perfectam Statuum redintegrationem et integram quietem. Pokoy pożądany z Portą na początku panowania JKMci chwalebnie Oyczyznie tey przywrocony, post tot pericula rerum pomieszała była znacznie niespodziana y gwałtowna w Zbiegu Kurfistrza Chomci Brandeburskiego Intromissyia, ale y ten przy usilnym Staraniu JKMci musiał bydz oddany y przywrocił res integras et tranquillas, Zostaie iednak in dwore Rzeczpltey wypłacenia Iuris Hypothecae Trzech Kroc Sta tysięcy talerow twardych, na wykupienie zastawy położoney, per Senatus consilium.

Rzi.

Pięćdziesiąt wprawdzie Tysięcy taberow twardych riger Commissyey włożył na Miasto, ale pono Supra Vires. Residuum zaz pułtrze cia Kroc sto tysięcy taberow twardych do obmyslenia Rzeczypltey należy tak ściśle, że ieżeliby po Seymie lub Skończonym, lubo Strzeż Boże zerwanym nieobmyśliła, y nieoddała w Niedziel dwanaście: Kurfirztr Jmć ma potestatem odebrania Territorij Elbingensis y trzymać ono wespoł z zastawą aż do wykupna. Z iakąby to było szkodą y zawodem Rzeczypltey każdy uważy, a zatym długi ten JKMć PMMtę instantius instantissime zalecać raczy, żeby etiam in casu zerwanego Strzoż Boże Seymu, mogł bydź zaraz na teraznieyszych Seymikach provisionaliter obmyślony. Z tymże Kurfistrzem JMć Brandeburskim, świeżo teraz nowa zachodzi okkazyia gdy się na Prusach deklarował y ukoronował Królem. Jako tedy tę nową Intrygę iuż przez radę Antecomitialną JKMć PNMtę odłożył do Seymu, tak teraz wszytkim Stanom donoszi, aby ad casum hunc prompta et expedita mogły suppeditare consilia. Zapłata y ukontentowanie krwawych zasług Wojska, zawsze iest inter prima iustitiae onera, dopieroż gdy belli mediatio proponitur

Jaśe

Justitiam movet ipsa necessitas. Przeszły Seym nieuchwalił tyl
ko Osm ćwierci. Trybunał zaz Skarbowy Radomski, po tak wie
lu pracowitych Limitacyiach, y reassumpcyach actus sui wyli-
quidował winnych ćwierci trzydzieści iedne. Z tych oz tery ex
munifica liberalitate JKMci Pana NMci zapłacone. Dziewiąci
Synowski całego Ryczerstwa na Oiczyznę # respekt ustempuie
Osm uchwała przeszłego Seymu naznaczyła. Zostaie dzie
sięć ćwierci dawnego długu procz nowych od Seymu przeszłego
na zmnieyszony Woiska Komput. Skuteczne uiszczenie się
w tych borgach tym więcey JKMci promovere raczy, im dosko
nalej ex omnium confessione widzi, że płaca postaremu
nieodbita, a Żołnierz y porządek Woiskowy przez zatrzyma
nie oney nigdy nie iest pewny, y zatym idzie że y pieniądze
stracić potrzeba y wygody z Woiska niemieć, tantumdem est
nullum habere militem quod non solutum. Sposob punktu-
alnego płacenia nie był bey trudny y ciężki, si sua cives
w tey zacznej Oiczyznie norint bona, y znać się chcieli na si-
łach małego iakiego a uniwersalnego podatku, ktory iako

JKM

przeszłym Interregni zamie-
szaniem ukrzywdzony X

JKMć Pan NMć na przeszłym Seymie, tak y na teraznieyszym intima omnium cura oddawać raczy, nullum quam quod cunctorum redimit commoda. Mogłoby do tego niemało pomoc, porządne Mennicy otwarcie, naprawa, a przynamniey rowny cursus monety. Zadumiewać się nieraz muszi JKMć P. NMćy, a podobno y każdy, iako tak wielkie, swobodne, zaczne y chwalebne Państwa bez własney Mennicy mutuando tylko z cudzych podleysze piniądze za swoie lepsze. subsistere przez tak długi czas może, y czyią wolą y powagą w iednymże Państwie, ledwo nie każde Woiewodztwo y Miasto, też same piniądze alio cursu bierze y wydaie. Należy hoc non postremum damnum et inconveniens, nietylko ad utile, ale też ad dignitatem Rzeczypltey, iak nayprędzey odwrocić. Niewątpi JKMć że w tym serio przeyrzeć się, y determinare zechcą wszytkie Stany. Kamieniec wrocony quantum gloriae, tantum dolori, przynosząc powinien Rzeczypltey spustoszeniem swoim y ruiną, a co nayzałozniey sza. że od samego odbrania niemasz czym prowidować praesidium tam zostaiącego, życzy JKMć Pan NMć aby Rzeczplta wzięła przed się praecipuam et singularem meditationem tak naprawy

y opatrzenia potrzebną ammunicyią tey Fortecy, iako też pro:
widowania raz na zawsze należytego porządku. Artylleryią
także rationes ulod się prezentuią, kiedy nietylko naznaczona
Zwarta wystarczyć necessitatibus oney niemoże, ale co wiek:
sza że y tey samey Possessorowie iuż dedidicerunt oddawać
bez osobliwey ciężkości y trudnych executyi, aby zatym mo:
dus et facilitas prowidowania ustawicznych expens, na te:
Woienną Ekonomią mogły się na teraźnieyszym Seymie wy:
nalesć, sądzi JKMć apprime necessarium. Novella Consti:
tutio na krzywdy y szkody w Koronie od Woiska W. X. L. po:
czynione, ponieważ skutku swego niewzięła, owszem nie:
ktore Dekretami są na Seym odesłane, tedy JKMć Pan WMć
Materiam hanc iniuriatorum całey Rzeczypltey zalecać raczy.
Na tych tedy publicznych materiach aby Seym był trakto:
wany y wczasie sześcniedzielnym skończony, iako JKMć
Pan WMć intime życzy, tak usilnie zaleca, aby Prodeci
Posłowie Ziemscy od swoich Principałow do tegosz singula:
nosime byli obowiązani. Niezapomina na koniec JKMć Pan
WMć

NMtwy co z Osoby swoiey winien, zna sie do niedopłaconych obiecanych Millionow, ale to mało: zna sie ze wszytkiego sie bie pożytkom, ozdobom y sławie tey zacney Oiczyzny debet. Radby ią wyniosł nad wszytkie Krolestwa, radby ze wszytkich w nią iedne wszytkie zgromadził bogactwa wszytkich ubogacił, y widział do siebie intrare in opes et remeare beatos; iednym słowem chciałby non stare, sed superare promissa. ale kiedy in ea tempora nastąpił ze nie ruinę ale wywrocenie z gruntu Ekonomiy y Dobr Stołowych, zastawszy przez te lata Panowania swego, Dwor, Stoł, powagę, y Ozdobę Krolewską, za dney niepartycypuiąc Intraty. swoią własną dziedziczną sustentować y trzymać az dotąd, prócz tego ze y Rezydencyią Warszawską prawie wszytką in decus et perennem memoriam reparować muszi. Oddaie pod Sprawiedliwy respekt ieżeli to non superat quid pro quo et quantum pro tanto. Jezeli ta Rzeczpltа nad samym tylko Krolem JMcią niema bydz wyrozumiewaiąca, ktora nad wszytkimi innymi Krolami intelligere

chciała wyraznym Prawem ne Princeps egeat. Ostatek Szerzey y doskonaley in eundem finem wyrazic rozumowi y umie ietnosci Urodzonego Posła poruczono iest.

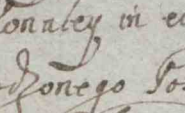

Locus Sigillina ions Cancell.

Na Własne JKMci roskazanie
Piotr na Kczewie Kczewski Regent Koronny

Przed tymisz, na ktore Instrukcyia Seymikami Przestroga do całey Rzeczypltey napisana; ignoto Nomine. Ao 1701.

Juz ten czas zapadł, kiedy to wolno było sentire quae Velis dicere quae Sentias, przerobiły tę szczęsliwosc adulationes, ambitus, odia, diffidencyie, że co pirwey sermone patulo wyrazic wolno było, to teraz Hyroglificis, Cyframi, ledwie nielocutione Angelorum ieden do drugiego przemowic może. Odzywam sie tedy sub Velamine ignoti, non ignotus ale mala Gentis Nostrae deflens, et vereus sim Judicij ob Silentium, co quidem iako ow Jonas in Ventre Cati incorruptus incorruptis defero. Seym na instancyią całego Senatu

Senatu w Warszawie odmowiony. w Bierziech po Conferencyiey z Carem Moskiewskim wskrzeszony, Woiewodztwom non conuocato consilio, spretis partibus nagle ogłoszony. Instrukcyia na Seymiki sub absentiam Pieczetarzow Koronnych napisana podobna do owey Faryzeusza Modlitwy, ktory nieprzyszedł ad Templum ora re sed se iactare. W Instrukcyiey zaś, ani media uspokoienia Mieszaniu W. X. Lgo. ktorych Sam Krol JKMć author, fautor et Manuductor podane, ani quidquam Solaty Dobrom Koscielnym Krolewskim Ziemskim pro plus quam hostili deuastatione, całego prawie X. Lgo nulla libertati cauta Securitas, legnatur heroiczne tylko czyny, tryumfy, starania de auulsis Scrupulosa Religio exagerantur a za to wszytko absolutio od deklarowanych Rzeczypltey Millionow petitur, Seym sie ogłasza a Woiska Swiege z Saxoniey do Polski wchodzą y iuz po Wielki Polsce hospitantur, na Seymiki Seu pacis, seu belli meditatio proponitur, a do Woisk nowo erigowanych W. X. Lgo ordynanse wychodzą, a oy sie in hosticum primo Ma to rusgały, et Nouum bellum z Szwedami do Polski wprowadziły.

Seym naznaczony, a wec in minimo Legi satisfactum. Woi:
ska przybywa gdyby go niemiało nic zostawać. Niemcow na
Pokoiach przybywa przeciwko Paktom maiori całego Swiata ad
miratione. Kiedy tam Krol Hiszpanski Swiezo na Krolestwo
Wokowany, Rex hæreditarius, absolutus, despoticus, u ktorego
Voluntas pro Lege, chcąc Nationi complacere, nietylko wszyt
kich Francuzow, ale y Stroy Swoi wszystek Francuski na
Granicy zostawił. wszystek sie ad mores Nationis choć e Dia:
metro moribus Gallicis contrarie, Stroiem y affektem confor:
muiąc. Tu zaz Sasowie sami implent atria Domini, Sasowie
radzą, Sasowie rządzą. Sasowie przewodzą, kiedy to primo
exemplo urząd Koniuszostwa W. X. Lgo po tak znacznym
Kawalerze Panu Flemingowi, homini Sucusq w Polszcze i:
gnoto, ktorego Imie po Holandyach, Angliach, w Szway
czarskiey Ziemi, Mieyskie, Kupieckie institarum Stallarum
implet, conferowany, ktory do Polski przybywszy na Elekcyą
X. Lgo, Kurlandskiego y Inflantskiego Spoliis zbogacony

nie:

nietylko do naystarszych Domow Colligacyiey, ale y do nay-
wyższych Urzędow effrons sie pnie &c. Dobra Kościelne Sacu-
larizantur, kiedy fundacyią JJ. Krola Jmci Kazmierza Jana
Oiców Kamadułow Węgierskich Constitucyami obwarowaną na
psy y Myslistwo Łowczy Nadworny Sas. odebrał. Religio
polluitur, kiedy to służbę Luterską publice po Domach, Pałacach, z
Kazaniem et cantu odprawuią. Zamek Warszawski publico
scandalo w Saray et in Scortum obroconij. Dobra Stołowe, Zupy
per administrationes Niemcow, per affectatas et dispendiosas Com-
missiones pessum eunt, et totum regnandi misterium na tym, aby Pol-
skę ad deliquium usq; osłabiwszy sub Imperium obiąć a dopiero
absoluti Dominij Legibus obwarowaną, iako Nowe Krolestwo plan-
tare. His cogitationibus trzeba oportune zabieżeć, puki ostat-
niey krwie nie upuści libido Dominationis. Rozumiałbym tedy te-
ratowania przed sie wziąć sposob, żadney Posłom niedawać In-
strukcyiey z Seymikow, tylko ten ieden Punkt załęcić, aby do
obierania Marszałka nieprzystępować puki Constitucyiey ostatniey
non satisfiet, y niechcieć Seymu puki wszytkie Regimenty Saskie z

Korony, z X.tego, y z Kurlandyiey do Saxoniey niepowrocą:
gdyż obrawszy Marszałka Krol o Seym dbać nie będzie.
Cadencya sie do Grodna przeniesie, gdzie pęta libertati nayla:
twiey fabricari mogą. Proszic Krola JKMci o naznaczenie Sey:
mu Konnego. Interea naznaczyc po Woiewodztwach popisy
naznaczyc sobie Seymiki relationis per modum limitationis
teraznieyszych, bo te mogą bydz niewydane, z ktorych Sey
mikow ruszyc pospolite Ruszenia Viritim pod Chorągwiami
Jezeli Krol JKMci wyprowadzi Woiska, o Seym zwyczayny
proszic, iezeli Legi non obtemperabit, to proces Legionibus ar
mare. Juz tez dotąd sat est datum doloribus, iuz to czwar
ty chleb Woiska Saskie doiadaią, krom szkod, krom alimen:
tacyi ludzi y koni. Juz to przeszło szesdziesiąt Millionow
gotowych pieniędzy z Polski, z X.tego, Kurlandyiey wyci
snęło Woisko Saskie. Niewspominam zaboistw, gwałtow,
profanacyi Kosciołow, Naiazdow Dworow Szlacheckich pu:
blicznych: w Samey Krola JKMci resydencyiey, po Drogach
po

po Vlicach, rozboiow, swiadczą napełnione protestacyami, obduc-
tami, presentacyami Grody, wszytko to Vindictam in calum clamat
provocat Nativam Cnego Narodu generositatem, ktory Servitutis
hactenus nescius, iuz to przez lat cztery ad Stuporem Swiata,
tę obelgę od Niemcow cierpi, ktorzy sami patientiam Nostram
mirantur, dum illudunt. Jezeli Flandrya cała, oto tylko Dzie-
dzicznemu Panu Swemu rebellizowała, ze Hiszpani niemi nie
Nacyonalista rządzili y onych aggrawowali, Cosz my Polacy
mowic mamy? ktorzy ad hac absurda iuzesmy przyszli, ze nay-
grubszemu inter Germanicas Nationes Narodowi, tak sie podaiemy
iakobysmy rąk y serca niemieli. Resurgat tedy to oboie cum
Resurgente Christo, niech patientiam dotąd nostram, pro mode-
ratione, Skargi pro admonitione Silentium pro Veneratione
Swiat tłumaczy, a potym niech widzi, ze kiedy Civilia non pro-
fuerunt. Orzeł Polski Orlem, Polak Polakiem.

Copia Listu JmXdza Biskupa Zmudzkiego
do Ziazdu Wielkopolskiego Ao 1701.

Naywybornieyszą przy Fabryce Vniversi pokazał Pan Naywyż
szy operacyią, że miedzy wszytkimi Kreaturami, ubłogosławić
raczył człowieka libertate arbitry, rowną y Oiczyzny Naszey
nad insze Panstwa precedencyią, że necessitate pulsa szczegul
ną regulamur wolnoscią, ktora mutuis incrementis cum Re
ligione zwykła fulciri et stare; Obie te Bases Oiczystych
Swobod in uno corpore Rzeczypltey w Czesciach Kraiow Na
szych martwiec poczynaią, kiedy inuitâ Republica wpro
wadzony lud Saski et inualidâ wszytkich Stanow dispos
tione pod pretextem Wydzwignienia Inflant, gospodaruiąc
w Dobrach naszych tak nas exuiscerant że iuż y Substan
cyie nasze non aequiualent extorsyom y Inflanty choćby in
Statera zważone tego niewarte. Dobra Ziemskie przy
sciem, Noclegami, podwodami zniszczone, Dzierżawy Panis
benemeritorum, oddane Cudzoziemcom, nad ważnosc swoię
oraz muszą dziesięcioletnich Intrat wyliczac Summę. Do
bra Koscielne qui oderunt diripiunt sibi, Same Swiątnice
Panskie in metu periculo, et persecutione. Zostaiący in

tinta

tanta Crisi, diuites tylko odbieramy inanes promissiones a coraz
grauiores effectus; u Maiestatu JKMci PMMci non exaudimur. Rze
czypły Sancita contra nos experiuntur euentus. Od Seymow, Sey
mikow y Rad publicznych zostaiemy exclusi, musiemy prywa
tnie nostros communicare dolores, ze taz Sors infelicitatis teti
git y Duchowienstwo moie y Dyecesyią, U Krola JKMci Pana MMci
nieznalazłem zadney folgi, ani satisfactiey muszę uniżoną pro
zbą moią pulsare do affektow y łaski WMMPanow, abyscie
raczyli ex instinctu charitatis Dei et proximi sentire dolores
Nostros, iezeliscie WMMPanowie nas niechcieli dopuszczać wnętrzny
niesnaskami zkołatanych in primam offam absorberi, zebyscie
WMMPanowie oppressyą moią ab exotica et haeretica manu, instan
cyią swoią u Maiestatu JKMci Pana MMci chcieli alleuiare, a za
li zagęszczone prozby wyiednaią, czegom niemogł supplici wy
proszic prece, wyswiadczoney WMM Panow łasce eam deuo
ueo gratitudinem, ze quousque spirare licebit zutrapioną
Dyecesyią moią, suspirabo do Maiestatu Boskiego, aby

conseruator omnium rerum et Specierum zachował Oiczyzny
naszey incolumem Statum, y tę sobie obieram Obeycię, aut in
libertate Viuendum aut ante seruitutem moriendum Piszę
się zatym &c.

Copia Listu od tegosz do Krola JMci
wteyze materyiey.

Vstawiczny Woisk WKMci Pana MMo meatus et remeatus przez
Dobra Duchowne przymuszył mnie do Suppliki posłania Ma-
iestatowi WKMci aby z miłosciwey WKMci łaski wszelkim
Prawem od takich uwolniony ciezarow, mogł bydz assekuro
wany, kiedym sie spodziewał z respektu WKMci folgi,
y ochrony, innouato dolore 600 porcyi na kilka set Vbo
gich Dymow narzucono, y wiednym tygodniu tak wielką sum
mę wymagaią, ktorey same Dobra niewarte, y Dziesięcioletnia
niewynoszi Intrata, iawna zguba moia za wierne Vsługi
WKMci PMMu zawsze czynione et interitus ubogich ludzi,
niepodobna aby u Maiestatu WKMci PMMu niemiały znaleść

Comp-

Compassyiey u ludzi podziwienia, u Pana Boga iudicium.
Będzieli to Naiiaśnieyszemu Imieniowi WKMci gloriosum, że
ktory odbierałem Professionem fidei od WKMci ludzi aliena
fidei, będę w Oiczyznie własney Exul. Od Kathedry Externus
Swiątnice Pańskie sine Ministris zamknione ludzie ktorzy co
dziennie supplikuią za szczęśliwe panowanie y powodzenie WKMci
sine sacerdotio, sine sacrificiis. Upadam do Thronu przeto W.
KMci racz gemitum pauperum exaudire, zważyć naszę zgubę
conculcatam immunitatem Ecclesiasticam erigere, y mnie uwolnić
a tantis grauaminibus ktore krwawe łzy exprimunt; inaczey
bym musiał przentować się WKMci miasto pastorała z Pielgrzy-
skim Kosturem. Wrodzona Dobroć WKMci PMMci odwroci
odemnie hanc calamitatem, y zlęcić raczy Pułkowi Im Pana
Maruicza, damnorum illatorum resercionem. Inne Commissy-
ie y Sądy bez wyraźnego WKMci ordynansu, żadney nieprzyno-
szą satisfactiey, procz nowych sumptow. O ktorą łaskę iako
nayuniżeniey supplikuię &c &c

Copia

Listu JmP Sapiehy Woiewody Wilenskiego na Seymiki Przedseymowe, na ktore wyzey Instrukcya napisana. de Dat. 26 Fbry 1701 z Warszawy.

Nad zwyczay, Prawo, y słuszność bez obwinienia, tak strasznym Sądem, bez Prawa tak srogim Dekretem, na Honor, zycie, y Substancyą cum instantanea executione uformowanym Szlachcic y Senator et Reipbla Minister, od niektorych Schlachts conspirationem miedzy sobą maiących in Caterius ludzi Pogranicznych, Chorągwi Wołoskich, Kozackich y Boiarskich od kilkunastu tysięcy na to usilnie sprowadzonych całego W. X. Ltgo. a raczey wszytkich Stanow Rzeczypltey Jus et authoritatem usurpuiących, niesłychanym od wiekow przykładem non iure Victus, ale ui armorum oppressus z dobr wszytkich in predam zabranych exutus, Honoris et Commoni Securitate zdrowia abiudicatus z Syna tego (w ktorym osobliwa wsparcia Oyczyzny y sławy Domu affulgebat nadzieia) orbatus, sam, bedwo z zdrowiem evadens od własney Substancyiey Exul, nieu-

day

daię się ad desperata media, bo mi miła Oiczyzny tranquilli-
tas, ale dotrzymuiąc fidem legi et Regi w Sercach Conciuium
nadzieię tę zakładaiąc, commune WMM Panow y Braci wzy-
wam auxilium. Raczcie to WM Panowie uważyć, iżeli to tylko
priuata Osob naszych z JmP. Podskarbim Bratem moim, albo
Domu naszego Iniuria, czyli inszy iakiessi intencyi rerum inno-
uandarum scopus? to samo indicat scientiam, że cisz authores
motuum, praesentium przed kilką lat ziazdem swoim pod Lawnem
robore Woiska Cudzoziemskiego fulti, nastąpili na mnie, abym
zwinął Woisko, czego uczynić sine consensu omnium ordinum
Reipublicae niechciałem, ale non tam libenter quam reuerenter fa-
ctum est. Teraz zaz toż Woisko, ktorym Stylem, zwiniono, tym
że podniesiono, y tym Woiskiem wielka część Braci Szlachty
w WXLitewskim od tychże Panow Principałow potentia militari
wyciśniona y do acceptowania, takich iakie oni pro libitu suo
uformowali Constitucyie przymuszona tanquam sub iugo seruitu-
tis do tych czas zostaie, ktorym sentire quae volunt, et dicere quae

Sentiunt, nefas est. I to wziąć w reflexyią iezeli eius seditionis
Authores, Seymow potrzebowac będą, kiedy takie materyie na swo
ich ziazdach per potentiam sub armis deciduią, Woiny y Woi
ska postanawiaią. Ministeria Status na Seymach ordinata od
mieniaią, podatki uchwalaią, odbieraią, y z nich bez rachun:
kow kwituią się, honorow y prerogatyw Szlacheckich odsądza
ią, Dobra Szlacheckie konfiskuią, tesz Dobra y Urzędy Komu
chcą rozdaią. O czym wszytkim Laudum Ich do Druku po
dane lepiey każdego informowac będzie. Niechcę Ulteriora
tey Oyczyzny Naszey Vaticinare mala, ktore przezorna każde
go może widziec prudentia. To tylko co per calcata Iura
na Osobach naszych y całym Domie naszym et per Vio:
lenta media ad Suppressionem Imienia Naszego attentata
wtę Rzeczpltą inserpit, donoszę WMPanom y Braci, oraz
zal moi, ktory mam ex contemptu Osob naszych, z Ruiny
Substancyiey, a co wieksza z Straty nigdy nienagrodzonej. Pa
na Koniuszego Syna mego, po tak wielu Woinach (na kto:
rych z Sławą Imienia Polskiego za Wiarę Chrzescianską Zy
ele

cie swoie exponebat mille periculis) tu tak mizernie a Siccarijs pod Xdzem Bilozorem ordinatis, za naypierwszym tegosz samego Xdza szpadą uderzeniem albo raczey przebiciem, a potym a Siccarijs zadaniem ran consulte ac deliberate zabitym) in sinum Braterskich WMM Panow affektow składam, prosząc oto, abyscie WMM Panowie Iura tey Oiczyzny a Maioribus suis parta posteritati dotrzymywac, et publicae tranquillitati Reipublicae consulere raczyli. A ia y resztę krwi moiey na usługę WMM Panow y miłey Oiczyzny immolare gotowem y zostawam. WPan y Braci uprzeymie zyczliwym y powolnym sługą Kmrz Sapieha

WWHetWWXLo

Manifestacija Jm Pana Paca Pisarza WXLgo Kawalera Maltanskiego przed Bogiem, Swiatem y Rzpltą ze nie iest Authorem zerwania Seymu w Warszawie in Februario Anni 1702 di

Boga samego scrutatorem cordium, sumnienie własne mille testes, stawia in Iudicium Rzpltey contra publicam famam, ktora o

mnie mentiri non ueretur, y wzięte ex Annalibus publica
calamitatis Imie, zerwanego Seymu infamiam kładzie na o-
sobę moię, a iescze per summam iniuriam, iakobym miał pry-
watnemu zalowi memu, to szczegulne zdesperowanych Rzpltey
nadziei solatium immolare, iescze y wtym Laski Nadworney Wo
XLgo zręku moich gwałtownie wziętey fato niewinnie Va-
pulo, iakobym od niey do zerwania Seymu głos moi zabrał
et sub ictum nieszczęscia, integritatem Oiczyzny podał. Przy
znawam ingenue ze mnie tą Laską ręka Panskie dotknęła, y
do zywego generosa menti doięła, przecięż iednak doloris
sensum takem miarkował, aby Rzpltey Vulnera pirwszą były
mogły wziąc medellam, byłem gotow tym czasem Veterem et dia
partam dignationem subitae felicitati submittere, pukiby wprzod
Oiczysta wolnosc, prerogatyw swoich niepodzwignęła Fasces
widziałem dobrze z niedoscia tego Seymu szkodliwe Con
sequencyie, ktorych ex praemissis tak wielkich inconuenien
cyi, a ktosz iuż doirzec niemoze? anim tez tak zemsty chci
wy abym miał zyczyc hac inclyti Pelopis Domus ruat uel

in me

in me dummodo in Fratrem ruat. Nieszukam cum qua Gente ca-
dam, bo puki Oiczyzna na Prawach stac moze, niemiałbym y ia
przy protekcyiey Swobod naszych desperowac meliora lapsis.
Całey Rzpltey appello fidam memoriam, co za materyia głosu-
mego była; niemoze mi to bydz pro crimine, zem sie zalił na nie
szczęscie swoie per iniuriam Praw publicznych zadane, boć tylko
sors ista Tyrannis, conuenit wybiwszy niedac sie napłakac, abec
wtym znosnieyszy zal bydz widziałem: Nos Hectora flemus
wzruszonych a fundamentis Praw naszych casum; cardinalissi-
mas Leges, zatłumiły Legiones y iuz stamus hoc loco, quo Tro
ia cecidit y kazda Rzplta. Więc azeby nad zgubą naszą uczynic
było reflexionis spatium, aby same tylko wziąc Securitatis media
przed sie, zatamowałem cursum inszych obrad, ktore praecip-
ti Fato do swego konca kierowano. Załozyłem szczegulną ie-
szcze fatorum remoram, liberum Veto, y z protestacyią wysze-
dłem, ale nieuszedłem a loco consily, iakowięc zawsze pra-
xis niosła, kto chciał Seym zerwac, zaraz cum Sonitu głosu
swego y Sąm euanuit. Ale na coszi per coniecturas dochodzic

intencyi moich, ręki moiey własney exstant Vestigia, gdy
w liście do JmPana Marszałka pisanym subscripsi publico
Voto, aby przywrocic activitatem, to tylko nie do smaku
ze założyłem Kondycyie, aby Rzplta chciała weyrzec w te
Punkta, ktore publicae reflexioni podac miałem, aby ponie-
waz po złomanych Constitucyach invalida Legum auxilia
o skutecznieyszym pomyslic sposobie, ne fiant similia.
Czemusz? y słuchac niechciano Vicariam wolnego głosu lit
teram iakoby to sama malorum ignorantia mogła bydz pro
remedio złego. Wiedziano dobrze, ze acrem sui relinquunt
memoriam, quae ex vero originem maią. To in publico propo
nowac miałem, na co privatim utyskuiemy, wszyscy cum gen
tu, a rzadki ktoby miał sarknąc głosno, czyli to senoum
mali detraxit usus, zezmy ztaką patientią in flagella para
ti? wszak zbytnia servilis demissio etiam regnantibus
fastidio. Kontrakt Magistatis z Rzpltą, y niby Interiyza
ślubow zobopolnych Pacta Conventa, w ktorymze wypel
nione

nione Punkcie: we wszytkich prawie iurata Deorum Maiestas
teritur ztwierdzona tot calculis, clausulis sponsio eluditur. Spi-
sane Prawa tineas pascunt inertes, a Rzplta iuz sie niemal Samą
Karmi nadzieią. Quid tempora Legum legimus, y od tysiąca lat
na co Przodkow naszych krwawe prace. Całey kiedys Rzeszy Nie-
mieckiey dostawała Kroku Oiczyzna nasza, y złączone w Krzyża-
kach, łamała Subsidia; teraz ieden z dziesięciu Germaniae circu-
lus tak scisnął ze wolne podniemy karki, y własnie iakby iuz An-
nibal ad Portas, kiedy kto powie ze Sasowie na Granicy. Namie-
niąm lethales ictus zadanych à Maiestate libertati razow. Rzecz
iest delikatna Wolnosc, a dopirosz iey pupilla, ktora tak enormi
ter laesa, ze niewidzi co w Iancbergu, w Bierzach formuie y Sta-
nowi, w głowę y w brew wolnosci; wzniciona woina Szwedzka z
chlebem Rzpltey sustentowana, y na nasze wyprowadzona karki,
alieni paena timoris in nostra ceruice sedit y gdzie iescze co-
kolwiek zostawiła Saska licentia to Sobie usurpuią in pra-
mium zwyciestwa, Iura belli distributiua Vacansow iusti-
tia, ij opisanemu de Terrigenis et Indigenis Prawu Koniu

szostwa Lthgo derogat collacya, przeciwko Rzpltey pra
cautiom graues in Rempbn Matres wystawuią iakie Crea
tury. Nuż dopiro per Extraneos promocyie, na warcie u Pa
Bechlinga wystawac muszą primae Classis Nomina, y niby u
Sciana iakiego etiam Janitoribus iego notescere habetur pro Ma
gnifico, ztąd tylko podobno choiney ręki Panskiey pochwała, że
ieden Vakans partitur in omnes et pluralitate Priuilegiorum
niezgod y Kollizyi rzuca Semina Dygnitarstwa y Vrzędy
przy dawnych Prawach y władzach obligowano się conserwo
wac, a przecie JmP Marszałka WXLgo y na Pokoiach non
patitur oko Panskie, tesz same Ministeria deklarowano ma
na tenere spokoinie, a przecie w WXLitkm acheronta wzru
szono, aby tylko przełamac te naypirwsze wolnosci fulcra
Pacta et Foedera z postronnymi Pany ponowic y o utrzyma
nie z nimi pokoi czynic nasecurowano, a tu naypirwsze stu
dium tak wielkiego pozaru praeferre facem, od ktorey iuz
tak niebespiecznie proximus ardet Vcalegon. Do postron
nych Narodow y Panstw Slachtę bene possessionatos obo
wiązano

wiązano sie posyłać, aż oto pod Imieniem Ablegatow y Resydentow Polskich Sassowie po tak wielu Dworach abutuntur charectere, y Polskim illudunt interessom. Cudzoziemcow niepromowowac na Indygenaty, a przecie omnem mouit lapidem, ktokolwiek P. Fleminga w tey Koncurrencyiey sekunduie. Tychże Cudzoziemcow ad Consilia Status nieprzypuszczać. a ci iednak prima admissionis w nawalnieyszych sprawach intimi Consiliary. Naszi zaz prawie tylko per ludibrium consulti Pontifices. Gwardyie z Polskiego y Litewskiego Narodu bydz powinne. a te z Gardokurow Drabantow, Cohortes Prætoria, ktorych po Rynkach y Vlicach licentiosa manus Dom Naiasnieyszego Antecessora circa Iura inuiolabiliter miał bydz conserwowany, a że to w Potomstwie zdeptano Sacros cineres iego y Szawle gratitudinis Rzpltey monumentum odebrano. Exotica militia krwie poddanych naszych Sanguisuga, fortuną y chlebem Rzpltey przez lat kilka trzymana, immunitates zdeptała Dobr wszelkich, et nihil tam Sacrum, czegoby niezprofanowała Saska licentia. Omites Diomedis Equos, Busiridis arce clementes! Znosznieysza wspomniec na Szwedzkie, Moskiewskie, okrucieństwa, Kozackie Tatarskie. Tempora signauit leuiorem Roma malorum. Na swegoż

Związkowego Zołnirza iaki rigor. y z Dwunastu zasługo
nych Cwierci recompensa, a tak wielkich rabunkow y ex
torsyi Saskich ausus iescze dotąd bez satisfactiey. Erogo
wanymi na Woisko Saskie Millionami y nayprzykrzeyszoby
Rzplta Woinę wytrzymac mogła. Dobr Ekonomicznych
Zupp Solnych Administracyia Cudzoziemcom y Zydom po
wierzona podziwienia podaie Materyią ze tanta fides
in Izrael. Ite to są na czole Samym Rzpltey stigmata, et
nondum obducta cicatrix, ktore lubo każdy widzi y cierpi
zyczyłem iednak pokazac palam, y kiedy in Legibus parum
prasidy chciałem o skutecznieysze prosic remedia czemusz
y Słuchac niechciano tey proposycyiey. ktorą słusznie do przy
wrocenia Activitatis położyłem za kondycyią. Ten tedy Seym
zerwał, kto potargał inter Magtm et libertatem Vincula. kto
y myslic niepozwolił, iakoby mogła restitui Praw złomanych
integritas. Zaczym manifestuię sie przed Bogiem Swiatem
y Rzpltą zem nieiest Authorem zerwania Seymu, Honoru
innocentiam, zyczliwosci moiey ku Oiczyznie candorem

podaię

podaię pod rozsądek Rzeczypltey Iudicet Orbis inter me et Calumniam.

Copia listu Xcia Jmci Kardynała Radzieiowskiego do JmPana Krakowskiego Hetmana W Koronnego po Batalitey przegraney Kiiowskiey Ao 1702

Przyznam się WMMPanu żem się niezmiernie dziwował, że maiąc przez tak czas długi culturam przyiaźni z WMPanem, dawszy dowody affektu, aestymacyiey, ac curae y intencyiey interessow WMMPana, byłem iako in neglecto od wyiazdu WMMPana z Warszawy, y niemiałem nawet okazyiey winszowania Primatum Dignitatum tak w Senacie iako y w Woisku WMMPanu, ktoremu iescze przed Konferowaniem Podskarbstwa kierował na WMPana znaiąc Osobę do Buławy zręcznieyszą niżeli do Kluczy. Gdy tedy okazyia publicae calamitatis, Veteris amicitiae ac Stili WMMPana domaie expressit. Powinszowawszy WMMPanu naprzod Dignitatem y łaski JKMci ktore Antecessorom Urzędu tego immortalia Nomina augent, Magnitudinem, Usum iey gloriosum equum ac longevum uprzeymym życzę Sercem. Memoranda.

Cladis Woisk JKMci Saskich, nader lotna do mnie przy
szła wiadomosc, ingemui super sortem Oiczyzny Naszey
ktora insons ac innocens, fraternorum odiorum Theatrum
cognati Sanguinis stała sie receptaculum, infremui zaz
słysząc ze Woisko Rzeczypltey Koronne unicum liber
tatis tutamen pokazało sie w tey okazyiey incauto subsidio
minori fama, niemiawszy dotąd o JKMci prawdziwey relacy
iey; wielcem sie listem WMM Pana pocieszył, ktory et salu
tem Principis donoszi et Aquilas saluas. Volantem zaz ac
errantem po Polsce famam sam tylko czas zatamowac mo
ze; Nam zaz rem ipsam curare nalezy et fata in melius co
gere. A poniewaz WMM Pan meum sensum w teraznieyszey
coniuncturze exploras, ten iest: stet Mars in gradu suo Wo
iewodztwa niech sie na iedno naznaczone sciągaią mieysce
Woisko przy nich, Legacyia od Woiewodztw niech będzie
wyprawiona tak do Krola JMci Naszego, iako y do Krola
JMci Szwedzkiego pacem suadendo, mediationem pacis
of-

offerendo, deklaruiąc przytym, ktoraby strona aequis et bo
nestis medijs quiescere niechciała, to przeciwko tey deklaro
wac się będą: wziąc assumptum samego Krola Jmci Szwedz
kiego deklaracyiey, ktorą tak w Litwie Legacyiey publiczney
iako y mnie z JmPanem Podskarbim W. Koronnym w Warszawie na
perswazyią naszę interposuit, że z całą Rzecząpltą traktowac
będzie, tali modo Anglia z Hollandyą Woinę Duńską skonczyła
y uskromiła. Myslic zaz o Reuans, nec tutum nec consultum, Ar
maty, prochow, ammunicyiey niemasz, piechoty umnieyszone, Regi
menty, ktore meznie stawały przerzedzone, ktore placu niedotrzy
mały, tych nierachowac numerus sunt non viri, Szwed spoliis for
tior, y Pomorskie Woisko nadchodzi. Wdawac tedy Wasko y Woie
wodztwa in aciem, iest to kostki rzucic o wolnosc Polską, ktora non
resurget post ruinam. To pro fide mea ac amore in publicum WM
mPanu namieniam, hortando per sacra, abys WMM Pan nadul pa
trząc tak rzeczy kierował, ne ruina haec sit sub manu tua, gdyby
Krol Jmć Szwedzki na Granicy był, inaczeybym radził, ale że leży
in medio florentissimarum Prouinciarum. Co dosc namienic mądremu
pisząc się zatym constanti affectu &c

Oratio

Supplicatoria qua miles ementus nomine totiq vexilij duci supremo amissa supplicat fortuna

Kdy pierwsza fortuny praca swobodne zyiących ludzi chęci w przeciwności ściśle więzy wprowadzić: fortuna laborat aduersis documenta dare. NN. ieszcze nigdy faworow swoich, tak szczęśliwego nie prezentowała uczestnika, ktoremuby zdradliwych wnikow kowac niemiała: fortuna votis malignum opponit nostris inuidiosa pedem. Dawno swiat cały a prawie a cunis teneritudinis sua lubo w definicyach tey Bogini pracuie, kiedy iedni złotą serc ludzkich wędą, drudzy perłową rosę noszącym obłokiem mianuią: Aureus cordis hamus, nubes gemmeo humectans imbre. Siticulosas mentes fortuna, iednak y ten dobrze

ugodził

...enstwa impellunt ode
... vegetior dextera
...bodzic wolnosci
...is umbra ni mi-
...bet pondera
...agium com-
...hianti
...lezwac
...ony

ferre expertus cunctos solus certamina flectens. Nie-
czekamy z nieba złotego Jowisza dyszczu, nieczekamy
ad obliganda vulnera Trajani lacinias, maiąc nadzieię
że nasze dyspendia vitae Oycowskich respektów daniną
opatrzone będą: Castra petent vineti et larga mercede
beati; Stawa tu każdy Styliko, każdy Zophyrus de-
coras pro gloria cicatrices et vulnera ferre za całość
Oyczyzny ń refugit tylko gdy iego postulata beant
uczynisz N: tym łaskawości na mnie wyrażonym
przykładem Rycerskiemu fomitem serca do dalszey
rezolucyi zachęcisz, martem gerentes animos do-
niezwyczayney śmiałości: Audent cuncti strenue
agere quando nemo frustra, kiedy nam w respektach
Pskich hospitari pozwolisz.

Respons JKMCi Pna naszego
Miłościwego na instrukcyą Koła Gene-
ralnego Woyskowego urodzonym Mary-
uszowi Minorowi Ligęzie Podstolemu

Chełminskiemu Porucznikowi Chorągwie
Pancerney Urodzo Kasztelna Chełmskiego
y Bogusławowi Złotnickiemu Towarzy
szowi Chorągwie Usarskiey JKMci
Posłom wyprawionym z Obozu pod Ka
mieniem, dany w Kancellaryey JKMci
w Toruniu d. 26 Mca Listopada
1702 an

Marsowych prac, trudow, y fatyg, Heroi
cznych czynow y wytrzymaney pułroczney kam
pagnij Cnego Rycerstwa Woysk koronnych,
a gdzieś może bydz prawdziwe uznanie,
gdzie wdzięczniejsza reflexija, ieżeli nie
w Oycowskim Woiennego Pana Sercu, qui cum
stat unus castra sibi facit, y Kawalerską cnotę
męstwa

męstwo y odwagę zawsze ma in primis respectibus
summo pretio. Vfundował niepłonnie wszystkę na-
dzieię swoię. zaszczyt y obronę iak in amore Ciuium
tak w Rycerskich piersiach wiernych commilitonum,
quos circumtonuit gaudens Bellona cruentis prelijs
ani się zawiodł in plenâ fiduciâ: kiedy przez tera-
znieysze poselstwo nieprzełomaney wiary, stateczney
żarliwości, y niewygasłey ochoty, odbiera solennem
sponsionem et obsequium ac parendi amorem. Oddaie
zatym zupełnie coronatum caput, y tak swoię iako
y publiczną szczęśliwość, Bellicae fortitudini zacnego
Rycerstwa, składa prawdziwą poufałość swoię wszczę-
rych y niezmazanych sercach, z tym się pełnym miłości
y wdzięczney reflexyi odzywaiąc wyrażeniem: Vobiscum
laudes et honor noster et laeto gloria vultu.
A te dane dowody Pszymy, respektow y konfidencyi
swoiey Ile Mci Pan nasz Mtwy i Strzeż Boże, aby
miał wczym ubliżyć tak dobrze zasłużonemu woy-
sku koron; albo mu chleb odbierać, ktorego by dać

potrzeba, y kazdego ~~[illegible]~~ cnoynymi nasycic łaskami, tak
iako doswiadczona JKMci Pna Nasz Mtwgo nietię
munificencya, qui diuitias n̄ abdidit antris, nec
tenebris damnauit opes. Przycisneła wprawdzie
JKMci Mtd Suprema necessitas do rozłączenia woy-
ska Auxiliarnego na zimowe stanowiska, nietyl-
ko w Prusiech, ale y w wielkiey Polszcze, lubo go
znaczną część, niechcąc grauiter incumbere tey Oy-
czyznie, do Sląska wyprowadził, y tam mu Kwar-
tiry niebez wielkiey spezy ziednał. Więc ze tak
z Prus iako y wielkiey Polski, gdzie pozostała
część woyska Auxiliarnego zastąpiła, należyta
woysku koronnemu przychodzi Hyberna z tymtę
JKMP N M: deklarowac raczył iz pomienioną
Hyberne z Skarbu swego zapłacic roskaze iak
prętko wynidą Assignacye Chorągwiom, ktoreby
naylepiey ordynowac na ręce Wielebnego w Bogu
Xdza Biskupa Chełminskiego y Pomezanskiego
tudziesz wielmoznych y Urodzonych woiewody
Czerniechowskiego, Kasztelana Elbigskiego Podko-
morzego

invalidowany, a zatym iako na Seymie posłom nega-
ta activitas, tak musieli obicientes myslic, zeby y do
relacyi na Seymiku nie przyszło. Barzo iednak dobrze
postąpiły sobie Woiewodztwa te przezacne, ze się chcą
cały sposobu Confoederacyi, ktorey ad inducendam arno-
rum harmoniam nayskutecznieyszy ad tollendas divi-
siones et partialitates, bo tam zrywaniu nie podlega
naypotezniejszy, dopiroz ze essencya tey konfoederacyi
iest przy wierze S. Katolickiey, przy dostoienstwie JKMci
przy prawach y swobodach Oyczystych, niewiem kto
mu by się nie miało podobac, to dzieło ile kiedy iest pod
dyrectyą WMMPana, ktorego delikatne sumienie zo-
ctiwe zawsze pro Reip: libertate sensus ac ipsis maior
prudentia fatis karzą dobrze tusząc, y nie wziąłbyś by
super lacertos tego ciezaru, gdybyś nie przeyrzał ze
go nie możesz złożyc, tylko cu gloria funkcyi swoiey
a solatio Reip: tak byś zatym miał gradiri, trzeba ra-
dzic WMPanu, inspirabit Rad: spiritus unionis. Po-
nieważ in fundamento et voto Jey stanęła ta Konfede-
racya, ani Jey praevalebunt partes adversae ktorych

Zabawa iest moliri et demoliri. Będziesz albowiem
miał reflexyą y na honor swoy, y na honor wdztwa
aby niebył umnieyszony per abitura in casum tanta
Studia, ale iako one in solam Reip. Salutem zlecone
bydz rozumiem, tak intra votum perseverantiae zycze
I ia sam unum velle et unum nolle zachowam
Z WMPstwem, ktorzy niemozecie inaczey chcieć tylko
dobrze Oyczyznie, Co in candore wyrazywszy sam dodał
szey ich requizycyi iestem addictissimus pisząc się na
dowod WMMPana

P. S. Nie racz WMMPan uciekać od honoru, ktory
sam ultro WMMPana ~~[illegible] pro bono opere n desero ie~~
~~[illegible]~~ szuka libertas iest słodka, kto ią zas albo
utrzymuie, albo restituit, favus melis in ore ipsius
iest rzecz wprawdzie ciężka, ale coram deo ex homi
nibus meritoria, Iestem tego wszythkiego probant,
y lubo vapulo pro bono opere n desero iednak
dulcedinem meam fructus enim boni operis
perseverantia est.

Respons JKMci Pana Naszego Miłościwego na Instrukcyą Woiewodztwa Bełskiego Urodzonym Jozefowi Jarczewskiemu Podczaszemu Buskiemu, Jozefowi Lirakowskiemu Staroście Olszyńskiemu Posłom tegoż woiewodztwa dany w Kancellaryi koronney w Toruniu 24 Februarij 1703

Tec to są staropolskiey cnoty y wspaniałego Sarmackiego Geniusza prawdziwe dowody wiary Pnu Miłości Oyczyznie y w naycięższym razie: et si fractus illabatur orbis stateczne y nienaruszenie dotrzymać słynie do nieśmiertelności tą sławą zacne woiewodztwo Bełzkie, ktore we wszystkich przypadkach Rzeczypospolitey, iako chwalebnym przykładem Tyszowieckiey konfederacyi utrzymało mutantia sceptra S.P. Krola Kazimirza tak y całą Oyczyznę ad Heroica Actus przeciwko nieprzyiacielowi wzbudziło. Z tą y teraz rezolucyą et viuido libertatis spiritu, kiedy się popisuie zacne woiewodztwo Bełskie nietylko w afektach panskich summum znayduie pretium ale y w sercu iego indelebilem locuie sobie obligationem A

JKMość Pan nasz miłościwy po odrzuconym przez
Krola Szwedzkiego Traktacie, y upadłey nadziei
pokoiu, Auxiliame woysko swe kupi, ad opera-
tiones bellicas, gdyż niemasz inszego sposobu, tylko
generoso ausu wodzy pusc nieprzyiacielowi, nam
plures timendo perierunt, quam periclitando, tak
y zacne wodz Betz do Marsowych zagrzewa czynow
etat excutiendum hostem Rycerskie ~~[illegible]~~ animuie
serca. Chlubi się Generał Szteinbok, napodziw
całego swiata y posmiech postronnych y niechętnych
że tak w małey garzki ludzi swoich, niemaiąc
tylko dwanaście set kawaleryi y tyleż infanteryi
tak wszytkie Ruskie przyciśnął kraie że się de
sporica srzędzi potestate y nieprzełomany wiarę Polakow
flagitiosâ chce złomac perfidiâ venalesq animos
pretio transcribit Impio kto ma tylko krople
serwie Szlacheckiey powinien sarknąc super tan-
tam indignitatem Rzpltey powien brac się do broni ad
reprimendos feroces insultus do czego JKMość przy
pomocy Boga naywyższego od tey to sciany prohibit

exempl

exemplo, y nic niewątpi że zacne wa Bet. y wszystkie
poydą za Panem in Arena Martis, y ze swoiey
strony fortiosioribus agent remediis naodpor
nieprzyiaciela
Chyba zdrowy rozum nie uważa, niechętne nie
poymuie serce, i ale siła złego pociąga za sobą
Colluvies, zbuntowanego kozactwa, y dlatego Jkmość
P. N. Mwy nietylko naugaszenia tego pożaru wszy
stkich przyszł sposobow, ale y samego Cara Jego Mci
Moskiewskiego, iuż to trzeciemi gorąco pisanemi
obligował listami aby do poskromienia tey chro
pskiey Rebellii wszystkie swoie przyłożył starania
y siły, ktore ma in propinquo ~~[illegible]~~ znosząc się o wszy
stkim z Jaśnie wielmożnemi Wodzami koronnemi
przez urodzonego ~~ma~~ Mazepę Hetmana swego Zadnieprz
skiego spodziewaiąc zatym Jkmość P. N. M. profe
rimos effectus, tak iako Paterne y życzy y czyni
omnimodâ applicatione aby tam te uspokoić zawieruchy
A teraz repetitio vicibus dostoieństwa swego y Całey

Oyczyzny zaszczyt, zalecaiąc fidis civium pectoribus
wszem obec y każdemu z osobna łaski swoię y
fawory pańskie ofiaruię y upewniaże fortium
gestorum nie tak spectator, iako wspolnie actor
będzie

Na własne JKM. Pm Miłosz
Roskazanie

Piotr na Kozewie Kozewski
Reverendarz y Regent Koronny

Copia Instructionis Palatinatus Belzensis Ma
gnificis Gnosis Dominis Paulo Josepho Ol
szewski Instigatori Regni Notario Terrestri
Belzensi et Martiano Grzymała Ensifero Bel
zensi Legatis Palatinatus ejusdem ad Sere
nissimum et Potentissimum Carolum XII Dei
gratia Suecorum Gottorum Vandalorum Regem
Ducem Finlandiae Scaniae Estoniae Livoniae
Carcoliae Dionae Verdae. Stetini Pomeraniae Rugiae Angriae
et Vistylhari Halingraffum Rindi Bavariae
Juliae Cliviae et Bergae Ducem, in conventu Particulari
Nobilitatis die 13 decembris Anno Millesimo Septin
gente

gentesimo Secundo celebrato, datas.

Imprimis Domini Legati ubi primum Sacrā Regiam Mtem Suecia adire poterint debitam venerationem Palatinatus eidem testificabant.

6 Deinde deferent Sacrae Regiae Mtis Suecia modo primum devenisse literas universales ad notitiam sui die hodierna in eodem congressu publico, ab eodem Excellentissimo et Illustrissimo Dno Comite magno Steinbock Supremo Vigillarum Praefecto Legionis Darcarlium Tribuno et directore Collegij Comissariorum Bellicorum de Data Rzesoviae 2da Praesentis anno praesenti emanata pro exigenda Contributione Triginta tynforum, de quo liberi fumo et comportatione Provinciarum expressa incisse literis quantotalis; Cui Contributioni imparem se sentiendo Palatinatus Belzensis has Sacrae Regiae Mtis Suecia exponit Considerationes. 1mo quod Is idem Pl modo ante aliquot annos a Bello Turcico liberatus per Sustentationē ejusdem Belli ultra Triginta annos summopere sit desolatus 2do quod sub tempus ejusdem Belli per incursionem Tartarorū summam

iacturam in Subditis variae Conditionis hominibus
ac Iumentis passus sit. 3tio Quod nullos pro-
uentus, existentes remotus afluuiis nauigabilibus
et comercijs habeat nullumq modum acquirendi
pecuniae, nisi ex sola inter se diuenditione fru-
mentorum, quae instricto tempore ullatenus diuendi
nequeunt. 4to Quod toto tempore Belli Turcici
n̄ modo confluxum omnem Copiarum exercitus
sui sedet magni Ducatus Litt: Prusiae atq Cur-
landiae sustinere debuerint. 5to Quod et moderna
Rebellioni Cosacorum proximus sit, eidemq resistendo
vitam et fortunas impendit. 6to Quod ā decem cir-
citer annis ex permissione diuina defectū Crescentiae
frumentorum patiatur.

Quae omnia fusius et disertius domini legati sermone
explicabunt, continuas publicas calamitates ex-
plicando, supplicabuntq Sacrae Regiae majestati Suaeciae
quatenus compatiendo pmissis calamitatibus, innatam
Regiā pstet Clementiam.

Ad haec reuocabunt memoriae Sacrae Regiae MTT Suaeciae
publicas

publicas declarationes se venisse huc cum exercitu ad Ce-
servationem Libertatis Polonae explicabuntq. jura sua
Regni in quibus fundata sit libertas, atq. ut ejsdem de-
clarationibus suis insistendo circa jura immunitates
ut conservet Sacra Regia Mttas Suaeciae, Palatina-
tum hunc tam saeculares, quam et ecclesiasticas su-
plicabunt. Cetera prudentiae et activitati eorundem Do-
minorum Legatorum Committunt.

Copia Instructionis Palatinatus Belzensis Magnificis
ac Gnesis Dominis Paulo Josepho Olszewski Insti-
gatori Regni Notario Terrestri Belzensi et Martiano
Grzymała Ensifero Belzensi Legatis Palatinatus ejusd.
ad Excellentissimum et Illustrissimum Dominum Comite
Magnum Steinbok Supremum Vigilanti Praefecti Legio-
nis Darearlium Tribunum et Directorem Collegii
Commissariorum Belliconi Sacrae Regiae Majestatis
Suaeciae in Conventu Particulari Nobilitatis die 13 De-
cembris Anno Millesimo Septingentesimo Secundo cele-
brato, datae.

Praemissa omni amicabili veneratione Excellentissimo
ac Illustrissimo Dno Dno Magno Comiti deferent
die hodierna devenisse ad se literas Universales ejusdem

excellentiae pro exigendis contributionibus in Pala-
tinatu Belzensi, comportandoq. preuianto sub-
data Rzeszouiae 2da psentis anno psenti ema-
natas. Quibus impar existens Palatinatus
Belzensis insoluendo mittit Dnos legatos ad Sacram
Regiam Mttem Suaeciae, implorando clementiam ejus

Interea Excellentissimum et Illustrissimum Dnum Ma-
gnum Comitem obnixissime expostulabunt, ut ab
executione earundem literarum et exactione imposita
abstinere dignetur donec Dni Legati Benignam de-
clarationem Sacrae Regiae Mttis Suaeciae obtineant
Explicabunt Dni Legati Excellentissimo et Illu-
strissimo Dno Magno Comiti publicas calami-
tates Palatinatus hujus et inopiam, quas fusius
habent exaratas, in Instructione sua ad Sacram
Regiam Mttem Suaeciae,

Exponent Dni Legati quomodo Nobilitas Pala-
tinatus Belzensis freta literis universalibus
Sacrae Regiae Mttis Suaeciae succurre in Dome-
sticis laribus maneant nihilominus certa fama de-
nunciet sibi, quod milites leuioris armaturae vulgo
Valachi dicti eandem securitatem violent, nec attenta

declara

declaratione Sacrae Regiae Mttis Sueciae praedas et spoli
sibi usurpent. Quapropter et eosdem milites contineat et pu
blicae Securitati, provident excellentissimus et Illustrissimus
Magnus Comes obnixe expostulabunt. Caetera pruden
tiae et Activitati Dnorum Legatorum Committuntur

Alexander in Tuczapy Laszcz Castellanus Bel
zensis Iaslensis Zymidoviensis Capnus Nomi
ne totius Palatinatus Belzensis.

Copia listu JmP Franciszka Broniewskiego, ktorym zaprasza
krewnego swego na Pogrzeb Rodzonego swego Starszego we Lwo
wie 16, 27 Xbris 1699.

Kazdey fatalnego przypadku Violencyiey opatrznosc Boska, oppor
tuna Subministrat remedia, ktore wtenczas praesentissime medentur
afflictis, gdy ich dobroczynna, requisita niezbrania pietas. I ia
będąc coniectus w liczbę calamitosorum, za wyrokiem Boskim, uczu
łem na sercu grande praeiudicium ktore praecipitatus nieuzgtey
smierci furor, immaturo fato wydarszy załosney Matce Syna, mnie
u kochanego Brata y Dobrodzieia JmPana Podczaszego Brzę
skiego, na mnie devoluit. Czynię recurs in luctuoso hoc passu do

WMMPana, abyś powszechney Chrześciańskiey nielituiąc pobożno
ści, raczył subuenire tę pociechę, ktora redundabit z bytności Oso
by WMPana, spolnemu z JmPanią Matką moią zalowi. Erigit
mnie in Spem doznana wtak wiela okazyiach WMPana łaska
że niezbronisz prozbie moiey u siebie mieysca. Recompensa
fatygi WMPana do tego mnie obligowac będzie, abym za oswiad
czoną miłosc et postfata JmPanu Bratu memu niesmiertelną
zasługiwał wdzięcznością. Aktowi temu czas y mieysce 7 Janry
w Kosciele Oicow Karmelitow Lwowskich naznaczyłem, na
ktory auidus bytności WMPana oczekiwam, życząc tego aby ży
czliwe Nieba, co lat uięły Bratu memu, to w komput poznego
wieku WMPanu przyczyniły. Jako zawsze &c.

Copia Listu JmPana Alexandra Łaszcza zapra
szaiąc na wiazd swoi na Kasztellanią Bełzką do Bel
za 5 7bris 1700

Doswiadczony WMPana affekt niepłonną czyni mi nadzieię
że et circa hanc inaugurationem Urzędu mego, ktory sub au
spicijs publicae felicitatis na teraznieyszym Seymiku in ob
sequium Samychże WMPanow exonerare życzę sobie. życzli
wą

wą iego gloriabor przytomnością, przez ktorą, nietylko że WmPan dasz gloriam Nomini meo, ale et publico Succurres oneri. Cokolwiek zaś cedet uczynności WmPana in solatium expostulacyiey moiey, dasz impet do rowney obligacyiey, ktorą przy każdym iego rozkazie sta tecznie devoveo, ile z tą professyią. Zem &c.

Copia listu Xcia Kardynała Radzieiowskiego do JmPana Woiewody Kiiowskiego Potockiego d. 13 Mai 1705 ze Gdańska

Chwalebnych intencyi WmPana praenuntia fama siła nam dotąd głosiła siłasmy iey wierzyli, consueta iednak publicis rumoribus fide. Teraz zaś gdy to wszytko potwierdza list WmPana, ktoregom sobie dawno życzył, niemogę ukontentowania mego utaić, ale dość ono wyrazić tym podobienstwem, quod dulcius ex ipso fonte bibantur aquae. Jest czego winszować tey Oiczyznie, że przyciśnioney undiq extremis periculis y prawie iuż Vltimos hiatus wydychaiącey adest optatus Chyron. Nie idę daley in elogia WmPana bo te od całey Rzeczypltey niechybnie manent gdy uważy że w ow czas, kiedy naybardziey libertas iey transibat in licentiam pereundi, znaleźli się tantae probitatis cives, że iey iescze ginąc niedopuścili, animat to y mnie Samego, abym z tey Arki, w ktorąmem się był zamknął, coram

diluuio lachrymantis w nieszczęsciach swoich populi, co prędzey tam=
gdzie należeć będzie wyszedł, y mogł roborare et consilio łączyć się
z WmPanem; ieżeli iest prætextus mora, nie inny, tylko że niemam
na czym pænitus ztąd wyiechać straciwszy swoy wszytek Equipag, na
ktory nietak się snadno zdobydz, iako go było łacno utracić, czyniąc
iednak prętko ruszenia się mego in publicum nadzieię, interea pro=
szę WmPana abyś mi naznaczył mieysce na ktorymbyś mogł listy
moie odbierać, wzaiemnie zaz do mnie do P. Kochanskiego Poet
magistra raczył ordynować choć niepod swoią pieczątką, eui=
tando limeam curiosorum suspitionem, abym miał diarium gres=
suum WmPana, ktorymi abyś mogł sobie passum ad immortalem
Imienia swego gloriam uczynić uprzeymie życzę.

Postscript. tegosz listu.

Miałem wiadomosc że się WmPan w drodze widział z JmPa=
nem Krakowskim, ktory słyszę iechał na Wołyn quâ intentio=
nę niewiem; a przecieszby iuz powinna ustać ta neutralitas No=
ciua publico. Niema JchMć z czego bydz kontent od Augusta in
omnibus zawiedziony, a nieraz miał przestrogę niewierzyć fistu
la dulce canenti. Niezyczę bydz JchMć ostatnim ad regressum
tam, gdzie iuz accesserunt Xięstwa Litewskiego; nikt niemoże

nad

nad WMPana lepiey rectifikowac, iuz tez czas tey Prowincyiey ut resi-
piscat y niezaczekiwaiąc Moskwy medicinam morbo peiorem.

Copia listu tegosz Kom̄ci do Oica Swietego d. 8 Marty 1704. An.

Tam atrox exercitæ non pridem super raptos Principes Regios Re-
gni Poloniæ Iacobum et Constantinum crudelitatis factum (
quod Universum facit stupere Orbem) venit ad Urbem protru-
sam pedissequo gemitu, quærellis et lachrymis nostris; nullibi
magis pudore afficiendum, quam coram Sanctitate Vestra velut
ingens quoddam et palmarium Vitium, coram Suprema Virtute,
eripit Verba dolor et idem aspera dictat. Silere enim non possunt
ea quæ Vindictam ad Cælos clamant, Vicariæ autem in terris pote-
stati supplicant, ut tanquam communis et misericors Christi
anitatis Pater iudices et discernas causam Augusti Secun-
di. Regis Poloniæ, qui liberis, liberæ Gentis suffragiis ad so-
lia evectus, nihil aliud per omnes Dominationis dies medi-
tatus et executus est, quam ut in fractis omnibus Iuribus ac
liberiatibus Vi et potentiâ cuncta in se traheret, Regnum libe-
rum ut absolutè possideret; Ad hos præconceptos fines Exercitus

Saxonicum induxit in Viscera Patriæ, eundem pane nostro a
it, quo saginati Nos emunctos et eneruatos facilius agg
diantur et opprimant. Constitutiones in Comitiis Regni
Gnalibus de educendo quam totius extra limites eodem
milite latas contempsit. imò inscia Republica cum enormi Sum
um eius præiudicio bellum contra Suecos adorsus infau
sto ad Rigam commisso prælio Victorem Suecum super ter
ga fugientium Saxonum in meditulium Regni induxit, =
postq acceptam deinde ad Vlissouiam cladem amplius pu
gnam recusans, Solis tantummodo ex loco in locum circulati
onibus Bona Regalia et Ecclesiastica firmamenta, diuitias
et terrestria Reipublicæ ac opes ad tantam, cui par nulla figura
redegit desolationem. Quo enim se vertebat miles Saxonicus
illuc statim è vestigio robur suum mouebat Sueticus, ita ut
utramq potentiam tollerans innocuus populus noua semper in
commoda grauamina, torturas, et velut in vulnere vulnus sita
et multiplicata deplorabat mala. Inter Ciues studio discor
dias fouit, bella domestica seminauit, cognatasq acies con
tra se armauit, ut aut mutuâ internetione concidentibus aut

pri=

primis Regni sublatis Familiis posset viam fecisse ruinâ ad eum scopum
ubi cæteros debiliores facilius traheret ad iugum vel iugulum. Iura
Gentium delicatissime etiam apud barbaros Seruari solita temerauit
Pacta Conuenta Sponsalia Regum cum Rempbl. ne in minimo conserua-
uit puncto, hæc et alia Catholica Reipublicæ vulnera pridem vidimus sen-
simus, et tantum intra sigillum taciti doloris dissimulauimus. Pœniten-
tiam et correctionem hucusq; exspectantes, misericordiam implorantes.
Sed cum aduerterimus nullam spem superesse solatij, ex tam abruptis
incorrigibilitatis signis, facta itaq; Generali Confederatione conde-
scendimus ad rigorem Patriarum Legum de non præstanda obedienti-
a Sanctæ publicationem tamen hucusq; detinuimus, in spe quod noto-
rijs documentis commissorum contra Rempublicam moliminum (quæ nunc ex
tenebris in lucem prorupere) inexcusabiliter inculpata Maiestas
dabit rationem Magestati facietq; Reipublicæ Legumq; eius læsarum
reconciliationem. Sed ecce loco horum, eodem instanti, quo Cracouiæ
liberos Regni Cives libertates tuentes scriptis acerrimis, rebelles
perduelles et hostes Patriæ declarat. Parte ab altera animus mo-
minisse horret. Serenissimos Principes Iacobum et Constantinum
nihil tale sperantes, innocentiæ fidentes, securitate externi Domini

fretos, Vratislauiâ Olauiam reduces, subinstructis ad id in
dijs rapere et velut latrones aut sortis infimæ homines inic
tos super dorsa Equorum in Saxoniam ducere mandauit, Pla
os tanti Regis quo non surrexit maior, qui gloriosè et in a
uum memoranda Viennæ liberatione Saluatoris nomen com
meruit. Ostia potentis ad Italiam viæ velut iurato contra
Romam Annibali Turcarum Imperatori occlusit, qui apud
suos amori apud exteros considerationi, apud barbaros for
midini fuit. Placeat iam Sanctitati Vestræ tam immitem
et omnia mala contra Rempcam peccata quasi obsigillantem
actum perpendere qua intentione hoc liberum Diadema ce
perit, illud ex Vltimo hoc præsenti casu (quod diu mente co
quebat) manifestauit ipso facto despotissimi, sublatâ Cardi
nalissima libertatis Nostræ Lege, de non captiuandis nis
uere victis expressis scriptâ. Si itaq prima decora et pignora Reipublicæ
Principes Regij extra Regnum securi esse non poterant, quis
Nostrum tutus intra Regnum? quem non licebit posthac ex ci
uibus, velut mancipia hæreditaria in Saxoniam ducere trahere
rapere? quis in tam digno fortunæ casu Reipublicæ compati et

succur

succurrere nollet; plura præ magnitudine doloris fessus suppeditare
nequit animus. Supplices tantum et obortis ob oculos lachrymis San-
ctitati Vestræ, Nomine Reipblæ, nomine Regiæ Domûs fundo preces
ut remedijs tanto ausui prouidere Velit. Quia uero nonnulli sunt
qui rationibus Status Ecclesiasisti, student confundere politicum, et
traducunt præsens nostrum consortium cum Suecis (sine quorum ope
ipse ingenue fateor libertas et quies Regni huius in toto et tuto col-
locari nequeunt) Religioni (auerrat Deus) periculosum esse, Vafre-
coloribus e longinquo uolunt Sanctitati Vestræ persuadere, cuius sum-
mus pro fide Catholica zelus. Nos Vero ijs prætextibus, a Vindica-
tione libertatum nostrarum trahere; illarum autem primum et prin-
cipale fundamentum est. Rex Catholicus esto. Ideo hoc ipso Nos
et conscientias premit non posse amplius talem Regem pati, qui
ab inauguratione nihil Catholicum produxit operibus suis, imo se
semper pro tepido Diuinorum cultu, et quasi ad Speciem tantum
ac Simulationem composito suspectum, si non Sacrilegum reddidi-
sit itaq; Sanctitas Vestra de Studijs curisq; meis persuasa, quod pro
pe diem expectaturus tremendum Dei Iudicium, quæ sunt Dei
Deo, et quæ sunt Cæsaris Cæsari reddere non omitto, in Ecclesia
Fidem Catholicam, in Rep Bla libertatem tutari officij ac debiti

mei ducens, cuncta hæc ad Sacros. Sanctitatis Vestræ deponens pedes, eosdem humiliter deosculor.

Instrukcyia Ichmcm Panom Szumlanskiemu Porucznikowi y Głuchowskiemu Chorążemu Posłom od Hetmanow do JmP Rzewuskiego Referendarza Krngo y całey Dywisyiey pod Kommendą iego zostaiącey wyprawionym z pod Drohiczyna d. 28 Augsti 1705

Po otrzymaney publiczney audiencyiey przy frequencyiey Ichmcm P. P. Officyerow y Kompaniey w Kommendzie Jasnie Wbzngo JmPana Referendarza będących, uczynią Ichmcm PP Posłowie Contestacyią affektu y powolności Braterskiey w Osobach Jasnie Wbznych JmPanow Hetmanow Koronnych ku Cnemu Ryczerstwu zapewnieniem, że tego Candoru y propensyiey nie naruszyła żadna Coniunctura y rewolucyia. Doniosą oraz eam fiduciam, że Jasnie Wbzni JmPanowie Hetmani są gruntownie persuasi y nietracą nadzieie o wzaiemney do siebie w tey Dywisyiey Cnego Ryczerstwa Konfidencyiey, ile kiedy conscientia testis że do naruszenia poufałości żadney niedali okazyiey, chyba żeby iaka publici Fati invidia pomieszać miała tę zobopolną y potrzebną między Wodzami a Woiskiem Correlacyią. Wyrażą

przy

przerzeczeni Ichmć PP Posłowie dolendas sortes Oiczyzny naszey że nie
tylko po Woiewodztwach, gdzie pod fauorem liberi sensus znosnieyszę by
wac zwykły niezgody y Scissyie, do pożądaney iedności trafić niemoże
Rzeczplta, ale y w samym Woisku, ktore Szczegulnie tylko parendi obse
quio zarabia na sławę nieustały, iescze szkodliwe diffidencyie y sił pu
blicznych rozerwanie, przez co Nieprzyiacielowi przybywa serca, inter
Conciues szerzą sie suspicyie, wszytkie imprezy y zamysły bez skutku
całey Rzeczypltey corpus iako bez ręku, kiedy iey członki a primo Suo
mobili niemaią dependencyiey, I iako Oiczyzna nasza przez niezgodę
Ciuium do tey przyszła nieszczęsliwosci, tak inaczey niemoże tylko przez
ziednoczenie, a naybardziey sił Woiskowych ratować salutem publicam
A zatym Ichmć Panowie Posłowie miłością dobra pospolitego et meta
ostatniey zguby obowiązą Cnego Ryczerstwa serca, aby nieczyniąc
dalszey dismembracyiey do Generalnego powrocu Obozu y razem sal
wować całość Uniwersalną chcieli. Diffidencyia do Osob Ichmćw Panow
Hetmanow niemoże mieć fundamentu, bo tak usilne Ichmćw starania
prace koszta przy dostoieństwie Jego K. Mci merentur plenam fiden
A tak z pomienionych Consideracyi nietracą nadzieie Ichmć Panowie
Hetmani że tak poufała compellacyia y do iedności perswazyia
pociągnie cnego Ryczerstwa ochotę pod należytą władzą y commen
dę ile przy doskonałey przezorności Jasnie Wgo Imć P. Referendarza

Kod Bethleem a Polska na ro[illegible]
Bo tamto[illegible] zginęło a ca[illegible]
I bardzo [illegible] zgubcy chyba [illegible] obronca
Kod Nieda nam wszym sierądzie upadac do Końca
mniemey
Memea [illegible]
Dum [illegible] fortuna [illegible]
Dum [illegible] Nullus
Memea pauperdas fradde[illegible] inero
1407
List [illegible] Alexi[illegible]
Jo Welmoznego [illegible] Pana Weiem Belskiego
Hetmana Wielkiego koronnego pisany do [illegible]
Woyewza Minora Podlaskiego Chelmińskiego
[illegible] [illegible] Wang odebrałem [illegible] Data 26 Xbris pisa[illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [

Młodzieńskiego X. M. Joachim Dominicus

Koronnego ktora kredytem swoim do tak pożądanego dzieła nayprze
dnieysze dodac moze momentum. Co wszytko przełożywszy Ichmć
Panowie Posłowie y powtore assekurowac będą de plenitudine affe
ktu JW JmPP Hetmanow, ze nie z zadnego interessu swego, a
le ex rationibus skutecznieyszey obrony Oiczyzny expensis ma
nibus czekaią reduces Aquilas do Generalnego Obozu
Lubomirski KK. HWK. A. M. Sieniawski WB. HP.

Copia listu tychże Ichmciow Panow Hetmanow do tegoż
JmPana Referendarza przez tychże Panow Posłow

Nietłumaczymy opacznie wspaniałosci WmMPana abyś miał
per iniuriam uprzywileiowaney Władzy naszey Regimentar
skiey powagi ambire Fasces gdyż ta wielkich przymiotow Oso
by iego y pod Hetmanskimi rozsądkami miiac niemoze y po
winna. Nieuymuiemy y wtym rectitudini WmMPana aby te
raznieyszey Kommendy swoiey nad pewną Dywisyią Woiska
niemiałeś kierowac do celu Dobra pospolitego. Tego tylko
poiąc niemozemy czemu w przerzeczonym WmMPana rozsąd
ku bydz moze eiusmodi Sensus, aby to rozerwanie sił Rze
czypltey Woiskowych miało bydz ex interesse salutis publicae
ktora iako przez niezgody y diffidencyie wte niebespieczen

stwa

wielmożnych JchMciPanow Hetmanow, azeby to chwalebne
[illegible] intencyie swoie prowadzenia nas ad Vnionem y wro[illegible]
protestatis ad unum wprzod intimare chcieli Jasnie Wlżnym Imkanom
szałkom y nas pod rząd y Jurisdykcyią swoię obseruatis pociągne
radibus. Pewni będąc że chotnie y nieuniedbaną applikacyią
się usilnie o to będziemy, azebysmy się niedali uprzedzić in ob-
[illegible] parendi, y tak uotis publicis iako y intencyiom Jasnie Wielmo-
[illegible] JchMciPanow Hetmanow dogodzi się. Dat. ut supra.

Epiphania Polonica

Oczę teraz Trzech Krolow odprawuie Swięta
Polska, gdy swym gruncie trzech razem rachu[illegible]
Szweda, Sasa Pruska ktorych ta robota
Jest pod figurą [illegible] kadzidła y zło[illegible]
Szwed z gorzką [illegible] przyszedł [illegible] na [illegible]
Radzi nieradzi musim zażyć cierpliwości
Sas z kadzidłem bo kiedy przed Szwed[illegible]
Szpetnie kadził y wszytkę Polskę nam za[illegible]
Brandeburczyk ze złotem corrumpuiąc [illegible]
Aby Pruską Koronę utrzymał przy Mitrze
Przez co się osobliwa rzecz w tym Tanstwie [illegible]
Że nam Epiphania taka zawitała
P. Brzez

ugodził ktory go
ktorym Swiatow
piorek in fau
mienic się n
n dist
y mnie
pli
su
t

Skanowanie i opracowanie graficzne na CD-ROM :

ul. Krzemowa 1
62-002 Suchy Las
www.digital-center.pl
biuro@digital-center.pl
tel./fax (0-61) 665 82 72
tel./fax (0-61) 665 82 82

Wszelkie prawa producenta i właściciela zastrzeżone.
Kopiowanie, wypożyczenie, oraz publiczne odtwarzanie w całości lub we fragmentach zabronione.

All rights reserved. Unauthorized copying, reproduction, lending, public performance and broadcasting of the whole or fragments prohibited.